

รายงานการวิจัย

เรื่อง

ทัศนคติของสมาชิกรัฐสภาต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการ
รัฐสภา : ศึกษาในแง่ของโครงสร้าง จำนวนหน้าที่
การจตุองศ์การ กระบวนการดำเนินงาน
และกฎหมายรองรับ

โดย

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์

ด้วยเงินทุนสนับสนุนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

2538

ISBN 974-8055-19-1

รายงานการวิจัย

เรื่อง

**ทัศนคติของสมาชิกรัฐสภาต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการ
รัฐสภา : ศึกษาในแง่ของโครงสร้าง จำนวนหน้าที่
การจูงใจ การกระบวนกรดำเนินงาน
และกฎหมายรองรับ**

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์

ISBN 974-8055-19-1

พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2540

จำนวน 500 ฉบับ

จัดพิมพ์โดยกองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

วันที่ ๑๙ / พ.ย. / ๕๐
เลขทะเบียน น. ๒๐๙๐ ๒.๕
เลขหมู่ KD 301
๕๖๓๖๓ ๒๕๔๐

๗

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องนี้สำเร็จลงได้ โดยบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยขอขอบคุณให้เป็นที่ยอมรับไว้ ณ ที่นี้

ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว ที่ปรึกษาของโครงการ ได้อนุเคราะห์ให้คำแนะนำในการวิจัย ตลอดจนเทคนิคในแต่ละขั้นตอนของการวิจัย ทำให้การวิจัยมีความรัดกุม และบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ดร.ไพฑูรย์ โพธิสว่าง และคณะ ให้ความช่วยเหลืออย่างดีในการสัมภาษณ์ และเก็บข้อมูล จนได้ข้อมูลครบถ้วน สมบูรณ์ตามการออกแบบวิจัย ตลอดทั้งการจัดข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยคอมพิวเตอร์

ดร.สุรวดี บัดไซสง ให้ความช่วยเหลือในด้านข้อมูลและทฤษฎีพื้นฐานในการสำรวจทัศนคติ และ อ.เรียมชัย ณ นคร ได้กรุณาช่วยเหลือในการยกร่างพระราชบัญญัติผู้ตรวจการรัฐสภาจนสำเร็จเป็นที่เรียบร้อย

ผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณสมาชิกรัฐสภา ทั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และ สมาชิกวุฒิสภา ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาให้สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม ตลอดทั้งสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่ได้อนุเคราะห์ และให้การสนับสนุนในทางใดทางหนึ่งจนการวิจัยนี้สำเร็จเรียบร้อยด้วยดี

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

คำนำ

การวิจัยเรื่องนี้มุ่งศึกษาทัศนคติของสมาชิกรัฐสภา ซึ่งหมายถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา ซึ่งเป็นสถาบันหรือองค์กรใหม่ที่จะมีส่วนในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

เนื้อหาของการวิจัยอิงอยู่กับแนวความคิดเรื่องทัศนคติ โดยเห็นการรับรู้เกี่ยวกับสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา และความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา ทั้งในแง่โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ การจัดองค์การ กระบวนการดำเนินงาน เพื่อรองรับการกำเริบของสถาบันนี้ในประเทศไทย

ดังนั้น เนื้อหาจึงเน้นที่ความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาที่มีต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาในแง่มุมต่าง ๆ และนำความคิดเห็นนั้นมาประกอบการพิจารณา กับบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ของประเทศไทย และจัดทำเป็นร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา ซึ่งจะมีการนำเสนอให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจังต่อไป

ผู้วิจัยหวังว่า ผลของการวิจัยเรื่องนี้จะอำนวยประโยชน์ ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภามากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้การพิจารณาจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาสามารถปรากฏอย่างเป็นรูปธรรมในสังคมไทย อันจะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ทั้งต่อภาคราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาชนทั้งปวงในที่สุด

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
คำนำ.....	ค
สารบัญ.....	ง
บทคัดย่อ.....	จ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
2 สถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา.....	9
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	37
4 ความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาเกี่ยวกับสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา.....	53
5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	87
6 ร่างพระราชบัญญัติผู้ตรวจการรัฐสภา.....	98
บรรณานุกรม.....	112
ภาคผนวก.....	114
1 แบบสอบถาม.....	115
2 ตารางผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม.....	127

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเรื่อง

ทัศนคติของสมาชิกรัฐสภาต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา : ศึกษาในแง่ของ
โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ การจัดองค์การ กระบวนการดำเนินงานและกฎหมายรองรับ

เสนอต่อ

คณะกรรมการวิจัยและพัฒนา
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ผู้วิจัย

นายธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์
สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ถนนแจ้งวัฒนะ บางพูด ปากเกร็ด นนทบุรี 11120

ความสำคัญและที่มาของโครงการ

1. เพื่อเป็นการศึกษาแนวทางของการตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน โดยฝ่ายนิติบัญญัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลอันจะนำไปสู่การบรรเทาปัญหา ความเดือดร้อนของประชาชนได้อย่างแท้จริง
2. เพื่อเป็นการสร้างความชอบธรรมและควมมีประสิทธิผลให้แก่ระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา อันจะนำไปสู่ควมมีเสถียรภาพของระบอบการเมือง วัตถุประสงค์

การวิจัยเรื่องนี้มุ่งศึกษาสภาพความรู้ความเข้าใจและทัศนคติของสมาชิกรัฐสภาที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในปี พ.ศ. 2537 เกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา โดยเฉพาะความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ การจัดองค์การ กระบวนการดำเนินงาน และกฎหมายรองรับของสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาที่น่าจะสอดคล้องต่อความต้องการของสมาชิกรัฐสภาและเหมาะสมกับบริบททางสังคมการเมืองของประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาแบบสำรวจ (survey research) โดยใช้สมาชิกรัฐสภาทั้งหมด เป็นหน่วยข้อมูลในการวิจัย (สมาชิกวุฒิสภา จำนวน 270 คน และ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 360 คน) เก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ในเดือนสิงหาคม-ตุลาคม 2537 โดยมี สมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้ให้ข้อมูลจำนวน 119 คน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ข้อมูลจำนวน 158 คน โดยการใช้ข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและคุณลักษณะ (quantitative and qualitative data) การเก็บข้อมูลเรื่องนี้ เริ่มต้นด้วยการให้การศึกษาทางการเมืองแก่สมาชิกรัฐสภาเกี่ยวกับสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา โดยผ่านสื่อต่างๆ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุทัศน์ และเทปเสียง หลังจากนั้นจึงทำการเก็บ ข้อมูลจากแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ โดยส่วนแรก เป็นเครื่องมือวัดภูมิหลังของสมาชิกรัฐสภา เพื่อใช้ในการจำแนกความแตกต่างในการรับรู้ทัศนคติ ส่วนที่สอง เป็นการวัดการรับรู้ของสมาชิกรัฐสภาเกี่ยวกับสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา ส่วนที่สาม เป็นการวัดทัศนคติในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวกับสถาบัน ผู้ตรวจการรัฐสภา และส่วนที่สี่ เป็นความคิดเห็นต่างๆ ที่มีต่อสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาในลักษณะของคำถามเปิด และแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

“ การวิเคราะห์ข้อมูลมีเนื้อหา 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. การรับทราบเรื่องออมبودสแมน โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น คือ อัตราความถี่ น้อยของการรับทราบและแหล่งที่มาของข่าวสาร ซึ่งนำเสนอในรูปของตารางความถี่ (frequency table) และใช้สถิติพรรณนา (descriptive statistics) เช่น ค่าเฉลี่ย (mean) หรือ ฐานนิยม (mode) ช่วยในการพิจารณาข้อมูลให้เห็นได้ง่ายและชัดเจนยิ่งขึ้น

2. ความเห็นเกี่ยวกับเหตุผลในการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา แบ่งพิจารณาออกเป็น 2 ประเด็น เช่นเดียวกัน คือ เหตุผลทั่วไปและเหตุผลเฉพาะ ซึ่งนำเสนอในรูปของตารางความถี่ และใช้สถิติพรรณนา เช่น ค่าเฉลี่ย หรือฐานนิยม ช่วยในการพิจารณาข้อมูลให้เห็นได้ง่ายและชัดเจนยิ่งขึ้นเช่นเดียวกับประเด็นที่หนึ่ง และได้นำเอาตัวแปรด้านฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา มาร่วมวิเคราะห์ว่าความคิดเห็นที่มีต่อสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาขึ้นอยู่กับปัจจัยใดเป็นสำคัญ ในส่วนนี้ได้นำเอา F-test มาช่วยในการวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปดังกล่าวนี้

3. ทัศนคติต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาแบ่งการพิจารณาออกเป็น 2 ประเด็น คือ ภาพรวมของทัศนคติและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติเกี่ยวกับผู้ตรวจการรัฐสภาทั้งนี้โดยการจำแนกตามตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพพื้นฐาน การสังกัดพรรคการเมืองและตำแหน่งในพรรคการเมือง ซึ่งนำเสนอในรูปของ

ตารางความถี่และใช้สถิติพรรณนา เช่น ค่าเฉลี่ยหรือฐานนิยม ช่วยในการพิจารณาข้อมูลให้เห็นได้ง่ายและชัดเจนขึ้น

4. ความคิดเห็นในประเด็นรายละเอียดเกี่ยวกับสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภามุ่งฟังแนวความคิดเห็นที่มีต่อสาระสำคัญของสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาในด้านต่างๆ เช่น วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา ขอบข่ายของการตรวจสอบ อำนาจในการตรวจสอบจำนวนผู้ตรวจการรัฐสภา คุณสมบัติของผู้ตรวจการรัฐสภา คุณสมบัติด้านอายุของผู้ตรวจการรัฐสภา คุณสมบัติต้องห้าม วิธีการได้มาซึ่งผู้ตรวจการรัฐสภา วาระในการดำรงตำแหน่ง ลักษณะขององค์การสำนักงานผู้ตรวจการรัฐสภา วิธีการรับเรื่องราวร้องทุกข์ คุณสมบัติของผู้มีสิทธิร้องทุกข์ วิธีการรายงานผลการปฏิบัติงาน ที่มาของอำนาจ ชื่อภาษาไทยของออมبودสแมนและช่วงเวลาที่เหมาะสมในการจัดตั้ง

ระยะเวลาดำเนินการ

1 ปี (พ.ศ. 2537) เริ่มดำเนินการเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2537

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นการให้การศึกษาทางการเมืองเกี่ยวกับสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาแก่สมาชิก
รัฐสภา
2. เพื่อเป็นแนวทางในการหาข้อสรุปในประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับสถาบันผู้ตรวจการ
รัฐสภา
3. เพื่อเป็นแนวทางในการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาที่สอดคล้องต่อความต้องการ
ของสมาชิกรัฐสภา
4. เพื่อเป็นการรองรับการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาที่มีความเหมาะสมกับบริบท
ทางสังคมการเมืองของไทย

ผลการวิจัย

การรับทราบเรื่องออมبودสแมน

สมาชิกรัฐสภาส่วนใหญ่ เป็นผู้ที่เคยทราบแนวความคิดนี้มาแล้ว โดยมีแหล่งที่มาของ
ข่าวสารจากวิธีการพูดคุย อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสมาชิกรัฐสภาด้วยกันหรือกับ
บุคคลอื่นเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนั้นแหล่งที่มาของข่าวสาร ยังได้แก่ การรับทราบแนวคิดผู้ตรวจ
การรัฐสภา จากหนังสือวิชาการที่เกี่ยวข้อง สื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์และนิตยสาร และ
สื่อประเภทเทปเสียงและวีดิทัศน์ตามลำดับ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุผลในการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

ผู้ตอบแบบสอบถามให้เหตุผลในการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาว่า เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคมมากขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาคาความขัดแย้งสาธารณะ เพื่อให้ฝ่ายนิติบัญญัติมีส่วนช่วยเหลือประชาชนและฝ่ายบริหารไปพร้อมๆ กัน โดยมีอัตราส่วนใกล้เคียงกัน ส่วนเหตุผลเฉพาะนั้น สมาชิกรัฐสภาจำนวนมากที่สุด มองบทบาทหน้าที่หลักของสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาว่าเป็นบทบาทหน้าที่ในการรับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชนและประสานกับฝ่ายบริหารเพื่อให้ความเดือดร้อนของประชาชนได้รับการแก้ไขโดยวิธีการที่ถูกต้อง รองลงมา คือบทบาทหน้าที่ในการช่วยเหลือฝ่ายนิติบัญญัติในการควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหาร และบทบาทหน้าที่ในการนำเสนอ เพื่อแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ

ทัศนคติต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

ทัศนคติของสมาชิกรัฐสภาต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาพบว่าในภาพรวมมีความไม่แน่ใจว่า ควรจัดตั้งสถาบันนี้ขึ้นในประเทศไทยหรือไม่ แต่มีความโน้มเอียงมาทางเห็นด้วยกับการจัดตั้งสถาบันนี้เล็กน้อย สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความแตกต่างในทัศนคติเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา พบว่า ผู้ที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความโน้มเอียงไปในทางที่เห็นด้วยค่อนข้างมากกับการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาขึ้นในประเทศไทย ตรงกันข้าม ผู้ที่เป็นสมาชิกวุฒิสภากลับมีความโน้มเอียงไปในทางที่ไม่เห็นด้วยกับการจัดตั้งสถาบันดังกล่าว

สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความแตกต่างของทัศนคติของสมาชิกรัฐสภาเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ การสังกัดพรรค และการดำรงตำแหน่งในพรรค กล่าวคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล (ประชาธิปัตย์ ความหวังใหม่ พลังธรรม เอกภาพ และเสรีธรรม) มีความเห็นด้วยต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา ส่วนนักการเมืองที่สังกัดพรรคที่ไม่ใช่ฝ่ายรัฐบาล (ชาติไทย ชาติพัฒนา กิจสังคม ประชากรไทย ราษฎร) และสมาชิกวุฒิสภา มีความโน้มเอียงไปในทางที่เห็นด้วยเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

สำหรับปัจจัยด้านการดำรงตำแหน่งในพรรค จะพบว่า ผู้ที่ดำรงตำแหน่งในพรรค ซึ่งประกอบด้วย หัวหน้าพรรค เลขาธิการพรรค รองหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรค มีความเห็นด้วยกับการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภามากกว่า ผู้ที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกพรรคธรรมดาที่ไม่มีตำแหน่งในพรรค และกลุ่มสมาชิกวุฒิสภา

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

สมาชิกรัฐสภาส่วนใหญ่ตอบว่า เพื่อหาแนวทางและวิธีจัดการแก้ไขปัญหายันเกิดจากการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร ซึ่งก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชน วัตถุประสงค์ที่รองลงมาได้แก่ เพื่อป้องกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนไม่ให้ถูกละเมิดหรือล่วงล้ำจากกระบวนการบริหารและการปกครองประเทศ และเพื่อทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนคำร้องทุกข์ของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานของฝ่ายบริหารหรือส่วนราชการต่าง ๆ ตามลำดับ นอกจากนี้สมาชิกรัฐสภาผู้ตอบแบบสอบถามส่วนหนึ่ง ประมาณ 1 ใน 3 ยังมีความเข้าใจว่าสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาเป็นองค์กรสำหรับการควบคุมตรวจสอบพฤติกรรมของสมาชิกรัฐสภาเอง

ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการรัฐสภาในการตรวจสอบกลุ่มบุคคล

สมาชิกรัฐสภาผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาควรมีขอบเขตอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบกลุ่มบุคคลโดยเรียงลำดับได้ดังนี้ สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ข้าราชการการเมือง และข้าราชการประจำทั้งทางทหารและพลเรือนทุกระดับ โดยคำตอบที่ได้รับค่อนข้างใกล้เคียงกัน

เมื่อเปรียบเทียบกับความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งพบว่ามีความไม่สอดคล้องกัน เพราะเมื่อเน้นคำถามที่เกี่ยวกับการตรวจสอบกลุ่มบุคคล สมาชิกรัฐสภากลับเห็นว่าการตรวจสอบ สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในอัตราส่วนร้อยละที่สูงกว่าการตรวจสอบข้าราชการประจำและพนักงานรัฐวิสาหกิจ ซึ่งตรงกันข้ามกับบทบาทหน้าที่ของสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา ในนานาอารยประเทศ ที่สถาบันผู้ตรวจการรัฐสภามีอำนาจหน้าที่เพียงการตรวจสอบข้าราชการประจำและพนักงานองค์การของรัฐเท่านั้น ไม่ได้มีขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่จะเข้ามาตรวจสอบนักการเมืองแต่อย่างใด

จำนวนของผู้ตรวจการรัฐสภา

สมาชิกรัฐสภาผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าควรให้อยู่ในรูปของคณะกรรมการโดยมีจำนวนไม่เกิน 5 คน ไม่เกิน 7 คน และไม่เกิน 3 คน ตามลำดับ และข้อมูลบ่งชี้ว่าส่วนใหญ่เชื่อมั่นการทำงานในรูปของคณะกรรมการว่าน่าจะมีความเหมาะสมมากกว่าที่จะให้บุคคลเพียงคนเดียวรับผิดชอบ หรือมีอำนาจหน้าที่มากจนเกินไป

คุณสมบัติของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการรัฐสภา

สมาชิกรัฐสภาผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการรัฐสภาควรสำเร็จการศึกษาขั้นต้นระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีสัญชาติไทยโดยการเกิด (แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยซึ่งบิดาเป็นคนต่างด้าวต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการ

เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อีกด้วย) และเป็นผู้ที่มีความรู้หรือประสบการณ์ทางด้านกฎหมายตามลำดับ

อายุของบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการรัฐสภา

สมาชิกรัฐสภาผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าควรมีอายุขั้นต่ำไม่ต่ำกว่า 40 ปี และ อายุขั้นสูงไม่ควรเกิน 65 ปี

คุณสมบัติที่เป็นข้อห้ามของบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการรัฐสภา

สมาชิกรัฐสภาผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ต้องไม่ดำรงตำแหน่งที่มาจากการเลือกตั้งทุกระดับ ไม่เป็นสมาชิกวุฒิสภา ไม่เป็นข้าราชการประจำหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่สังกัดพรรคการเมืองใด ๆ และต้องไม่ดำรงตำแหน่งในทางธุรกิจใด ๆ ตามลำดับ

วิธีการได้มาของผู้ตรวจการรัฐสภา

สมาชิกรัฐสภาผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ผู้ตรวจการรัฐสภาควรมาจากการสรรหาโดยคณะรัฐมนตรีและนำเสนอให้รัฐสภา (ส.ส. และ ส.ว.) รับรอง จากนั้นให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง บางส่วนมีความเห็นว่า ควรมาจากการสรรหาโดยที่ประชุมรัฐสภาและให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และอีกส่วนหนึ่งมีความเห็นว่า ควรมาจากการสรรหาโดยที่ประชุมคณะรัฐมนตรีและให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งโดยไม่จำเป็นต้องได้รับการรับรองจากรัฐสภา

ระยะเวลาของการดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการรัฐสภาในหนึ่งสมัย

สมาชิกรัฐสภาผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าผู้ตรวจการรัฐสภาควรมีวาระการดำรงตำแหน่งในหนึ่งสมัย คือ 4 ปี 3 ปี และ 5 ปี ตามลำดับ

เงื่อนไขของวาระการดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการรัฐสภา

สมาชิกรัฐสภาผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ควรดำรงตำแหน่งได้ไม่เกิน 2 วาระติดต่อกันโดยมีเหตุผลที่ไม่ต้องการให้มีการผูกขาดในตำแหน่งหน้าที่นานเกินไป แต่ก็มีอีกส่วนหนึ่งจำนวนเล็กน้อยเห็นว่า จะดำรงตำแหน่งกี่วาระก็ได้ ไม่จำเป็นต้องมีเงื่อนไขใด ๆ โดยมีเหตุผลว่าผู้ที่มาดำรงตำแหน่งนี้เป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติพิเศษที่หาได้ยากและหากผู้ตรวจการรัฐสภามีความประพฤติเสื่อมเสียที่ปรากฏแน่ชัด สมาชิกรัฐสภาก็มีอำนาจในการพิจารณาให้พ้นจากตำแหน่ง (impeachment) ได้

ผู้ตรวจการรัฐสภาอาจส่งรายงานหรือข้อเสนอแนะ พร้อมแนบความเห็นไปยังรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องหรือนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการแก้ไขต่อไป เป็นต้น

การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการรัฐสภา

สมาชิกรัฐสภาผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ผู้ตรวจการรัฐสภาต้องจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรหรือรัฐสภา สาธารณชน นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีทุกสิ้นปี นอกจากนี้ยังมีความเห็นว่า ต้องจัดทำวารสารบันทึกข้อร้องเรียนและการวินิจฉัย รวมทั้งรายละเอียดต่างๆ เพื่อเผยแพร่ต่อสื่อมวลชนและสาธารณชนด้วย

แหล่งอำนาจของการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

กรณีแหล่งอำนาจของการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาควรมาจากที่ใด สมาชิกรัฐสภาผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นในเรื่องนี้ไม่เด่นชัดมากนัก กล่าวคือ ส่วนหนึ่งเห็นว่าการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาควรระบุเป็นหลักการไว้ในรัฐธรรมนูญและออกพระราชบัญญัติรองรับ อีกส่วนหนึ่ง เห็นว่าควรออกเป็นพระราชบัญญัติเท่านั้นโดยไม่จำเป็นต้องระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้อีกส่วนหนึ่งเห็นควรระบุเป็นบทบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเท่านั้น ในประเด็นนี้กลุ่มความเห็นส่วนแรกดูเหมือนจะสอดคล้องต่อข้อเท็จจริงที่ได้มีการบัญญัติหลักการสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2538 เรียบร้อยแล้ว ตลอดทั้งความพยายามที่จะออกพระราชบัญญัติขึ้นมารองรับเพื่อให้สถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาปรากฏเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน และสามารถเป็นจริงได้ในสังคมไทย

ชื่อภาษาไทยของ "Ombudsman" ที่จะจัดตั้งขึ้นในประเทศไทย

สมาชิกรัฐสภาผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ชื่อภาษาไทยที่เหมาะสมเรียงลำดับดังนี้ ผู้ตรวจการรัฐสภา ผู้ตรวจการของรัฐสภา ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา และ ผู้ตรวจราชการแผ่นดินของรัฐสภา ตามลำดับ ประเด็นนี้ ก็สอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2538 ได้บัญญัติเกี่ยวกับสถาบันแก้ไขโดยใช้ชื่อว่า "ผู้ตรวจการรัฐสภา" ซึ่งเป็นคำที่กระชับและเรียกขานง่าย ซึ่งสอดคล้องต่อลักษณะอุปนิสัยของคนไทยโดยทั่วไป

ความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาที่มีต่อช่วงเวลาที่เหมาะสมในการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

สมาชิกรัฐสภาผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาขึ้นในประเทศไทยควรจัดตั้งได้เลยในขณะนี้ (ซึ่งหมายถึงช่วงเดือนสิงหาคม-กันยายน 2537) มีเพียงส่วนน้อย ที่เห็นว่ายังไม่ถึงเวลาที่จะจัดตั้ง

การจัดองค์กรสำนักงานของสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

สมาชิกรัฐสภาผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า

- 1) บุคลากรที่จะเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรสำนักงานผู้ตรวจการรัฐสภา ควรจะเป็นเจ้าหน้าที่ประจำไม่ใช่เป็นการยืมตัวมา
- 2) ประธานหรือหัวหน้าผู้ตรวจการรัฐสภาสามารถจ้างผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านและที่ปรึกษาฝ่ายต่าง ๆ ได้
- 3) ควรมีสำนักงานผู้ตรวจการรัฐสภาภายใต้การดูแลบังคับบัญชาโดยผู้ตรวจการรัฐสภา และมีงบประมาณเพียงพอ
- 4) ควรมีเจ้าหน้าที่ของสถาบัน ที่ประจำตามสำนักงานสาขาต่างๆ ทั่วประเทศเพื่อรับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชน และเผยแพร่ข่าวสารแก่ประชาชน

วิธีการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของผู้ตรวจการรัฐสภา

สมาชิกรัฐสภาผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าผู้ตรวจการรัฐสภาควรมีวิธีการรับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชนโดยตรง ไม่จำเป็นต้องผ่านบุคคลใด แต่อีกความเห็นหนึ่งกลับมองว่าควรให้มีการรับเรื่องราวร้องทุกข์ที่ส่งผ่าน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น

คุณลักษณะของบุคคลที่มีสิทธิร้องทุกข์ต่อผู้ตรวจการรัฐสภา

สมาชิกรัฐสภาผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า บุคคลที่มีสิทธิในการร้องทุกข์ต่อผู้ตรวจการรัฐสภานั้นควรมีคุณลักษณะที่สำคัญเรียงตามลำดับดังนี้ เป็นบุคคลธรรมดาที่มีสัญชาติไทย เป็นกลุ่มบุคคล เป็นนิติบุคคล เป็นคนต่างด้าวที่ผ่านเข้ามาในอาณาเขตของประเทศไทย และเป็นคนต่างชาติที่ผ่านหรือไม่ได้ผ่านเข้ามาในดินแดนของประเทศไทย ตามลำดับ

อำนาจหน้าที่ในการดำเนินการของผู้ตรวจการรัฐสภา

สมาชิกรัฐสภาผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ผู้ตรวจการรัฐสภาควรมีอำนาจหน้าที่เรียงตามลำดับดังนี้ อำนาจในการตรวจสอบเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับทางราชการหรือเจ้าหน้าที่ ให้ข้อเสนอแนะแก่รัฐบาลหรือรัฐสภาในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมาย รวมทั้งในส่วนของกฎ ระเบียบ และข้อบังคับ อำนาจในการขอคำชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษรจากหน่วยงานต่างๆ อำนาจในการจัดทำรายงานพิเศษแจ้งเรื่องต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเพื่อให้ทราบหรือพิจารณาตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีที่รับผิดชอบได้ และมีอำนาจหน้าที่เสริมการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพอีกบ้างเล็กน้อย อาทิ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ให้ความร่วมมือโดยไม่มีเหตุผลที่จะยกขึ้นอ้างได้ตามกฎหมาย อาจมีความผิดเช่นเดียวกับการละเมิดอำนาจศาล ผู้ตรวจการรัฐสภาจะต้องแจ้งผลให้หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อหาทางแก้ไขก่อน อำนาจในการออกหมายเรียกให้ผู้ร้องทุกข์ หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาทำการสอบสวนให้ถ้อยคำหรือให้ข้อมูลได้

ดังนั้น จึงน่าที่จะมีความเป็นไปได้ ที่ประชาชนชาวไทยจะได้เห็นสถานที่ใหม่ที่จะมีขึ้นนี้ ทำหน้าที่รองรับและบรรเทาแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในระยะเวลาอีกไม่นานนัก ซึ่งย่อมจะก่อให้เกิดผลดีต่อประชาชนโดยรวมตลอดทั้งระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยอีกด้วย.

were collected from August to October 1994 by questionnaires and interviews of 119 Senators and 158 Representatives. The data collection began with the provision of knowledge concerning the Ombudsman to the Members of Parliament through various media such as print materials, video and cassette tape. After that data were collected using questionnaires and interviews consisting of four parts. Part One measured background of the Members of Parliament in order to differentiate the perception of attitudes. Part Two measured perception of the Members of Parliament regarding the Ombudsman. Part Three measured attitudes towards various issues concerning the Ombudsman and Part four comprised various views on the Ombudsman in the forms of open-ended questions and interviews.

Data Analysis :

The data analysis consisted of 4 topics as follows :

1. The acknowledgement of information received on the Ombudsman was divided into two topics : the ratio and the extent of information received and sources of information which were presented in the forms of frequency tables and descriptive statistics such as mean or mode. This presentation made the consideration of data more clear and easy to understand.

2. Opinions towards rationale for the establishment of the Ombudsman were considered in terms of general and specific rationale. The opinions were presented in the forms of frequency tables and descriptive statistics such as mean or mode. This made the consideration of the data more clear and easy to understand. In addition, socio-economic variables of the Senators and the Representatives were analyzed in order to find out whether the opinions towards the Ombudsman of these two groups depended on which factors. F-test was used to find such conclusions.

3. Attitudes towards the Ombudsman were considered in two aspects : an overview of attitudes and factors influencing attitudes towards the Ombudsman according to their positions as Senators, Representatives, sex, age, education level, occupation, parties and position in the party. The findings were presented in the forms of frequency tables and descriptive statistics such as mean or mode, which made the consideration of the data more clear and easy to understand.

ABSTRACT

Research Project Title :

Attitudes of Members of Parliament towards the Establishment of Ombudsman : A Study of Structural Aspects, Authorities, Functions, Organizational Management, Procedures and Supporting Laws.

Submitted to :

Research and Development committee

The Secretariat of the House of Representatives

Researcher:

Mr. Thirapat Serirangsan

School of Political Science, Sukhothai Thammathirat Open University

Chaengwattana Road, Bang Pood, Pakkred, Nonthaburi 11120

Importance and Background of the Research Project :

1. To study approaches to inspection of the public administration by the legislature in order to create effectiveness, which will lead to the relief of people's suffering.

2. To create legitimacy and effectiveness for the democratic political regime under the parliamentary system, which will bring stability to the Thai political regime.

Objectives :

This research aimed at studying understandings and attitudes of the Members of Parliament regarding the establishment of the Ombudsman, particularly their opinions towards structure, authorities, organizational management, procedures and supporting laws of the Ombudsman, which are relevant to the needs of the Members of Parliament and the social and political contexts in Thailand.

Research Methods :

This research is a survey research using all Members of Parliament as a unit of analysis (270 Senators and 360 Representatives). The quantitative and qualitative data

4. Opinions towards details regarding the Ombudsman aiming at opinions on substances of the Ombudsman, including objectives for the establishment of the Ombudsman, scope of the investigation, authorities, numbers and qualifications of the Ombudsman (especially, age and prohibited persons), recruitment methods, terms of office, nature of the organization of the Office of the Ombudsman, methods for lodging complaints, qualifications of those who are entitled to lodge complaints, reporting methods, sources of power, Thai names for the Ombudsman, and suitable time to establish the Ombudsman.

Duration :

1 year (1994), began on February 14, 1994

Expected Outcomes :

1. To provide political education on the Ombudsman to the Members of Parliament.
2. To serve as guidelines for the conclusions on the Ombudsman.
3. To serve as guidelines for the establishment of the Ombudsman, which are relevant to the needs of the Members of Parliament.
4. To support the establishment of the Ombudsman suitable to social and political contexts in Thailand.

Research Results :

The knowledge about Ombudsman

Most Members of Parliament had prior knowledge about this concept from talks, discussions and exchanges of ideas among the Members of Parliament and other people. In addition, information was derived mostly from journals, newspapers, magazines and others media such as cassette tape and video, respectively.

Opinions towards Rationale for the Establishment of the Ombudsman

The respondents reasoned that the establishment of the Ombudsman will give more justice to society, will solve public conflicts, will enable the legislature to help people and the government at the same time and at a similar rate. As for specific reasons, most

of the Members of Parliament saw the main role of the Ombudsman as receiving complaints from people and coordinating with the government to correctly solve people's suffering. The subsequent roles were to help the legislature to control and investigate the government and to offer suggestions to make corrections of related laws, regulations and rules.

Attitudes towards the Establishment of the Ombudsman

An overview of attitudes of the Members of Parliament was that the Members of Parliament were not sure whether the Ombudsman should be established in Thailand. However, they tended to agree with this idea. Factors influencing differences regarding attitudes towards the establishment of the Ombudsman were the Members of Parliament. That is, the Representatives tended to agree with the establishment of the Ombudsman, while the Senators tended to disagree.

As for factors significantly influencing the differences of attitudes of the Members of Parliament were parties and the position in the party. That is, the Representatives who were under the coalition government (the Democrat, the New Aspiration, Palang dharma, Solidarity, and Seri Dharma) agreed with the establishment of the Ombudsman, while the Representatives under the opposition parties and the senators tended to agree slightly with this idea.

As for factor (position held in the party), it was found that those who held positions in the party, including party leader, secretary-general, deputy leader and executive committee tended to agree with the establishment of the Ombudsman more than those who were regular party members and Senators.

Objectives for the Establishment of the Ombudsman

Most Members of Parliament responded that the objectives for the establishment of the Ombudsman were in order of importance as follows :

1. To find ways and methods to solve problems arising out of the public administration, which created hardships and suffering to people.
2. To protect people's right and freedom from abuse of administrative power and political influence.

3. To investigate people's complaints concerning administrative process of government agencies.

In addition, one-third of the respondents thought that the Ombudsman was an organization set up to control and investigate the Members of Parliament's behaviors.

Scope of Authorities of the Ombudsman

The respondents thought that the Ombudsman should have authorities to investigate the following groups of people, respectively : the Senators, the Representatives, politicians, permanent government officials both civil and military. The rate of response to this question was quite close.

When compared opinions towards the objectives for the establishment of Ombudsman, it was found that there were discrepancies in their responses. Because when emphasising questions about the investigation of groups of people, the Members of Parliament thought that the Ombudsman should investigate the Senators and the Representatives more than investigate permanent government officials and employees. This is contrary to the role of the Ombudsman in other countries, which has authorities to investigate only permanent government officials and employees not politicians.

Numbers of the Ombudsman

The Members of Parliament thought that the Ombudsman should be a committee of not more than 5, 7, or 3 persons, respectively. The data indicated that most Members of Parliament believed that working in the form of committee was more suitable than allowing one person responsible or had more authority.

Qualifications of the Ombudsman

The respondents thought that those to be appointed as Ombudsman should have education at least bachelors' degree level or equivalent, be Thai nationality by birth (those who have Thai nationality but their fathers are foreigners must have qualifications as specified in the election law), and have knowledge and experience in law.

Age of Those to be Recruited as the Ombudsman

The respondents thought that the age of the Ombudsman should not be under 40 and should not be over 65.

Qualifications of Those Prohibited to Hold the Position as Ombudsman

The respondents thought that the Ombudsman should not hold position which comes from an election at every level, should not be Senators, civil servants or government officials, should not be under any political party, and should not hold positions in the business sector.

The Recruitment Methods for the Ombudsman

The respondents thought that the Ombudsman should be recruited by the cabinet and the names should be submitted to the parliament (Representatives and Senators) for approval. After that they should be appointed by the King. Some thought that the Ombudsman should be recruited by the Parliament and appointed by the King. Some thought that the Ombudsman should be recruited by the cabinet and appointed by the King without being approved by the parliament.

Terms of Office

The respondents thought that the Ombudsman should serve in their position for 4, 3, or 5 years, respectively.

Conditions for Terms of Office

The respondents thought that the Ombudsman should not hold their positions for 2 consecutive terms with a view that they may monopolize or be in their positions longer than they should. However, some respondents thought that their terms of office should not be limited with a view that those who hold this position are difficult to find. And if they have bad behaviours, the Members of Parliament should have authority to impeach them.

The Organization of the Office of the Ombudsman

The respondents thought that :

- 1) Personnel working for this office should be permanent staff.
- 2) President or Chief of the Ombudsman can hire experts and advisors to help with their work.
- 3) The Office of the Ombudsman should be established under the supervision of the Ombudsman and this Office should have adequate budget.

4) There should be staff of the Office of the Ombudsman at its branches throughout the country to receive complaints from people and disseminate information to people.

Methods of Receiving Complaints of the Ombudsman

The respondents thought that the Ombudsman should have methods to receive complaints from people directly, not necessary to go through any body. However, some thought that complaints should be lodge through the Representatives only.

Qualifications of Those Entitled to Lodge Complaints

The respondents thought that those entitled to lodge complaints are general Thai nationality, group of individuals, legal person, foreigners who reside permanently in Thailand, and foreigners who visit Thailand or foreigners who do not enter Thai territory.

Authorities of the Ombudsman in Performing Their Duties

The respondents thought that the Ombudsman should have authorities in inspecting or examining government documents, government officials and offer suggestions to the government or the Parliament to correct laws, regulations and rules. They should also have authorities in asking for written explanation from various agencies, submitting reports to the Parliament for consideration of questions directed to each responsible Minister, and having supplementary authorities to make their work more effective. For example, those who do not cooperate without sufficient reasons according to laws may find guilty the same as those who do not follow court order. The Ombudsman must report to the head of relevant agencies to solve problems before calling petitioners or calling responsible persons for questioning. The Ombudsman may submit reports or suggestions together with their opinions to the Minister concerned or the Prime Minister to solve the problems.

The Preparation of the Ombudsman's Reports

The Respondents thought that the Ombudsman must prepare and annual report and submit to the House of Representatives or the Parliament, the general Public, the Prime Minister or the cabinet at the end of the year. In addition, the respondents thought that the Ombudsman should compile complaints and their decisions together with relevant details for dissemination to the mass media and the general public.

Sources of Power for the Establishment of the Ombudsman

The respondents thought that sources of power to establish the Ombudsman were not clear. Some thought that the establishment of the Ombudsman should be specified in principle in the Constitution and supporting laws be enacted. Some thought that there should be supporting laws only, but it was unnecessary to specify in the Constitution. However some thought that it should be specified in the Constitution only. This finding corresponds with reality because the present Constitution has already specified this matter and the finding tends to correspond with the attempts to enact the law to support the establishment of the Ombudsman to come to reality in Thai society.

Thai Names for "Ombudsman" to be Established in Thailand

The respondents thought that the suitable Thai names were as follows : ผู้ตรวจการรัฐสภา (Phutruadkarn Rathasapa), ผู้ตรวจการของรัฐสภา (Phutruadkarn Khong Rathasapa), ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา (Phutruadkarn Paendin Khong Rathasapa) , and ผู้ตรวจราชการแผ่นดินของรัฐสภา (Phutruad Rachakarn Paendin Khong Rathasapa). This finding corresponds with the fact that the present Constitution specified that it should be called "ผู้ตรวจการรัฐสภา" (Phutruadkarn Rathasapa), which is short and easy to call and relevant to the characteristics of Thai people.

Opinions of Members of Parliament towards Suitable Time for the Establishment of the Ombudsman

The respondents thought that the suitable time for the establishment of the Ombudsman was right then (August-September 1994). Only a few thought that the time was not right for the establishment of the Ombudsman.

Therefore, there is a tendency that Thai people may witness the newly established institution to support and relief people's suffering in not a far distance. This will yield good results to the Thai people as well as the democratic political regime in Thailand.

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของผู้ตรวจการรัฐสภา

คำว่า "Ombudsman" หรือ "ออมบุดสแมน" เป็นคำที่ใช้กันอย่างธรรมดาสามัญ ในภาษาสวีดิช หมายถึง "ผู้แทน" หรือผู้ได้รับมอบอำนาจในการตรวจการ หรือกระทำการต่างๆ โดยทั่วไปแล้วในประเทศสวีเดน สหภาพการค้า สหภาพแรงงาน ธนาคาร บริษัทประกันภัย ฯลฯ ต่างก็มี "ออมบุดสแมน" หรือบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจจากคณะกรรมการ เพื่อทำหน้าที่รับฟัง ตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติงานของหน่วยงาน รัฐบาลอาจแต่งตั้งผู้ตรวจการเพื่อต่อต้านการผูกขาดธุรกิจการค้า (Anti-Trust Ombudsman) ผู้ตรวจการคุ้มครองผู้บริโภค (Consumer Ombudsman) เพื่อป้องกันมิให้ผู้ซื้อหรือผู้บริโภคใช้สินค้าที่ด้อยคุณภาพ หรือป้องกันมิให้ผู้ผลิตโฆษณาชวนเชื่อสินค้าในทางที่ผิด หรือผู้ตรวจการคุ้มครองความเสมอภาคของหญิงและชายในตลาดแรงงาน (Equality Ombudsman) เป็นต้น

ตำแหน่งผู้ตรวจการรัฐสภา มีกำเนิดเริ่มต้นมาจากประเทศสวีเดน นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1809 โดยผู้ตรวจการรัฐสภาได้รับการแต่งตั้งจากรัฐสภา ทำหน้าที่เป็นผู้แทนของฝ่ายรัฐสภา ในอันที่จะดูแลควบคุมการปฏิบัติงานของข้าราชการประจำหรือฝ่ายบริหาร ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามภาระหน้าที่ของแต่ละฝ่าย รับฟังและตรวจสอบข้อกล่าวหาของพลเรือนที่มีต่อรัฐบาล หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล รวมทั้งมีอำนาจที่จะดำเนินการสอบสวน ไกล่เกลี่ย รวบรวมข้อเท็จจริงและเสนอให้รัฐสภาพิจารณา ตำแหน่งผู้ตรวจการรัฐสภานี้ เรียกเป็นทางการว่า Justitie ombudsmannen หรือผู้ตรวจการรัฐสภาเพื่อความยุติธรรม (Ombudsman for Justice) โดยทั่วไปเรียกเป็นคำย่อว่า JO หมายถึงผู้ตรวจการของรัฐสภาฝ่ายตุลาการทำหน้าที่ดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรมและความถูกต้องตามข้อเท็จจริง

อย่างไรก็ตาม โดยอำนาจหน้าที่ของอมบุดสแมนจะไม่เข้าไปแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยตรง แต่จะใช้วิธีการชักชวนโน้มน้าวมติมหาชนเพื่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ และมอบให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องได้นำไปแก้ไขอีกทอดหนึ่ง ดังนั้นข้อเสนอแนะของอมบุดสแมนจึงมักจะมีน้ำหนัก และนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายต่างๆ ที่เป็นปัญหาและอุปสรรค เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์แก่ประชาชนเป็นสำคัญ

อมบุดสแมนของสวีเดนเป็นแบบอย่าง que ประเทศต่างๆ นำไปใช้อย่างแพร่หลาย เริ่มต้นจากประเทศฟินแลนด์ (ค.ศ. 1919) เดนมาร์ก (ค.ศ. 1954) เยอรมนีตะวันตก (ค.ศ. 1957) นิวซีแลนด์ (ค.ศ. 1962) นอร์เวย์ (ค.ศ. 1963) สหราชอาณาจักร (ค.ศ. 1967) สหรัฐอเมริกา

โดยมลรัฐอ่าวเวสต์เป็นมลรัฐแรกที่จัดตั้งออมบุดสแมน ในปี ค.ศ. 1967 และต่อมาก็มีการจัดตั้งในมลรัฐโอเรกอน (Oregon) ไอโอวา (Iowa) เนบราสกา (Nebraska) และเซาท์แคโรไลนา (South Carolina) เป็นต้น ส่วนในแคนาดา มลรัฐอัลเบอร์ตา (Alberta) เป็นมลรัฐแรกที่จัดตั้งอมบุดสแมน

นอกจากนั้นยังมีการจัดตั้งออมบุดสแมนในกายานา (Guyana), มอริเชียส (Mauritius), อิสราเอล (Israel), ออสเตรเลีย (Australia) เริ่มต้นใน 2 มลรัฐคือ South Australia และ West Australia

นอกจากองค์กรที่มีชื่อ "ออมบุดสแมน" โดยตรงแล้ว ยังมีองค์กรที่ทำหน้าที่คล้ายคลึงกับอมบุดสแมนอื่นๆ อีกมาก เช่น คณะกรรมการสืบสวนที่ได้รับการแต่งตั้งโดยกฎหมายของมลรัฐยูทาห์ (Utah), มลรัฐมิชิแกน (Michigan) และโคโรลาโด (Colorado) ในสหรัฐอเมริกา, ออมบุดสแมนที่ทำหน้าที่เฉพาะในการควบคุมเจ้าหน้าที่ตำรวจในอิสราเอล, องค์กรเพื่อบริการด้านสุขภาพแห่งชาติ (National Health Service) ในอังกฤษ, และในระดับท้องถิ่นก็จะมีอมบุดสแมนที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละเมือง เช่น ที่เมืองเดย์ตัน (Dayton) มลรัฐโอไฮโอ (Ohio), ซีแอตเติล (Seattle) มลรัฐวอชิงตัน (Washington) ในประเทศสหรัฐอเมริกา หรือเมืองเยรูซาเลม (Jerusalem), เทลอาวีฟ (Tel Aviv), ไฮฟา (Haifa) ในประเทศอิสราเอล เป็นต้น

นอกจากนั้นในประเทศสหภาพโซเวียตและยุโรปตะวันออก ยังมีองค์กรอื่นๆ ที่ทำหน้าที่คล้ายคลึงกับอมบุดสแมนได้แก่ อัยการแผ่นดิน (Procurator General) และในประเทศญี่ปุ่น โดยองค์การการจัดการบริหารราชการแผ่นดิน (Administration Management Agency) ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นองค์การความร่วมมือและการจัดการบริหารราชการแผ่นดิน (Coordination and Management Agency) เมื่อประมาณเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1985 โดยอยู่ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี

จะเห็นได้ว่า ออมบุดสแมนได้กลายเป็นสถาบันทางการเมืองที่แพร่หลายในประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยไม่ว่าประเทศประชาธิปไตยเหล่านั้นจะมีระบบการปกครองแบบรัฐสภา ประธานาธิบดี หรือกึ่งรัฐสภาถึงประธานาธิบดีก็ตาม ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องพิจารณาถึงเหตุผลในการจัดตั้งและความสำคัญของสถาบันทางการเมืองนี้เพื่อสมควร

ความสำคัญของปัญหาการควบคุมฝ่ายปกครอง

ในประเทศสวีเดน การจัดตั้งอมบุดสแมน หรือผู้ตรวจการรัฐสภาเป็นไปตามหลักการของการถ่วงดุลอำนาจระหว่างพระมหากษัตริย์และรัฐสภา เพื่อป้องกันมิให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีอำนาจ ครอบครองเหนืออีกฝ่ายหนึ่ง และเพื่อให้เกิดความยุติธรรมจึงมีที่มาจากกรณีการเลือกตั้งของรัฐสภา ออมบุดสแมนเป็น "บุคคลที่มีความสามารถทางกฎหมายเป็นที่รู้จักแพร่หลายและเป็น

ผู้ที่มีชื่อเสียงในด้านความซื่อสัตย์มั่นคง และในฐานะที่เป็นตัวแทนของรัฐสภา ผู้ตรวจการรัฐสภามีหน้าที่ในการตรวจสอบดูแลให้บรรดาเจ้าหน้าที่และผู้พิพากษาปฏิบัติตามกฎข้อบังคับและพระราชบัญญัติต่าง ๆ

ในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ซึ่งได้รับอิทธิพลของแนวความคิดในเรื่องออมบุดสแมนจากสวีเดนก็ได้รับระบบดังกล่าวมาใช้ เมื่อปี ค.ศ. 1957 แต่เน้นการช่วยเหลือสภาผู้แทนราษฎรในการควบคุมกิจการทหารเท่านั้น และอยู่ภายใต้ขอบเขตที่สภาเป็นผู้กำหนด ดังนั้น จึงเรียกสั้น ๆ ว่า "ออมบุดสแมนฝ่ายกิจการทหาร" (Military Ombudsman) ทั้งนี้เพราะเยอรมนีตะวันตกมีศาลยุติธรรมและศาลปกครองอยู่แล้ว เพียงแต่ศาลปกครองของเยอรมนีตะวันตกยังมีปัญหาที่ไม่สามารถปกป้องมิให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง กระทำการอันเป็นการขัดต่อความชอบธรรมตามกฎหมาย ทั้งตัวผู้พิพากษาศาลปกครองเองก็ยังไม่เข้าใจบทบาทของตนในการคุ้มครองสาธารณประโยชน์ในเบื้องต้น ด้วยเหตุดังกล่าวเยอรมนีตะวันตกจึงมีความต้องการระบบออมบุดสแมนไว้ควบคุมฝ่ายปกครอง แต่ก็ยังไม่มีการจัดตั้งเต็มรูปแบบ มีแต่การจัดตั้งออมบุดสแมนฝ่ายกิจการทหารเท่านั้น

ในสหราชอาณาจักร ออมบุดสแมนกำเนิดขึ้นในปี ค.ศ. 1967 ซึ่งก่อนหน้านั้นได้มีการกล่าวขวัญและถกเถียงกันในหมู่นักอังกฤษอยู่เป็นเวลานานพอสมควรว่าควรจะมีสถาบันเช่นนี้ในประเทศอังกฤษหรือไม่ เพราะคำถามที่เกิดขึ้นคือว่า การมีสถาบันดังกล่าวนี้จะเป็นการลดความสำคัญของฝ่ายนิติบัญญัติ และหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาในการควบคุมการดำเนินงานของฝ่ายบริหารหรือไม่ ทั้งนี้เพราะโครงสร้างของระบอบประชาธิปไตยของอังกฤษไม่เหมือนกับโครงสร้างของระบอบประชาธิปไตยในกลุ่มสแกนดิเนเวีย ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของสถาบันออมบุดสแมนอยู่หลายประการ

ในรายงานชื่อ "Justice" ได้มีการเสนอให้รัฐบาลจัดตั้งสถาบันนี้ขึ้นในประเทศสหราชอาณาจักร แต่รัฐบาลพรรคอนุรักษนิยม (Conservative) ในสมัยนั้นได้ปฏิเสธไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอที่จะให้มีออมบุดสแมนขึ้น ครั้นมาถึงสมัยรัฐบาลของพรรคกรรมกร (Labour) รัฐบาลได้ให้ความสนใจและริเริ่มโครงการนี้ขึ้นมาอีก ซึ่งในขั้นต้นรัฐบาลก็ได้รับคำวิพากษ์วิจารณ์ไปทำนองว่า การตั้งสถาบันนี้ขึ้นจะเป็นการลดทอนอำนาจและลดความสำคัญของหน้าที่ในการควบคุมการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร ซึ่งในเรื่องนี้รัฐบาลพรรคกรรมกรได้ออกสมุดปกขาวชี้แจงข้อเท็จจริงและทำความเข้าใจในเรื่องนี้ไว้ว่า การที่รัฐบาลเสนอโครงการจัดตั้งสถาบันออมบุดสแมนขึ้นนี้มีได้หมายความว่า การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร บกพร่องหรือสร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนแต่ประการใด ตรงกันข้าม ยังเป็นการยอมรับประเพณีเดิมที่ว่าเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารจะต้องเป็นผู้มั่นคงและไม่เอนเอียงในการปฏิบัติหน้าที่ การจัดตั้งสถาบันออมบุดสแมนขึ้นย่อมช่วยเพิ่มความมั่นใจในการดำเนินงานของฝ่ายบริหารยิ่งขึ้น กล่าวคือ ให้มีการสอบสวนคำร้องทุกข์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหารโดยเที่ยงธรรมและเต็มที่

ซึ่งถ้าหากการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร ก่อให้เกิดความเดือดร้อนขึ้นแก่ประชาชนคนใดก็จะไต่หาทางจัดการแก้ไขเสีย หรือถ้าเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารดำเนินงานโดยเป็นธรรมและปฏิบัติตามตัวบทกฎหมายอยู่แล้ว ก็จะได้ชี้แจงให้ผู้ร้องทุกข์ได้ทราบถึงเหตุผลของการปฏิบัติงานเช่นนี้ อันจะเป็นการก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างฝ่ายบริหารและประชาชน อนึ่ง การมีสถาบันออมบุดสแมนไม่ได้เป็นการให้อำนาจแก่สถาบันนี้เหนือฝ่ายบริหารแต่อย่างใด เพราะออมบุดสแมนมีหน้าที่เพียงให้คำแนะนำ และเสนอให้ฝ่ายบริหารแก้ไขข้อบกพร่องที่มีอยู่เสียเท่านั้น ไม่มีอำนาจเข้าไปจัดการแก้ไขข้อบกพร่องนั้นได้เอง

ในฝรั่งเศส ซึ่งมีการปกครองแบบประชาธิปไตยในระบอบกึ่งรัฐสภากึ่งประธานาธิบดี และฝ่ายปกครองสามารถถูกตรวจสอบได้โดยองค์กรศาลอยู่แล้วโดยเฉพาะศาลปกครอง แต่เนื่องจากการตระหนักถึงความไม่เพียงพอของการควบคุมฝ่ายปกครองโดยศาลปกครอง ซึ่งมีจุดอ่อนอยู่บ้าง เช่น การพิจารณาคดีของศาลค่อนข้างล่าช้า และมีความยุ่งยากในการนำคดีขึ้นสู่ศาล การพิจารณาคดีของศาลจำกัดอยู่เฉพาะเรื่องที่มีกฎหมายกำหนด มีบางเรื่องที่ไม่อยู่ในอำนาจศาล (Zone de non-recours) และศาลก็ยังมีข้อจำกัดในเรื่องอำนาจในการพิจารณาคดีอีกด้วย ดังนั้น จึงมีความต้องการองค์กรใดองค์กรหนึ่ง ที่สามารถเข้าไปเสริมองค์กรของศาลที่มีอยู่แล้ว นั่นคือที่มาของเมเดียดอร์ (Mediateur) ซึ่ง เลียนแบบ ออมบุดสแมน ของสวีเดน เพียงแต่ว่าที่มาของเมเดียดอร์มาจากการแต่งตั้งโดยที่ประชุมคณะรัฐมนตรี ไม่ใช่ที่ประชุมรัฐสภา แต่เมเดียดอร์ก็พิสูจน์ถึงความสำคัญ และผลสำเร็จของการปฏิบัติงานตลอดมา จนปัจจุบันก็ได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายในที่สุด

การกำเนิดของสถาบันอมบุดสแมน หรือสถาบันที่เรียกชื่ออย่างอื่นแต่มีที่มาและอำนาจหน้าที่คล้ายคลึงกัน ดังเช่นในประเทศต่างๆ ที่ยกตัวอย่างมานี้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าสถาบันเช่นนี้เป็นการรองรับปัญหาที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหาร ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนได้ ไม่ว่าประเทศเหล่านั้นจะมีรูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบใดก็ตาม

สำหรับประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายปกครอง เพื่อยังประโยชน์ให้แก่ประชาชนนั้นมีปัญหาที่ยิ่งใหญ่มาก สืบเนื่องและดำเนินมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน และนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้นตามลำดับ เนื่องจากในขณะที่บ้านเมืองได้พัฒนาและมีการก้าวหน้าไปตามลำดับ ประชาชนทวีจำนวนมากขึ้น แต่ระบบการจัดการกับปัญหาสาธารณะยังคงสภาพเดิม และไม่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ ซึ่งทำให้กลไกของรัฐทั้งในด้านโครงสร้าง และกระบวนการดำเนินงานไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชน พฤติกรรมของข้าราชการหรือฝ่ายบริหาร จึงเป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างฝ่ายบริหารกับประชาชนนับเป็นเวลาหลายทศวรรษที่ผ่านมา

ความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการกับประชาชนอยู่ในลักษณะที่ห่างเหิน และมีความไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน ปัญหาต่าง ๆ ได้ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเห็นจากปรากฏการณ์ของการขยายตัวของการก่อการร้าย ในช่วงนับตั้งแต่ทศวรรษ 1960 เป็นต้นมา แม้ว่าเหตุการณ์จะลดความรุนแรงลงในระยะตั้งแต่ปี พ.ศ.2524 ซึ่งรัฐบาลนำนโยบายการเมืองนำการทหารและคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ 66/2523 และ 65/2525 มาใช้ก็ตาม แต่จากสภาพการณ์ในปัจจุบัน โครงสร้าง กระบวนการ และพฤติกรรมของข้าราชการ และฝ่ายบริหารโดยทั่วไปยังไม่ได้รับการแก้ไขเท่าที่ควร จึงอาจนำไปสู่ปัญหาทางการเมืองที่รุนแรงในอนาคตได้

ในขณะที่ตัวแทนองค์กรที่ทำหน้าที่ควบคุมฝ่ายบริหารหรือฝ่ายปกครองตามวิธีการปกติก็ไม่พอเพียงต่อการควบคุมตรวจสอบมิให้ฝ่ายบริหารหรือฝ่ายปกครองใช้อำนาจเกินขอบเขตหรือใช้อำนาจไปในทางที่ผิดได้ ไม่ว่าจะเป็นการให้ฝ่ายบริหารหรือฝ่ายปกครองควบคุมกันเองหรือให้ศาลยุติธรรมเป็นผู้ควบคุมก็ตาม ดังนั้นในสภาพปัจจุบันจึงน่าจะเป็นสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการจัดตั้งสถาบันทางการเมือง โดยมีที่มาจากรัฐสภาหรือองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ ได้ทำหน้าที่ในการควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหารหรือฝ่ายปกครองอีกทางหนึ่ง เพื่อจะทำให้ "ช่องโหว่" ที่เกิดขึ้นและเป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบันได้รับการแก้ไขปรับปรุง และเป็นการป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์ที่รุนแรงทางการเมือง ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญดังต่อไปนี้

1. เพื่อเป็นการให้การศึกษาแก่สมาชิกรัฐสภาเกี่ยวกับสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา
2. เพื่อให้ทราบทัศนคติของสมาชิกรัฐสภาเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา
3. เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ การจัดองค์การ กระบวนการดำเนินงาน และกฎหมายรองรับของสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาที่น่าจะสอดคล้องต่อความต้องการของสมาชิกรัฐสภา และเหมาะสมกับบริบททางสังคมการเมืองของประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

1. เป็นการศึกษาเฉพาะทัศนคติของสมาชิกรัฐสภา จำนวน 630 คน (เป็นสมาชิกวุฒิสภา จำนวน 270 คน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 360 คน)
2. จำกัดการศึกษาวิจัยไว้เฉพาะด้านโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ การจัดองค์การ กระบวนการดำเนินงาน และกฎหมายรองรับสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการวิจัยเรื่องนี้ในประเทศไทยคือ งานวิจัยของ ชัยภัทร์ เสวีรังสรรค์ เรื่อง "แนวคิดผู้ตรวจการรัฐสภาเพื่อการพัฒนาทางการเมืองในระบบรัฐสภา" และผลงานวิจัยประเภทเร่งด่วนเสนอต่อคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ของ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว จากคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง "ออมบุดส์แมน : การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งผู้ตรวจราชการแผ่นดินของรัฐสภาในประเทศไทย" อย่างไรก็ตามงานวิจัยทั้ง 2 เรื่องนั้น ยังขาดการสำรวจความคิดเห็นแง่มุมต่างๆ เกี่ยวกับอมบุดส์แมนในวงกว้าง โดยเฉพาะความคิดเห็นจากบุคคลที่มีความสำคัญในการกำหนดนโยบายการเมืองการปกครองของประเทศ และถือว่าเป็นตัวแทนของพลเมืองไทยทั่วประเทศ อันได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา การวิจัยเรื่องนี้จึงมีความสำคัญในด้านการรับฟังความคิดเห็นของคนไทยในวงกว้าง ก่อนที่จะนำเอาสถาบันดังกล่าวมาปรับใช้ในประเทศไทย ตามที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2538

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาแบบสำรวจ (survey research) โดยมีสมาชิกรัฐสภาทั้งหมด (เท่าที่มีอยู่ในขณะที่ดำเนินการวิจัย) เป็นหน่วยข้อมูลในการวิจัย และใช้ข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและคุณลักษณะ (quantitative and qualitative data) ดังจะได้กล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับแง่มุมต่างๆ ของการออกแบบวิจัยและวิธีการดำเนินการวิจัยไว้ในบทที่ 3 อย่างไรก็ตามวิธีดำเนินการวิจัยที่น่าจะกล่าวถึงโดยสังเขปในที่นี้ก็คือ การเก็บข้อมูลเรื่องนี้ เริ่มต้นด้วยการให้การศึกษาทางการเมืองแก่สมาชิกรัฐสภาเกี่ยวกับสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา โดยผ่านสื่อต่างๆ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุทัศน์ และเทปเสียง หลังจากนั้นจึงทำการเก็บ ข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยส่วนแรก เป็นเครื่องมือวัดภูมิหลังของสมาชิกรัฐสภา เพื่อใช้ในการจำแนกความแตกต่างในการรับรู้ทัศนคติ ส่วนที่สอง เป็นการวัดการรับรู้ของสมาชิกรัฐสภาเกี่ยวกับสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา ส่วนที่สาม เป็นการวัดทัศนคติในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวกับสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา และส่วนที่สี่ เป็นความคิดเห็นต่างๆ ที่มีต่อสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาในลักษณะของคำถามเปิดและแบบสัมภาษณ์

ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น มุ่งที่จะพิจารณารายละเอียดใน 3 เรื่อง คือ

ส่วนที่ 1 เป็นการตรวจสอบสภาพการรับรู้ (perception) ของสมาชิกรัฐสภา เกี่ยวกับสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

ส่วนที่ 2 เป็นการตรวจสอบทัศนคติของสมาชิกรัฐสภาที่มีต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาในประเด็นต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแบบสอบถาม

ส่วนที่ 3 เป็นการวิเคราะห์โดยการตรวจสอบทัศนคติของสมาชิกรัฐสภาในส่วนที่ไม่ได้ระบุเนื้อหาในแบบสอบถาม เช่น เป็นการตอบคำถามเปิดที่กำหนดไว้ในแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์โดยตรง

นิยามศัพท์สำคัญ

มีศัพท์สำคัญที่ใช้อยู่เสมอในรายงานการวิจัยเรื่องนี้ จึงใคร่ขอ นิยามความหมาย เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน ในการวิจัยเรื่องนี้ คือ ออมбудสแมน ส.ส. และ ส.ว.

อมбудสแมน

อมбудสแมน หมายถึง สถาบันทางการเมืองซึ่งสังกัดรัฐสภา ทำหน้าที่ตรวจสอบความบกพร่องหรือการสื่อความไม่สุจริตในการบริหารราชการแผ่นดิน เรียกกันหลายชื่อ เช่น ผู้ตรวจการรัฐสภา ผู้ตรวจราชการแผ่นดินของรัฐสภา ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เป็นต้น

ส.ส.

ส.ส. หมายถึง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของไทยที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในปี พ.ศ. 2537 ซึ่งเป็นกลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งมาเมื่อ วันที่ 13 กันยายน 2535 และผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งจากการเลือกตั้งซ่อมได้

ส.ว.

ส.ว. หมายถึง สมาชิกวุฒิสภาของไทยที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในปี พ.ศ. 2537

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยเรื่องนี้จะอำนวยประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อเป็นการให้การศึกษาทางการเมืองเกี่ยวกับสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาแก่สมาชิกรัฐสภา
2. เพื่อเป็นแนวทางในการหาข้อสรุปในประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา
3. เพื่อเป็นแนวทางในการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาที่สอดคล้องต่อความต้องการของสมาชิกรัฐสภา
4. เพื่อเป็นการรองรับการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาที่มีความเหมาะสมกับบริบททางสังคมการเมืองของไทย

ลำดับการเสนอรายงานการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้แบ่งออกเป็น 6 บท คือ บทแรกกล่าวถึง สภาพปัญหาวิจัย วัตถุประสงค์ ขอบเขต วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง วิธีดำเนินการวิจัย และนิยามศัพท์สำคัญ เพื่อเป็นเสมือนกรอบ การทำความเข้าใจในเบื้องต้นร่วมกัน

บทที่ 2 เป็นการก้าวไปถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา และ ลักษณะพัฒนาการของสถาบันนี้ในนานาประเทศ โดยเปรียบเทียบให้เห็นคุณลักษณะสำคัญของ สถาบันนี้ในแต่ละประเทศ ซึ่งมีความแตกต่างกันออกไป

บทที่ 3 กล่าวถึง วิธีศึกษาหรือวิธีการดำเนินการวิจัย ทั้งในกรอบของการวัดทัศนคติ และวิธีการวัด เริ่มตั้งแต่แบบการวิจัย ประชากรวิจัย การสร้างเครื่องมือวัด วิธีการดำเนินการวิจัย รวมถึงวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งจะนำเสนอรายละเอียดในบทที่ 4

บทที่ 4 เป็นการนำเสนอทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 277 คน ใน 4 ประเด็นใหญ่ คือ การรับทราบข่าวสารหรืออัตรา ความสนใจในเรื่องผู้ตรวจการรัฐสภา เหตุผลในด้านกรณีและไม่มีสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา ทัศนคติในการจัดตั้งในภาพรวม และการจำแนกความแตกต่างของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละ กลุ่ม และประเด็นสุดท้ายเป็นรายละเอียดของสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาที่พึงประสงค์สำหรับ ประเทศไทย อันจะเป็นประเด็นสำหรับนำไปร่างกฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันนี้ต่อไป

ในส่วนสุดท้าย ในบทที่ 5 และ 6 เป็นการสรุปความคิดเห็นทั้งปวงของ ส.ส. และ ส.ว. เกี่ยวกับสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา และ "ร่างกฎหมาย" ว่าด้วยสถาบันนี้ ซึ่งนำความคิดเห็นส่วนใหญ่ของผลการวิจัยเรื่องนี้มาประยุกต์เป็นร่างกฎหมายฉบับนี้ขึ้น.

บทที่ 2

สถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

เนื่องจากการศึกษาเรื่องนี้เป็นการศึกษาทัศนคติของสมาชิกรัฐสภาเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา เพื่อเป็นกรอบความคิดในการวิจัย ในส่วนนี้จึงจะกล่าวถึงแนวความคิดเกี่ยวกับสถาบันรัฐสภาหรือ ออมบุดสแมน (Ombudsman)

ในการนำเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาจะเสนอจากทัศนะว่าสถาบันนี้ในฐานะที่เป็นสิ่งแวดล้อมของสมาชิกรัฐสภาอันเป็นทั้งแนวคิด และสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในต่างประเทศซึ่งสมาชิกรัฐสภาได้รับรู้และมีความคิดนี้อยู่บ้างแล้ว โดยต้องการชี้ให้เห็นว่าสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาในต่างประเทศมีที่ไหน และอย่างไรกันบ้าง

แนวความคิดทั่วไปของสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

องค์กรหรือสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาเป็นองค์กรที่ขึ้นอยู่กับฝ่ายนิติบัญญัติ จึงกล่าวได้ว่าเป็นองค์กรที่จะช่วยฝ่ายนิติบัญญัติอันเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ออกกฎหมายในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน แม้ว่าหน้าที่หลักของฝ่ายนิติบัญญัติจะมีหน้าที่ด้านการออกกฎหมายก็ตาม แต่มิได้หมายความว่าฝ่ายนิติบัญญัติจะละเลยซึ่งปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนอันเป็นความรับผิดชอบของฝ่ายบริหารโดยตรงได้ ในทางตรงกันข้ามสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภากลับเป็นสถาบันเสริมสร้างการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหารให้บรรลุซึ่งการจัดความเดือดร้อนหรือช่วยบรรเทาปัญหาของประชาชนเป็นเป้าหมายสำคัญ

สถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาเป็นสถาบันที่สามารถให้ความสนับสนุนแก่ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ ในด้านการสนับสนุนฝ่ายบริหาร ได้แก่ สถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาจะทำหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินการของฝ่ายบริหาร ซึ่งมีข้าราชการประจำทำหน้าที่หรือเป็นกลไกให้ฝ่ายบริหาร หากฝ่ายบริหารหรือข้าราชการประจำก่อความเดือดร้อน ความไม่เป็นธรรมอันเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดขึ้นกับประชาชนแล้ว สมาชิกรัฐสภาอันเป็นตัวแทนของประชาชนก็มีสิทธิและหน้าที่ที่จะช่วยขจัดหรือบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนเช่นเดียวกับฝ่ายบริหาร (รัฐบาล) เช่นกัน กล่าวคือ เมื่อประชาชนได้รับความเดือดร้อนและแจ้งมายังรัฐสภา รัฐสภาก็จะผ่านเรื่องดังกล่าวไปยังสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาอันเป็นช่องทางอีกทางหนึ่งให้ประชาชนมีโอกาสร้องหรือทางเลือกในอันที่จะให้ผู้รับผิดชอบซึ่งมีฐานะเป็นผู้ปกครองได้รับรู้ปัญหา เพื่อจะหาทางแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนอีกทางหนึ่ง

ในขณะเดียวกัน สถาบันผู้ตรวจการรัฐสภายังเป็นองค์กรที่เชื่อมโยงระหว่างประชาชนกับสมาชิกรัฐสภา นั่นหมายความว่าเมื่อประชาชนมีความเดือดร้อนก็สามารถร้องเรียนต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้โดยตรง อันเป็นวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ช่วยแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างใกล้ชิดอีกทางหนึ่งด้วย จึงนับว่าเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีประโยชน์มากในระบบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยที่สมาชิกรัฐสภาในฐานะตัวแทนของประชาชน เป็นผู้รับผิดชอบต่อความเป็นอยู่ของราษฎร

กระบวนการทำงานของสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภานั้น เริ่มต้นจากการที่ประชาชนผู้เดือดร้อนหรือประสบปัญหาอันเนื่องมาจากการดำเนินการของฝ่ายบริหาร (ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายการเมืองหรือฝ่ายข้าราชการประจำ) ร้องเรียนหรือส่งคำร้องทุกข์ต่อสมาชิกรัฐสภา หรือต่อผู้ตรวจการรัฐสภาโดยตรง ในกรณีที่สมาชิกรัฐสภาเป็นผู้รับเรื่อง สมาชิกรัฐสภาจะทำการตรวจสอบดูว่าเรื่องดังกล่าวอยู่ภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการรัฐสภาหรือไม่ หากอยู่ในขอบเขตอำนาจหน้าที่ก็จะส่งเรื่องไปยังผู้ตรวจการรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป

เมื่อผู้ตรวจการรัฐสภารับเรื่องราวแล้วก็จะทำการพิจารณาตามกระบวนการตรวจสอบ และเมื่อผลการพิจารณาออกมาประการใด ก็จะรายงานผลให้สมาชิกรัฐสภาผู้ที่เสนอเรื่องร้องเรียนและรัฐสภาเพื่อทราบ และหากผลการตรวจสอบพบว่าฝ่ายบริหารหน่วยงานใดไม่ได้ให้ความเป็นธรรมกับราษฎร ผู้ตรวจการรัฐสภา อาจมีข้อเสนอแนะเพื่อให้เป็นแนวทางปฏิบัติได้ หากหน่วยงานดังกล่าวไม่ปฏิบัติตาม ผู้ตรวจการรัฐสภาก็สามารถทำรายงานเสนอต่อที่ประชุมรัฐสภา เพื่อการพิจารณาดำเนินการต่อไปตามขอบเขตอำนาจหน้าที่ของแต่ละฝ่าย

อำนาจของผู้ตรวจการรัฐสภานั้นมีเพียงอำนาจในการเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหารหรือหน่วยงานราชการที่มีประชาชนมาร้องเรียนกับสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาและรายงานการตรวจสอบข้อร้องทุกข์ต่อสมาชิกรัฐสภาผู้รับเรื่องราวร้องทุกข์นั้น ๆ และรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีต่อรัฐสภา ฉะนั้นจะเห็นได้ว่าอำนาจของสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาไม่ใช่เป็นการลงโทษใด ๆ ทั้งสิ้น หากแต่เป็นองค์กรที่เชื่อมโยงระหว่างประชาชนกับฝ่ายบริหารโดยมีสมาชิกรัฐสภาเป็นตัวกลางเพื่อประสานให้ทั้งสองฝ่ายได้พบกันและแก้ไขปัญหาของประชาชน ฉะนั้นองค์กรนี้จึงเป็นองค์กรที่น่าจะเป็นประโยชน์สำหรับประชาชนเป็นอย่างมาก

สถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาในประเทศต่าง ๆ

สถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาของประเทศสวีเดน

ประเทศสวีเดนนับว่าเป็นต้นแบบของการมีสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา โดยสวีเดนมีองค์กรที่ทำหน้าที่ดังกล่าวเรียกชื่อว่าออมบุดสแมนมาตั้งแต่ปี ค.ศ.1809 และในปัจจุบันนี้ สถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาของสวีเดนมีลักษณะเป็นคณะกรรมการซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากรัฐสภา คณะกรรมการชุดนี้จะมีประธานหนึ่งคนรับผิดชอบเป็นหัวหน้าบริหารงาน และมีองค์กรสำนักงานที่เป็นอิสระ มีเจ้าหน้าที่ประจำที่คอยให้ความช่วยเหลือ

การได้มาซึ่งคณะกรรมการผู้ตรวจการรัฐสภา

รัฐสภาเป็นผู้เลือกตั้งคณะกรรมการผู้ตรวจการรัฐสภา โดยรัฐสภาจะมีการตั้งคณะทำงานขึ้นมาคณะหนึ่งเพื่อทำหน้าที่เตรียมการเลือกตั้งโดยเฉพาะ คณะทำงานชุดนี้จะดำเนินการให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการผู้ตรวจการรัฐสภา โดยให้มีการเลือกตั้งในที่ประชุมรัฐสภาด้วยวิธีการออกเสียงลงคะแนนลับ ในการเลือกตั้งนี้จะเป็นการเลือกประธานกรรมการและคณะกรรมการ ให้เบ็ดเสร็จในคราวเดียวกัน คณะกรรมการผู้ตรวจการรัฐสภามีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี และหากคณะกรรมการผู้ตรวจการรัฐสภาปฏิบัติหน้าที่บกพร่องหรือขาดคุณสมบัติ รัฐสภาสามารถถอดถอนได้

คุณสมบัติของผู้ตรวจการรัฐสภา แม้ว่าก่อนปี ค.ศ.1974 จะได้มีการกำหนดไว้ว่าต้องมีความรู้ด้านกฎหมาย แต่หลังจากปีดังกล่าวก็ไม่ได้มีการกำหนดคุณสมบัติดังกล่าวไว้ อย่างไรก็ตามที่ปรากฏ พบว่า ผู้ตรวจการรัฐสภาส่วนใหญ่จะมาจากผู้มีอาชีพเกี่ยวข้องกับกฎหมาย

อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการรัฐสภา

ผู้ตรวจการรัฐสภาเป็นตัวแทนของรัฐสภาเพราะได้รับการเลือกตั้งจากรัฐสภา เพื่อให้มาควบคุมดูแลการปฏิบัติงานในหน้าที่ของฝ่ายบริหารทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นการบริหารราชการในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น

ผู้ตรวจการรัฐสภายังมีหน้าที่ควบคุมดูแลการดำเนินการในศาลยุติธรรมเพื่อให้คดีได้รับการพิพากษาไปโดยไม่มีชักช้า และในบางครั้งยังอาจไปร่วมฟังการพิจารณาคดีของศาลอีกด้วย

นอกจากผู้ตรวจการรัฐสภาจะมีอำนาจหน้าที่ควบคุมฝ่ายบริหารแล้ว ยังมีอำนาจหน้าที่ในอันที่จะให้คำแนะนำที่เกี่ยวกับวิธีการบริหาร เสนอแนะปรับปรุง รูปแบบการบริหาร การจัดองค์กร และการเสนอแก้ไขกฎหมายต่อฝ่ายบริหารด้วย

กระบวนการดำเนินการ

กระบวนการดำเนินการของสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภามีขั้นตอนดังนี้

ก. ผู้ร้องทุกข์ทำการยื่นเรื่องร่ำร้องทุกข์ โดยผู้ร้องทุกข์เป็นได้ทั้งประชาชนชาวสวีเดน และชาวต่างชาติที่แม้ไม่ได้อาศัยอยู่ในสวีเดน

ข. เมื่อเรื่องร่ำร้องทุกข์ถึงผู้ตรวจการรัฐสภาแล้ว การดำเนินการได้สวนจะเริ่มจากผู้ตรวจการรัฐสภา ทำการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องร่ำร้องที่มีผู้ร้องทุกข์กล่าวหา ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของบ้านเมือง

ค. เมื่อได้ข้อมูลเพียงพอแล้ว ผู้ตรวจการรัฐสภาก็ดำเนินการได้สวนสืบสวน ผลการพิจารณาข้อร้องทุกข์ออกมาเช่นไรต้องประกาศโดยเปิดเผย ซึ่งโดยทั่วไปมักกระทำในหน้าหนังสือพิมพ์และพิมพ์เผยแพร่ในรายงานประจำปีของผู้ตรวจการรัฐสภา

การจัดองค์กร

สถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาประกอบด้วยคณะกรรมการผู้ตรวจการรัฐสภาซึ่งได้รับเลือกจากสมาชิกรัฐสภาดังกล่าวมาแล้ว

ผู้ตรวจการรัฐสภามีสำนักงานของผู้ตรวจการรัฐสภาทำหน้าที่เป็นเลขานุการดำเนินการด้านเอกสารและการปฏิบัติงานประจำอื่น ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับการทำหน้าที่ของผู้ตรวจการรัฐสภา

สรุป

สถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาของสวีเดนเป็นองค์กรที่เป็นตัวแทนของรัฐสภา ซึ่งมีอำนาจหน้าที่รับเรื่องร่ำร้องทุกข์จากประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการหรือฝ่ายบริหาร ซึ่งหากผลการพิจารณาได้สวนพบว่าคำสั่งหรือการดำเนินการของฝ่ายบริหารไม่ถูกต้องสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภามีอำนาจที่จะเพิกถอนคำสั่งและยังมีอำนาจดำเนินการฟ้องร้องอันเป็นเสมือนอัยการของแผ่นดิน หากพบว่า ข้าราชการหรือฝ่ายบริหารมีความผิด

อย่างไรก็ตาม อำนาจของผู้ตรวจการรัฐสภาไม่สามารถได้สวนรัฐมนตรีและข้าราชการการเมืองได้ ทั้งนี้เพราะการตรวจสอบรัฐมนตรี กฎหมายรัฐธรรมนูญของสวีเดนกำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐสภาโดยเฉพาะคณะกรรมการธิการของรัฐสภา หากว่าคณะกรรมการธิการตรวจสอบพบว่ารัฐมนตรีได้มีการกระทำหรือการตัดสินใจที่ฝ่าฝืนกฎหมาย คณะกรรมการธิการสามารถแจ้งให้ผู้ตรวจการรัฐสภาดำเนินคดีต่อศาลพิเศษที่เรียกว่า Court of Impeachment อันเป็นศาลที่ประกอบด้วยผู้พิพากษาชั้นสูงในศาลยุติธรรมและศาลปกครองต่อไป

สถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน

ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันหรือเยอรมนีตะวันตกได้รับอิทธิพลของระบบออม-บุดสแมนของสวีเดนและนำมาใช้เมื่อปี ค.ศ. 1957 โดยมีชื่อเรียกเป็นภาษาเยอรมันว่า Wehrbeauftragter des Bundestages หรือที่เป็นภาษาอังกฤษว่า Defense Commissioner of the Bundestag หรือ Parliamentary Commission for Military Affairs มูลเหตุของการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลด้านกิจกรรมการทหาร เนื่องจากการทหารเป็นต้นเหตุของสงครามโลกครั้งที่สองของเยอรมันซึ่งนำไปสู่การพ่ายแพ้สงครามในที่สุด เยอรมันประกาศใช้รัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม ค.ศ. 1949 โดยกำหนดให้รัฐสภาทำหน้าที่ควบคุมกิจการด้านการทหาร ซึ่งไม่เคยปรากฏในประวัติศาสตร์ของเยอรมันมาก่อน ต่อมาเมื่อปี ค.ศ. 1956 ในมาตรา 45b ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งองค์กรหรือสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาฝ่ายกิจการทหาร (Military Ombudsman) ขึ้นมาทำหน้าที่คุ้มครองสิทธิขั้นมูลฐานของประชาชนและช่วยเหลือสภาผู้แทนราษฎรในอันที่จะทำการควบคุมกิจการทหาร

การได้มาซึ่งผู้ตรวจการรัฐสภาฝ่ายกิจการทหาร

วิธีการได้มาซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ตรวจการรัฐสภาฝ่ายกิจการทหารเริ่มต้นจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอชื่อผู้สมควรได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้ตรวจการรัฐสภา บุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อจะต้อง

1. มีอายุครบ 35 ปีบริบูรณ์
2. ไม่เป็นข้าราชการพลเรือน
3. ไม่เป็นผู้อยู่ในตำแหน่งของหน่วยงานใดๆ (ไม่ว่าจะเป็นเอกชนหรือราชการ) ที่มีเงินเดือน
4. เป็นผู้เคยรับราชการในกองทัพมาไม่น้อยกว่า 1 ปี
5. ไม่เป็นสมาชิกของรัฐบาลมลรัฐหรือสมาชิกของฝ่ายนิติบัญญัติของมลรัฐใด ๆ

วาระของการดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการรัฐสภาฝ่ายกิจการทหารมีระยะเวลา 5 ปี และสามารถได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งใหม่ได้โดยไม่จำกัดวาระ

อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการรัฐสภาฝ่ายกิจการทหาร

อำนาจหน้าที่ที่สำคัญของผู้ตรวจการรัฐสภาฝ่ายกิจการทหาร ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันฉบับ ค.ศ. 1949 มาตรา 45b วรรคสองประการด้วยกันคือ

ประการแรก ทำหน้าที่ช่วยเหลือสภาผู้แทนราษฎรควบคุมฝ่ายบริหาร โดยมีกฎหมายแห่งสหพันธ์ ฉบับลงวันที่ 26 มิถุนายน ค.ศ. 1957 ออกตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 45b เพื่อให้

ผู้ตรวจการรัฐสภาฝ่ายกิจการทหารมีอำนาจหน้าที่สืบสวนเรื่องที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับกิจการทหาร โดยตรง

ประการที่สอง ทำหน้าที่คุ้มครองสิทธิขั้นมูลฐานของข้าราชการทหารตามกฎหมายแห่งสหพันธรัฐฉบับลงวันที่ 26 มิถุนายน ค.ศ. 1957 มาตรา 2 วรรค 2 กำหนดให้ผู้ตรวจการรัฐสภาฝ่ายกิจการทหารทำหน้าที่ควบคุมความถูกต้องและความชอบธรรมในสายการบังคับบัญชาอันเป็นการควบคุมตรวจสอบเพื่อมิให้การปกครองบังคับบัญชาของทหารไปละเมิดสิทธิมูลฐาน และป้องกันมิให้ผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจหน้าที่เกินขอบเขต

กระบวนการดำเนินการ

ตามที่กล่าวแล้วผู้ตรวจการรัฐสภาฝ่ายกิจการทหารมีหน้าที่สำคัญ 2 ประการข้างต้นนั้น อำนาจการดำเนินตามหน้าที่ดังกล่าวมีตราไว้ในกฎหมายแห่งสหพันธรัฐฉบับลงวันที่ 26 มิถุนายน ค.ศ. 1957 มาตรา 1 วรรค 3 กำหนดไว้พอสรุปได้ว่า

1. ผู้ตรวจการรัฐสภาฝ่ายกิจการทหารมีอำนาจสอบถามเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องที่ทำกรไต่สวนจากรัฐมนตรีกลาโหมแห่งสหพันธรัฐ เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่อยู่ในบังคับบัญชาของรัฐมนตรีกลาโหมแห่งสหพันธรัฐ รวมทั้งตรวจสอบข้อเท็จจริงจากเจ้าหน้าที่ทหารที่อยู่ในกองทัพต่าง ๆ เว้นแต่เรื่องที่เป็นความลับเกี่ยวกับราชการทหารหรือเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติซึ่งไม่อาจเปิดเผยได้

2. ผู้ตรวจการรัฐสภาฝ่ายกิจการทหารมีอำนาจตรวจสอบเอกสารพยานหลักฐานหรือสอบปากคำหรือเรียกคำชี้แจงจากเจ้าหน้าที่ของกระทรวงกลาโหมแห่งสหพันธรัฐ ตลอดจนเจ้านายทหารที่สังกัดกองทัพต่าง ๆ อำนาจในการเรียกตรวจสอบเอกสารนี้ผู้ตรวจการรัฐสภาฝ่ายกิจการทหารมีอำนาจทำนองเดียวกับพนักงานอัยการ กล่าวคือ มีอำนาจเรียกเอกสารที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยราชการต่าง ๆ มาตรวจสอบได้

3. ผู้ตรวจการรัฐสภาฝ่ายกิจการทหารมีสิทธิจะตรวจราชการตามหน่วยงานหรือสถานศึกษาได้ตลอดเวลา โดยมีต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า ทั้งนี้เพื่อทราบข้อเท็จจริง และสภาพความเป็นจริง

4. ผู้ตรวจการรัฐสภาฝ่ายกิจการทหารมีอำนาจโดยชอบธรรมที่จะเข้าฟังการพิจารณาคดีอาญาหรือคดีวินัยที่ข้าราชการทหารถูกฟ้องในศาลยุติธรรมและศาลปกครองได้ หากเกี่ยวข้องกับหน้าที่ของตน แม้อัตินั้นจะต้องพิจารณาลับก็ตาม

5. เมื่อผู้ตรวจการรัฐสภาฝ่ายกิจการทหารมีหนังสือขอความร่วมมือมายังศาลยุติธรรมหรือหน่วยงานฝ่ายปกครองของสหพันธรัฐหรือมลรัฐ หน่วยงานดังกล่าวมีหน้าที่ต้องให้ข้อเท็จจริง

เกี่ยวกับการฟ้องร้องคดีอาญาหรือคดีวินัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำกรได้สวน รวมทั้งแจ้งผลของคดีด้วย

6. ผู้ตรวจการรัฐสภาฝ่ายกิจการทหารยังมีอำนาจเสนอแนะหรือให้ข้อเสนอแนะแก่หน่วยราชการของสภามันและมลรัฐได้ หากเห็นว่าหน่วยงานดังกล่าวกระทำกรในทางปกครองไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และอาจแนะนำใหวางแนวปฏิบัติให้ถูกต้องได้

ตามอำนาจและหน้าที่ดังกล่าวข้างต้นของผู้ตรวจการรัฐสภาฝ่ายกิจการทหารสามารถดำเนินการพิจารณาข้อร้องเรียนโดยให้มีการร้องทุกข์ ซึ่งข้าราชการทหารทุกคนมีสิทธิยื่นคำร้องทุกข์ด้วยตนเองได้โดยยื่นต่อผู้ตรวจการรัฐสภาฝ่ายกิจการทหาร การร้องทุกข์นี้อาจกระทำโดยบุคคลเดียวหรือคณะบุคคลได้ การร้องทุกข์ที่ไม่มีการลงชื่ออันเป็นลักษณะของใบปลิวอาจจะไม่ได้รับการพิจารณา

ผลการพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์จะเปิดเผยให้สาธารณชนได้รับทราบหรือไม่นั้นให้อยู่ในดุลพินิจของผู้ตรวจการรัฐสภาฝ่ายกิจการทหาร และสิ้นปีจะต้องทำรายงานประจำปี เพื่อแสดงกิจกรรมประจำปีต่อสภาผู้แทนราษฎร

สถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาของประเทศนิวซีแลนด์

สถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาหรือที่เรียกว่า Ombudsman ของประเทศนิวซีแลนด์นั้นเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อมีพระราชบัญญัติผู้ตรวจการรัฐสภาปี ค.ศ. 1962 (The Parliamentary Commissioner (Ombudsman) Act 1962) ขึ้น ต่อมาก็มีการยกเลิกกฎหมายดังกล่าวและมีพระราชบัญญัติอมบุดสแมนฉบับใหม่ชื่อ The Ombudsman Act 1975 ขึ้นมาแทน เพื่อให้เป็นสถาบันที่ทำหน้าที่สืบสวนเรื่องราวร้องทุกข์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรมหรือเกินขอบเขตของฝ่ายบริหาร

การได้มาซึ่งผู้ตรวจการรัฐสภา

ผู้ตรวจการรัฐสภาได้รับการแต่งตั้งจากสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นสภาเดี่ยวของนิวซีแลนด์ โดยอาจแต่งตั้งบุคคลคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ หากมีหลายคนก็ให้สภา แต่งตั้งผู้ตรวจการรัฐสภาคนหนึ่งเป็นประธานของผู้ตรวจการรัฐสภา (Chief Ombudsman)

คุณสมบัติของบุคคลที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการรัฐสภานั้นจะต้องไม่เป็นสมาชิกรัฐสภาหรือเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นและตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง ผู้ตรวจการรัฐสภาจะต้องไม่ไปดำรงตำแหน่งในทางธุรกิจใดๆ และไม่ไปประกอบอาชีพอื่นใดที่มีค่าตอบแทน โดยผู้ตรวจการรัฐสภามีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี

อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการรัฐสภา

อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการรัฐสภาที่สำคัญมีสองประการด้วยกันคือ

ประการแรก อำนาจหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนคำร้องทุกข์ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ร้องทุกข์เกี่ยวกับการบริหารงานขององค์กรใด ๆ ตามที่ระบุไว้ในบัญญัติแนบท้ายกฎหมายออมบุดสแมน ค.ศ. 1975

ประการที่สอง มีอำนาจในการออกหมายเรียกให้ผู้ร้องทุกข์หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือข้อมูลใด ๆ ที่ผู้ตรวจการรัฐสภาเห็นว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลังพิจารณาอยู่ และยังมีอำนาจเข้าไปตรวจค้นสถานที่ต่าง ๆ ที่อยู่ในความดูแลของส่วนราชการและองค์กรใด ๆ ที่เกี่ยวข้องได้

ประการที่สาม คำตัดสินพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์หากผู้ตรวจการรัฐสภาเห็นข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์แก่ทางราชการหรือหน่วยงานนั้น ๆ ก็อาจส่งคำตัดสินนั้น ๆ ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้

ประการที่สี่ ผู้ตรวจการรัฐสภามีหน้าที่ทำรายงานประจำปีเพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานในแต่ละปีต่อสภา

ผู้ตรวจการรัฐสภาของประเทศสหราชอาณาจักร

สถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาของประเทศสหราชอาณาจักรเกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อ ค.ศ. 1967 โดยตั้งขึ้นตามกฎหมาย Parliamentary Commissioner Act 1967 เพื่อเป็นองค์กรพิทักษ์ความเป็นธรรมอันเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหาร

การได้มาซึ่งผู้ตรวจการรัฐสภา

ผู้ที่มาดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการรัฐสภามีจำนวนหนึ่งคน โดยสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เลือกแล้วเสนอชื่อไปยังสมเด็จพระบรมราชินีแห่งอังกฤษ เพื่อทรงแต่งตั้ง ผู้ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ตรวจการรัฐสภาสามารถอยู่ในตำแหน่งได้จนอายุครบ 65 ปี

อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการรัฐสภา

อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการรัฐสภามีดังนี้

1. ควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่หรือตวัณการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารของรัฐบาลกลางหรือหน่วยงานราชการตามคำร้องทุกข์ของประชาชนที่ส่งผ่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

2. มีอำนาจในการเรียกค้นหาพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงจากผู้เกี่ยวข้องได้ ซึ่งเป็น การให้อำนาจเช่นเดียวกับศาล

3. หากผลการสอบสวนตามคำร้องทุกข์ปรากฏเป็นความจริงว่าการปฏิบัติงานของหน่วยราชการมีความบกพร่องก่อให้เกิดความเสียหาย ผู้ตรวจการรัฐสภามีอำนาจแจ้งให้หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบถึงการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องดังกล่าว เพื่อหาทางแก้ไขและหากแจ้งแล้วหน่วยงานดังกล่าวไม่แก้ไข ผู้ตรวจการรัฐสภามีอำนาจทำรายงานแจ้งรัฐสภาให้ทราบ และเพื่อพิจารณาตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีต่อไป ในทางตรงกันข้ามหากสอบสวนแล้วไม่พบความบกพร่องตามคำร้องทุกข์ก็ให้แจ้งผู้ที่ร้องทุกข์เพื่อทราบ

ผู้ตรวจการรัฐสภาของประเทศฝรั่งเศส (Mediateur)

สถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาของฝรั่งเศสเรียกว่า เมเดียเตอร์ (Mediateur) อันเป็นองค์กรที่ตั้งขึ้นมาเพื่อให้ทำหน้าที่ควบคุมฝ่ายบริหาร

การได้มาซึ่งผู้ตรวจการรัฐสภา

การได้มาซึ่งผู้ตรวจการรัฐสภาของฝรั่งเศสได้มาโดยคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งผู้สมควรดำรงตำแหน่ง 1 คน แล้วให้อยู่ในตำแหน่งคราวละ 6 ปี โดย คุณสมบัติของผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งนั้นต้องไม่เป็นผู้ที่มาจากการเลือกตั้งทุกตำแหน่ง

อำนาจหน้าที่

มีดังนี้

1. มีอำนาจในการจัดองค์กร สำนักงาน และเลือกผู้ร่วมงานได้อย่างอิสระ
2. มีหน้าที่ในการรับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชนผู้เดือดร้อน เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งเรื่องร้องทุกข์ที่เกิดจากหน่วยงานท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่ทำหน้าที่ในการบริการสาธารณะ
3. มีอำนาจในการสอบสวนตามกรณีร้องทุกข์ของประชาชน โดยกฎหมายบัญญัติไว้ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือในด้านข้อมูลและหลักฐานต่างๆ ที่ผู้ตรวจการรัฐสภาต้องการ
4. หลังจากสอบสวนเรื่องราวร้องทุกข์แล้ว ผู้ตรวจการรัฐสภาไม่มีอำนาจตัดสินพิพากษาแต่อย่างใด สิ่งที่สามารถทำได้ก็เพียงแต่มีการให้ข้อสังเกต (recommendation) ไปยังหน่วยงานที่ถูกร้องเรียนมาเท่านั้น เพื่อให้หน่วยงานนั้นแก้ไขสิ่งที่เป็นมูลเหตุอันก่อให้เกิดเรื่องร้องทุกข์ และส่งข้อสังเกตนั้นไปยังรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง
5. จัดทำข้อเสนอเพื่อปรับปรุงข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีได้

เปรียบเทียบสถาบันออมбудสแมนของประเทศต่าง ๆ

ประเทศ	สวีเดน	เยอรมนีตะวันตก	นิวซีแลนด์	สหราชอาณาจักร	ฝรั่งเศส	ออสเตรีย
ชื่อเรียก	OMBUDSMAN ออมบูตสแมนหรือ ผู้ตรวจการรัฐสภา	PARLIAMENTARY COMMISSIONER FOR MILITARY AFFAIRS หรือ MILITARY OMBUDSMAN ผู้ ตรวจการรัฐสภา ฝ่ายกิจการทหาร	THE PARLIAMENTARY COMMISSIONER หรือ OMBUDSMAN ออมบูตสแมนหรือ ผู้ตรวจการรัฐสภา	PARLIAMENTARY COMMISSIONER FOR ADMINISTRATION ผู้ตรวจการรัฐสภา ฝ่ายการปกครอง	OMBUDSMAN MEDECIEUR เมเดียมเดออร์	OMBUDSMAN ออมบูตสแมน
กำเนิด	ค.ศ. 1809	ค.ศ. 1957	ค.ศ. 1962	1 เม.ย. ค.ศ. 1967	ค.ศ. 1973	ค.ศ. 1976
วัตถุประสงค์	1. เพื่อสร้างความ มั่นใจว่าเจ้าหน้าที่ และบุคลากรของ หน่วยงานได้ ปฏิบัติงานตาม ภาระและหน้าที่ทุก ด้านด้วยความ บริสุทธิ์ยุติธรรม 2. ตรวจสอบยืนยัน ว่าศาลยุติธรรม และเจ้าหน้าที่ฝ่าย บริหารได้ปฏิบัติ ตามรัฐธรรมนูญใน เรื่องของความเป็น ธรรมและความยุติ ธรรม 3. สิทธิเสรีภาพ ของประชาชนต้อง ไม่ถูกล่วงล้ำจาก กระบวนการ บริหารและการ ปกครองประเทศ	1. เพื่อพิทักษ์รักษา สิทธิขั้นพื้นฐานของ ประชาชน 2. เพื่อช่วยเหลือ สภาผู้แทนราษฎร ในการควบคุมกิจ การทหาร	1. เพื่อทำหน้าที่ใน การสืบสวนตำรวจ ทุกชั้นของบุคคลหรือ กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง กับคดีลึบหรือคำ เสนอแนะหรือการ กระทำหรือการงด เว้นการกระทำใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ ดำเนินงานหรือการ บริหารงานของส่วน ราชการหรือองค์ การใดๆ ตามที่ระบุ ไว้ท้าย พ.ร.บ. ได้ แก่กระทรวง ทบวง กรม องค์การที่อยู่ ในระดับสูงกว่า หน่วยการปกครอง ส่วนท้องถิ่น และ หน่วยการปกครอง ส่วนท้องถิ่น	1. เพื่อเป็นการเพิ่ม ความมั่นใจในการ ดำเนินงานของฝ่าย บริหารให้มากยิ่งขึ้น 2. เพื่อเป็นการหา แนวทางและวิธีการ จัดการแก้ไขปัญหา อันเกิดจากการดำ เนินงานของฝ่าย บริหารซึ่งก่อให้เกิด ความเดือดร้อนแก่ ประชาชนคนใดคน หนึ่ง 3. หากเจ้าหน้าที่ ฝ่ายบริหารได้ ดำเนินงานโดยเป็น ธรรมและเป็นไป ตามตัวบทกฎหมาย จะได้เป็นการชี้แจง ให้ผู้ร้องทุกข์ได้ ทราบถึงเหตุผลของ การปฏิบัติงานเช่น นั้น อันจะเป็นการ ก่อให้เกิดความเข้าใจ อันดีระหว่างฝ่าย บริหารกับประชา ชน	1. เพื่อทำหน้าที่ใน การควบคุมฝ่ายป ครองโดยการเลวิ องค์การที่ทาหน้า ควบคุมฝ่ายป ครองที่มีอยู่แล้วคือ ศาลปกครอง หรือ อาจกล่าวได้ว่าเป็น การอุดหนุนหรือ ปิดจุดอ่อนของศาล ปกครอง ศาลการ พิจารณาคดีที่ล่าช้า ความยุ่งยากในการ นำคดีขึ้นศาล เรื่อง บางเรื่องไม่อยู่ใน อำนาจศาล ทั้งนี้ เพื่อให้การควบคุม ฝ่ายปกครองเป็นไป อย่างมี ประสิทธิภาพมาก ขึ้น และปกป้องผล ประโยชน์ของ ประชาชนมากขึ้น	1. เพื่อทำหน้าที่ สืบสวนตำรวจ ทุกชั้นที่เกี่ยวข้อง กับการดำเนิน งานหรือการ บริหารของส่วน ราชการหรือองค์ การใดๆ ที่ระบุไว้ ในกฎหมาย
จำนวน	1 คน (ค.ศ. 1810) 3 คน (ค.ศ. 1968) 4 คน (ค.ศ. 1975)	1 คน	1 คนหรือหลายคน	1 คน	1 คน	1 คนหรือหลาย คน

ประเทศ	สวีเดน	เยอรมนีตะวันตก	นิวซีแลนด์	สหราชอาณาจักร	ฝรั่งเศส	ออสเตรเลีย
วิธีการสรรหาและแต่งตั้ง	1. มีการลงมติเห็นชอบในที่ประชุมรัฐสภาโดยการเลือกคั้งแยกกันระหว่างประธานและผู้ตรวจการรัฐสภาคนอื่น ๆ 2. ใช้การออกเสียงโดยวิธีการลงคะแนนลับ	1. คณะกรรมาธิการฝ่ายกิจการทหารของสภาผู้แทนราษฎรร่วมกับกลุ่มสมาชิกสภาเป็นผู้เสนอชื่อ 2. ใช้การออกเสียงโดยวิธีการลงคะแนนลับ 3. ผู้ได้รับเลือกจะต้องได้เสียงข้างมากธรรมดา	1. มีการลงมติในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร	1. มีการลงมติเห็นชอบในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร	1. ใช้วิธีการแต่งตั้งโดยที่ประชุมคณะรัฐมนตรี	1. มีการลงมติในที่ประชุมรัฐสภา
ผู้แต่งตั้ง	รัฐสภา	ประธานสภาผู้แทนราษฎร	ผู้สำเร็จราชการ	สมเด็จพระราชินีนาถแห่งอังกฤษ	ประธานาธิบดี	ผู้สำเร็จราชการ
วาระ	3 ปี (และสามารถได้รับการแต่งตั้งใหม่ได้)	5 ปี (และสามารถได้รับการแต่งตั้งใหม่ได้)	5 ปี (และสามารถได้รับการแต่งตั้งใหม่ได้)	สามารถดำรงตำแหน่งจนถึงเกษียณ 65 ปี	6 ปี (ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว)	7 ปี (และสามารถได้รับการแต่งตั้งใหม่ได้ แต่ทั้งนี้ต้องมีอายุไม่เกิน 65 ปี)

ประเทศ	สวีเดน	เยอรมนีตะวันตก	นิวซีแลนด์	สหราชอาณาจักร	ฝรั่งเศส	ออสเตรเลีย
การหัน ตำแหน่ง และการถูก สั่งพักการ ปฏิบัติ หน้าที่	1. รัฐบาลอาจถอด ถอนผู้ตรวจการ รัฐสภาคนใดคน หนึ่งออกจาก ตำแหน่งได้ ถ้า ปฏิบัติหน้าที่ไม่ เป็นที่ไว้วางใจของ รัฐสภา 2. ตาย 3. ลาออก	1. คณะกรรมการ- การฝ่ายกิจการ ทหารเสนอให้สภา ผู้แทนราษฎรลงมติ ให้พ้นจากตำแหน่ง ก่อนครบวาระได้ ในกรณีที่เกิดเหตุ ชั่วหรือปฏิบัติหน้าที่ ที่โดยมิชอบ 2. ตาย 3. ลาออก	1. ผู้สำเร็จราชการ อาจถอดถอนหรือ สั่งพักการปฏิบัติ หน้าที่ตามคำแนะนำ ของสภา อัน เนื่องมาจากสาเหตุ ของการละทิ้งหน้าที่ ที่ไม่สามารถปฏิบัติ หน้าที่ได้หรือมี ความประพฤติ เสื่อมเสีย หรือเป็น บุคคลล้มละลาย 2. ในกรณีที่อยู่ใน ระหว่างปิดสมัย ประชุมของรัฐสภา สภาบริหารสามารถ ถอดถอน หรือสั่ง พักการปฏิบัติหน้าที่ ได้ โดยความเห็น ชอบของผู้สำเร็จ ราชการ 3. ตาย 4. ลาออก 5. เมื่อมีอายุครบ 72 ปี	1. รัฐสภาอาจมีมติ ให้ถอดถอน หาก ปรากฏว่ามีความ ประพฤติไม่เหมาะ สม 2. ตาย 3. ลาออก 4. เมื่อมีอายุครบ 65 ปี	1. ประธานาธิบดี อาจตั้งคณะ กรรมการซึ่ง ประกอบด้วย รอง ประธานสภาแห่งรัฐ ประธานคนที่ 1 ของศาลบัญชี พิจารณาสอบสวน ในกรณีที่มีการกระ ทำความผิดร้ายแรง ซึ่งการพ้นจาก ตำแหน่งจะต้องได้ มติเอกฉันท์ 2. ตาย 3. ลาออก	1. ผู้สำเร็จราชการ อาจถอดถอนตาม คำแนะนำของ รัฐสภา ในกรณีที่ มีความประพฤติ ไม่เหมาะสม 2. ผู้สำเร็จราชการ สามารถสั่งพัก การปฏิบัติหน้าที่ ได้อันเนื่องมาจาก ประพฤติเสื่อม เสียมีสภาพร่าง กายหรือจิตใจที่ ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ ได้และสมควร ที่ จะถอดถอน เมื่อสั่งพักการ ปฏิบัติหน้าที่แล้ว ต้องเสนอให้รัฐ สภาเป็นผู้ พิจารณาว่าสม ควรที่จะถอดถอน หรือไม่ 3. ตาย 4. ลาออก 5. เมื่อมีอายุครบ 65 ปี

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

ประเทศ	สวีเดน	เยอรมนีตะวันตก	นิวซีแลนด์	สหราชอาณาจักร	ฝรั่งเศส	ออสเตรีย
ขอบเขตอำนาจหน้าที่	<p>1.ควบคุมการปฏิบัติงานของข้าราชการประจำหรือฝ่ายบริหารทั่วประเทศ</p> <p>2.ควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการทหารที่นับตั้งแต่นายสิบเอกทหารบก(กองทัพบก)หัวหน้าทหารเรือชั้นจ่า(กองทัพอากาศ)และจ่าสิบตรี(กองทัพอากาศ)</p> <p>3.ตรวจสอบและควบคุมบุคคลที่ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจที่มีผลกระทบต่อสาธารณะ(บุคคลที่อยู่นอกเหนืออำนาจการควบคุมคือ คณะรัฐมนตรีสมาชิกรัฐสภาองค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เสนาบดีว่าการกระทรวงยุติธรรม ผู้ว่าการการธนาคารแห่งชาติสวีเดน)</p>	<p>1.หน้าที่ในการช่วยเหลือสภาผู้แทนราษฎรในการควบคุมฝ่ายบริหารเฉพาะกิจการที่เกี่ยวข้องกับการทหาร โดยจะต้องปฏิบัติตามหน้าที่ตามคำแนะนำของสภาหรือคณะกรรมาธิการฝ่ายกิจการทหารซึ่งเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับกิจการทหารโดยตรงและกิจการนั้นอยู่ในความรับผิดชอบของรัฐมนตรีกลาโหมเท่านั้น</p> <p>2.อำนาจหน้าที่ในการสืบสวนตามคำแนะนำดังกล่าวนี้มีเท่าเทียมกับอำนาจสืบสวนของสภาหรือคณะกรรมาธิการฝ่ายกิจการทหารและจะใช้เกินขอบเขตไม่ได้</p> <p>3.อำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิขั้นมูลฐานของข้าราชการทหารซึ่งอำนาจในส่วนนี้มีความเป็นอิสระจากสภาและคณะกรรมาธิการฝ่ายกิจการทหาร</p>	<p>1.พิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเกี่ยวกับคำตัดสินหรือข้อเสนอนะหรือการกระทำหรือการกระทำหรือจเวินการกระทำใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินงานของส่วนราชการหรือองค์กรการใดๆ ที่ระบุไว้ในกฎหมาย</p> <p>2. ต้องเป็นเรื่องที่มีคำร้องทุกข์ที่ทำเป็นหนังสือส่งมายัง ออมบุคสแมนหรือเมื่ออมบุคสแมนเห็นว่าเป็นการสมควรที่จะเข้าไปทำการสืบสวนเรื่องนี้</p> <p>3.สืบสวนคำร้องตามที่ได้รับการร้องขอจากคณะกรรมาธิการของรัฐสภา</p> <p>4.สืบสวนเรื่องราวใดๆตามคำร้องขอของนายกรัฐมนตรียุติความยินยอมของประธานอมบุคสแมน แต่ต้องไม่ใช่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของศาล</p>	<p>1.ควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารของรัฐบาลกลางหรือของหน่วยงานราชการตามคำร้องเรียนของราษฎรซึ่งส่งผ่าน ส.ส.คนใดคนหนึ่ง เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารของรัฐบาลกลาง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ ข้าราชการ ลูกจ้างในกระทรวง ทบวง กรม ในรัฐบาลและพนักงานขององค์กรรัฐ</p>	<p>1.พิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนผู้เดือดร้อนเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่นๆ ที่บริการสาธารณะ(ในทางปฏิบัติที่ผ่านมาแล้วว่า 'บริการสาธารณะ' ถูกตีความในทางที่กว้างว่าหมายถึง 'อะไรก็ได้ที่ไป')</p> <p>2.พิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของศาล แต่ต้องอยู่ภายในขอบเขตที่จำกัดตามกฎหมายระหว่างพนักงานเจ้าหน้าที่กับองค์กรที่สังกัดไม่อยู่ในอำนาจที่จะพิจารณาปากเวินเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ให้ขอจากการเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ขององค์กรนั้นแล้ว</p> <p>4.เรื่องร้องทุกข์ที่เกี่ยวข้องกับคำสั่งภายในหน่วยงานไม่อยู่ในอำนาจที่จะพิจารณา</p>	<p>1.พิจารณาสืบสวนเรื่องราวหรือการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน หรือการบริหารของส่วนราชการหรือองค์กรต่างๆ ตามที่มีการร้องทุกข์ หรือตามที่อมบุคสแมนเห็นสมควร</p>

ประเทศ	สวีเดน	เยอรมนีตะวันตก	นิวซีแลนด์	สหราชอาณาจักร	ฝรั่งเศส	ออสเตรีย
การจัดองค์ กรสำนัก งาน	1. มีการแบ่งหน้าที่ ระหว่างกอมมูต แมน คือประธาน หรือหัวหน้าออม- มูตสแมนจะดูแล เรื่องภาษีอากร การจัดเก็บภาษี การบริหารงานบุด ธรรมและทุกเรื่อง ที่เกี่ยวข้องกับการ บริหารงานของ ฝ่ายพลเรือนซึ่งมี ใต้อยู่ในขอบเขต อำนาจของออม มูตสแมนคนอื่น ๆ ออมมูตสแมนคนที่ 2 ดูแลเรื่องศาลบุด ธรรม อัยการ ตำรวจ ราชทัณฑ์ ออมมูตสแมนคนที่ 3 ดูแลเรื่องกองทัพอ งค์การบริหาร ราชการส่วนท้องถิ่น ออม มูตสแมน คนที่ 4 ดูแลการ สังคมสงเคราะห์ และการศึกษา 2. มีสำนักงานอม มูตสแมน โดยมี เลขานุการ สำนัก งาน ผู้อำนวยการ ฝ่ายการคลัง/ส ืบสวน และเจ้า หน้าที่อีกจำนวน หนึ่งประมาณ 60 คน ซึ่งส่วนใหญ่ เป็นนักกฎหมาย 3. หากมีความจำเป็นและมีย งบประมาณเพียงพอ อาจมีการจ้างผู้ เชี่ยวชาญเฉพาะ ด้านและที่ปรึกษา ฝ่ายต่าง ๆ		1. ในกรณีที่มียกอม- มูตสแมนจำนวน หลายคนจะมีการ เลือกอมมูตสแมน คนใดคนหนึ่งขึ้น ดำรงตำแหน่ง ประธานหรือหัว หน้ ออมมูตสแมน 2. หากปรากฏว่า ยกอมมูตสแมนคนใด คนหนึ่ง หรือหลาย คนไม่สามารถ ปฏิบัติหน้าที่ได้ เพราะป่วยหรือด้วย เหตุผลอื่นใดที่อยู่ สำเร็จราชการเห็น สมควร ผู้สำเร็จราชการ โดยความเห็น ชอบของประธาน หรือหัวหน้ากอมมูต สแมนอาจแต่งตั้งให้ บุคคลใดให้ดำรง ตำแหน่งแทนใน การชั่วคราวได้ 3. ประธานหรือหัว หน้ ออมมูตสแมน มีอำนาจที่จะแต่งตั้ง บุคคลใด ๆ เป็นเจ้า หน้าที่หรือลูกจ้าง เพื่อทำหน้าที่ในการ ช่วยเหลือกอมมูต- สแมนในการปฏิบัติ งานในด้านต่าง ๆ โดยมีเงินเดือนหรือ เงินเดือนและระยะเวลา ในการแต่งตั้ง หรือการจ้างตาม ความเห็นชอบของ รัฐมนตรีกระทรวง การคลัง และให้ มี จำนวนตามที่นายกรัฐมนตรีเห็นสมควร 4. กอมมูตสแมนจะ ได้รับเงินเดือนและ		1 เมตียเตลอร์มี อำนาจเต็มในการ จัดองค์กรราชการ งานและสามารถ เลือกผู้ร่วมงานได้ โดยอิสระ 2 กฎหมายไม่ได ระบุเงื่อนไขเกี่ยว กับคุณสมบัติของผู้ ร่วมงานของเมตีย เตลอร์ไว้ซึ่งโดยปกติ ผู้ร่วมงานของ เมตียเตลอร์จะเป็น ข้าราชการที่ขอกับ อำนาจจากหน่วย ราชการต่าง ๆ เมื่อ เมตียเตลอร์หมด วาระในการดำรง ตำแหน่ง ผู้ร่วมงาน เหล่านั้นก็จะกลับ ไปยังหน่วยงานเดิม 3 เมตียเตลอร์จัด ตั้งผู้ประสานงาน หรือ CORRESPONDENTS ขึ้นใน หน่วยราชการหรือ หน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะตาม หน่วยงานในจังหวัด ต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่ เผยแพร่ข่าวสาร และให้ความรู้แก่ ประชาชนในการ ร้องทุกข์ด้วย	คล้ายกับ ประเทศ นิวซีแลนด์

ประเทศ	สวีเดน	เยอรมนีตะวันตก	นิวซีแลนด์	สหราชอาณาจักร	ฝรั่งเศส	ออสเตรเลีย
การจัดองค์ กรสำนัก- งาน	<p>4. ประธานจะเป็นผู้กำหนดวิธีการปฏิบัติงาน และให้คำแนะนำทั่วไปที่จำเป็นสำหรับงานของสำนักงานและปรึกษากับออมบุคคลสมณคนอื่นๆ ก่อนที่จะสรุปแผนงานการปฏิบัติงานในขั้นสุดท้าย</p> <p>5. ประธานอาจกำหนดลักษณะของงาน/กติที่จำเป็นที่จะต้องผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการหรือออมบุคคลสมณคนอื่นๆ เพื่อให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือการวินิจฉัยเฉพาะเรื่อง โดยไม่ต้องพิจารณาขอบเขตของการดูแลตรวจตรา</p> <p>6. ในกรณีที่ประธานลาพักก่อนหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ออมบุคคลสมณที่อยู่ในตำแหน่งงานที่สูงจะเป็นผู้ปฏิบัติงานแทน แต่ถ้ามีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งเท่าเทียมกันให้พิจารณาผู้ที่อายุมากกว่า</p> <p>7. ในกรณีที่ออมบุคคลสมณใดคนหนึ่งป่วย มีสุขภาพไม่แข็งแรงหรือมีเหตุอื่น ๆ ที่เป็นเหตุให้ไม่</p>		<p>เงินตอบแทนอื่นๆ ตามอัตราที่คณะกรรมการการเงินเดือนระดับสูง (HIGHER SALARIES COMMISSION) เป็นผู้กำหนด</p>			

ประเทศ	สวีเดน	เยอรมนีตะวันตก	นิวซีแลนด์	สหราชอาณาจักร	ฝรั่งเศส	ออสเตรเลีย
การจัดองค์ กรสำเน็ก- งาน	สามารถปฏิบัติ หน้าที่ได้เป็นเวลา นานเพราะงานอาจ ถือเป็นความจำ เป็นในการแต่งตั้ง บุคคลเข้ามาทำ หน้าที่แทนโดย ต้องรายงานต่อ รัฐสภา					
ผู้ร้องทุกข์	1.บุคคลทุกคนไม่ว่าจะเป็นประชาชนชาวสวีเดนหรือชาวต่างประเทศสวีเดน(อาทิสมาชิกรัฐสภาศาสตราจารย์ในมหาวิทยาลัย ครู นักศึกษา นักเรียน ทหาร นักโทษ คนไข้ในโรงพยาบาล ประชาชน ผู้เสียภาษีไม่พอใจต่อการใช้อำนาจของหน้าที่ ฯลฯ) 2.ผู้ร้องทุกข์ไม่จำเป็นต้องเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือกรณีที่เกิดขึ้น	1.ข้าราชการทหารโดยส่วนบุคคลหรือกลุ่ม 2.สมาชิกของครอบครัวทหาร 3.เจรทหาร 4.ออมบุดสแมนมีดุลพินิจที่จะดำเนินการยกเรื่องมาสอบสวนได้เอง (ในกรณีที่มีผู้ร้องทุกข์และออมบุดสแมนยกเรื่องขึ้นพิจารณาเองนี้ต้องเป็นกรณีที่มีการละเมิดสิทธิขั้นมูลฐานตามรัฐธรรมนูญแห่งนั้น)	1.บุคคลหรือกลุ่มบุคคล 2.คนต่างด้าว 3.คำร้องขอจากนายกรัฐมนตรี 4.คำร้องขอจากคณะกรรมการกิจการต่างๆ ของรัฐสภา	1.เอกชนซึ่งอาจเป็นบุคคลธรรมดา นิติบุคคล หรือกลุ่มบุคคลก็ได้ 2.คนต่างด้าวที่ผ่านเข้ามาในดินแดนของสหราชอาณาจักร(ในที่นี้หมายถึงรวมทั้งดินแดนที่ถือสหราชอาณาจักรตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ เช่นบริเวณไหลทวิปเรือซึ่งจดทะเบียนในประเทศสหราชอาณาจักร หรือเรือของสหราชอาณาจักร เป็นต้น)	1 บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลโดยผู้แทนที่มีผลประโยชน์ 2.เป็นคนสัญชาติฝรั่งเศสหรือเป็นคนต่างชาติดังกล่าวที่มีปัญหาเกี่ยวกับกรของรัฐ 3 เรื่องร้องทุกข์จะต้องมีลักษณะเฉพาะตัวเท่านั้น กล่าวคือ ผู้ร้องทุกข์จะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือกรณีที่เกิดขึ้น 4.คำร้องขอจากคณะกรรมการกิจการคณะใดคณะหนึ่งอาจส่งสภาโดยความเห็นชอบของประธานวุฒิสภาหรือประธาน	คล้ายคลึงกับประเทศนิวซีแลนด์
ลักษณะคำ ร้องทุกข์	1.ส่วนใหญ่เสนอเป็นลายลักษณ์อักษร 2.หากจำเป็นจริงๆ กรณีที่ผู้ร้องทุกข์ไม่อาจเขียนหนังสือได้ เจ้าหน้าที่อาจจะช่วยเขียนข้อความในคำร้องให้โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมใดๆ		คล้ายคลึงกับประเทศสวีเดน	1.ต้องทำเป็นหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงและข้อเดือดร้อนต่างๆ	1.ไม่ได้มีการระบุแบบแผนไว้เป็นพิเศษแต่อย่างไร อาจเพียงเขียนเป็นหมายแจ้งข้อเท็จจริงและลงลายมือชื่อผู้ร้องทุกข์	คล้ายคลึงกับประเทศสวีเดน

ประเทศ	สวีเดน	เยอรมนีตะวันตก	นิวซีแลนด์	สหราชอาณาจักร	ฝรั่งเศส	ออสเตรเลีย
เงื่อนไขการ รับเรื่องวาง ร้องทุกข์	1. ออมบุคคลนั้นจะ ไม่พิจารณาได้ส่วน เรื่องที่เกิดขึ้นมา แล้ว 2 ปี ก่อนที่จะ มีการร้องทุกข์ข้อ ยกเว้นในกรณีที่มี ได้หากเป็นเรื่องที่ เกี่ยวข้องกับผล ประโยชน์ของ สาธารณะ 2. คำร้องทุกข์ที่มี ร้องทุกข์ไม่ระบุ นามไม่พึงรับมาคำ เนินการ 3. ออมบุคคลนั้น โดยมากจะไม่เข้า แทรกแซงหาก เรื่องนั้น ๆ ยังอยู่ใน ระหว่างการ พิจารณาของศาล แต่จะแทรกแซงถ้า มีการกล่าวหาว่า คดีนั้นไม่มีความ ก้าวหน้าหรือการ ตัดสินคดี มิได้กระทำ ภายในเวลาที่ กำหนด 4. โดยทั่วไปเมื่อมี คำพิพากษาของ ศาลถึงที่สุดแล้ว หากผู้ร้องขอไม่พอ ใจคำพิพากษาของ ศาลครั้งสุดท้าย ออมบุคคลนั้นจะ รับเรื่องไว้ พิจารณา 5. การตัดสินคดีที่ กระทำโดยศาล หรือเจ้าหน้าที่ฝ่าย บริหารสามารถ อุทธรณ์ต่อศาลสูง	1. ทหารทุกคนมี สิทธิทำคำร้องทุกข์ และส่งไปยังออม บุคคลผ่านฝ่ายกิจ การทหารโดยไม่มี ต้องส่งเป็นแบบ ทางการก็ได้ 2. สิทธิในการร้อง ทุกข์นี้มีลักษณะ ทำนองเดียวกับ สิทธิร้องทุกข์ตาม ระเบียบของ กระทรวงกลาโหม ที่ให้อุดหนุนคำสั่ง หรือการกระทำใน ทางปกครองไปยัง ผู้บังคับบัญชาที่อยู่ ในระดับสูงกว่า 3. คำร้องทุกข์ซึ่ง กล่าวเป็นเรื่องที่ เกี่ยวข้องกับกอง ทัพของสหพันธ์ 4. ข้าราชการทหาร ที่ร้องทุกข์มีสิทธิ เข้าพบออมบุคคล แมนได้เป็นการ ส่วนตัวโดยไม่ถูก กีดกันหรือถูก คำหนัดใด ๆ 5. ออมบุคคลนั้น สามารถใช้ดุลพินิจ ที่จะเปิดเผยเรื่อง ราวที่ร้องทุกข์หรือ นามผู้ร้องทุกข์ได้ เว้นแต่ผู้ร้อง ทุกข์ประสงค์ที่จะ ไม่เปิดเผย	1. ต้องไม่ใช่คำร้อง ทุกข์ที่เกิดขึ้นก่อนมี การร้องทุกข์และผู้ ร้องทุกข์ทราบเรื่อง ดังกล่าวแล้วเป็น เวลาไม่น้อยกว่า 12 เดือน 2. ต้องไม่ใช่คำร้อง ทุกข์ที่มีข้อความ คลุมเครือไม่มีสาระ หรือไม่ได้กระทำ โดยสุจริต 3. ต้องเป็นคำร้อง ทุกข์ที่ผู้ร้องทุกข์มี ส่วนได้เสีย 4. ต้องไม่ใช่เรื่อง ออมบุคคลนั้นเห็น ว่าคำตัดสินหรือข้อ เสนอนั้นหรือการ กระทำใด ๆ ที่มีผล กระทบต่อผู้ร้อง ทุกข์ได้มีมาตรการ ทางกฎหมายหรือ มาตรการทางการ บริหารที่เหมาะสม และเป็นการเพียง พอต่อการเยียวยา ความเสียหายแก่ผู้ ร้องทุกข์ 5. ต้องไม่ใช่เรื่องที่ ออมบุคคลนั้นเห็น ว่าการใช้สิทธิใน การอุทธรณ์ หรือ กีดกันการกระทำ ดังกล่าวของผู้ร้อง ทุกข์จะสามารถ แก้ไขปัญหาให้แก่ ผู้ร้องทุกข์มาซึ่ง ออมบุคคลนั้น 6. ต้องไม่ใช่คำร้อง ทุกข์ที่เกี่ยวกับคำ ตัดสินหรือ	1. เรื่องราวร้องทุกข์ ต้องเสนอภายใน 12 เดือน นับแต่วัน ที่ผู้ร้องได้รับความ เดือดร้อน 2. ผู้ร้องไม่มีสิทธิยื่น คำร้องโดยตรงต่อผู้ ตรวจการรัฐสภา แต่ต้องยื่นคำร้อง ผ่านสมาชิกสภาผู้ แทนราษฎรคนใด คนหนึ่งโดยไม่จำ เป็นต้องเป็นผู้แทน ในเขตที่ผู้ร้องมีถิ่นที่ อยู่ 3. ผู้ตรวจการรัฐสภา จะไม่พิจารณาเรื่อง ที่อยู่ในอำนาจของ ศาลยุติธรรมหรือคดี ที่อยู่ในระหว่างการ พิจารณาของศาล หรือเรื่องที่มีวิธีการ ดำเนินการแก้ไข อย่างอื่น ซึ่ง กฎหมายกำหนดวิธี เยียวยาไว้แล้ว 4. ผู้ตรวจการ รัฐสภา จะไม่ พิจารณาเรื่องที่ เกี่ยวกับการดำเนิน งานของเจ้าหน้าที่ ส่วนท้องถิ่นหรือ หน่วยงานที่ไม่ขึ้น ต่อราชการส่วน กลาง 5. ผู้ตรวจการ รัฐสภา จะไม่ พิจารณาเรื่องที่ร้อง ทุกข์โดยผู้ไม่มีสิทธิ ยื่นคำร้องทุกข์ ได้ แก่ ข้าราชการ พนักงาน องค์การ ของรัฐ และเจ้าหน้าที่ ส่วนท้องถิ่น	1. เริ่มร้องทุกข์ต่อ เมเดียมเตอร์ไม่อยู่ ภายใต้เงื่อนไขของ อายุความ 2. จะต้องเป็นเรื่องที่ ประชาชนร้องทุกข์ เท่านั้นเมเดียมเตอร์ จะไม่หยิบยกเรื่อง ใดเรื่องหนึ่งขึ้นมา พิจารณาเอง 3. กฎหมายบัญญัติ ให้ผู้ร้องทุกข์ต้องส่ง เรื่องร้องทุกข์ให้ สมาชิกรัฐสภา(ซึ่ง ได้แก่ ส.ส.ว.ค สมาชิก) เพื่อทำ หน้าที่ในการกลั่น กรองว่าเรื่องร้อง ทุกข์นั้นอยู่ใน อำนาจของเมเดียม เตอร์หรือไม่โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อมิ ให้เมเดียมเตอร์รับ เรื่องที่ไม่ใช่อำนาจ และทำให้เสียเวลา ในการคัดเลือกแต่ที่ ผ่านมา สมาชิก รัฐสภาไม่ได้ทำหน้าที่ เป็นตัวกลางส่ง เรื่องร้องทุกข์ทำ นั้น 4. ในทางปฏิบัติเมื่อ มีประชาชนมาร้อง ทุกข์โดยตรงต่อเม เดียมเตอร์ เมเดียม เตอร์อาจรับเรื่องไว้ ก่อนแล้วแจ้งให้ผู้ ร้องทุกข์มาดำเนิน การให้ถูกต้องตาม เงื่อนไขต่อไป	คล้ายคลึงกับ ประเทศ นิวซีแลนด์

ประเทศ	สวีเดน	เยอรมนีตะวันตก	นิวซีแลนด์	สหราชอาณาจักร	ฝรั่งเศส	ออสเตรเลีย
เงื่อนไขการ รับเรื่องรางวัล ร้องทุกข์	หรือศาลปกครอง ในระหว่างกา รอุทธรณ์นั้น ออม- นุคสแมนจะมี ความคิดเห็น เหมือนกับกรณี เรื่องยังดำเนินอยู่ ในศาล		ข้อเสนอแนะหรือ การกระทำหรือการ งดเว้นการกระทำ ใดๆ ที่ผู้ร้องทุกข์มี สิทธิที่จะอุทธรณ์หรือ คัดค้านการกระทำ ดังกล่าวต่อศาลหรือ ต่อคณะกรรมการ ใดๆ ตามกฎหมาย อื่น 7. ต้องไม่ใช่คำร้อง ทุกข์ที่เกี่ยวกับคำ ตัดสินหรือข้อเสนอ แนะหรือการกระทำ หรือการงดเว้นการ กระทำของบุคคลที่ ปฏิบัติหน้าที่ใน ฐานะทวิสตีหรือเจ้า หน้าที่ตำรวจหรือ เป็นตำรวจทุกข์ที่ เกี่ยวกับราชการ ทหาร		5 เรื่องร้องทุกข์จะ ต้องเป็นกรณีที่สองที่ ทางของรัฐหรือ เอกชนที่ทำหน้าที่ ให้บริการสาธารณะ ไม่ปฏิบัติหน้าที่ ดังกล่าวหรือปฏิบัติ หน้าที่ผิดพลาดล่า- ช้าหรือเหตุอื่นๆ ซึ่ง ไม่ใช่เรื่องที่เกิด กฎหมายเท่านั้น 6 กฎหมายห้ามมิ ให้เมเดียเตอร์เข้า ไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่อง ที่ศาลมี คำ พิพากษาแล้วและ ห้ามยุ่งเกี่ยวใน กระบวนการ พิจารณาในศาล แต่ เมเดียเตอร์ก็ สามารถรับเรื่องและ พิจารณาเรื่องรางวัล ร้องทุกข์นี้ได้ต่อไป ไปจนกว่าศาลจะมี คำพิพากษา	

ประเทศ	สวีเดน	เยอรมนีตะวันตก	นิวซีแลนด์	สหราชอาณาจักร	ฝรั่งเศส	ออสเตรเลีย
กระบวนการพิจารณาและอำนาจในการดำเนินการ	1. มีอำนาจขอตรวจสอบเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับจากทางราชการหรือจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ซึ่งรวมทั้งการขอคำชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษร หรือการได้สวนควรวาจา หรือพูดคุยทางโทรศัพท์ที่นี้เพื่อให้ได้หลักฐานที่ชัดเจนยิ่งขึ้น 2. อำนาจบังคับว่าจ้างค้นข้อมูล-แมนอาจดำเนินการด้วยตนเองหรือขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรืออาจขอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจช่วยทำการสืบสวนได้ 3. เจ้าหน้าที่ทุกคนจะต้องให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลหรือตอบข้อซักถามหรือให้ความช่วยเหลือในการสอบสวนข้อเท็จจริงตามที่บุคคลสมควรต้องการ 4. ออมบุคคลแมนมีอำนาจที่จะดำเนินการลงโทษตามกฎหมาย เช่น คุก คุก คุก ค่าเงินทางวินัย การฟ้องคดี ทั้งนี้ การคุกเรือนจะกระทำโดยวิธีประกาศในหน้าหนังสือพิมพ์หรือทำรายงานเสนอต่อรัฐสภา	1. มีอำนาจสอบถามเพื่อขอทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องที่ทำการสืบสวนจากรัฐมนตรีกลาโหมเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่อยู่ในบังคับบัญชาของรัฐมนตรีกลาโหมรวมทั้งการสอบถามข้อเท็จจริงจากเจ้าหน้าที่ที่ทหารที่อยู่ในสังกัดกองทัพต่างๆ เว้นแต่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับความลับทางราชการทหารหรือเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ที่ไมอาจเปิดเผยได้ 2. มีอำนาจตรวจสอบเอกสารพยานหลักฐานหรือสอบปากคำหรือเรียกคำชี้แจงจากเจ้าหน้าที่ของกระทรวงกลาโหมและนายทหารที่สังกัดตามกองทัพต่างๆ 3. หัวหน้าราชการของสหพันธ์ของมลรัฐหรือของท้องถิ่นจะต้องให้ความร่วมมือหรือช่วยเหลือให้ข้อเท็จจริงที่จำเป็นเกี่ยวกับเรื่องที่โต้สวน	1. ทำหน้าที่แจ้งหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้รับผิดชอบของ องค์การที่เกี่ยวข้องให้ทราบก่อนว่าออมบุคคลแมนจะเข้าไปทำการสืบสวนเรื่องราวใดๆ ตามคำร้องทุกข์ที่เกี่ยวข้องกับส่วนราชการหรือองค์การนั้นๆ 2. อาจมีหมายเรียกให้ผู้ร้องทุกข์หรือเจ้าหน้าที่ ลูกจ้างหรือสมาชิกของส่วนราชการหรือองค์การที่เกี่ยวข้องหรือออกหมายเรียกบุคคลใดๆ มาทำการสอบสวนให้ถ้อยคำหรือให้ข้อมูลหรือให้บุคคลส่งเอกสารหรือวัตถุสิ่งของใดๆ ที่ออมบุคคลแมนเห็นว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลังสืบสวนก็ได้ 3. มีอำนาจเข้าไปทำการตรวจค้นสถานที่ต่างๆ ที่อยู่ในความดูแลของส่วนราชการหรือองค์การใดๆ ที่เกี่ยวข้องโดยต้องแจ้งให้หัวหน้าส่วนราชการหรือผู้รับผิดชอบขององค์การนั้นได้ทราบก่อน	1. สามารถสอบสวนพยานบุคคล พยานเอกสารและการให้พยานบุคคล มาให้ข้อเท็จจริงนั้น ผู้ตรวจการรัฐสภามีอำนาจเช่นเดียวกับศาล 2. การดำเนินการดังกล่าวข้างต้น ผู้ตรวจการรัฐสภาอาจดำเนินการเองหรือมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ในสำนักงานเป็นผู้ดำเนินการแทนได้ 3. การเรียกพยานบุคคลหรือพยานเอกสารมาให้ข้อเท็จจริงนั้น ผู้ตรวจการรัฐสภาอาจพิจารณาให้คำปายการ ค่าเดินทางแก่ บุคคลผู้มาให้ข้อเท็จจริงได้ 4. ผู้ขัดขืนหรือไม่ให้ความร่วมมือหรือไม่มาอ้างได้ตามกฎหมายอาจมีความผิดเช่นเดียวกับการละเมิดอำนาจศาล 5. ข้อเท็จจริงที่ได้รับจากการสอบสวนในหน้าที่จะต้องได้รับการรักษาเป็นความลับ	1. กฎหมายบัญญัติหน่วยงานและพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลต่างที่เมเดียมเตอร์ต้องการหน่วยงานนั้นจะปฏิเสธไม่ส่งเอกสารได้หากเป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันประเทศ ความมั่นคงประเทศและการเมืองระหว่างประเทศ 2. กฎหมายได้ระบุให้หัวหน้าหน่วยงานหรือรัฐมนตรีต้อง อนุญาตให้ข้าราชการภายใต้การบังคับบัญชามาให้ปากคำแก่ เมเดียมเตอร์ด้วย 3. อย่างไรก็ตามกฎหมายไม่ได้อำนาจให้กรรมการลงโทษไว้สำหรับหน่วยงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ไม่ให้ความร่วมมือนี้ แต่เมเดียมเตอร์สามารถประกาศให้สาธารณชนได้รับรู้ซึ่งเป็นการข่มขู่หาชนเป็นเครื่องมือในการบังคับหน่วยงานนั้นๆ	1. มีอำนาจเรียกผู้ร้องทุกข์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ ข้อมูลหรือให้ส่งเอกสารใดๆ ให้แก่คนใด 2. มีอำนาจเรียกบุคคลอื่นๆ ที่ไม่ใช้บุคคลตามข้อ 1 มาให้ถ้อยคำหรือข้อมูลแก่คนใด หากหนังสือเรียกบุคคลนั้นได้รับการอนุมัติจากรัฐมนตรี 3. อย่างไรก็ตามในการนี้ที่อธิบดีกรมอัยการเห็นว่าการเปิดเผยข้อมูล หรือข้อความหรือการจัดทำเอกสารใดๆ ให้แก่บุคคลแมนจะเป็นการเสียหายหรือขัดต่อประโยชน์สาธารณะ เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง การป้องกันประเทศหรือความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรืออาจกระทบต่อความเป็นอิสระหรือการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีหรือของคณะกรรมการที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง

ประเทศ	สวีเดน	เยอรมนีตะวันตก	นิวซีแลนด์	สหราชอาณาจักร	ฝรั่งเศส	ออสเตรเลีย
กระบวนการพิจารณาและอำนาจในการดำเนินการ	<p>5. ออมบุคคลเมมองให้คำแนะนําเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการลงโทษเจ้าหน้าที่ที่กระทำผิด หากเห็นว่าการพิจารณาโทษของหน่วยงานไม่เหมาะสมหรือไม่ถูกต้อง</p> <p>6. ออมบุคคลเมมองขอให้เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจสั่งการทำการปรับปรุงรูปแบบการปฏิบัติงานงานเสียใหม่หรืออาจจะเสนอให้รัฐบาลแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมายทั้งในส่วนกฎระเบียบและข้อบังคับ</p> <p>7. ในการควบคุมดูแลศาลยุติธรรม ออมบุคคลเมมองมีอำนาจควบคุมดูแลการดำเนินคดีให้แล้วเสร็จโดยเร็ว และสามารถเข้าไปเกี่ยวข้องกับ การดำเนินคดีในศาลชั้นต้น หากคู่ความหรือพยานบุคคลได้รับการปฏิบัติโดยเหมาะสม ซึ่งจะต้องภายหลังการพิจารณาของศาลเรียบร้อยแล้ว</p>	<p>4. ออมบุคคลเมมองยังมีสิทธิ์ที่จะเข้าตรวจราชการตามหน่วยงานหรือสถานศึกษาของกองทัพได้ตลอดเวลา โดยมีต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า</p> <p>สิทธิ การตรวจราชการนี้เป็นสิทธิ เฉพาะ ตัวของอมบุคคลเมมองไม่อาจมอบหมายให้บุคคล อื่นกระทำแทนได้</p> <p>5. มีอำนาจสอบถามรัฐมนตรี บุคคล หรือของมลรัฐ เพื่อทราบเรื่องเกี่ยวกับคดีอาญาที่ข้าราชการทหารหรือสมาชิกของกองทัพอากาศเป็นจำเลย</p> <p>6. มีอำนาจโดยชอบธรรมที่จะเข้าฟังการพิจารณาคดีอาญาหรือคดีวินัยที่ข้าราชการทหารถูกฟ้องในศาลยุติธรรมและศาลปกครองได้ หากเกี่ยวข้องกับหน้าที่ของตน แม้คดีนั้นจะต้องพิจารณา คำนวณ</p> <p>7. มีอำนาจทำนองเดียวกับพนักงานอัยการคือมีอำนาจเรียกเอกสารที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานราชการต่างๆ มาตรวจสอบ</p>	<p>4. อย่างไว้ก็ตามหาก อธิบดีกรมอัยการเห็นว่าควรให้ข้อมูลเอกสารหรือวัตถุสิ่งของใด ๆ แก่อมบุคคลเมมองหรือการเข้าไปตรวจกันสถานที่ใดของอมบุคคลเมมองจะมีผลกระทบหรือไม่ให้เกิดความเสียหายต่อกับ หรือต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือต่อความเปิดเผยในการดำเนินงานของคณะรัฐมนตรีหรือตุลาการที่ดำเนินงานที่เป็นการลับหรืองานที่มีผลกระทบต่อประโยชน์ส่วนรวมของคณะรัฐมนตรีหรือตุลาการที่ดำเนินงานที่เป็นการลับหรืองานที่มีผลกระทบต่อบริษัทหรือส่วนรวมของคณะรัฐมนตรีหรือคณะกรรมการที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอธิบดีกรมอัยการมีอำนาจที่จะไม่อนุญาต</p> <p>5. หลังการสอบสวนอมบุคคลเมมองอาจมีรายงานความเห็นพร้อมทั้งเหตุผลไปยังส่วนราชการ หรือองค์การใดๆ ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาแก้ไขรวมทั้งคำแนะนำต่างๆ ตามที่เห็นสมควรและในบางกรณีอาจจะขอให้ส่วนราชการ</p>	<p>6. หลังจากการสอบสวนแล้วพบว่าร้องมีมูลความจริง กล่าวคือการปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการหรือของเจ้าหน้าที่คนใดคนหนึ่งหรือคณะใดคณะหนึ่งเกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องจริงขึ้นตอนแรกจะต้องแจ้งให้หัวหน้าหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องทราบถึงการปฏิบัติงานนั้นไม่เป็นธรรมและก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนนั้นเพื่อจัดการหาทางแก้ไขต่อไป</p> <p>7. หลังจากที่ได้แจ้งไปแล้ว หากยังปรากฏว่าหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องยังไม่ได้ดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในสังกัดของตนซึ่งเป็เหตุให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งผู้ตรวจการรัฐสภาจะทำรายงานพิเศษเรื่องนั้นต่อสภาผู้แทนราษฎรและสภาสูงเพื่อให้ทราบและเพื่อพิจารณากระทู้ถามรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบในเรื่องนั้นในสภาได้</p>	<p>4 กฎหมายยังเปิดโอกาสให้เมมอง เดิม เดิมสามารถขอความร่วมมือจากศาลฎีกาและศาลแห่งรัฐได้อีกด้วย</p> <p>5. หลังจากการสอบสวนแล้วเมมองทุกคนแล้วเมมองเดอมไม่มีอำนาจในการตัดสินใจหรือพิพากษาใดๆ</p> <p>6. เมมองเดอมสามารถจัดทำข้อสังเกตหรือคำแนะนำเสนอไปยังหน่วยงานที่ถูกร้องเรียนแก่ในสิ่งที่เป็ปัญหาของศาลชั้นต้น</p> <p>7. ข้อสังเกตหรือคำแนะนำของเมมองเดอมเป็น "ข้อผูกมัด" (obligation) หน่วยงานที่ได้รับข้อสังเกตอาจจะทำการแก้ไขตามข้อสังเกตหรือไม่ก็ได้</p> <p>8. กฎหมายกำหนดให้เมมองเดอมทำข้อสังเกตส่งไปยังรัฐมนตรี หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และกำหนดเวลาพอสมควรที่จะให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบปฏิบัติตามข้อสังเกตและแจ้งให้เมมองเดอมทราบภายในระยะเวลาที่</p>	<p>มี อธิบดีกรมอัยการมีอำนาจที่จะไม่อนุญาตให้มีการเปิดเผยข้อมูลหรือไมอนุญาตให้มีการจัดทမ်းสารใดๆ ให้ ออมบุคคลเมมองได้หา การสืบสวนสอบสวนแล้วจึงเริ่ม ร้องแล้ว หรือไม่สืบสวนความถี่ ร้องทุกข์ ออมบุคคลเมมองต้องแจ้งให้ผู้ร้องทุกข์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของการสืบสวนและสอบสวน การไม่สืบสวนความถี่ ร้องทุกข์เป็นหนังสือภายในหกสัปดาห์</p>

ประเทศ	สวีเดน	เยอรมนีตะวันตก	นิวซีแลนด์	สหราชอาณาจักร	ฝรั่งเศส	ออสเตรเลีย
กระบวนการพิจารณาและอำนาจในการดำเนินการ	8. ออมบุคคลแมนยัง มีอำนาจเข้าไปแทรกแซงคำพิพากษาของศาลซึ่งอาจมีผลให้ผู้ต้องโทษตามคำพิพากษาที่ไม่ถูกต้องได้รับการปล่อยตัวหรือกระทั่งได้รับการชดเชยค่าสินไหมทดแทน 9. ในการประกาศผลการตัดสินเรื่องร้องทุกข์ใดๆ โดยปกติมักจะกระทำภายใน 6 เดือนหลังจากที่ได้รับเรื่องราวร้องทุกข์ ทั้งนี้โดยการประกาศโดยเปิดเผยในหน้าหนังสือพิมพ์	8. เมื่อออมบุคคลแมนยังมีหนังสือขอความร่วมมือมายังศาลยุติธรรมหรือหน่วยงานปกครองของสหพันธ์หรือของมลรัฐหน่วยงานดังกล่าวมีหน้าที่ต้องให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกรรพ้องร้องคดีอาญาหรือคดีวินัยเกี่ยวกับเรื่องที่ทำกรรพ้องรวมทั้งต้องแจ้งผลของคดีด้วย 9. อำนาจในการให้ข้อเสนอแนะแก่หน่วยราชการของสหพันธ์และของมลรัฐได้หากเห็นว่าหน่วยราชการดังกล่าวกระทำการในทางปกครองไม่ถูกต้องตามกฎหมายและอาจจะแนะนำให้วางแนวปฏิบัติให้ถูกต้อง แต่ไม่มีอำนาจออกคำสั่งหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นการแทรกแซงการบริหารราชการของหน่วยงานของสหพันธ์หรือของมลรัฐ	หรือองค์การเหล่านี้แจ้งให้ออมบุคคลแมนทราบภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ถึงขั้นตอนการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามคำแนะนำของคนก็ได้ 6. หากภายในระยะเวลาอันสมควรหลังจากที่ออมบุคคลแมนได้ส่งรายงานของตนไปยังส่วนราชการหรือองค์การที่เกี่ยวข้องพิจารณาแก้ไขแล้วยังไม่มีการดำเนินการใดๆ ให้เป็นที่เหมาะสมหรือเป็นที่พอใจ ออมบุคคลแมนอาจใช้ดุลพินิจส่งสำเนารายงานหรือคำแนะนำพร้อมแนบความเห็นที่ทำในนามส่วนราชการหรือองค์การที่เกี่ยวข้องไปยังรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องหรือแยกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการแก้ไขต่อไป 7. หลังจากนั้นออมบุคคลแมนก็อาจจัดทำรายงานแบบเดียวกับที่ส่งให้รัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีส่งไปยังรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาตามที่เห็นสมควร 8. ออมบุคคลแมนยังต้องแจ้งผลการสืบสวนและผลการดำเนินการรวมทั้งความเห็นต่างๆของตนให้ผู้ร้องทุกข์ได้ทราบอีกด้วย	8. ถ้าผลการสอบสวนปรากฏว่าเรื่องที่ร้องข้อนั้นไม่มีมูลความจริงหรือเป็นเรื่องที่ไม่อยู่ในอำนาจที่ คณะกรรมการจะทำการสอบสวนได้ ผู้ตรวจการรัฐสภาจะมีหนังสือแจ้งให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เสนอคำร้องนั้นขึ้นมาหรือผู้ที่ผู้ตรวจการรัฐสภาเห็นสมควรเพื่อทราบและเพื่อจะได้แจ้งให้ผู้ร้องทราบต่อไปเพื่อให้สาธารณชนได้ทราบ แต่ก็ให้โอกาสหน่วยงานนั้นที่จะพิมพ์เผยแพร่เหตุผลใดๆที่ไม่ปฏิบัติตามข้อสังเกตของเมเดย์เคอร์ได้ (แต่เท่าที่ผ่านมานับว่าของรัฐมนตรีจะปฏิบัติตามข้อสังเกตของเมเดย์เคอร์)	กำหนด หากหน่วยงานนั้นไม่กระทำหรือกระทำแต่ไม่เป็นที่พอใจของเมเดย์เคอร์ เมเดย์เคอร์อาจจะพิมพ์เผยแพร่ข้อสังเกตนั้น 9. กฎหมายยังให้อำนาจแก่เมเดย์เคอร์จัดทำข้อเสนอ (propositions) เพื่อปรับปรุง ข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงานเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีได้ (ซึ่ง กรม. มักให้ความสำคัญต่อข้อเสนอ และเป็นเหตุผลของการออกกฎหมายหลายฉบับในเวลาต่อมา) 10. สำหรับในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาแล้วไม่มีการปฏิบัติตามคำพิพากษา เมเดย์เคอร์สามารถส่งคำบังคับ 11. หากเรื่องร้องทุกข์ที่เมเดย์เคอร์สอบสวนมีการกระทำที่ผิดกฎหมายด้วยเมเดย์เคอร์สามารถส่งให้อัยการฟ้องร้องได้	

ประเทศ	สวีเดน	เยอรมนีตะวันตก	นิวซีแลนด์	สหราชอาณาจักร	ฝรั่งเศส	ออสเตรเลีย
การจัดทำ รายงาน	1. มีการรายงาน ผลการสืบสวนต่อ สื่อมวลชน 2. มีการพิมพ์ราย งานประจำปีเผยแพร่ ผลงานโดย เสนอต่อรัฐสภา และสาธารณชน 3. สำนักงานออม บุคคลแมนจะจัดทำ วารสารบันทึกคำ ร้องเรียนและการ วินิจฉัยเรื่องต่างๆ โดยระบุราย ละเอียด อาทิชื่อผู้ ตัดสิน ผู้เตรียมข้อ แถลง วันที่วินิจฉัย และข้อความต่างๆ ทั้งหมด	เมื่อสิ้นปี ออมบุคคล แมนฝ่ายกิจการ ทหารจะต้องจัดทำ รายงานประจำปี เพื่อแสดงกิจกรรม หรือผลการดำเนิน งานในรอบปีของ ตนและนำเสนอต่อ สภาผู้แทนราษฎร ทุกๆปี	ออมบุคคลแมนมี หน้าที่ที่จะต้องจัดทำ รายงานประจำปี เกี่ยวกับการปฏิบัติ งานตามอำนาจหน้าที่ เพื่อเสนอต่อ รัฐสภาให้พิจารณา ผลการดำเนินงาน ของตนในแต่ละปี	1. รายงานผลการ สอบสวนคำร้องให้ สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรผู้ตั้งคำร้อง มาได้ทราบ 2. แจ้งให้รัฐมนตรีที่ เกี่ยวข้องทราบถึง การดำเนินงานที่บก พร่องของเจ้าหน้าที่ ฝ่ายบริหารที่อยู่ ภายใต้การบังคับ บัญชาของตน 3. จัดทำรายงาน ประจำปีแสดงผล งานที่ได้ปฏิบัติมา ในรอบปีและเสนอ ให้รัฐสภาได้ทราบ	เมเดียมเตอร์จะต้อง ทำรายงานประจำปี เพื่อประเมินผลงาน และสถิติเรื่องร้อง ทุกข์ทั้งหมดเสนอ ต่อรัฐสภา และ ประธานาธิบดีและ รายงานประจำปีนี้ จะได้รับการเผยแพร่ ต่อสาธารณชน ซึ่งจะมีผลต่อมติ มหาชนอย่างมาก	ออมบุคคลแมนมี หน้าที่ในการจัดทำ รายงานประจำปี ปีเสนอต่อ รัฐมนตรีหรือ นายกรัฐมนตรี เพื่อนำไปเสนอ ต่อรัฐสภาเกี่ยวกับ ผลงานและการ ปฏิบัติงานใน รอบปี
ความคุ้มครอง			กฎหมายปี 1975 ได้บัญญัติห้ามมิให้ มีการฟ้องร้องหรือ ดำเนินคดีใดๆไม่ว่า จะเป็นคดีแพ่งหรือ กติอาญาต่อออม บุคคลแมนหรือเจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างที่ ได้รับการแต่งตั้ง หรือการจ้างโดย ประธาน 4 ไม่ว่าจะ เป็นเรื่องการกระทำ หรือการจัดทำราย งานใดๆ ตาม อำนาจหน้าที่ของ ตนเว้นแต่การ กระทำ หรือการจัด ทำงานนั้นได้กระทำ ไปโดยมีเจตนา ไม่ สุจริต		นอกจากคณะ รัฐมนตรีไม่มีอำนาจ ถอดถอนเมเดียม เตอร์ออกจาก ตำแหน่งได้แล้ว ความคุ้มครองซึ่ง รวมไปถึงการ ปฏิบัติหน้าที่ของเม เดียมเตอร์ด้วย กล่าว คือเมเดียมเตอร์จะไม่ ถูกติดตามจับกุมคุม ขังหรือถูกตัดสิน พิพากษาในการ กระทำใดๆ หรือ การแสดงความคิด เห็นใดๆ ซึ่งได้กระทำ ในขณะปฏิบัติ หน้าที่แต่ทั้งนี้ไม่คุ้ม ครองถึงผู้ร่วมงาน หรือผู้ช่วยเหลือของ เมเดียมเตอร์	

สภาพการณ์และความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาในประเทศไทย

อมร จันทรสมบูรณ์ เป็นนักวิชาการคนแรกของไทยที่พูดถึงการตรวจสอบหรือควบคุมฝ่ายบริหาร โดยระบุว่าควรมีองค์กรอย่างศาลปกครองขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชน (อมร, 2513)

นักวิชาการท่านต่อมาก็คือ ชัยอนันต์ สมุทวณิช ซึ่งเสนอความเห็นไว้ว่าควรมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับเรื่องราวร้องทุกข์จากราชการที่สังกัดฝ่ายนิติบัญญัติ (ชัยอนันต์, 2533)

เขาพยายามเสนอให้มีการบัญญัติว่าด้วยสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2517 แต่ไม่เป็นผลสำเร็จ

หลังจากนั้นแนวความคิดเกี่ยวกับสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาเกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่งในปี พ.ศ. 2532 สมัยรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี โดยการผลักดันของชัยอนันต์ สมุทวณิช และได้มีการศึกษาปัจจัยถึงความเป็นไปได้ในการจัดตั้งสถาบันดังกล่าว (พรศักดิ์, 2533)

จากนั้นสภาผู้แทนราษฎรโดยคณะกรรมการการปกครองก็ให้ความสำคัญต่อการจัดตั้งสถาบันนี้โดยจัดให้มีการสัมมนาทางวิชาการเรื่องนี้เป็นกรณีเฉพาะ และแนวความคิดนี้ก็โต้เถียงแพร่ออกสู่สาธารณชนมากพอสมควร อันเป็นการสร้างกระแสด้านแนวความคิดให้สาธารณชนยอมรับมากขึ้น

แนวความคิดที่เกี่ยวกับความต้องการและไม่ต้องการมีสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาแบ่งออกได้เป็น 2 ประเด็นใหญ่ๆ ได้แก่

ทรรศนะที่เห็นว่าไม่ควรมีการจัดตั้งผู้ตรวจการรัฐสภา อย่างเช่น จากงานวิจัยของธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ ได้ทำการสัมภาษณ์ข้าราชการระดับสูงในกระทรวงมหาดไทย มีความเห็นว่ากลไกของฝ่ายบริหารน่าจะเพียงพอที่จะควบคุมการกระทำทางการปกครอง ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีการตั้งผู้ตรวจการรัฐสภาซึ่งสังกัดฝ่ายนิติบัญญัติมาคอยตรวจสอบข้าราชการประจำอีก เพราะเกิดความซ้ำซ้อนและสิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายอย่างมาก การควบคุมฝ่ายบริหารโดยฝ่ายนิติบัญญัติด้วยวิถีทางการเมืองการปกครองตามระบอบรัฐสภาเห็นเพียงพออยู่แล้ว (ธีรภัทร์, 2533)

อีกท่านหนึ่งที่ค่อนข้างไม่เห็นด้วยกับการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาคือ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช (ธีรภัทร์, 2533; หน้า 247) อดีตนายกรัฐมนตรียุคแรก โดยเห็นว่าหากฝ่ายนิติบัญญัติควบคุมโดยเคร่งครัดก็สามารถควบคุมฝ่ายบริหารได้ ปัญหาที่เกิดขึ้นก็เนื่องมาจากปัญหาตัวบุคคล หากตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาแล้วบุคคลยังมีปัญหาอยู่ ฝ่ายนิติบัญญัติก็ไม่สามารถควบคุม

ฝ่ายบริหารได้และปัญหาก็ยังคงเป็นปัญหาอยู่เช่นเดิม และที่สำคัญคือองค์กรผู้ตรวจการรัฐสภาในไม่มีอำนาจลงโทษอย่างแท้จริง การทำงานให้บรรลุผลสำเร็จจึงเป็นเรื่องค่อนข้างยาก

การควบคุมฝ่ายบริหารโดยสถาบันนิติบัญญัติในประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทยนั้นกระทำได้ยาก การควบคุมมีทางเดียวเท่านั้นคือปรับปรุงองค์กรต่างๆ ที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพและ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ยังได้เน้นอีกว่า การควบคุมฝ่ายบริหารดังที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นเพียงพอแล้ว ดังคำให้สัมภาษณ์ว่า (เสนีย์, 2533)

“ตามหลักรัฐธรรมนูญ รัฐมนตรีหรือระดับชั้นสภาคุมอยู่แล้ว จะไปตั้งอะไรขึ้นมาพิเศษ ก็เป็นนิติไม่ไว้วางใจ ส่วนสภาซึ่งไกองก็มีอยู่แล้วประพุดติมิชอบไปถือสัมปทานอะไรก็มีกฎหมายอยู่แล้ว ก็ไปทางคุณสมบัติ ถ้าขัดข้องอะไรก็ไปทางตุลาการรัฐธรรมนูญ มีอำนาจอยู่แล้ว อำนาจในการวินิจฉัยเกี่ยวกับคุณสมบัตินั้นผู้แทนราษฎรนอกเหนือไปจากกฎหมายขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญ ตุลาการรัฐธรรมนูญ เขามีองค์กรอยู่แล้ว มันก็แก้ตกอยู่แล้ว เมื่อมันคุมกันได้และได้ผลดีจริง ๆ ก็น่าจะทำ ไม่อย่างนั้นเท่ากับล่วงอธิปไตยสภาก็เกรงครัดให้เขาอิสระ เขาทำเพื่อประโยชน์ประชาชนจริง ๆ ไม่ต้องไปคุมอะไรเขาคูมกันเอง แต่ของเราจะออกกฎหมายมาแก้ความประพุดติระบ้ายัปรัยัของคนที่มันยากคณะรัฐมนตรีจะทำอะไรสภาเขาคูมอยู่แล้ว และสมาชิกสภาจะทำอะไรกฎหมายรัฐธรรมนูญก็คุมอยู่แล้ว รัฐมนตรีทุจริต ป.ป.ป. ก็มีอำนาจสอบสวนอยู่แล้วในปัจจุบัน จึงน่าจำกัดเฉพาะข้าราชการประจำพนักงานองค์กรของรัฐ”

ผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาอีกท่านหนึ่งคือ พลเอกสาบหยุด เกิดผล อดีตผู้บัญชาการทหารสูงสุด ซึ่งให้ทรรศนะว่า จะเป็นการซ้ำซ้อนกับองค์กรอื่นๆ ที่มีหน้าที่อยู่แล้ว (ธีรภัทร์, 2533)

ทรรศนะที่เห็นว่าควรมีการจัดตั้งผู้ตรวจการรัฐสภา ผู้แสดงทรรศนะจำแนกออกได้ 3 แนวทางด้วยกันคือ

แนวทางแรก เป็นพวกที่เห็นว่าควรโอนหน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบซึ่งสังกัดอยู่กับฝ่ายบริหารมาสังกัดรัฐสภา เช่น การโอน ป.ป.ป. สตง. เป็นต้น

ชวน หลีกภัย แสดงความเห็นเห็นว่าควรให้ สตง. ขึ้นอยู่กับรัฐสภา เพราะจะทำให้มีความเป็นอิสระและมีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น

สำหรับความเห็นต่อผู้ตรวจการรัฐสภานั้น ในรายงานการวิจัยของ ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ กล่าวถึงแนวความคิดของ สุทิน ปัทมราชวิเชียร อดีตเลขาธิการศาลฎีกาว่าสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาควรสังกัดอยู่กับฝ่ายนิติบัญญัติ “ถ้าหน่วยงานทำนองนี้ขึ้นอยู่กับฝ่ายบริหารก็จะทำงานไม่เต็มที่ แต่ถ้าขึ้นกับผู้แทนปวงชนแล้วมาตรวจสอบฝ่ายบริหารน่าจะทำงานได้ดีกว่า” อำนาจของผู้ตรวจการรัฐสภาควรเป็นองค์กรที่สามารถตรวจสอบหน่วยงานราชการได้ทุกหน่วยงาน และ

การได้มาซึ่งเรื่องที่จะพิจารณานั้นสุทิน เห็นว่าเป็นไปได้ 2 กรณีคือ ผู้ตรวจการรัฐสภาหยิบยกเรื่องใดเรื่องหนึ่งขึ้นมาพิจารณา หรือพิจารณาจากการที่มีผู้มาขึ้นเรื่องรวบรวมทุกข์ สำหรับผู้ตรวจการรัฐสภาน่าจะมีอายุไม่ต่ำกว่า 30 ปี มีประสบการณ์ทางการบริหาร หรือการเมืองพอสมควร การได้มาซึ่งผู้ตรวจการรัฐสภาควรมาจากการเสนอชื่อของสมาชิกรัฐสภา และมีการเลือกตั้งในที่ประชุมรัฐสภาและมีพระบรมราชโองการแต่งตั้งต่อไป

ทางด้าน ทวี หนูนุกกติ อดีตผู้อำนวยการสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (ธีรภัทร์, 2533 : หน้า 265) มีความเห็นต่อผู้ตรวจการรัฐสภาไปในแนวทางเดินสายกลาง ดังที่ ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ ได้ทำการสัมภาษณ์เมื่อ 4 มิถุนายน 2533 ว่า

“ผมเห็นว่าเป็นแนวโน้มอันดีถ้ารัฐบาลเห็นด้วยที่จะ promote การควบคุมภายใน การคลังมันตายตัวก็ควรปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เป็นครั้งคราว ซึ่งหน่วยงานนี้อาจจะไปด้วยดีเพราะเหตุว่ามีสภาพทั้งสามอันมาร่วมกัน แล้วถ้าตัวสภาแข็งขึ้น การบริหารงานงบประมาณก็จะเป็นประโยชน์และได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยอย่างที่ว่ากันไม่ค่อยเต็มเม็ดเต็มหน่วย แต่อย่างไรก็ตามเป้าหมายของ สดง. ที่ผมวางไว้ก่อนที่จะออกมาคือว่าต้องพัฒนาไปให้ถึงการตรวจสอบการประเมินผลงานเป็นที่สุด จำนวนคนทั้งหมดระดมลงไปได้ใหม่ ซึ่งจะได้ประโยชน์กว่าก็เขาให้ไปแล้ว สร้างแก้ว 10 ใบ ต้องได้ 10 ใบ สร้างปากกา 10 อัน ต้องได้ 10 อัน ไม่ได้เพราะอะไร และเอาเข้ามาสู่การพิจารณางบประมาณในปีต่อไป แล้วอีกอันหนึ่งก็คือว่าเรื่องของวิธีการงบประมาณ สภาเขาอยากจะตั้งงบประมาณเอง อันนั้นก็มากไปก็ปล่อยเขาตั้ง แต่ควรที่จะควบคุมการโอนงบประมาณที่สภาไม่ได้ให้ไป แต่ไปใช้ได้ ทำนองนี้ ต้องมีหน่วยงานติดตามผลงานเป็นคนตรวจสอบช่วยอีกทางหนึ่ง... แต่สำคัญเมืองไทยมันอยู่ที่คนและสิ่งแวดล้อม เป็นสำคัญ เพราะฉะนั้นจะทำอะไรอย่าให้มันแรงไปทางด้านไหน ให้มันกลางๆ จะเดินตลอดปลอดภัย”

ในด้านคุณสมบัติของผู้ตรวจการรัฐสภา ทวี หนูนุกกติ เห็นว่าควรมีอายุมากกว่า 50 ปี เพื่อจะได้ครบรอบรอบ จะต้องมีลักษณะประนีประนอมไม่ใช่คนก้าวร้าวมีความสุขุมคัมภีรภาพ และควรอยู่ในตำแหน่งวาระละ 6 ปี เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการทำหน้าที่

“ต้อง 6 ปี ผมยังยืนยันว่าต้อง 6 ปี เพราะสภา 4 ปี ผมอยากให้อยู่ต่อไปอีกครึ่งหนึ่งเพื่อความต่อเนื่อง ผมว่าก็เป็นแง่ฝ้ายค้ำเพราะดูแลตรวจสอบรัฐบาลให้มันทันแก่ครึ่งวงวดของการเลือกตั้งครั้งต่อไป ให้มันต่อเนื่องขึ้นมาหน่อย ผู้ตรวจการแผ่นดินของอเมริกาอยู่ได้ 15 ปี ประธานาธิบดี 2 สมัยก็แค่ 8 ปี... มันจะช่วยเปลี่ยนจาก strong executive มาเป็น strong legislative”

ส่วนการได้มานั้น ทวี หนูนกัถิ เห็นว่าให้ประธานคณะกรรมการสามัญ สมาชิกแทนราษฎรทั้ง 18 คณะ (พ.ศ.2533) เป็นผู้สรรหาและเสนอชื่อต่อรัฐสภา และรัฐสภามีมติในการเลือกผู้สมควรดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการรัฐสภาต่อไป

ผู้ที่ให้ความเห็นที่น่าสนใจอีกคนหนึ่งคือ พลอากาศเอกอรุณ พร้อมเทพ มีความเห็นว่าผู้ตรวจการรัฐสภาควรมีอำนาจการสอบสวนบุคคลที่เป็นทั้งนักการเมืองและข้าราชการประจำทุกระดับ โดยให้มีอำนาจเต็มที่

‘ควรจะมีอำนาจเต็มที่ เช่น เรียกบัญชีเงินฝาก เรียกบัญชีที่ดิน ควรจะต้องมีอำนาจเต็มที่ ควรจะถือว่าเป็นพนักงานสอบสวน ไม่อย่างนั้นมันก็มีสิ่งที่ปกปิดได้ เรียกบัญชีเงินฝากดูไม่ได้ ก็หมดท่าแล้ว เรียกบัญชีว่าคุณมีที่ดินเท่าไร ถ้าไม่ได้มันก็สืบสวนไม่ได้ ไม่มีประโยชน์’

ในด้านอำนาจการลงโทษของผู้ตรวจการรัฐสภานั้น พลอากาศเอกอรุณ พร้อมเทพ เห็นว่าไม่ควรจะมี กล่าวคือ หลังการพิจารณาแล้วเห็นว่าผิด อำนาจการลงโทษควรให้เป็นผู้บังคับบัญชาของคนที่ถูกพิจารณานั้นหรือของศาลและที่สำคัญต้องให้สาธารณชนได้รับทราบ

พลอากาศเอกอรุณ พร้อมเทพ ได้เสนออีกว่า สถาบันผู้ตรวจการรัฐสภามีความเป็นไปได้และมีความเห็นว่า สามารถออกเป็นพระราชบัญญัติจัดตั้งผู้ตรวจการรัฐสภาขึ้นโดยไม่จำเป็นต้องไปแก้ไขรัฐธรรมนูญ เนื่องจากจะเกิดความยุ่งยาก และไม่มีปัญหาในการขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญ และยังเห็นอีกว่าจะสามารถช่วยแก้ไขปัญหของชาติบ้านเมืองได้ ควรตั้งขึ้นโดยไม่จำเป็นต้องรออีกต่อไป

แนวทางที่สอง เป็นกลุ่มแนวความคิดที่เห็นด้วยกับการมีผู้ตรวจการรัฐสภา ควรมีอำนาจหน้าที่ที่ไม่ซ้ำซ้อนกับองค์กรควบคุมของฝ่ายบริหาร คือ ความคิดเห็นของ ชัยอนันต์ สมุทวณิช ว่าออมбудสแมนเป็นองค์กรที่ไม่ใช่ศาล แต่เป็นองค์กรที่ทำการไต่สวนแล้วทำรายงานเสนอต่อรัฐสภา และนายกรัฐมนตรี ซึ่งในระหว่างที่หน่วยงานใดถูกร้องเรียนนั้นก็ให้โอกาสได้แก้ไขข้อบกพร่องก่อน ถ้าไม่แก้ไขออมбудสแมนก็จะทำรายงานขั้นสุดท้ายพร้อมคำแนะนำส่งสภาและนายกรัฐมนตรีให้ดำเนินการต่อไป (ชัยอนันต์, 2533)

อีกผู้หนึ่งในแนวทางนี้ คือ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ได้เสนอว่าองค์กรผู้ตรวจการรัฐสภาควรขึ้นอยู่กับรัฐสภาโดยต้องพิจารณาในประเด็นดังต่อไปนี้ (ธีรภัทร์, 2533: หน้า 276)

1. อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการรัฐสภามีอำนาจหน้าที่ในอันที่จะบำบัดทุกข์บำรุงสุขของราษฎรซึ่งสามารถตรวจสอบฝ่ายบริหารตั้งแต่หัวหน้าคณะรัฐมนตรี ถึงเจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่น รวมทั้งฝ่ายตุลาการและฝ่ายนิติบัญญัติด้วย ส่วนอำนาจพิจารณา ต้องมีลักษณะดังนี้

- 1) ต้องไม่ซ้ำซ้อน กับองค์กรอื่นในเรื่องอำนาจหน้าที่
- 2) ต้องยืดหยุ่นกว่าไม่ใช่ใช้ทางเยี่ยงยาได้หลายทาง
- 3) ต้องไม่ดูคำร้องซ้ำซาก
- 4) ตัวบุคคลที่ถูกองค์กรเหล่านี้ควบคุมได้นั้นต้องเป็นบุคคลทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ

บริหารและตุลาการ

2. ในด้านการจัดองค์กร องค์กรผู้ตรวจการรัฐสภา พึงมีลักษณะดังนี้

- 1) ควรจัดเป็นคณะบุคคลหรือสต๊าฟ แต่อำนาจอยู่ที่คนๆ เดียว
- 2) คุณสมบัติของผู้ตรวจการรัฐสภาต้องเป็นคนที่ประชาชนยอมรับกันทั่วไป และต้องเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ความเชี่ยวชาญในระบบราชการ ตลอดจนโครงสร้าง กระบวนการ กลไก ในด้านนิติบัญญัติ บริหารและตุลาการ
- 3) ต้องมีความอิสระและได้รับการแต่งตั้งจากพระมหากษัตริย์โดยคำแนะนำของสภาผู้แทนราษฎรหรือรัฐสภา
- 4) จะต้องมิกลไกควบคุมผู้ตรวจการรัฐสภาไม่ให้ใช้อำนาจตามอำเภอใจ

3. กระบวนการพิจารณาคดีของผู้ตรวจการรัฐสภาจะต้องไม่มีลักษณะเช่นเดียวกับกระบวนการพิจารณาคดีของศาล กล่าวคือ ผู้ตรวจการรัฐสภาอาจจะหยิบยกเรื่องใดเรื่องหนึ่งขึ้นมาพิจารณาได้เองหรืออาจรับเรื่องราวที่ประชาชนร้องทุกข์ขึ้นมาได้ส่วน แต่กระบวนการในการพิจารณาคดีจะต้องออกไปสัมผัสกับข้อเท็จจริงในพื้นที่ไม่ใช่นั่งในห้องพิจารณาคดีเท่านั้น

4. ในการจัดตั้งผู้ตรวจการรัฐสภา จะต้องปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งโดยแก้ไขรัฐธรรมนูญ เนื่องจากเหตุผล 2 ประการ คือ ประการแรก เพื่อให้สถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาเป็นสถาบันสำคัญของแผ่นดินเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายและให้มีการแก้ไขยากตามกระบวนการนิติบัญญัติโดยปกติ ประการที่สอง ให้สถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาแต่งตั้งจากรัฐสภา แต่เมื่อแต่งตั้งแล้วก็ให้มีความเป็นอิสระจากสถาบันดังกล่าว

แนวทางที่สาม เป็นกลุ่มแนวคิดที่เห็นว่าการจัดตั้งผู้ตรวจการรัฐสภาโดยมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับองค์กรควบคุมของฝ่ายบริหารโดยไม่ต้องพะวงในเรื่องความซ้ำซ้อน

แนวความคิดที่มีต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาดังกล่าวนี้ได้แก่ ทองใบ ทองแปด ผู้ที่มีอาชีพทนายความ และเคยได้รับรางวัลแมกไซไซ ซึ่งมีความเห็นว่าสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาจะต้องเป็นหน่วยงานสังกัดรัฐสภา ไม่ใช่ขึ้นต่อฝ่ายบริหารหรือกระทรวงยุติธรรม โดยให้เหตุผลว่า

- 1) สภามาจากประชาชนย่อมคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก
- 2) สภาเป็นหน่วยงานอิสระไม่ขึ้นต่อใคร
- 3) สภาใกล้ชิดชาวบ้านมาก เมื่อต้องการความช่วยเหลือก็ร้องเรียนผ่าน ส.ส. ได้

ขอบเขตของอำนาจการตรวจสอบนั้น ทองใบ ทองเปาด์ เห็นว่าควรมีอำนาจตรวจสอบข้าราชการ ซึ่งรวมทั้ง ผู้พิพากษาด้วย โดยให้ผู้ตรวจการรัฐสภามีอำนาจในการสืบสวนสอบสวน แต่ไม่มีอำนาจในการลงโทษ เนื่องจากสถาบันศาลยังมีอยู่

ในด้านคุณสมบัติของผู้ตรวจการรัฐสภา ทองใบ ทองเปาด์ มีความเห็นว่า (ธีรภัทร์, 2533 : หน้า 289)

‘คุณสมบัติของผู้ตรวจการ ประการแรก ผมคิดว่าที่สำคัญก็ควรต้องเป็นผู้ที่มีความเที่ยงธรรม เพราะเรื่องนี้มันเกี่ยวกับกฎหมายบ้านเมืองเป็นส่วนใหญ่ เพราะฉะนั้นบุคคลนี้น่าจะเป็นผู้ที่รู้กฎหมายของบ้านเมืองด้วย ประการต่อมาคือ ความเป็นอิสระหรือความเป็นกลาง บุคคลนี้ควรจะเป็นกลางไม่สังกัดพรรคการเมืองใด ๆ ไม่ควรจะเป็นข้าราชการ เพราะถ้าเป็นข้าราชการ เขาจะต้องอยู่ภายใต้การบังคับบัญชา บุคคลนี้ควรจะเป็นบุคคลอิสระและดำเนินการได้โดยไม่ต้องไปกังวลหรือตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของใคร ต้องให้รัฐสภาเป็นผู้เลือกตั้ง ส่วนจำนวนนั้นก็ก็เป็นคณะบุคคลเหมือนคณะลูกขุนไม่เลว ก็ต้องดูความเหมาะสมกับประเทศของเราด้วย ถ้าหากเราคิดว่ามีเป็นคณะมันก็ดีเหมือนกัน มันจะได้ช่วยกัน แล้วก็มีการถกแถลงกันอยู่แล้วหลายคนจะได้ช่วยกันและการทำงานแบบรวมหมู่แบบนี้ จะได้ผลมากกว่าให้คนเดียวเดี่ยวจะมาบอกว่าเป็นเผด็จการ แต่งตั้งพวกตัวเอง มาตรการต่าง ๆ น่าจะเป็นรูปของคณะกรรมการมากกว่า’

สรุป

ความเป็นมาของแนวคิดเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาขึ้นในประเทศไทย ได้ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปแบบมาบ่งชี้ขึ้นตามลำดับ เป็นเรื่องที่น่าจับตามองก็คือว่า แม้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้ตรวจการรัฐสภาจะยังไม่แพร่หลายไปสู่ประชาชนโดยทั่วไปก็ตาม แต่บุคคลระดับที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาการกระทำทางด้านปกครอง และนักวิชาการส่วนใหญ่ เริ่มมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภามากขึ้น เป็นการแสดงให้เห็นแนวโน้มความเป็นไปได้ในการจัดตั้งสถาบันนี้ในอนาคตอันใกล้ แม้ว่าโดยธรรมชาติของบุคคลในวงการต่าง ๆ ยังคงมีความแตกต่างกันในรายละเอียดของการจัดตั้งผู้ตรวจการรัฐสภาก็ตาม.

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

อาร์มภบท

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยแบบสำรวจ (survey research) โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

- ก. การกำหนดแบบการวิจัย
- ข. การกำหนดประชากรในการวิจัย
- ค. การกำหนดตัวแปรที่เกี่ยวข้อง
- ง. การสร้างและปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- จ. การดำเนินการรวบรวมข้อมูล
- ฉ. การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบการวิจัย

แบบการวิจัย (designs) ของการวิจัยแบบสำรวจ (survey designs) มี 3 แบบหลัก (Babbie, 1990; Babbie, 1992; Campbell and Katone, 1966; Glock, 1967; Miller, 1991) ดังนี้

1. แบบตัดขวาง (Cross-sectional Designs)
2. แบบตามยาว (Longitudinal Designs)
3. แบบเสมือนตามยาว (Quasi-longitudinal Designs)

การวิจัยเรื่องนี้ได้ออกแบบการวิจัยแบบตัดขวาง โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มประชากรวิจัย 2 กลุ่ม จึงขอกล่าวถึงลักษณะของแบบการวิจัยนี้โดยสังเขป ส่วนการวิจัยสำรวจแบบตามยาว (longitudinal designs) ซึ่งเป็นแบบวิจัยที่เก็บข้อมูลจำนวน 2 ครั้งขึ้นไป โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ (1) แบบสำรวจกลุ่มรุ่น และ (2) แบบสำรวจเป็นระยะ นั้น จะขอกล่าวรายละเอียดในที่นี่

การวิจัยสำรวจแบบตัดขวาง

การวิจัยสำรวจแบบตัดขวาง คือการออกแบบเก็บข้อมูล ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งเสมือนเป็นการตัดด้านขวางของกระแสเหตุการณ์ทางการเมือง และสังคมที่กำลังดำเนินไปโดยธรรมชาติอย่างไม่มีที่สิ้นสุด การวิจัยสำรวจแบบตัดขวางแบ่งออกเป็น 3 ประเภทย่อยคือ (ก) การวิจัยสำรวจแบบตัดขวางไม่ถ่วงน้ำหนัก หรือ unweighted cross-sectional surveys

- (ข) การวิจัยสำรวจแบบตัดขวางถ่วงน้ำหนัก หรือ weighted cross-sectional designs และ
 (ค) การวิจัยสำรวจแบบเปรียบเทียบตัวอย่าง หรือ contrasting sample surveys

ก. การวิจัยสำรวจแบบตัดขวางไม่ถ่วงน้ำหนัก

การวิจัยแบบนี้ไม่พะวงที่จะถ่วงน้ำหนัก (unweighted) ของตัวอย่างที่เป็นหน่วยข้อมูลที่ใช้ในการสำรวจ นั่นคือ การวิจัยสำรวจแบบนี้ถือว่าคุณลักษณะ (characteristics) ที่ได้จากตัวอย่างวิจัยที่เป็นหน่วยข้อมูล มีจำนวนเหมือน สัดส่วนตามที่ปรากฏจริงในประชากรวิจัย

รูปแบบ	ตัวอย่างการวิจัย
ส _๑ ก	ทัศนคติของ ส.ส. และ ส.ว. ที่มีต่อสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

เมื่อ ส = การสุ่มตัวอย่าง
 ม = ไม่ถ่วงน้ำหนักกลุ่มตัวอย่าง
 ก = การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ณ เวลาหนึ่ง

เป้าหมายหลักของการวิจัยสำรวจแบบนี้ คือการมุ่งบรรยายคุณลักษณะของประชากรวิจัย ดังเช่น การสำรวจทัศนคติของ ส.ส. และ ส.ว. ที่มีต่อสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา นักวิจัยก็มักจะใช้วิธีการวิจัยสำรวจแบบไม่ถ่วงน้ำหนัก ทั้งนี้เพื่อการมุ่งบอกลักษณะที่เป็นจริงของทัศนคติของประชากรวิจัยที่เป็นเป้าหมาย

ข. การวิจัยสำรวจแบบตัดขวางถ่วงน้ำหนัก

หากหน่วยข้อมูลบางกลุ่มของตัวอย่างวิจัยมีจำนวนแตกต่างจากกลุ่มอื่นมากจนเกินไปแล้วนักวิจัยต้องถ่วงน้ำหนัก (weighted) ในแบบการวิจัยชนิดนี้ คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มที่ใช้ในการวิจัยจะไม่เป็นสัดส่วนตามองค์ประกอบที่มีอยู่ในประชากรวิจัย เช่น นักวิจัยเห็นว่า ร้อยละ 20 ของกลุ่มตัวอย่างของ ส.ว. นั้นน้อยเกินไป เมื่อเปรียบเทียบกับ ส.ส. จึงเพิ่มจำนวนขึ้นให้ใกล้เคียงกัน

รูปแบบ	ตัวอย่างการวิจัย
ส _๑ ก	ประชากรวิจัยที่เป็น ส.ว. เป็นจริง คือ ร้อยละ 50 ซึ่งที่จริงประชากรวิจัย มี ร้อยละ 30 เท่านั้น

เมื่อ ส = การสุ่มตัวอย่าง
 ๓ = ถ่วงน้ำหนักกลุ่มตัวอย่าง
 ก = การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ณ เวลาหนึ่ง

ความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มต่างๆ ที่ได้มาจากประชากรวิจัยแล้วถ้าวิจัยต้องออกแบบการวิจัยสำรวจแบบตัดขวางโดยถ่วงน้ำหนัก นั่นคือ เมื่อกลุ่มย่อยๆ ของตัวอย่างวิจัยมีจำนวนแตกต่างกันมากเกินไป จึงมีความจำเป็นต้องเพิ่มกลุ่มตัวอย่างย่อยให้มีจำนวนมากขึ้นเพื่อการวิเคราะห์ทางสถิติ ด้วยเหตุนี้จึงต้องเพิ่มจำนวนกลุ่มย่อยที่มีจำนวนเล็กน้อยนั้นขึ้นโดยวิธีการถ่วงน้ำหนัก

ในกรณีออกแบบวิจัยดังกล่าวนี้ นักวิจัยจะไม่สามารถสร้างข้อสรุปทั่วไป (generalize) เกี่ยวกับคุณลักษณะของประชากรวิจัยได้โดยตรง ทั้งนี้เพราะกลุ่มตัวอย่างย่อยๆ เหล่านั้นไม่ได้มีจำนวนเป็นสัดส่วนตามที่เป็นจริงในประชากรวิจัย แต่ถ้าหากนักวิจัยอยากจะทำสรุปทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะของประชากรแล้ว นักวิจัยจะต้องปรับข้อมูลเป็นแบบไม่ถ่วงน้ำหนักอีกครั้งหนึ่ง (reweighted)

ค. การวิจัยสำรวจแบบเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่าง

แม้ว่าการวิจัยแบบสำรวจจำนวนหนึ่งมุ่งที่จะทราบถึงคุณลักษณะของประชากรวิจัยทั้งหมด แต่ก็มิงงานวิจัยจำนวนไม่น้อยที่มีวัตถุประสงค์ที่มุ่งจะเปรียบเทียบคุณลักษณะบางประการระหว่างกลุ่มย่อยของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ตัวอย่างเช่น นักวิจัยมุ่งที่จะเปรียบเทียบความคิดเห็นทางการเมือง ระหว่างกลุ่ม จึงต้องออกแบบวิจัยให้มีกลุ่มประชากรหลายกลุ่ม เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของความเห็นดังกล่าว ซึ่งเขียนเป็นแผนผังได้ดังนี้

รูปแบบ	ตัวอย่างการวิจัย
s_1 ก s_2 ก s_3 ก	การวิจัย ที่มุ่งเปรียบเทียบทัศนคติต่อสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาระหว่าง ส.ส. กับ ส.ว.

เมื่อ s = การสุ่มตัวอย่าง
 1 = กลุ่มตัวอย่างที่ 1
 $จ$ = กลุ่มที่ของกลุ่มตัวอย่าง
 $ก$ = การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างหรือประชากรวิจัย ณ เวลาหนึ่ง

กรอบความคิดในการวิจัย

กรอบความคิดที่ใช้ในการศึกษาเรื่องนี้คือทัศนคติ ในตอนนี้จึงขอกล่าวถึงคุณลักษณะสำคัญและโครงสร้างของทัศนคติโดยสังเขป ทั้งนี้เพื่อประกอบการทำความเข้าใจการออกแบบวิจัย (research design) และผลการวิจัยเรื่องนี้ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ความหมายของทัศนคติ

คำว่า ทัศนคติ ส่วนนี้มีความหมายเดียวกันกับคำว่า attitude ในภาษาอังกฤษซึ่งตรงกับคำว่า aptitudin หรือ optitudo ในภาษาละตินซึ่งมีความหมายว่า เป็นแนวโน้มหรือความพร้อมที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Webster, 1974)

พจนานุกรมฉบับภาษาไทยได้พูดถึงความหมายของคำที่ตรงกับคำว่า attitude ในภาษาอังกฤษว่าเป็นท่าทีหรือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง กล่าวคือ ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 ได้กล่าวถึงคำว่า "เจตคติ" ตามความหมายของคำ attitude ในภาษาอังกฤษข้างต้น ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะใช้คำว่า "ทัศนคติ" ซึ่งมีความหมายอย่างเดียวกันกับ "เจตคติ" หรือ attitude ทุกประการ

คุณลักษณะของทัศนคติ

ทัศนคติเป็นอัตลักษณ์หรือลักษณะทางจิตใจอันเป็นสิ่งอยู่ภายในจิตใจของคนเรา ซึ่งหมายถึง ความรู้สึกนั่นเอง ความรู้สึกนี้จะมีคุณลักษณะอย่างไรนั้นน่าจะพิจารณาจากองค์ประกอบของทัศนคติได้

คุณลักษณะของทัศนคติสามารถสรุปจากความเชื่อของนักวิชาการทางด้านนี้ ดังนี้

พวกแรก เชื่อว่าทัศนคติประกอบด้วยองค์ประกอบสามประการคือ ปัญญา อารมณ์ ความรู้สึก และแนวโน้มในการกระทำ โดยพวกนี้เชื่อว่าองค์ประกอบด้านปัญญาเป็นเรื่องของความเชื่อในสิ่งใด ๆ องค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึกเป็นเรื่องของความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งใด ๆ ส่วนองค์ประกอบด้านแนวโน้มการกระทำนั้นเป็นเรื่องของท่าทีการกระทำที่กำหนดไว้ล่วงหน้าว่าจะมีอย่างไรต่อสิ่งใด ๆ (Secord and Backman, 1964; Hovland and Rosenberg 1960)

พวกที่สอง เป็นพวกที่เห็นว่าทัศนคติประกอบด้วยองค์ประกอบสองประเภทคือ องค์ประกอบด้านปัญญากับด้านอารมณ์ความรู้สึก โดยพวกนี้เห็นว่าองค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึกเป็นแกนกลางของทัศนคติอันเป็นความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ ส่วนองค์ประกอบด้านปัญญาจะเป็นส่วนที่บรรยายบอกถึงลักษณะของสิ่งใด ๆ (Rosenberg, 1960; Katz, 1960)

พวกที่สาม เป็นพวกที่มองว่าทัศนคติมีองค์ประกอบเดียวคือ พวกนี้เห็นว่าทัศนคติเป็นความเข้มของอารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใด ๆ ซึ่งได้แก่ วัตถุ ความคิด แบบแผนการกระทำ รูปแบบความประพฤติ อุดมการณ์ หลักจริยธรรม คำขวัญ หรือสัญลักษณ์ที่บุคคลมีความรู้สึกต่อสิ่งดังกล่าวไปในทางบวกหรือทางลบ สนับสนุนหรือต่อต้าน (Thurstone, 1959; Osgood, Suci, Tannenbaum, 1957)

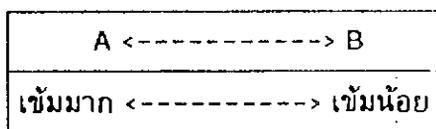
ความเข้มของอารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใด ๆ ดังกล่าวหมายถึง ปริมาณความมากน้อย ตามทิศทางของอารมณ์หรือความรู้สึกนั้นว่าจะไปในทางบวกหรือลบ ความรู้สึกในทางบวก เช่น ความชอบหากชอบมากก็เป็นทางบวก หากไม่ชอบก็เป็นทางลบ

การวิจัยเรื่องนี้ได้ใช้ทัศนคติตามแนวที่สาม เพราะว่าเป็นแนวที่มองว่าทัศนคติดังกล่าว ประกอบเดียวกัน เป็นองค์ประกอบด้านความรู้สึกซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับการจัดความรู้สึกของสมาชิกรัฐสภาที่มีต่อสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา อันเป็นทั้งแนวคิดและแบบแผนการกระทำ ซึ่งแบบแผนการกระทำนี้ แม้นยังไม่เกิดขึ้นในประเทศไทย แต่สมาชิกรัฐสภาก็ได้รับรู้ที่เกิดหรือมีขึ้นในต่างประเทศมาเป็นเวลานานแล้ว

การวัดทัศนคติ

การวัดทัศนคติ นักจิตวิทยาสังคมนิยมวัดทางด้านทิศทาง และปริมาณของอารมณ์ความรู้สึกซึ่งเป็นองค์ประกอบที่เป็นท่าทีหรือความรู้สึกต่อสิ่งใด ๆ ไปในทางใด และมากน้อยเพียงใด

ทิศทางของทัศนคติดีมีลักษณะเป็นเส้นตรง กล่าวคือ มีกระแสเส้นเดินจากปลายข้างหนึ่ง (ซ้าย) ไปยังอีกปลายข้างหนึ่งได้ (.....) ซึ่งหากวาดภาพก็จะได้ดังนี้

ทัศนคติที่มีทิศทางไปตามลูกศร A. จะมีความเข้มน้อย บุคคลผู้มีทัศนคติตามทิศทางทั้งสองข้างนั้นเป็นความรู้สึกหรืออารมณ์ที่ผ่านการประเมินแล้ว และเมื่อผ่านการประเมินแล้วบุคคลผู้นั้นจะมีท่าทีความรู้สึกอารมณ์ไปในทางของความพร้อมจะกระทำไปในทิศทางบวกหรือลบ หากกระทำไปในทิศทางบวกหมายความว่าทัศนคติของผู้นั้นมีความเข้มมาก และหากมีทิศทางไปในทางลบหมายความว่ามีความเข้มน้อย

เมื่อวัดออกมาเป็นทัศนคติสามารถวัดทัศนคติที่มีทิศทางในทางบวกออกมาเป็นสิ่งดี และทิศทางลบออกมาเป็นสิ่งเลว ทัศนคติทางบวกหมายถึงความพอใจหรือชอบใจมาก สำหรับในทางลบหมายถึงความไม่พอใจหรือไม่ชอบ

ดังกล่าวแล้วว่าทัศนคติเป็นพื้นฐานของการแสดงออกของความพร้อมที่จะกระทำหรือมีพฤติกรรมหากบุคคลใดมีทัศนคติทางบวกก็แสดงว่ามีแนวโน้มที่จะสนับสนุนสิ่งนั้น ๆ และหากมีทัศนคติทางลบก็แสดงว่ามีแนวโน้มที่จะทำลายหรือขัดขวางสิ่งนั้น ๆ

บุคคลผู้มีทัศนคติเข้มมากหมายความว่ามามีปริมาณ (magnitude) มาก หรือความรู้สึกทางอารมณ์ที่รุนแรงมาก ซึ่งอาจเป็นไปได้ในทิศทางบวกมากหรือลบมาก และการที่บุคคลใดจะมีทัศนคติปริมาณมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความผูกพันของบุคคลนั้นกับสิ่งนั้นและประเมินออกมาแล้วเขามีอารมณ์ความรู้สึกมากน้อย

วิธีการวัดทัศนคติ

ในปัจจุบันนี้วิธีการวัดทัศนคติก็มีอยู่สองวิธีหลัก ๆ คล้ายกัน คือ

ก. วิธีแรก เป็นการวัดทัศนคติด้วยการสัมภาษณ์ (interview) โดยการถามให้ตอบปากเปล่า เก็บข้อมูลจากการพูดคุยระหว่างผู้ให้สัมภาษณ์อันเป็นแหล่งข้อมูลกับผู้สัมภาษณ์ และผู้สัมภาษณ์จะทำการบันทึกข้อมูล ซึ่งอาจทำได้โดยการจดบันทึก บันทึกเสียงโดยเครื่องบันทึกเสียง แล้วจึงนำคำให้สัมภาษณ์นั้นมาทำการวิเคราะห์ภายหลังต่อไป

ข. วิธีที่สอง เป็นการวัดทัศนคติโดยวิธีการใช้แบบสอบถาม (questionnaire) หมายถึงชุดของข้อความเพื่อใช้รวบรวมข้อมูลอันเป็นการวัดตัวแปรของการวิจัยตามที่ได้นิยมปฏิบัติการไว้ และเมื่อวัดออกมาแล้วก็นำผลกระทบบไปวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการทดสอบสมมติฐานของการวิจัยต่อไปซึ่งการวัดเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึกนี้เป็นการวัดในด้านความรู้สึก (affective domain) ซึ่งจะมีทั้งแบบการสำรวจคุณลักษณะที่มี (inventory) และแบบตรวจสอบรายการ (check list)

รูปแบบการวัดทัศนคตินั้นมี 3 รูปแบบด้วยกัน คือ

รูปแบบที่ 1 เป็นการวัดทัศนคติในรูปของการใช้ค่าประจำข้อความ (equal appearing intervals) การวัดรูปแบบนี้เป็นวิธีการวัดที่มีค่าขึ้นโดย เทอร์สโตน และคณะ (Thurstone 1959; Osgood, Suci, Tannenbaum, 1957) อันเป็นการวัดโดยการสร้างข้อความที่มีค่าข้อความเป็นตัวเลข (ปริมาณ) ประจำข้อความ ซึ่งการกำหนดข้อความให้มีค่านี้ จะสร้างโดยกำหนดข้อความนั้นมีข้อมูลที่ต้องการวัดไปในทิศทางชอบหรือไม่ชอบและชอบมากน้อยแค่ไหนเพียงใด

รูปแบบที่สอง เป็นการวัดทัศนคติแบบประเมินมาตราส่วน (posterior approach) อันเป็นการวัดตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งจะเริ่มต้นจากการรวบรวมข้อความให้ได้จำนวนมากกว่าที่ใช้จริง 2 ถึง 3 เท่า ข้อความที่สร้างขึ้นนี้จะต้องให้ครอบคลุมทัศนคติทั้งหมดและข้อความนั้นจะต้องเป็นข้อความที่แสดงถึงปริมาณของทัศนคติเป็นแบบมาตราส่วน ซึ่งตามแบบของ ลิเคิร์ต นี้จะมีมาตราส่วน 5 หน่วย (Likert, 1932)

รูปแบบที่สาม เป็นรูปแบบการวัดทัศนคติโดยใช้ความหมายแฝงของคุณศัพท์ (semantic differential scales) อันเป็นวิธีการที่ออสกู๊ดและคณะใช้การติดตามรูปแบบนี้เป็น การวัดเพื่อทราบว่า นัยแห่งความมากน้อยที่ผู้ตอบแบบสอบถามหรือแบบวัดที่มีต่อสิ่งที่เป็นเป้าหมายแห่งทัศนคตินั้นเป็นอย่างไร เช่นการให้ความหมายที่มีต่อการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีของนักการเมือง คำตอบที่ได้จะแบ่งไปด้วยนัยของผู้ตอบอันเป็นการสะท้อนทัศนคติของผู้นั้น

เช่นนักการเมืองต่างๆ อาจเห็นว่า การเป็นรัฐมนตรีเป็นเกียรติยศแห่งวงศ์ตระกูลหรือเป็นเพื่อการทำงานบริหารประเทศให้บรรลุเป้าหมายแห่งอุดมการณ์ของตน หรือเพื่อต้องการปกป้องผลประโยชน์ของตน เป็นต้น

วิธีการสร้างแบบสอบถามโดยความหมายแฝงของด้านคุณศัพท์ตามแบบของออสกู๊ดนี้มีขั้นตอนกระทำดังนี้คือ (Osgood, Suci, and Tannenbaum, 1957: pp. 18-191)

1. กำหนดความหมายของสิ่งที่ต้องการให้ทัศนคติมีต่อให้ชัดเจน เช่น ความหมายของสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาคืออะไรต้องบอกให้ชัดเจน เพื่อมิให้การถามมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนอันจะนำมาซึ่งคำตอบของการวิจัยที่ผิดพลาดหมด

2. ให้กลุ่มตัวอย่างบางส่วนเลือกคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงความหมายของสิ่งใด ๆ ที่เป็นเป้าหมายของทัศนคติ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนขึ้นไป

3. เป็นขั้นของการคัดเลือกคำคุณศัพท์ วิธีการคือรวมคำคุณศัพท์ที่คล้ายกันมากเข้าด้วยกันเป็นพวกหนึ่ง แล้วคำที่มีความหมายตรงข้ามกันไว้อีกพวกหนึ่ง จากนั้นก็ทำการจัดบันทึกความถี่ของคำตอบแต่ละหมวด เพื่อจะได้ทำการเรียงคำคุณศัพท์ที่มีความถี่ของคำตอบจากมากที่สุดไปสู่น้อยที่สุดแล้วคัดเลือกเอาคำคุณศัพท์ที่มีความถี่สูงสุด 10 อันดับแรกมาใช้

4. การให้คะแนนคำคุณศัพท์นั้นมีหลักการว่าให้คำคุณศัพท์ที่มีความหมายไปในทิศทางดีให้อยู่ระหว่างคะแนน 1-3 ให้คะแนนในความหมายทางไม่ดีอยู่ระหว่าง -3 ถึง -1 และให้คะแนน 0 สำหรับข้อของคำคุณศัพท์ที่ไม่มีคำตอบหรือผู้ตอบไม่ได้ตอบ

5. ตรวจสอบความเพียงพอของแบบสอบถาม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการวัดทัศนคติของสมาชิกรัฐสภาที่มีต่อสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาด้วยแบบวัดตามแนวของลิเคิร์ต (Likert) อันเป็นการให้ผู้ตอบประเมินความรู้สึกของตนที่มีต่อสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาโดยสร้างเป็นข้อคำถามให้ตอบแบบมาตรา (scale) และยังมีการวัดความคิดเห็นอันเป็นความรู้สึกที่มีทิศทางคือ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยและเห็นเป็นอย่างไร โดยมีข้อคำถามให้ผู้ตอบเลือกตอบ

โครงสร้างของทัศนคติ

โครงสร้างของทัศนคติที่นำไปเป็นกรอบในการศึกษาวิจัยทัศนคติของสมาชิกรัฐสภาแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ (พรศักดิ์, 2536 : หน้า 5)

1. การรู้ (cognition)
2. ความรู้สึกทางจิตใจ (affection)
3. แนวโน้มพฤติกรรม (behavior)

การรู้ การรู้ (cognition) มีโครงสร้าง 6 ระดับ ดังต่อไปนี้

1. ความรู้ (knowledge) หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับการระลึกถึงสิ่งเฉพาะและเรื่องทั่ว ๆ ไป การระลึกถึงวิธีการและกระบวนการ หรือการระลึกถึงแบบแผนโครงสร้าง หรือสถานการณ์

2. ความเข้าใจ (comprehension) หมายถึง ประเภทของความเข้าใจหรือการวัดความเข้าใจซึ่งแต่ละคนรู้ว่าควรสื่อความหมายอะไร และใช้เนื้อหาหรือความคิดอะไรมาสื่อความหมาย อาจไม่ต้องสัมพันธ์กับเนื้อหาอื่นทั้งเรื่องก็ได้

3. การประยุกต์ (application) หมายถึง การใช้ความเป็นนามธรรมในสถานการณ์รูปธรรมบางอย่าง ความเป็นนามธรรมนี้อาจอยู่ในรูปความคิดทั่ว ๆ ไป กฎของกระบวนการ หรือวิธีการสรุป ความเป็นนามธรรมอาจจะเป็นหลักเทคนิคความคิด และทฤษฎีที่ต้องจำ และประยุกต์ใช้

4. การวิเคราะห์ (analysis) หมายถึง การจำแนกการสื่อความหมายไปสู่หน่วยย่อยๆ หรือเพื่อให้ได้ลำดับขั้นตอนของความคิดที่แสดงออกอย่างชัดเจน โดยชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ

5. การสังเคราะห์ (synthesis) หมายถึง การนำหน่วยต่าง ๆ หรือส่วนต่างๆ มาประกอบเป็นเรื่องเดียวกัน ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการนำองค์ประกอบหรือหน่วยต่างๆ มาจัดเรียงและรวบรวมในทางที่จะดำรงแบบแผนหรือโครงสร้างที่ไม่ได้มีอยู่เช่นนั้นมาก่อน

6. การประเมิน (evaluation) หมายถึง การตัดสินเกี่ยวกับคุณค่าของเนื้อหาและวิธีการเพื่อจุดมุ่งหมายที่กำหนด กล่าวคือการตัดสินนี้หมายความว่า การกำหนดทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ภายใต้ขอบเขต เนื้อหา และวิธีการให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งกำหนดในลักษณะต่าง ๆ

ความรู้สึกทางจิตใจ ความรู้สึกทางจิตใจ (affection) มีโครงสร้าง 5 ระดับ ดังต่อไปนี้

1. การรับหรือการตั้งใจ (receiving or attending) หมายถึงความรู้สึกไวต่อปรากฏการณ์หรือสิ่งเร้าบางอย่างที่มีอยู่ นั่นคือ ความตั้งใจหรือการแสดงความสนใจต่างๆ เหล่านี้ การตั้งใจนี้แบ่งเป็นขั้นแรกและขั้นสำคัญที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งมีผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคล

2. การตอบสนอง (responding) ในที่นี้ มุ่งที่การสนองตอบซึ่งอยู่สูงกว่าการตั้งใจต่อปรากฏการณ์หรือสูงกว่าการตั้งใจจะรับ คือต้องมีการแสดงออกซึ่งความตั้งใจอีกด้วย ซึ่งหมายถึงการปฏิบัติต่อสิ่งเร้าที่เกิดขึ้นหรือการปฏิบัติต่อปรากฏการณ์นอกเหนือจากการรับรู้ต่อสิ่งเร้าเป็นจริงที่ระดับถัดไป

3. การให้คุณค่า (valuing) หมายถึง วัตถุประสงค์ ปรัชญาการงาน หรือพฤติกรรมเป็นสิ่งที่บุคคลตีคุณค่า (values) ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง การมีกรอบ ความคิดเชิงนามธรรมของคุณค่า เป็นส่วนหนึ่งของผลจากการที่แต่ละบุคคลให้คุณค่าหรือตีราคาผลิตผลทางสังคมที่เข้ามาอยู่ในตัวบุคคลที่ได้รับการยอมรับอย่างช้าๆ และ ในที่สุด บุคคลนั้นก็ใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินคุณค่าของเขา ซึ่งพฤติกรรมที่ถูกจัดประเภทไว้ที่ระดับนี้ มีความสอดคล้องและคงที่พอที่จะนำมาเป็นลักษณะของความเชื่อหรือทัศนคติ การให้คุณค่านี้ไม่ได้มุ่งที่ความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่า แต่มุ่งสิ่งที่อยู่ภายในตัวบุคคล เช่น ความคิด ซึ่งการให้คุณค่านี้เป็นสิ่งที่เกิดจากการตั้งใจ ไม่ใช่ด้วยความพึงปรารถนาที่จะยินยอมหรือเชื่อฟัง แต่เป็นการยินยอมของแต่ละบุคคลต่อคุณค่าบางอย่างที่เสนอแนะให้เกิดพฤติกรรม

4. การจัดระบบ (organization) หมายถึง การจัดคุณค่าให้เป็นระบบ การกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่า และการสร้างจุดร่วมทั่วไป การจัดระบบนี้เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป และถูกเปลี่ยนแปลงตามคุณค่าใหม่ ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องในการจัดระบบตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งบรรยายจุดเริ่มต้นของการสร้างจุดร่วมทั่วไป ระบบคุณค่าสามารถแบ่งออกเป็นสองระดับ เนื่องจากมีสิ่งบังคับที่มาก่อนการจัดความสัมพันธ์คือการสร้างกรอบแนวคิดของคุณค่าในรูปแบบ ซึ่งยอมให้จัดเป็นองค์กรได้ รูปแบบการสร้างกรอบแนวคิดแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ประเภทแรก คือกระบวนการจัดองค์กร และประเภทสอง คือ องค์กรของระบบคุณค่า

5. การสร้างลักษณะโดยคุณค่าเดี่ยวหรือคุณค่าซับซ้อน (characterization by a value complex) เนื่องจากคุณค่ามีตำแหน่งอยู่ในตัวของแต่ละบุคคล ตามลำดับต่าง ๆ ซึ่งได้รับการจัดตามประเภทของระบบที่มีความสอดคล้องกันภายใน ระบบแห่งความสอดคล้องกันภายในนี้เป็นตัวควบคุมพฤติกรรมของแต่ละบุคคล นานพอที่บุคคลนั้นจะประพฤติตามแบบแผนของระบบคุณค่าที่บุคคลนั้นมีอยู่ การกระตุ้นพฤติกรรมใดๆ จะไม่สามารถจัดระบบภายในตัวเองได้ใหม่โดยรวดเร็ว ไม่ได้เร้าอารมณ์ หรือไม่มีผลทางพฤติกรรม นอกจากบุคคลนั้นจะถูก ช่มชู้ อย่างรุนแรง

แนวโน้มพฤติกรรม

ทัศนคติไม่ใช่พฤติกรรม การมีทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งไม่ทำให้คนต้องแสดงออกตามที่ตนเองมีความคิดเห็นเสมอไป พฤติกรรมแสดงออกใดๆ ของมนุษย์นั้นเป็นผลมาจาก (1) ทัศนคติ (2) ปทัสถานของสังคม (3) ลักษณะนิสัย และ (4) ผลที่คาดว่าจะได้รับหลังจากการทำพฤติกรรมนั้น ๆ (พรศักดิ์ 2536 : หน้า 5)

ประชากรวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ใช้สมาชิกรัฐสภาทั้งหมด (เท่าที่มีอยู่ในขณะที่ดำเนินการวิจัย) เป็นประชากรวิจัย (research population) ซึ่งเป็นทั้งหน่วยข้อมูลในการวิจัยด้วย

ตารางที่ 3.1 ประชากรวิจัย จำแนกสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

ตำแหน่ง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.)	158	57
2. สมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.)	119	43
เพศ		
1. ชาย	259	93.5
2. หญิง	17	6.1
* ไม่ตอบ	1	0.4
ช่วงอายุ		
1. 40 ปีลงมา ต่ำสุด 27 ปี	44	15.9
2. 41-60 ปี เฉลี่ย 53 ปี	162	58.5
3. 61 ปีขึ้นไป สูงสุด 77 ปี	71	25.6
ภูมิลำเนา (เปลี่ยนแปลงได้)		
1. ภาคเหนือ	25	9.0
2. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	58	20.9
3. ภาคกลางและภาคตะวันออก	48	17.3
4. ภาคใต้	22	7.9
5. กรุงเทพมหานคร	124	44.8
ระดับการศึกษาสูงสุด		
1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	42	15.2
2. สำเร็จปริญญาตรี	146	52.7
3. สำเร็จปริญญาโท	57	20.6
4. สำเร็จปริญญาเอก	21	7.6
5. อื่น ๆ ไปรตระบุ	9	3.2
* ไม่ตอบ	2	0.7

ตารางที่ 3.1 ประชากรวิจัย (ต่อ)

ศาสนา (เปลี่ยนแปลงได้)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. พุทธ	269	97.1
2. คริสต์	1	0.4
3. อิสลาม	5	1.8
4. อื่น ๆ	-	-
* ไม่ตอบ	2	0.7
อาชีพเดิมก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกรัฐสภา		
1. ข้าราชการพลเรือน	38	13.7
2. ข้าราชการทหาร	59	21.3
3. นักธุรกิจ/ค้าขาย	76	27.4
4. ทนายความ	20	7.2
5. นักการเมืองอาชีพ	35	12.6
6. เกษตรกร	7	2.5
7. รับจ้าง	9	3.2
8. อื่น ๆ	31	11.2
* ไม่ตอบ	2	0.7
อาชีพปัจจุบัน		
1. ข้าราชการพลเรือน	9	3.2
2. ข้าราชการทหาร	42	15.1
3. นักธุรกิจ/ค้าขาย	78	28.2
4. ทนายความ	19	6.9
5. นักการเมืองอาชีพ	62	22.4
6. เกษตรกร	6	2.2
7. รับจ้าง	8	2.9
8. อื่น ๆ	42	15.2
* ไม่ตอบ	11	3.9

ตารางที่ 3.1 ประชากรวิจัย (ต่อ)

จำนวนสมัยที่เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกรัฐสภา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. สมัยเดียว	101	36.5
2. สองสมัย	74	26.7
3. สามสมัย	42	15.2
4. สี่สมัย	26	9.4
5. ห้าสมัย	20	7.2
6. หกสมัย	7	2.5
7. เจ็ดสมัย	2	0.7
8. แปดสมัย	1	0.4
9. อื่น ๆ	2	0.7
• ไม่ตอบ	7	0.7
ตำแหน่งหน้าที่ในคณะกรรมการ		
1. คณะกรรมการการปกครอง	25	9.0
2. คณะกรรมการยุติธรรมและ สิทธิมนุษยชน (ส.ส.)	10	3.6
3. คณะกรรมการการบริหารและการยุติธรรม(วุฒิสภา)	13	4.7
4. คณะกรรมการการแรงงาน และสวัสดิการสังคม	16	5.8
5. คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม	17	6.1
6. ตำแหน่งในคณะกรรมการชุดอื่นๆ	187	67.5

ตารางที่ 3.1 ประชากรวิจัย (ต่อ)

ปัจจุบันเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ประชาธิปัตย์	32	11.6
2.ชาติไทย	30	10.8
3.ชาติพัฒนา	26	9.4
4.ความหวังใหม่	22	7.9
5.พลังธรรม	20	7.2
6.กิจสังคม	11	4.0
7.เอกภาพ	7	2.5
8.เสรีธรรม	7	2.5
9. ประชากรไทย	1	0.4
10. อื่น ๆ และไม่สังกัดพรรค (เป็น ส.ว.)	121	43.7
ตำแหน่งหน้าที่ในพรรคการเมืองที่สังกัด		
1. หัวหน้าพรรค	4	1.4
2. เลขาธิการพรรค	4	1.4
3. รองหัวหน้าพรรค	12	4.3
4. กรรมการบริหารพรรค	30	10.8
5. สมาชิกพรรคธรรมดา	101	36.5
6. อื่น ๆ	126	45.5
รวม	277	100.0

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องในการวิจัย

การศึกษาเรื่องนี้ ได้กำหนดตัวแปรไว้ 3 กลุ่ม คือ ตัวแปรเกี่ยวกับคุณลักษณะทั่วไป (background) ของ ส.ส. และ ส.ว. หรือที่นักวิจัยมักจะเรียกว่าเป็นข้อมูลทางด้านฐานะเศรษฐกิจและสังคมของ ส.ส. และ ส.ว. (socio-economic status--SES) โดยทั่วไปแล้วมักจะพบ ปัจจัยด้านสถานภาพเหล่านี้มีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลในด้านต่าง ๆ อย่างมีนัยสำคัญ โดยนัยนี้จึงเป็นที่น่าสนใจว่า มีคุณลักษณะทางด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของ ส.ส. และ ส.ว. อย่างสำคัญ คือทำให้ ส.ส. หรือ ส.ว. บางกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันนั้นเอง โดยที่หากเรารู้สภาพการณ์เช่นนั้นแล้วก็อาจจะใช้เป็นประโยชน์ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาต่อไปได้ถูกต้องตรงตามสภาพที่เป็นจริงมากยิ่งขึ้น ตัวแปรกลุ่มนี้ได้แก่ การดำรงตำแหน่ง ส.ส. หรือ ส.ว. เพศ อายุ ระดับการศึกษา การอาชีพพื้นฐานในขณะที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในปัจจุบัน การสังกัดพรรคการเมืองพรรคต่าง ๆ และตำแหน่งที่ดำรงอยู่ในพรรคการเมือง

ตัวแปรกลุ่มที่สอง ได้แก่ การรับทราบข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาว่ามีมากหรือน้อยเพียงใด รับทราบมาจากแหล่งข้อมูลใด ในทำนองเดียวกันกับข้อมูลกลุ่มแรก จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมทางสังคมศาสตร์ทั่วไปมักจะพบว่า ระดับการรับรู้ซึ่งข่าวสารข้อมูลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นและพฤติกรรมของบุคคลในเรื่องนั้น ๆ ด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เพราะความคิดเห็นในเชิงทัศนคติเป็นส่วนต่อของการรับรู้ ดังที่กล่าวมาในตอนที่ว่าด้วยโครงสร้างของทัศนคติ ในกรณีของการวิจัยเรื่องนี้จึงมีสมมุติฐานในการวิจัยว่า ส.ส. และ ส.ว. ที่การรับรู้ข่าวสารข้อมูลแตกต่างกันจะมีความคิดเห็นในการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาที่แตกต่างกัน

ตัวแปรกลุ่มที่สาม ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้ตรวจการรัฐสภาในด้านต่างๆ ซึ่งได้แก่ วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งผู้ตรวจการรัฐสภา ขอบข่ายของการตรวจสอบ อำนาจในการตรวจสอบ จำนวนผู้ตรวจการรัฐสภา คุณสมบัติของผู้ตรวจการรัฐสภา คุณสมบัติด้านอายุของผู้ตรวจการรัฐสภา คุณสมบัติต้องห้าม วิธีการได้มาซึ่งผู้ตรวจการรัฐสภา วาระในการดำรงตำแหน่งลักษณะขององค์การสำนักงานผู้ตรวจการรัฐสภา วิธีการรับเรื่องราวร้องทุกข์ คุณสมบัติของผู้มีสิทธิร้องทุกข์ วิธีการรายงานผลการปฏิบัติงาน ที่มาของอำนาจ ชื่อภาษาไทยของออบมบุดสแมน และช่วงเวลาที่เหมาะสมในการจัดตั้ง

ตัวแปรกลุ่มแรกและกลุ่มที่สองจัดเป็นตัวแปรอิสระ (independent variables) และตัวแปรควบคุม (control variables) ส่วนตัวแปรกลุ่มที่สาม จัดเป็นตัวแปรตาม (dependent variables) อันเป็นเป้าหมายของการวิจัยเรื่องนี้

การสร้างและปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินงานสร้างและปรับปรุงเครื่องมือสำหรับวัดตัวแปรแต่ละตัวนั้นได้ดำเนินการนำเอาตัวแปรในการวิจัยที่ระบุไว้ข้างต้น ตามวัตถุประสงค์และสมมุติฐานในการวิจัย มาสร้างเป็นแบบสอบถาม แล้วได้นำเอาแบบสอบถามดังกล่าวไปทดสอบเบื้องต้น (pretest) โดยใช้อาจารย์และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จำนวน 45 คน เป็นกลุ่มทดสอบแบบสอบถาม ในเดือนตุลาคม 2537 หลังจากนั้นได้นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์และปรับปรุงให้มีความเที่ยงตามเนื้อหา (content validity) และตรวจสอบความตรง (reliability) ในส่วนที่เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับความคิดเห็นและทัศนคติต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา เมื่อปรับปรุงเป็นที่พอใจแล้ว จึงได้นำมาใช้ในการสอบถามประชากรวิจัยที่เป็น ส.ส. และ ส.ว. (โปรดดู รายละเอียดเกี่ยวกับแบบสอบถามในภาคผนวก)

การดำเนินการรวบรวมข้อมูล

วิธีดำเนินการวิจัยมีรายละเอียด ดังนี้ การเก็บข้อมูลเรื่องนี้ เริ่มต้นด้วยการให้การศึกษาทางการเมืองแก่สมาชิกรัฐสภาเกี่ยวกับสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาโดยผ่านสื่อต่างๆ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุทัศน์ และเทปเสียง หลังจากนั้นในช่วงระหว่างเดือนสิงหาคมถึงกันยายน 2537 จึงทำการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ โดยส่วนแรกเป็นเครื่องมือวัดภูมิหลังของสมาชิกรัฐสภา เพื่อใช้ในการจำแนกความแตกต่างในการรับรู้ทัศนคติ ส่วนที่สองเป็นการวัดการรับรู้ของสมาชิกรัฐสภาเกี่ยวกับสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา ส่วนที่สาม เป็นการวัดทัศนคติในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวกับสถาบัน ผู้ตรวจการรัฐสภา และส่วนที่สี่เป็นความคิดเห็นต่างๆ ที่มีต่อสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาในลักษณะของคำถามเปิดและแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีเนื้อหา 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. การรับทราบเรื่องออมبودสแมน โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น คือ อัตราความมากน้อยของการรับทราบและ แหล่งที่มาของข่าวสาร ซึ่งนำเสนอในรูปของตารางความถี่ (frequency table) และใช้สถิติพรรณนา (descriptive statistics) เช่น ค่าเฉลี่ย (mean) หรือฐานนิยม (mode) ช่วยในการพิจารณาข้อมูลให้เห็นได้ง่ายและชัดเจนยิ่งขึ้น
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุผลในการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา แบ่งพิจารณาออกเป็น 2 ประเด็น เช่นเดียวกัน คือ เหตุผลทั่วไปและเหตุผลเฉพาะ ซึ่งนำเสนอในรูปของตารางความถี่ และใช้สถิติพรรณนา เช่น ค่าเฉลี่ย หรือฐานนิยม ช่วยในการพิจารณาข้อมูลให้เห็นได้ง่ายและชัดเจนยิ่งขึ้นเช่นเดียวกับประเด็นที่หนึ่ง และได้นำเอาตัวแปรด้านฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของ ส.ส.และ ส.ว. มาร่วมวิเคราะห์ว่าความคิดเห็นที่มีต่อสถาบันผู้ตรวจการ

รัฐสภาของ ส.ส. และ ส.ว. ขึ้นอยู่กับปัจจัยใดเป็นสำคัญ ในส่วนนี้ได้นำเอา F-test มาช่วยในการวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปดังกล่าวนั้น

3. ทักษะติดต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาแบ่งการพิจารณาออกเป็น 2 ประเด็น คือภาพรวมของทัศนคติและ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติเกี่ยวกับผู้ตรวจการรัฐสภาทั้งนี้โดยการจำแนกตามตำแหน่ง ส.ส., ส.ว. เพศ อายุ ระดับการศึกษา การอาชีพพื้นฐาน การสังกัดพรรคการเมืองและตำแหน่งในพรรคการเมือง ซึ่งนำเสนอในรูปของตารางความถี่และใช้สถิติพรรณนา เช่น ค่าเฉลี่ยหรือฐานนิยม ช่วยในการพิจารณาข้อมูลให้เห็นได้ง่ายและชัดเจนขึ้น

4. ความคิดเห็นในประเด็นรายละเอียดเกี่ยวกับสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภามุ่งพิจารณาความคิดเห็นที่มีต่อสาระสำคัญของสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาในด้านต่างๆ เช่น วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา ขอบข่ายของการตรวจสอบ อำนาจในการตรวจสอบ จำนวนผู้ตรวจการรัฐสภา คุณสมบัติของผู้ตรวจการรัฐสภา คุณสมบัติด้านอายุของผู้ตรวจการรัฐสภา บุคคลต้องห้าม วิธีการได้มาซึ่งผู้ตรวจการรัฐสภา วาระในการดำรงตำแหน่ง ลักษณะขององค์การสำนักงานผู้ตรวจการรัฐสภา วิธีการรับเรื่องราวร้องทุกข์ คุณสมบัติของผู้มีสิทธิร้องทุกข์ วิธีการรายงานผลการปฏิบัติงาน ที่มาของอำนาจ ชื่อภาษาไทยของออมبودสแมน และช่วงเวลาที่เหมาะสมในการจัดตั้ง.

บทที่ 4

ความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาเกี่ยวกับสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. การรับทราบเรื่องออมبودสแมน
 - 1.1 อัตราความมากน้อยของการรับทราบ
 - 1.2 แหล่งที่มาของข่าวสาร
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุผลในการจัดตั้งผู้ตรวจการรัฐสภา
 - 2.1 เหตุผลทั่วไป
 - 2.2 เหตุผลเฉพาะ
3. ทศนคติต่อการจัดตั้งผู้ตรวจการรัฐสภา
 - 3.1 ภาพรวมของทศนคติ
 - 3.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทศนคติเกี่ยวกับผู้ตรวจการรัฐสภา
 - 3.2.1 ตำแหน่ง ส.ส., ส.ว.
 - 3.2.2 เพศ
 - 3.2.3 อายุ
 - 3.2.4 ระดับการศึกษา
 - 3.2.5 อาชีพพื้นฐาน
 - 3.2.6 การสังกัดพรรคการเมือง
 - 3.2.7 ตำแหน่งในพรรคการเมือง
4. ความคิดเห็นในประเด็นรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ตรวจการรัฐสภา
 - 4.1 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งผู้ตรวจการรัฐสภา
 - 4.2 ขอบข่ายของการตรวจสอบ
 - 4.3 อำนาจในการตรวจสอบ
 - 4.4 จำนวนผู้ตรวจการรัฐสภา
 - 4.5 คุณสมบัติของผู้ตรวจการรัฐสภา
 - 4.6 คุณสมบัติด้านอายุของผู้ตรวจการรัฐสภา
 - 4.6.1 อายุขั้นต่ำ
 - 4.6.2 อายุขั้นสูง

- 4.7 คุณสมบัติต้องห้าม
- 4.8 วิธีการได้มาซึ่งผู้ตรวจการรัฐสภา
- 4.9 วาระในการดำรงตำแหน่ง
 - 4.9.1 ระยะเวลา
 - 4.9.2 เงื่อนไขอื่น ๆ
- 4.10 ลักษณะขององค์การสำนักงานผู้ตรวจการรัฐสภา
- 4.11 วิธีการรับเรื่องราวร้องทุกข์
- 4.12 คุณสมบัติของผู้มีสิทธิร้องทุกข์
- 4.13 วิธีการรายงานผลการปฏิบัติงาน
- 4.14 ที่มาของอำนาจ
- 4.15 ชื่อภาษาไทยของออบมบุดสแมน
- 4.16 ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการจัดตั้ง

ส่วนที่ 1
การรับทราบเรื่องออมبودส์แมนของสมาชิกรัฐสภา
อัตราความมากน้อยของการรับทราบ แหล่งที่มาของข่าวสาร

ในการศึกษาสภาพการรับรู้ของสมาชิกรัฐสภาเกี่ยวกับสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาครั้งนี้ ได้ทำการส่งแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เพิ่มเติมจากสมาชิกรัฐสภา ทั้งที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) จำนวนรวม 670 คน ได้รับข้อมูลคำตอบกลับมาจำนวน 277 คน คิดเป็นร้อยละ 43.96 เป็น ส.ส. จำนวน 150 คน (ร้อยละ 57) และเป็น ส.ว. จำนวน 119 คน (ร้อยละ 40)

การรับทราบแนวคิดเกี่ยวกับผู้ตรวจการรัฐสภาในอดีต

การรับทราบข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภามีความสำคัญต่อทัศนคติ และความคิดเห็นที่มีต่อสถาบันนี้ด้วยสภาพการรับรู้ (cognition) เป็นพื้นฐานที่มาแห่งทัศนคติ โดยทั่วไปแล้วมักจะพบว่า บุคคลที่มีสภาพการรับรู้ที่แตกต่างกันมักจะมีทัศนคติต่อสิ่งนั้นแตกต่างกันด้วย

จากผลการศึกษาพบว่า ในจำนวนสมาชิกรัฐสภา จำนวน 277 คน มีผู้ตอบว่า เคยรับทราบแนวความคิดนี้มาแล้วอย่างชัดเจน จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 และตอบว่า เคยทราบมาบ้าง แต่ยังไม่ชัดเจนจำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 59.2

เมื่อรวม 2 กลุ่มนี้แล้วทำให้สามารถกล่าวได้ว่าสมาชิกรัฐสภาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ที่รับทราบแนวความคิดนี้มาแล้ว (ร้อยละ 85.9) ส่วนที่เหลือซึ่งเป็นส่วนน้อยตอบว่า ไม่เคยทราบมาก่อนเลย จำนวน 37 คน (ร้อยละ 13.4) และเป็นคำตอบอื่น ๆ อีก จำนวน 2 คน (ร้อยละ 0.7)

ตารางที่ 4.1 การรับทราบเกี่ยวกับผู้ตรวจการรัฐสภามาก่อน ของ ส.ส. และ ส.ว.

ท่านเคยรับทราบแนวคิดเกี่ยวกับ Ombudsman หรือ ผู้ตรวจการรัฐสภา มาก่อนหรือไม่	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 เคยทราบมาแล้วอย่างชัดเจน	74	26.7
2 เคยทราบมาบ้างแต่ยังไม่ชัดเจน	164	59.2
3 ไม่เคยทราบมาก่อนเลย	37	13.4
4 อื่น ๆ	2	0.7
รวม	277	100

ที่มา : ภาคผนวก 2, V.18

แหล่งที่รับทราบแนวคิดเกี่ยวกับผู้ตรวจการรัฐสภา

แหล่งที่มาของการรับรู้ ก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญไม่น้อย การรับรู้ในเนื้อหาสาระแต่เพียงผิวเผินจากตัวบทรัฐธรรมนูญก็ดี จากตัวบทของกฎหมายที่เกี่ยวข้องก็ดีมักจะให้ความหมายแต่เพียงเล็กน้อยกว่าเนื้อหาสาระจากการศึกษาค้นคว้าทางวิชาการ ที่เจาะลึกลงไปสู่รายละเอียดเชิงปัญหาและพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริง

เมื่อได้ทำการสอบถามเพิ่มเติมในกลุ่มที่รับทราบแนวคิดนี้ว่าได้รับทราบมาจากแหล่งใดบ้าง ผลปรากฏว่า ส่วนใหญ่ตอบว่าได้รับทราบแนวคิดนี้มาจากการพูดคุย อภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสมาชิกรัฐสภาคนอื่น คิดเป็นร้อยละ 53.8 รองลงมาตอบว่าได้รับทราบแนวคิดนี้มาจากหนังสือวิชาการที่เกี่ยวข้อง (ร้อยละ 43.3) และมาจากสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์และนิตยสาร (ร้อยละ 32.1) ตามลำดับ ส่วนที่ตอบว่าได้รับทราบแนวคิดนี้จากสื่อประเภทเทปเสียงและวีดิทัศน์มีเพียงร้อยละ 20.9 (58 คน) เท่านั้น

ดังนั้น โดยสรุปจากผลการสำรวจแหล่งที่มาของข่าวสารเกี่ยวกับผู้ตรวจการรัฐสภาของ ส.ส. และ ส.ว. ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.2 ป่งชี้ว่า สมาชิกรัฐสภาได้รับทราบแนวคิดเกี่ยวกับ "ผู้ตรวจการรัฐสภา" โดยการพูดคุย อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันเป็นส่วนใหญ่ ตารางที่ 4.2 แหล่งที่มาของข่าวสารเกี่ยวกับผู้ตรวจการรัฐสภาของ ส.ส. และ ส.ว.

	ถ้าท่านเคยทราบแนวคิด "ผู้ตรวจการรัฐสภา" มาแล้วอย่างชัดเจน หรือ เคยทราบมาบ้างแต่ยังไม่ชัดเจน ท่านได้รับทราบเรื่องดังกล่าวจากแหล่งใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวน (คน)	ร้อยละ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
1	การพูดคุย อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น	149	53.8
2	หนังสือวิชาการที่เกี่ยวข้อง	120	43.3
3	สื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์และนิตยสาร	89	32.1
4	สื่อประเภทเทปเสียงและวีดิทัศน์	58	20.9
5	อื่น ๆ	11	4.0
หมายเหตุ : จำนวนผู้ตอบ 277 คน ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ			
ที่มา : ภาคผนวก 2, V.19-V.23			

ส่วนที่ 2
ความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุผลในการจัดตั้งผู้ตรวจการรัฐสภา
เหตุผลทั่วไป
เหตุผลเฉพาะ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุผลในการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาโดยทั่วไป

ประเด็นแรกที่น่าสนใจ คือ ในภาพรวมนั้น สมาชิกรัฐสภาให้ความสำคัญด้านใด หรือ ประเด็นใดในการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา โดยที่เหตุผลดังกล่าวจะเป็นเสมือนภารกิจหลักของสถาบันนี้ในทัศนะของ ส.ส. และ ส.ว.

สมาชิกรัฐสภาเกือบทั้งหมดได้ตอบว่า เหตุผลในการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาขึ้น มาที่เพื่อ 1) ให้เกิดความเป็นธรรมในสังคมมากขึ้น 2) เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งสาธารณะ และ 3) เพื่อให้ฝ่ายนิติบัญญัติมีส่วนช่วยเหลือประชาชนและฝ่ายบริหารไปพร้อมๆ กัน โดยมีผู้ตอบรวมกัน 274 คน คิดเป็นร้อยละ 98.9 ของผู้ตอบทั้งหมด

ส่วนที่มีผู้ตอบข้อ 1) เพียงอย่างเดียวมีอยู่ร้อยละ 15.9 ตอบข้อ 2) เพียงอย่างเดียวมี ร้อยละ 15.5 และตอบข้อ 3) อย่างเดียวมีอยู่ร้อยละ 16.6

สำหรับผู้ที่ตอบทั้งข้อ 1) และข้อ 2) มีอยู่ร้อยละ 16.2 และผู้ตอบทั้ง 3 ข้อ คือทั้ง ข้อ 1) ข้อ 2) และข้อ 3) รวมกันคิดเป็นร้อยละ 34.7

ตารางที่ 4.3 เหตุผลสำคัญในการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

เหตุผลในการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาในทรรศนะของท่านหมายถึงข้อใด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 ให้เกิดความเป็นธรรมในสังคมมากขึ้น	44	15.9
2 แก้ไขปัญหาความขัดแย้งสาธารณะ	43	15.5
3 ให้ฝ่ายนิติบัญญัติมีส่วนช่วยเหลือประชาชนและ ฝ่ายบริหารไปพร้อมๆ กัน	46	16.6
4 ทั้งข้อ 1 และ 2	45	16.2
5 ทั้งข้อ 1,2 และ 3	96	34.7
6 * ไม่มีข้อคิดเห็น/ไม่ตอบ	3	1.1
รวม	277	100

ที่มา : ภาคผนวก 3, V.24.

บทบาทหน้าที่หลักของสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

จากเหตุผลทั่วไปดังกล่าวมาแล้ว หากเจาะลึกลงไปในเรื่องละเอียดในเชิงปฏิบัติเป็นรายการ สมาชิกรัฐสภาคำนึงถึงบทบาทหน้าที่ของสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาในลักษณะได้บ้าง

สมาชิกรัฐสภาจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 35.4) ตอบว่า สถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาควรมีบทบาทหน้าที่ในการรับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชนและประสานงานกับฝ่ายบริหาร เพื่อให้ทราบความเดือดร้อนของประชาชนนั้น ได้รับการแก้ไขโดยวิธีการที่ถูกต้อง รวดลงมา (ร้อยละ 33.9) ตอบว่า สถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาควรมีบทบาทหน้าที่ช่วยเหลือฝ่ายนิติบัญญัติในการควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหาร ที่เหลือเป็นประเด็นข้อยื่น ๆ รวมกัน คิดเป็นร้อยละ 29.2

ตารางที่ 4.4 บทบาทหน้าที่หลักของสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

บทบาทหน้าที่หลักของสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาในทวรษณะของท่าน		จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	นำเสนอเพื่อแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ	36	13.0
2	ช่วยเหลือฝ่ายบริหารในการปกครองประชาชน	28	10.1
3	ช่วยเหลือฝ่ายนิติบัญญัติในการควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหาร	94	33.9
4	รับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชนและประสานกับฝ่ายบริหาร เพื่อให้ทราบความเดือดร้อนของประชาชนนั้นได้รับการแก้ไขโดยวิธีการที่ถูกต้อง	98	35.4
5	ช่วยเหลือฝ่ายตุลาการในการแก้ไขปัญหาสาธารณะ	17	6.1
6	ไม่มีข้อคิดเห็น/ไม่ตอบ	4	1.5
รวม		277	100

ที่มา : ภาคผนวก 3, V.25.

ส่วนที่ 3
ทัศนคติต่อการจัดตั้งผู้ตรวจการรัฐสภา
ภาพรวมของทัศนคติ
<p>ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความแตกต่างในทัศนคติเกี่ยวกับการจัดตั้งผู้ตรวจการรัฐสภา</p> <p style="text-align: center;">ตำแหน่ง ส.ส., ส.ว.</p> <p style="text-align: center;">เพศ</p> <p style="text-align: center;">อายุ</p> <p style="text-align: center;">ระดับการศึกษา</p> <p style="text-align: center;">อาชีพพื้นฐาน</p> <p style="text-align: center;">การสังกัดพรรคการเมือง</p> <p style="text-align: center;">ตำแหน่งในพรรคการเมือง</p>

ทัศนคติของสมาชิกรัฐสภาที่มีต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

ในการตรวจสอบทัศนคติของสมาชิกรัฐสภาว่ามีความคิด ความรู้สึกอย่างไรต่อการที่จะจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาขึ้นในประเทศไทย จึงได้จัดทำชุดแบบสอบถามขึ้นมา 1 ชุด มีจำนวนข้อ 12 ข้อ (ชุดแบบสอบถามดูได้ในภาคผนวก 1, ตอนที่ 3) ในจำนวนข้อ 12 ข้อนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 1 (ได้แก่ข้อ 1 ถึงข้อ 6) มีความหมายในเชิงบวก กล่าวคือ ถ้าตอบว่า "เห็นด้วย" ก็จะมี ความหมายในทำนองที่โน้มเอียงต่อการเห็นด้วยว่า ควรจะจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาขึ้นในประเทศไทย ส่วนอีกกลุ่มคือ กลุ่มที่ 2 (ได้แก่ข้อ 7 ถึงข้อ 12) จะมีความหมายในเชิงลบ กล่าวคือ ถ้าตอบว่า "เห็นด้วย" ก็จะมี ความหมายใน ทำนองโน้มเอียงต่อการที่จะไม่เห็นด้วยต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาขึ้นในประเทศไทย กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ ยังไม่ค่อยที่จะเห็นด้วยว่าควรจัดตั้งสถาบันนี้ขึ้นในประเทศไทย ในทางกลับกันถ้าตอบว่า "ไม่เห็นด้วย" ก็จะมี ความหมายในทำนองว่า มีแนวโน้มไปในทางที่เห็นด้วยต่อการจัดตั้งสถาบันนี้ขึ้นในประเทศไทย

การวิจัยนี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการประเมินทัศนคติของสมาชิกรัฐสภาอย่างคร่าว ๆ ว่า ในกลุ่มที่ 1 (ข้อ 1-6) กำหนดว่า

ตารางที่ 4.5 เกณฑ์ในการกำหนดคะแนนของทัศนคติ ส.ส. และ ส.ว.

ความเห็น	ค่าตามเชิงบวกข้อ 1-6	ค่าตามเชิงลบข้อ 7-12
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1 คะแนน	5 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2 คะแนน	4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	3 คะแนน	3 คะแนน
เห็นด้วย	4 คะแนน	2 คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5 คะแนน	1 คะแนน

อย่างไรก็ตาม ในภาพรวมของชุดแบบสอบถาม (ข้อ 1-12) จะแปลความหมายของผลการวิเคราะห์โดยใช้จุดกลางเป็นหลักคือ "3" ซึ่งหมายความว่า "ไม่แน่ใจ" คืออยู่ระหว่างกึ่งกลางในด้านที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย แต่ถ้าผลออกมาว่า "มากกว่า 3" (ไปทาง 4 และ 5) ก็จะตีความได้ว่า สมาชิกรัฐสภากลุ่มนั้นมีทัศนคติที่โน้มเอียงไปในทางที่เห็นด้วยกับการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาขึ้นในประเทศไทย ส่วนจะเห็นด้วยมากหรือน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับค่าคะแนนที่ออกมาว่ามากกว่า 3 ไปมากหรือน้อยเพียงใด ในทางตรงกันข้ามถ้าผลการวิเคราะห์ออกมาว่า "น้อยกว่า 3" (ไปทาง 2 และ 1) ก็จะตีความได้ว่าสมาชิกรัฐสภากลุ่มนั้นมีทัศนคติที่โน้มเอียงไปในทางที่ไม่เห็นด้วยกับการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาขึ้นในประเทศไทย ส่วนจะไม่เห็นด้วยมากหรือน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับค่าคะแนนที่ออกมาว่าน้อยกว่า 3 ลงไปมากหรือน้อยเพียงใด

เพื่อให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์อย่างกว้างๆ เป็นช่วงคะแนนเพื่อ
ให้ง่ายต่อการตีความ ดังนี้

ตารางที่ 4.6 เกณฑ์กำหนดความหมายของคะแนน

ช่วงคะแนน	ความหมาย
1.00-1.80	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.81-2.60	ไม่เห็นด้วย
2.61-3.40	ไม่แน่ใจ ความเห็นกำกวม
3.41-4.20	เห็นด้วย
4.21-5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ผลการวิเคราะห์ทัศนคติต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาในภาพรวม

ผลการสำรวจความคิดเห็นของ ส.ส. และ ส.ว. จากข้อมูลในตารางที่ 4.7 พบว่า มี
คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับกลางกล่าวคือ อยู่ในช่วงระหว่าง 2.61-3.40 ซึ่งสามารถตีความได้ว่า
“สมาชิกรัฐสภามีทัศนคติว่า “ไม่แน่ใจ” ต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาขึ้นในประเทศไทย
อาจจะเป็นเพราะว่า ยังไม่เข้าใจอย่างชัดเจน หรือยังไม่ทราบโครงสร้างอำนาจหน้าที่ที่แน่ชัดของ
สถาบันนี้ว่าจะออกมาในรูปใด เพราะยังเป็นนามธรรมอยู่ ยังไม่เคยปรากฏเป็นรูปธรรมให้เห็นใน
ประเทศไทยเลย ความลังเลใจจึงมีอยู่บ้าง อย่างไรก็ตามคำตอบที่สมาชิกรัฐสภาตอบมากที่สุด
ในทุกข้อ (mode) บ่งชี้ไปในทางที่สนับสนุนหรือเห็นด้วยที่จะให้มีการจัดตั้งสถาบันนี้
ขึ้นในประเทศไทย นั่นคือตอบว่า “เห็นด้วย” สำหรับข้อ 1-6 และตอบว่า “ไม่เห็นด้วย”
สำหรับข้อ 7-12 อีกทั้งคะแนนเฉลี่ย (mean) ในแต่ละข้อก็มีค่ามากกว่า 3 ด้วย และเมื่อ
มาพิจารณาคะแนนรวมเฉลี่ยของทั้งชุดแบบสอบถาม ก็ปรากฏว่ามีค่าเท่ากับ 3.162 ซึ่ง
ตีความได้ว่า “ไม่แน่ใจ” แต่มีความโน้มเอียงมาทางเห็นด้วยกับการจัดตั้งสถาบันนี้เล็ก
น้อย เพราะมีค่ามากกว่า 3 เพียงเล็กน้อย

ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาในภาพรวม

	ทัศนคติ/ความเห็น	คำตอบมากที่สุด (MODE)	คะแนนเฉลี่ย (MEAN)	การตีความ (รายชื่อ)
1	ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยในปัจจุบัน ฝ่ายนิติบัญญัติยังไม่สามารถควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหารได้อย่างจริงจัง จึงควรจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาขึ้น เพื่อมาทำหน้าที่ช่วยเหลือฝ่ายนิติบัญญัติ	เห็นด้วย (116 คน)	3.217	ไม่แน่ใจ (โน้มเอียงในทางที่เห็นด้วย)
2	การจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาจะเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารประเทศและแก้ไขปัญหาตนเอง โดยผ่านองค์กรนิติบัญญัติ	เห็นด้วย (104 คน)	3.155	ไม่แน่ใจ
3	การแก้ไขปัญหาสาธารณะหรือความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับฝ่ายบริหารควรให้ เป็นบทบาทหน้าที่หนึ่งของสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา	เห็นด้วย (94 คน)	3.087	ไม่แน่ใจ
4	การจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาจะก่อให้เกิดผลดีต่อระบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยมากกว่าก่อให้เกิดผลเสีย	เห็นด้วย (115 คน)	3.278	ไม่แน่ใจ
5	สถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาจะมีส่วนช่วยเสริมสร้างประสิทธิ ภาพและประสิทธิผลของหน่วยงานต่างๆ ที่สังกัดฝ่ายบริหาร	เห็นด้วย (98 คน)	3.162	ไม่แน่ใจ
6	สถานการณ์การเมืองไทยในปัจจุบันมีความจำเป็นที่จะต้องผลักดันให้มีสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาทางการเมืองต่าง ๆ	เห็นด้วย (98 คน)	3.181	ไม่แน่ใจ
7	กลไกของฝ่ายบริหารในปัจจุบันมีเพียงพอที่จะควบคุมการบริหารงานและ การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการประจำอยู่แล้ว	ไม่เห็นด้วย (95 คน)	3.072	ไม่แน่ใจ
8	การจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาจะก่อให้เกิดการซ้ำซ้อนกับองค์กรอื่น ๆ ในระบบการบริหารงานของประเทศ เช่น สดง. และ ป.ป.ป. เป็นต้น	ไม่เห็นด้วย (108 คน)	3.119	ไม่แน่ใจ
9	การจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาจะเป็นการก้าวก่ายอำนาจหน้าที่ของฝ่ายบริหารมากเกินไป	ไม่เห็นด้วย (120 คน)	3.202	ไม่แน่ใจ
10	การมีคณะกรรมการรัฐสภาฝ่ายต่าง ๆ ถือว่าเป็นการเพียงพอแล้วในการควบคุมการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร มิให้ใช้อำนาจเกินขอบเขต	ไม่เห็นด้วย (108 คน)	3.177	ไม่แน่ใจ
11	การตั้งกระทู้ถาม การเสนอญัตติขรรรมา และการเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจของสมาชิกสภา เป็นวิธีการทางการเมืองที่เพียงพออยู่แล้วที่จะควบคุมฝ่ายบริหาร	ไม่เห็นด้วย (94 คน)	3.054	ไม่แน่ใจ

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ทัศนคติ/ความเห็น		ค่าตอบมากที่สุด (MODE)	คะแนนเฉลี่ย (MEAN)	การตีความ (รายชื่อ)
12	เนื่องจากสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาไม่ได้ทำหน้าที่ แก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชนโดยตรง แต่เป็นการนำปัญหาความเดือดร้อนดังกล่าว เสนอฝ่ายบริหารรับไปดำเนินการ ดังนั้นจึงไม่มีความจำเป็นจะต้องจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา	ไม่เห็นด้วย (108 คน)	3.238	ไม่แน่ใจ
เฉลี่ยทั้งหมด			3.162	ไม่แน่ใจ
ที่มา : ภาคผนวก 2 ตอน 3.				

สถานภาพด้านต่าง ๆ กับทัศนคติ

โดยทั่วไปแล้ว บุคคลที่มีสถานภาพต่างกัน มักจะมีทัศนคติแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะสถานภาพเป็น "ฐาน" สำคัญของกระบวนการรู้และทัศนคติของบุคคล ในส่วนนี้จึงมุ่งที่จะจำแนกทัศนคติของ ส.ส. และ ส.ว. เพื่อที่จะตรวจสอบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติเกี่ยวกับสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

ตำแหน่งที่ดำรงอยู่กับทัศนคติต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

เมื่อได้ทราบถึงทัศนคติของสมาชิกรัฐสภาในภาพรวมแล้ว ก็เป็นที่น่าสนใจต่อไปว่าทัศนคติของผู้ที่เป็น ส.ส. กับ ส.ว. มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร และมีความโน้มเอียงไปในทิศทางใด จึงได้ทำการวิเคราะห์เพิ่มเติมระหว่าง 2 กลุ่มนี้ ผลของการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ตำแหน่งกับทัศนคติ

แหล่งที่มา	การวิเคราะห์ความแปรปรวน				
	ค่าความเป็นอิสระ D.F.	ผลรวมยกกำลังสอง Sum of Squares	ค่าเฉลี่ย	F Ratio	F Prob.
ระหว่างกลุ่ม	1	8.0283	8.0283	12.1906	.0006 *
ภายในกลุ่ม	275	181.1042	0.6586	-	-
รวม	276	189.1325			

ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์ตำแหน่งกับทัศนคติ

		Standard	Standard	95 Pct	Conf	Intl	for ค่าเฉลี่ย	
		กลุ่ม	จำนวนผู้ ตอบ	ค่าเฉลี่ย	Deviation	Error		
กลุ่ม 1	ส.ส.	158	3.3096	.8200	.0652	3.1808	To	3.4384
กลุ่ม 2	ส.ว.	119	2.9657	.8001	.0733	2.8204	To	3.1109
รวม		277	3.1619	.8278	.0497	3.0639	To	3.2598

ผลการวิจัยในเรื่องตำแหน่งที่ดำรงอยู่กับทัศนคติต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.8 และ 4.9 บ่งชี้ว่า ทัศนคติของผู้ที่เป็น ส.ส. และ ส.ว. ต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือมีความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ว่า ผู้ที่เป็น ส.ส. มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.3096 ซึ่งหมายความว่า "ไม่แน่ใจ" (อยู่ระหว่าง 2.61-3.4) แต่มีความโน้มเอียงไปในทางที่เห็นด้วยค่อนข้างมากกับการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาขึ้นในประเทศไทย ในทางตรงกันข้ามผู้ที่เป็น ส.ว. ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.9657 ซึ่งก็หมายความว่า "ไม่แน่ใจ" เช่นเดียวกัน (อยู่ระหว่าง 2.61-3.4) แต่มีความโน้มเอียงไปในทางที่ไม่เห็นด้วยกับการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาขึ้นในประเทศไทย

เพศกับทัศนคติต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

การวิเคราะห์ว่า สมาชิกรัฐสภาที่เป็นเพศชายและเพศหญิงมีทัศนคติต่อเรื่องนี้แตกต่างกัน (หรือเหมือนกัน) หรือไม่ อย่างไรนั้น สามารถทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีการเช่นเดียวกับกับการวิเคราะห์ตำแหน่งที่ดำรงอยู่กับทัศนคติในหัวข้อที่กล่าวแล้ว

ต่อไปนี้เป็นตารางผลการวิเคราะห์บางส่วนที่ได้นำมาเสนอเท่าที่จำเป็น คือ

ตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์เพศกับทัศนคติ

กลุ่ม		จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	F Ratio	F Prob.
กลุ่ม 1	ชาย	259	3.1908	4.7771	.0297 *
กลุ่ม 2	หญิง	17	2.7406	-	-
รวม		276	3.1630		

จากผลการสำรวจในเรื่องเพศกับทัศนคติต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.10 แสดงให้เห็นว่า สมาชิกรัฐสภาที่เป็นเพศชายและเพศหญิงมีทัศนคติต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือมีความเชื่อมั่นร้อยละ 95 นั่นเอง โดยที่เพศชายมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.1908 ซึ่งตีความได้ว่ามีความ "ไม่แน่ใจ" ในเรื่องนี้(อยู่ระหว่าง 2.61-3.4) แต่มีความโน้มเอียงไปในทางที่เห็นด้วยกับการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา ส่วนเพศหญิงนั้นมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.7406 ซึ่งตีความได้ว่ามีความ "ไม่แน่ใจ" แต่ตรงกันข้ามกับเพศชายในเรื่องนี้เพศหญิงมีความโน้มเอียงไปในทางที่ "ไม่เห็นด้วย" มากทีเดียว

อายุกับทัศนคติต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

อายุมักจะเป็นปัจจัยสำคัญทางด้านทัศนคติและพฤติกรรม จากการศึกษาวิจัยทัศนคติและพฤติกรรมทางสังคมทั่วไปมักจะพบว่า บุคคลที่มีอายุน้อยมักจะมีทัศนคติที่มีแนวโน้มทางเสรีนิยม ในขณะที่ผู้มีอายุมากมักจะมีแนวโน้มไปทางอนุรักษนิยม กล่าวอีกนัยหนึ่งผู้มีอายุน้อยมักจะชอบสิ่งใหม่ หรือการเปลี่ยนแปลง แต่ผู้ที่มีอายุมากมักจะหลีกเลี่ยงการเปลี่ยนแปลง

ตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์อายุกับทัศนคติ (ภาพรวม)

กลุ่ม	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	F Ratio	F Prob.
กลุ่ม 1 40 ปี ลงมา	44	3.3542	2.1010	.1243 *
กลุ่ม 2 41-61 ปี	162	3.1672	-	-
กลุ่ม 3 61 ปีขึ้นไป	71	3.1619	-	-
รวม	277	3.1619	-	-

ตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์อายุกับทัศนคติ (จับคู่)

ค่าเฉลี่ย	กลุ่ม		กลุ่ม 3	กลุ่ม 2	กลุ่ม 1
			61 ปีขึ้นไป	41-61 ปี	40 ปี ลงมา
3.0305	กลุ่ม 3	61 ปีขึ้นไป			
3.1670	กลุ่ม 2	41-61 ปี			
3.3542	กลุ่ม 1	40 ปี ลงมา			

ผลการสำรวจในเรื่องอายุกับทัศนคติต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.11 ในภาพรวม ความแตกต่างในด้านอายุของสมาชิกรัฐสภาไม่มีส่วนทำให้ทัศนคติในเรื่องนี้ของสมาชิกรัฐสภามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แต่เมื่อได้ทำการวิเคราะห์หาลึกลงไปในรายละเอียดโดยการจับคู่แล้ว (ดูตารางที่ 4.12) ปรากฏว่า กลุ่มที่ 1 ซึ่งมีอายุ 40 ปีลงมา กับกลุ่มที่ 3 ซึ่งมีอายุ 61 ปีขึ้นไป มีทัศนคติในเรื่องนี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือกลุ่มที่ 1 มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.3542 ซึ่งตีความได้ว่า "ไม่แน่ใจ" (อยู่ในระหว่าง 2.61-3.4) ต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา แต่มีความโน้มเอียงไปในทางที่ "เห็นด้วย" ก่อนข้างมาก ในขณะที่กลุ่มที่ 3 ซึ่งเป็นกลุ่มสูงอายุ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.0305 ซึ่งตีความได้ว่า "ไม่แน่ใจ" (อยู่ระหว่าง 2.61-3.4) ต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาโดยมีความโน้มเอียงไปในทางที่ "เห็นด้วย" เพียงเล็กน้อย

ระดับการศึกษาสูงสุดกับทัศนคติต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ในประเด็นนี้ ได้ทำการจัดแบ่งกลุ่มการศึกษาใหม่โดยแบ่งออกเป็น

- กลุ่ม 1 คือ ต่ำกว่าปริญญาตรี
- กลุ่ม 2 คือ สำเร็จปริญญาตรี
- กลุ่ม 3 คือ สำเร็จสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป
- กลุ่ม 4 คือ อื่น ๆ

แต่เมื่อได้ทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีการเช่นเดียวกับข้ออื่น ๆ แล้ว ผลปรากฏว่าค่า F Ratio เท่ากับ .9920, ค่า F Prob. เท่ากับ .3970 แสดงว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อได้ทำการวิเคราะห์หาลึกลงไปในรายละเอียดโดยการจับเป็นคู่ ๆ กันแล้วก็พบเช่นเดิมคือ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า ระดับการศึกษาที่ต่างกันของสมาชิกรัฐสภาไม่มีผลทำให้ทัศนคติที่มีต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาแตกต่างกัน

อาชีพในอดีตกับทัศนคติต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ในประเด็นนี้ ได้ทำการจัดแบ่งกลุ่มอาชีพในอดีตเป็น 2 กลุ่มใหม่ คือ กลุ่มที่มีอาชีพเป็นข้าราชการกลุ่มหนึ่ง ส่วนที่เหลืออีกกลุ่มหนึ่งคือไม่ได้มีอาชีพเป็นข้าราชการ ซึ่งผลของการวิเคราะห์ปรากฏว่า ค่า F Ratio เท่ากับ .0088 ค่า F Prob. เท่ากับ .9255 ซึ่งตีความได้ว่า อาชีพในอดีตที่แตกต่างกันของสมาชิกรัฐสภาไม่มีผลเกี่ยวข้องที่ทำให้ทัศนคติต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อาชีพปัจจุบันกับทัศนคติต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ในประเด็นนี้ ได้ทำการจัดแบ่งกลุ่มอาชีพใหม่ โดยแบ่งออกเป็น

3 กลุ่มคือ

กลุ่ม 1 ได้แก่ ข้าราชการพลเรือน และทหาร

กลุ่ม 3 ได้แก่ นักธุรกิจ/ค้าขาย ทนายความ เกษตรกร รับจ้าง และอื่น ๆ

กลุ่ม 5 ได้แก่ นักการเมืองอาชีพ

ผลของการวิเคราะห์บางส่วน ปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์อาชีพปัจจุบันกับทัศนคติ (ภาพรวม)

กลุ่ม		จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	F Ratio	F Prob.
กลุ่ม 1	ข้าราชการพลเรือนและทหาร	51	2.8856	10.6780	.000 *
กลุ่ม 3	นักธุรกิจ/ค้าขาย ทนายความ เกษตรกร รับจ้าง และอื่น ๆ	164	3.1021	-	-
กลุ่ม 5	นักการเมืองอาชีพ	62	3.5470	-	-
รวม		277	3.1619	-	-

ตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์อาชีพปัจจุบันกับทัศนคติ (จับคู่)

ค่าเฉลี่ย	กลุ่ม		กลุ่ม 1	กลุ่ม 3	กลุ่ม 5
2.8856	กลุ่ม 1	ข้าราชการพลเรือน และทหาร	3.3542	2.1010	.1243 *
3.1021	กลุ่ม 3	นักธุรกิจ/ค้าขาย ทนายความ เกษตรกร รับจ้าง และอื่น ๆ	3.17	-	-
3.5470	กลุ่ม 5	นักการเมืองอาชีพ	3.1619	-	-
รวม	277 คน		3.1619	-	-

ผลการสำรวจในเรื่องอาชีพปัจจุบันกับทัศนคติต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.13 แสดงให้เห็นว่า สมาชิกรัฐสภาที่มีอาชีพปัจจุบันแตกต่างกัน จะมีผลต่อทัศนคติต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือมีความเชื่อมั่นร้อยละ 95 นั่นเอง

เมื่อพิจารณาสิกลงเข้าไปในรายละเอียดโดยการจับคู่ตามตารางที่ 4.14 พบรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่ม 1 ซึ่งเป็นกลุ่มข้าราชการพลเรือนและทหารมีทัศนคติต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาแตกต่างกันกับกลุ่ม 5 ซึ่งเป็นกลุ่มนักการเมืองอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนจากค่าคะแนนเฉลี่ยคือ กลุ่ม 1 มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.8856 ซึ่งตีความได้ว่า "ไม่แน่ใจ" (อยู่ระหว่าง 2.61-3.4) และมีความโน้มเอียงไปในทางที่ไม่เห็นด้วย ในขณะที่กลุ่ม 5 มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.5470 ซึ่งตีความได้ว่า "เห็นด้วย" (อยู่ระหว่าง 3.41-4.2) กับการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาขึ้นในประเทศไทย

2. กลุ่ม 3 ซึ่งเป็นกลุ่มนักธุรกิจ/ค้าขาย ทนายความ เกษตรกร รับจ้าง และอื่น ๆ มีทัศนคติต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาแตกต่างกันกับกลุ่ม 5 ซึ่งเป็นนักการเมืองอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือกลุ่ม 3 มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.1021 ซึ่งตีความได้ว่า "ไม่แน่ใจ" (อยู่ระหว่าง 2.61-3.4) แต่มีความโน้มเอียงไปในทางที่เห็นด้วยกับการจัดตั้งสถาบันนี้ ส่วนกลุ่ม 5 มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.5470 ซึ่งตีความได้ว่า "เห็นด้วย" (อยู่ระหว่าง 3.41-4.2) กับการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาขึ้นในประเทศไทย

3. สำหรับคู่กลุ่ม 1 และกลุ่ม 3 นั้น ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่ามีทัศนคติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จำนวนสมัยที่ดำรงตำแหน่งกับทัศนคติต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ในประเด็นนี้ ได้ทำการจัดแบ่งกลุ่มใหม่เป็น 4 กลุ่มคือ

กลุ่ม 1 เป็นการดำรงตำแหน่ง สมัยเดียว

กลุ่ม 2 เป็นการดำรงตำแหน่ง สองสมัย

กลุ่ม 3 เป็นการดำรงตำแหน่ง สามสมัยขึ้นไป

กลุ่ม 9 เป็นการดำรงตำแหน่ง ในลักษณะอื่น ๆ (ไม่อยู่ในข่าย 1,2,3)

อย่างไรก็ตาม เมื่อได้ทำการวิเคราะห์ผลปรากฏว่ามีค่า F Ratio เท่ากับ .3485 และค่า F Prob. เท่ากับ .7903 ซึ่งตีความได้ว่า สมาชิกรัฐสภาที่มีจำนวนสมัยที่ดำรงตำแหน่งแตกต่างกัน ไม่มีทัศนคติต่อการจัดตั้งสถาบันนี้แตกต่างกันโดยนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อได้ทำการวิเคราะห์สิกลงเข้าไปโดยการจับคู่ ก็ยังไม่ปรากฏว่ามีคู่ใดระหว่างกลุ่ม 1 กลุ่ม 2 กลุ่ม 3 และกลุ่ม 9 ที่มีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การสังกัดพรรคหรือฝ่ายการเมืองกับทัศนคติต่อ

การจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ในประเด็นนี้ ได้ทำการจัดกลุ่มสังกัดพรรคการเมืองใหม่โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่ม 1 ได้แก่ พรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล ซึ่งประกอบด้วย ประชาธิปัตย์ ความหวังใหม่
พลังธรรม เอกภาพ และเสรีธรรม

กลุ่ม 2 ได้แก่ พรรคหรือกลุ่มการเมืองที่ไม่ใช่ฝ่ายรัฐบาล ซึ่งประกอบด้วย ชาติไทย
ชาติพัฒนา กิจสังคม ประชากรไทย ราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา

ผลของการวิเคราะห์บางส่วน ได้นำเสนอรายละเอียดในตารางที่ 4.15

ตาราง 4.15 การวิเคราะห์การสังกัดพรรครัฐบาลกับการสังกัดพรรคที่ไม่ใช่ฝ่ายรัฐบาลกับทัศนคติต่อการ
จัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

กลุ่ม	จำนวนผู้ตอบ		ค่าเฉลี่ย	F Ratio	F Prob.
2.8856	กลุ่ม 1	พรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล	3.3542	2.1010	.1243 *
3.1021	กลุ่ม 3	พรรคหรือกลุ่มการเมืองที่ ไม่ใช่ฝ่ายรัฐบาล	3.1672	-	-
3.5470	กลุ่ม 5	อื่น ๆ	3.1619	-	-
กลุ่ม 1 (ฝ่ายรัฐบาล)	88		3.4328	14.4885	.0002 *
กลุ่ม 2 (ไม่ใช่ฝ่ายรัฐบาล)	189		3.0357	-	-
รวม	277		3.1619	-	-

จากผลการสำรวจในเรื่องการสังกัดพรรคกับทัศนคติต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการ
รัฐสภา ดังรายละเอียดในตาราง 4.15 แสดงให้เห็นว่า พรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายที่ไม่ได้
เป็นรัฐบาล มีทัศนคติต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือสมาชิกรัฐสภาที่สังกัดพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลมีค่าคะแนนเฉลี่ย
เท่ากับ 3.4328 ซึ่งตีความได้ว่า "เห็นด้วย" (อยู่ระหว่าง 3.41-4.2) กับการจัดตั้งสถาบันผู้
ตรวจการรัฐสภาขึ้นในประเทศไทย ในขณะที่พรรคหรือกลุ่มการเมืองที่ไม่ใช่ฝ่ายรัฐบาลมีค่า
คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.0357 ซึ่งตีความได้ว่า "ไม่แน่ใจ" (อยู่ระหว่าง 2.61-3.4) ว่าควรจะมี
จัดตั้งสถาบันนี้ขึ้นมาในประเทศไทยหรือไม่ ค่าคะแนนเฉลี่ยบ่งบอกว่ามีความโน้มเอียงไปในทางที่
เห็นด้วยเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

การดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองกับทัศนคติต่อ
การจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ในประเด็นนี้ ได้ทำการจัดแบ่งกลุ่มของการดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองใหม่ โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ

กลุ่ม 1 ได้แก่ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งในพรรค ซึ่งประกอบด้วย หัวหน้าพรรค เลขานุการพรรค รองหัวหน้าพรรค และกรรมการบริหารพรรค

กลุ่ม 5 ได้แก่ สมาชิกพรรคธรรมดาที่เป็น ส.ส. และไม่ดำรงตำแหน่งในพรรค

กลุ่ม 6 ได้แก่ สมาชิกวุฒิสภาและอื่น ๆ

เมื่อได้ทำการวิเคราะห์ทั้งในภาพรวมและในแบบจับคู่ ผลของการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.16 และ 4.17

ตารางที่ 4.16 ผลการวิเคราะห์การดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองกับทัศนคติ (ภาพรวม)

กลุ่ม		จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	F Ratio	F Prob.
กลุ่ม 1	ดำรงตำแหน่งในพรรค	50	3.7167	15.3695	.0000 *
กลุ่ม 5	ไม่ดำรงตำแหน่งในพรรค	101	3.0800	-	-
กลุ่ม 6	ส.ว. และอื่น ๆ	126	3.0073	-	-
รวม		277	3.1619	-	-

ตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์การดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองกับทัศนคติ (จับคู่)

ค่าเฉลี่ย	กลุ่ม		กลุ่ม 6	กลุ่ม 5	กลุ่ม 1
3.0073	กลุ่ม 6	ส.ว. และอื่น ๆ	-	-	-
3.0800	กลุ่ม 5	ส.ส. ธรรมดา	-	-	-
3.7167	กลุ่ม 1	มีตำแหน่งในพรรค	*	*	-

จากผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 4.16 และ 4.17 แสดงให้เห็นว่า สมาชิกวุฒิสภาที่ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองกับที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งในพรรคมีทัศนคติต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อวิเคราะห์ลึกเข้าไปในรายละเอียดโดยการจับคู่ก็พบว่า

1. กลุ่ม 1 ซึ่งเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งในพรรค มีทัศนคติในเรื่องนี้แตกต่างจากกลุ่ม 6 ซึ่งเป็น ส.ว. และอื่น ๆ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือกลุ่ม 1 มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.7167 ซึ่งตีความได้ว่า "เห็นด้วย" (อยู่ระหว่าง 3.41-4.2) กับการจัดตั้งสถาบัน

ผู้ตรวจการรัฐสภา ส่วนกลุ่ม 6 มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.0073 ซึ่งตีความได้ว่า 'ไม่แน่ใจ' (อยู่ระหว่าง 2.61-3.4) กับการที่ว่าจะจัดตั้งสถาบันนี้หรือไม่ ค่าคะแนนเฉลี่ยมากกว่า 3 เพียงเล็กน้อย แสดงให้เห็นถึงความโน้มเอียงไปในทางที่เห็นด้วยเกี่ยวกับเรื่องนี้แต่เพียงเล็กน้อย

2. กลุ่ม 1 ซึ่งเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งในพรรค มีทัศนคติในเรื่องนี้แตกต่างกับกลุ่ม 5 ซึ่งเป็นสมาชิกพรรคธรรมดา กล่าวคือ กลุ่ม 1 มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.7167 ซึ่งตีความได้ว่า 'เห็นด้วย' กับการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา ส่วนกลุ่ม 5 มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.0800 ซึ่งตีความได้ว่า 'ไม่แน่ใจ' ว่าควรจะต้องจัดตั้งสถาบันนี้ขึ้นมาหรือไม่ ค่าคะแนนเฉลี่ยมากกว่า 3 เพียงเล็กน้อย ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ว่ามีความโน้มเอียงไปในทางที่เห็นด้วยกับเรื่องนี้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

3. กลุ่ม 5 และกลุ่ม 6 ไม่มีทัศนคติในเรื่องนี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การรับรู้แนวคิดเกี่ยวกับผู้ตรวจการรัฐสภากับทัศนคติต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ในประเด็นนี้ ได้ทำการจัดแบ่งกลุ่มของการรับรู้ใหม่ โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 (กลุ่มที่ 1) คือ เคยทราบมาแล้วอย่างชัดเจน

ระดับที่ 2 (กลุ่มที่ 2) คือ เคยทราบมาบ้างแต่ยังไม่ชัดเจน

ระดับที่ 3 (กลุ่มที่ 3) คือ ไม่เคยทราบมาก่อนเลย

ทั้ง 3 ระดับ ได้ชี้ให้เห็นถึงข้อแตกต่างในการเรียนรู้หรือรับรู้เกี่ยวกับแนวคิดของผู้ตรวจการรัฐสภา กล่าวคือ ระดับที่ 1 เป็นกลุ่มผู้ตอบที่เคยทราบเรื่องนี้มาแล้วอย่างชัดเจนแสดงว่าได้เรียนรู้และทำความเข้าใจมาเป็นอย่างดี ซึ่งมีจำนวน 74 คน ส่วนระดับที่ 2 หรือกลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มที่เคยทราบเรื่องนี้มาบ้างแต่ยังไม่ชัดเจนซึ่งมีจำนวน 164 คน สำหรับกลุ่มสุดท้าย คือได้ว่า ไม่เคยทราบเรื่องนี้มาก่อนเลยมีจำนวน 37 คน ซึ่งทั้ง 3 กลุ่มนี้คาดว่าจะมีทัศนคติต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาที่แตกต่างกัน จึงได้ทำการวิเคราะห์ทั้งในภาพรวมและแบบจับคู่ ซึ่งผลของการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์การรับรู้แนวคิดเกี่ยวกับผู้ตรวจการรัฐสภากับทัศนคติ (ภาพรวม)

กลุ่ม		จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	F.Ratio	F. Prob
กลุ่มที่ 1	เคยทราบมาแล้วอย่างชัดเจน	74	3.1779	4.8282	0087*
กลุ่มที่ 2	เคยทราบมาบ้างแต่ยังไม่ชัดเจน	164	3.2436		
กลุ่มที่ 3	ไม่เคยทราบมาก่อนเลย	37	2.7815		
รวม		275	3.1636		

ตารางที่ 4.19 ผลการวิเคราะห์การรับรู้แนวคิดเกี่ยวกับผู้ตรวจการรัฐสภากับทัศนคติ (จับคู่)

ค่าเฉลี่ย	กลุ่ม	กลุ่ม 3	กลุ่ม 1	กลุ่ม 2
2.7815	กลุ่ม 3			
3.1779	กลุ่ม 1	*		
3.2436	กลุ่ม 2	*		

จากผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 4.18 และ 4.19 แสดงให้เห็นว่าสมาชิกรัฐสภาที่มีระดับการรับรู้เกี่ยวกับแนวคิดผู้ตรวจการรัฐสภาแตกต่างกัน จะมีทัศนคติต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อวิเคราะห์ลึกเข้าไปในรายละเอียด โดยการจับคู่ ก็พบว่า

1. กลุ่ม 1 (ซึ่งเป็นสมาชิกรัฐสภาที่เคยทราบแนวคิดนี้มาแล้วอย่างชัดเจน) มีทัศนคติต่อการจัดตั้งสถาบันนี้แตกต่างกับกลุ่ม 3 (ซึ่งเป็นสมาชิกรัฐสภากลุ่มที่ไม่เคยทราบเรื่องนี้มาก่อน) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ กลุ่ม 1 มีค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 3.1779 ซึ่งตีความได้ว่า "ไม่แน่ใจ" (อยู่ระหว่าง 2.61-3.4) ต่อการจะจัดตั้งสถาบันนี้ขึ้น แต่มีความโน้มเอียงไปในทางที่ "เห็นด้วย" ส่วนกลุ่ม 3 มีค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 2.7815 ซึ่งก็ตีความได้ว่า "ไม่แน่ใจ" เช่นเดียวกัน แต่ต่างกันตรงที่มีความโน้มเอียงไปในทางที่ "ไม่เห็นด้วย" เพราะมีค่าคะแนนเฉลี่ยมากกว่า 2.60 เพียงเล็กน้อย

2. กลุ่มที่ 2 (ซึ่งเป็นสมาชิกรัฐสภาที่เคยทราบแนวคิดนี้มาบ้างแล้วแต่ยังไม่ชัดเจน) มีทัศนคติต่อการจัดตั้งสถาบันนี้แตกต่างกับกลุ่ม 3 (ซึ่งเป็นสมาชิกรัฐสภากลุ่มที่ไม่เคยทราบเรื่องนี้มาก่อน) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ กลุ่ม 2 มีค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 3.2436 ซึ่งตีความได้ว่า "ไม่แน่ใจ" (อยู่ระหว่าง 2.61-3.4) ต่อการจะจัดตั้งสถาบันนี้ขึ้นแต่มีความโน้มเอียงไปในทางที่ "เห็นด้วย" ก่อนข้างมากเพราะมีค่าเฉลี่ย 3.40 ส่วนกลุ่ม 3 มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.7815 ซึ่งตีความได้ว่า "ไม่แน่ใจ" เช่นเดียวกัน แต่ต่างกันตรงที่มีความโน้มเอียงไปในทางที่ "ไม่เห็นด้วย" เพราะมีค่าคะแนนเฉลี่ยเข้าใกล้ 2.60 ซึ่งเป็นค่าที่บ่งบอกถึงทัศนคติที่ "ไม่เห็นด้วย"

3. กลุ่ม 1 และกลุ่ม 2 ไม่มีทัศนคติในเรื่องนี้แตกต่างกันโดยนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 แม้ว่าจะมีค่าคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันก็ตาม

กล่าวโดยสรุปก็คือ สมาชิกรัฐสภาที่เคยรับรู้หรือเคยทราบแนวคิดนี้มาแล้วไม่ว่าจะขัดแย้งหรือไม่ก็ตาม มีทัศนคติต่อการจัดตั้งสถาบันที่แตกต่างกันกับสมาชิกรัฐสภาที่ไม่เคยทราบเรื่องนี้มาก่อน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนที่ 4

ความคิดเห็นในประเด็นรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ตรวจการรัฐสภา

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งผู้ตรวจการรัฐสภา

ขอบข่ายของการตรวจสอบ

อำนาจในการตรวจสอบ

จำนวนผู้ตรวจการรัฐสภา

คุณสมบัติของผู้ตรวจการรัฐสภา

คุณสมบัติด้านอายุของผู้ตรวจการรัฐสภา

อายุขั้นต่ำ

อายุขั้นสูง

คุณสมบัติต้องห้าม

วิธีการได้มาซึ่งผู้ตรวจการรัฐสภา

วาระในการดำรงตำแหน่ง

ระยะเวลา

เงื่อนไขอื่น ๆ

ลักษณะขององค์กรสำนักงานผู้ตรวจการรัฐสภา

วิธีการรับเรื่องราวร้องทุกข์

คุณสมบัติของผู้มีสิทธิร้องทุกข์

วิธีการรายงานผลการปฏิบัติงาน

ที่มาของอำนาจ

ชื่อภาษาไทยของออมبودสแมน

ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการจัดตั้ง

เมื่อได้ทราบถึงทัศนคติของสมาชิกรัฐสภาทั้งที่เป็นทัศนคติโดยรวมและโดยการจำแนกตามกลุ่มต่าง ๆ แล้วว่า เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย หรือมีความโน้มเอียงไปในทางใดเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาขึ้นในประเทศไทย สิ่งต่อไปที่ควรจะทราบก็คือ ทัศนคติเห็นของสมาชิกรัฐสภาในประเด็นและแง่มุมต่าง ๆ อันเกี่ยวข้องกับโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ การจัดการ ตลอดจนกระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ ที่ควรจะมี/อาจจะจัดให้มีขึ้นในสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา ถ้าหากว่ามีการตกลงว่าจะจัดตั้งสถาบันนี้ขึ้นในประเทศไทยจริง

ทัศนคติเห็นของสมาชิกรัฐสภาที่มีต่อวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

จากการสอบถามความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาว่า ถ้าจะจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาขึ้นแล้ว สถาบันนี้ควรจะมีวัตถุประสงค์ใดบ้าง (ดูตารางที่ 4.20) ผลปรากฏว่าสมาชิกรัฐสภาส่วนใหญ่ตอบว่าควรมีวัตถุประสงค์ เพื่อหาแนวทางและวิธีการจัดการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร ซึ่งก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนโดยชอบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.3 ของสมาชิกรัฐสภาที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด รองลงมาได้แก่ เพื่อป้องกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนไม่ให้ถูกละเมิดหรือล่วงล้ำจากกระบวนการบริหารและการปกครอง ประเทศคิดเป็นร้อยละ 46.6 ลำดับต่อไปได้แก่ เพื่อทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนคำร้องทุกข์ของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานของฝ่ายบริหารหรือส่วนราชการต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 41.9 และที่เหลือก็เป็นลำดับรองๆ ลงไป

ตารางที่ 4.20 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

การจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา ท่านคิดว่าควรมีวัตถุประสงค์ใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 เพื่อทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนคำร้องทุกข์ของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร หรือส่วนราชการต่าง ๆ	116	41.9
2 เพื่อหาแนวทางและวิธีจัดการแก้ไขปัญหาอัน เกิดจากการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร ซึ่งก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชน	142	51.3
3 เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างฝ่ายบริหารและประชาชน	94	33.9
4 เพื่อป้องกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนไม่ให้ถูกละเมิดหรือ ล่วงล้ำจากกระบวนการบริหาร และการปกครองประเทศ	129	46.6
5 เพื่อสร้างความมั่นใจแก่เจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการต่าง ๆ ว่าได้ปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ ทุกด้านด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม	102	36.8
6 เพื่อเป็นองค์กรสำหรับการควบคุมตรวจสอบพฤติกรรมของสมาชิกรัฐสภา	100	36.1
7 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	-	-
หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ ผู้ตอบทั้งสิ้นจำนวน 277 คน		
ที่มา : ภาคผนวก 2, V.38-V.44.		

**ความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาที่มีต่อขอบเขตอำนาจหน้าที่
ของผู้ตรวจการรัฐสภาในการตรวจสอบกลุ่มบุคคล**

เมื่อได้สอบถามสมาชิกรัฐสภาว่า ถ้าหากได้จัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาขึ้นมาแล้วผู้
ตรวจการรัฐสภาควรจะมีขอบเขตอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบบุคคลกลุ่มใดบ้าง (ดูตารางที่
4.21) คำตอบที่ได้รับค่อนข้างใกล้เคียงกัน โดยเรียงลำดับได้ดังนี้คือ ตอบว่า ควรตรวจสอบ
สมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) คิดเป็นร้อยละ 48.4 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด รองลงมาได้แก่
ควรตรวจสอบสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) คิดเป็นร้อยละ 45.5 ควรตรวจสอบข้าราชการ
การเมือง คิดเป็นร้อยละ 43.3 และควรตรวจสอบข้าราชการประจำทั้งทหารและพลเรือนทุก
ระดับ คิดเป็นร้อยละ 39.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.21 ขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่ ในการตรวจสอบของสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

ท่านคิดว่าผู้ตรวจการรัฐสภาควรมีขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่ ในการตรวจสอบกลุ่ม บุคคลใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 ตรวจสอบข้าราชการการเมือง (อาทิ รัฐมนตรี เลขาธิการรัฐมนตรี ฯลฯ)	120	43.3
2 ตรวจสอบสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	126	45.5
3 ตรวจสอบสมาชิกวุฒิสภา	134	48.4
4 ตรวจสอบนักการเมืองระดับท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น	91	32.9
5 ตรวจสอบข้าราชการประจำทั้งทหารและพลเรือนทุกระดับ	109	39.4
6 ตรวจสอบพนักงานรัฐวิสาหกิจ (หรือพนักงานองค์การของรัฐ)	102	36.8
7 ตรวจสอบเอกชนหรือนิติบุคคล	65	23.5
8 ตรวจสอบการดำเนินการของผู้พิพากษา (ไม่รวมการพิจารณาอรรถคดี)	69	24.9
9 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	9	3.2
หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ ผู้ตอบทั้งสิ้นจำนวน 277 คน		
ที่มา : ภาคผนวก 2, V.45-V.52		

**ความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาที่มีต่อขอบเขตอำนาจหน้าที่
ของผู้ตรวจการรัฐสภาเพิ่มเติม**

หลังจากที่ได้สอบถามสมาชิกรัฐสภาถึงขอบเขตอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการรัฐสภาใน
การตรวจสอบกลุ่มบุคคลต่าง ๆ แล้ว จึงได้สอบถามต่อไปว่า อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการ
รัฐสภาควรจะมีเพิ่มเติมในข้อใดบ้าง ผลของการตอบปรากฏว่า สมาชิกรัฐสภาเห็นว่า ควรเพิ่ม
อำนาจหน้าที่ในการสืบสวนเรื่องราวใดๆ ตามคำร้องขอของคณะกรรมการสามัญหรือคณะ
กรรมการวิสามัญของรัฐสภา โดยมีผู้ตอบถึงร้อยละ 68.6 ของจำนวนทั้งหมด รองลงมาคือ
ควรเพิ่มอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนเรื่องราวใดๆ ตามคำร้องขอของนายกรัฐมนตรี ซึ่งมีผู้ตอบ
ร้อยละ 43.7 ของสมาชิกรัฐสภาที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

ความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาที่มีต่อจำนวนของผู้ตรวจการรัฐสภา

จากการสอบถามความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาที่ว่า ถ้าจะจัดให้มีสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาขึ้นในประเทศไทยแล้ว ผู้ตรวจการรัฐสภาควรจะมีรูปแบบใดและมีจำนวนเท่าใด ซึ่งก็ได้รับคำตอบว่า ควรให้อยู่ในรูปของคณะกรรมการไม่เกิน 5 คน โดยมีผู้ตอบคิดเป็นร้อยละ 35 รองลงมาตอบว่าควรอยู่ในรูปของคณะกรรมการไม่เกิน 7 คน และควรอยู่ในรูปของคณะกรรมการไม่เกิน 3 คน โดยมีผู้ตอบคิดเป็นร้อยละ 26.7 และ 24.2 ตามลำดับ

ความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาที่มีต่อคุณสมบัติของ ผู้ที่มาดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการรัฐสภา

ผลจากการสอบถามสมาชิกรัฐสภาว่า ผู้ตรวจการรัฐสภาควรมีคุณสมบัติอะไรบ้าง บ้าง คำตอบที่ได้รับก็คือ ต้องสำเร็จการศึกษาขั้นต้นระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ซึ่งมีผู้ตอบร้อยละ 69.7 รองลงมาได้แก่ ต้องมีสัญชาติไทยโดยการเกิด (แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยซึ่งบิดาเป็นคนต่างด้าวต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. อีกด้วย) มีผู้ตอบร้อยละ 54.2 ลำดับต่อมาคือ ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้หรือประสบการณ์ทางด้านกฎหมาย มีผู้ตอบร้อยละ 43.7

ความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาที่มีต่ออายุขั้นต่ำ ของบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการรัฐสภา

จากการสอบถามความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาเกี่ยวกับเรื่องนี้ผลปรากฏว่า สมาชิกรัฐสภาเห็นว่าบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งเป็นผู้ตรวจการรัฐสภาควรมีอายุขั้นต่ำไม่ต่ำกว่า 40 ปี โดยมีผู้ตอบร้อยละ 49.8 มีเพียงร้อยละ 24.9 ที่เห็นว่าควรมีอายุขั้นต่ำไม่ต่ำกว่า 35 ปี

ความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาที่มีต่ออายุขั้นสูง ของบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งเป็นผู้ตรวจการรัฐสภา

จากการสอบถามสมาชิกรัฐสภาว่า ผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งเป็นผู้ตรวจการรัฐสภานั้นควรมีอายุขั้นสูงไม่เกินกี่ปี คำตอบที่ได้รับไม่ได้ทำให้เกิดความเด่นชัดอะไรมากนัก เนื่องจากมีผู้ตอบเพียงร้อยละ 36.5 เท่านั้นที่ตอบว่าไม่ควรเกิน 65 ปี ร้อยละ 22.4 ตอบว่าไม่ควรมีข้อจำกัดอายุขั้นสูงไว้ ร้อยละ 19.5 ตอบว่าไม่ควรเกิน 60 ปี

ความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาที่มีต่อคุณสมบัติที่เป็นข้อห้าม ของบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งเป็นผู้ตรวจการรัฐสภา

เมื่อได้สอบถามเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งเป็นผู้ตรวจการรัฐสภาเพิ่มเติมว่า ผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งนี้ควรมีคุณสมบัติข้อห้ามอะไรบ้าง (ดูตารางที่ 4.22) คำตอบที่

ได้รับสูงสุดก็คือ ต้องไม่ดำรงตำแหน่งที่มาจากการเลือกตั้งทุกระดับ โดยมีผู้ตอบมากถึงร้อยละ 59.2 รองลงมาได้แก่ ต้องไม่เป็นสมาชิกวุฒิสภา มีผู้ตอบร้อยละ 50.5 ลำดับต่อมาคือ ต้องไม่เป็นข้าราชการประจำหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีผู้ตอบร้อยละ 48.4 และต้องไม่สังกัดพรรคการเมืองใด ๆ มีผู้ตอบร้อยละ 45.1

ตารางที่ 4.22 ความคิดเห็นต่อคุณสมบัติที่เป็นข้อห้ามของผู้ตรวจการรัฐสภา

ท่านคิดว่าผู้ที่จะดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการรัฐสภาควรมีคุณสมบัติข้อห้ามอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		จำนวน(คน)	ร้อยละ
1	ต้องไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	111	40.1
2	ต้องไม่เป็นสมาชิกวุฒิสภา	140	50.5
3	ต้องไม่ดำรงตำแหน่งที่มาจากการเลือกตั้งทุกระดับ	164	59.2
4	ต้องไม่เป็นข้าราชการประจำหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ	134	48.4
5	ต้องไม่ดำรงตำแหน่งในทางธุรกิจ	110	39.7
6	ต้องไม่สังกัดพรรคการเมืองใด ๆ	125	45.1
7	ข้อห้ามอื่น ๆ	13	4.7
หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ ผู้ตอบทั้งสิ้นจำนวน 277 คน			
ที่มา : ภาคผนวก 2, V.64-V.40.			

ความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาที่มีต่อวิธีการได้มาของผู้ตรวจการรัฐสภา

หลังจากที่ได้ทำการสอบถามคำถามนี้ปรากฏว่า คำตอบที่ได้รับไม่สามารถที่จะชี้อะไรได้ชัดเจนนัก เนื่องจากว่ามีผู้ตอบเพียงร้อยละ 26.4 ที่ตอบว่า ผู้ตรวจการรัฐสภาควรมาจากการเลือกโดยคณะรัฐมนตรีและส่งให้รัฐสภา (ส.ส. และ ส.ว.) รับรอง จากนั้นให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งและมีเพียงร้อยละ 25.6 ที่ตอบว่า ควรมาจากการเลือกโดยที่ประชุมรัฐสภา และให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง (ดูตารางที่ 4.23)

ตารางที่ 4.23 ความคิดเห็นต่อที่มาของผู้ตรวจการรัฐสภา

ท่านคิดว่าผู้ตรวจการรัฐสภาควรมีที่มาด้วยวิธีการใด		จำนวนคำตอบ(คน)	ร้อยละ
1	มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนทั่วประเทศ	19	6.9
2	มาจากการเลือกโดยที่ประชุมคณะรัฐมนตรี และให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้ง	32	11.6
3	มาจากการเลือกโดยที่ประชุมคณะรัฐมนตรี และให้พระมหากษัตริย์ ทรงแต่งตั้ง	64	23.1
4	มาจากการเลือกโดยคณะรัฐมนตรีและส่งให้รัฐสภา(ส.ส.และ ส.ว.) รับรอง จากนั้นให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง	73	26.4
5	มาจากการเลือกโดยที่ประชุมรัฐสภา และให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง	71	25.6
6	วิธีการอื่น ๆ	7	2.5
	* ไม่ตอบ	11	4
รวม		277	100

ที่มา : ภาคผนวก 2, V.71.

ความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาที่มีต่อระยะเวลาของการดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการรัฐสภาในหนึ่งสมัย

เมื่อสอบถามว่าผู้ตรวจการรัฐสภาเมื่อได้ดำรงตำแหน่งแล้ว ควรจะมีวาระละกี่ปี คำตอบที่ได้รับไม่ค่อยที่จะมีความหนักแน่นมากนัก เนื่องจากว่ามีเพียงร้อยละ 36.8 เท่านั้นที่ตอบว่าควรมีวาระ 4 ปีในหนึ่งสมัยซึ่งเป็นคำตอบที่มีผู้ตอบมากที่สุด รองลงมาคือ ควรมีวาระ 3 ปี และ 5 ปี โดยมีผู้ตอบร้อยละ 22 และ 20.2 ตามลำดับ

ความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาที่มีต่อการกำหนดเงื่อนไขของวาระการดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการรัฐสภา

หลังจากที่ได้ทำการสอบถามเกี่ยวกับวาระการดำรงตำแหน่งของผู้ตรวจการรัฐสภาเพิ่มเติมว่า ควรมีเงื่อนไขการดำรงตำแหน่งหรือไม่ อย่างไร คำตอบที่ได้รับก็คือ สมาชิกรัฐสภาส่วนใหญ่(ร้อยละ 53.1) เห็นว่า ควรดำรงตำแหน่งได้ไม่เกิน 2 วาระติดต่อกัน นอกจากนี้สมาชิกรัฐสภาส่วนหนึ่ง(ร้อยละ 24.5) มีความเห็นว่า ดำรงตำแหน่งที่วาระก็ได้ไม่จำเป็นต้องมีเงื่อนไขใด ๆ

ความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาที่มีต่อการจัดองค์กรสำนักงาน
ของสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

เมื่อได้ทำการสอบถามความเห็นของสมาชิกรัฐสภาว่า สถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาที่จะจัด
ตั้งขึ้น ควรจะมีการจัดองค์กรสำนักงานอย่างไรจึงจะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ดู
ตารางที่ 4.24) คำตอบที่ได้รับก็คือ

- 1) บุคลากรที่จะเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรสำนักงานผู้ตรวจการรัฐสภา ควรจะเป็น
เจ้าหน้าที่ประจำไม่ใช่เป็นการยืมตัวมา (มีผู้ตอบร้อยละ 49.1) รองลงมาคือ
- 2) ประธานหรือหัวหน้าผู้ตรวจการรัฐสภาสามารถจ้างผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านและที่
ปรึกษาฝ่ายต่าง ๆ ได้ (มีผู้ตอบร้อยละ 46.6)
- 3) ควรมีสำนักงานผู้ตรวจการรัฐสภาภายใต้การดูแลบังคับบัญชาโดยผู้ตรวจการ
รัฐสภาและมีงบประมาณเพียงพอ (มีผู้ตอบร้อยละ 44)

ตารางที่ 4.24 ความคิดเห็นต่อการจัดองค์กรสำนักงานของผู้ตรวจการรัฐสภา

ท่านคิดว่าสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาจะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องจัดองค์กรสำนักงานอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	ควรมีสถานงานผู้ตรวจการรัฐสภาภายใต้การดูแลบังคับบัญชาโดยผู้ตรวจการรัฐสภาและมีงบประมาณเพียงพอ	122	44.0
2	บุคลากรที่จะเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรสำนักงานผู้ตรวจการรัฐสภา ควรเป็นการขอยืมตัวมาจากหน่วยงานราชการต่าง ๆ เท่านั้น	65	23.5
3	บุคลากรที่จะเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรสำนักงานผู้ตรวจการรัฐสภา ควรเป็นเจ้าหน้าที่ประจำไม่ใช่เป็นการยืมตัวมา	136	49.1
4	บุคลากรประกอบด้วยบุคคล 2 ประเภทคือข้าราชการที่ยืมตัวมาจากหน่วยงานราชการและบุคคลที่สำนักงานสามารถจ้างได้เอง	74	26.7
5	ประธานหรือหัวหน้าผู้ตรวจการรัฐสภา สามารถจ้างผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านและที่ปรึกษาฝ่ายต่าง ๆ	129	46.6
6	ผู้ตรวจการรัฐสภาควรมีเจ้าหน้าที่ขององค์กรสำนักงานที่ประจำตามสาขาต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อรับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชน และเผยแพร่ข่าวสารแก่ประชาชน	94	33.9
7	อื่น ๆ	4	1.4
หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ ผู้ตอบทั้งสิ้นจำนวน 277 คน			
ที่มา : ภาคผนวก 2, V.74-V.80			

**ความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาที่มีต่อวิธีการรับเรื่องราวร้องทุกข์
ของผู้ตรวจการรัฐสภา**

จากการสอบถามสมาชิกรัฐสภาว่า ผู้ตรวจการรัฐสภาควรมีวิธีการรับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชนและบุคคลฝ่ายต่าง ๆ อย่างไร คำตอบที่ได้รับก็คือ สมาชิกรัฐสภาเห็นว่าควรให้มีการรับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชนโดยตรงไม่จำเป็นต้องผ่านบุคคลใด ซึ่งเป็นความเห็นที่มีผู้ตอบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.1 ส่วนในอีกความเห็นหนึ่งกลับมองว่าควรให้มีการรับเรื่องราวร้องทุกข์โดยการส่งผ่าน ส.ส.เท่านั้น มีผู้ตอบคิดเป็นร้อยละ 43.3

**ความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาที่มีต่อคุณลักษณะ
ของบุคคลที่มีสิทธิร้องทุกข์ต่อผู้ตรวจการรัฐสภา**

เมื่อได้สอบถามสมาชิกรัฐสภาต่อจากหัวข้อที่แล้วว่า บุคคลที่มีสิทธิในการร้องทุกข์ต่อผู้ตรวจการรัฐสภานั้นควรที่จะเป็นบุคคลใดบ้าง ซึ่งคำตอบที่ได้รับก็คือร้อยละ 58.1 ตอบว่าเป็นบุคคลธรรมดาที่มีสัญชาติไทย รองลงมาได้แก่ เป็นกลุ่มบุคคล เป็นนิติบุคคล เป็นคนต่างด้าวที่ผ่านเข้ามาในดินแดนของประเทศไทย และเป็นคนต่างชาติที่ผ่านหรือไม่ได้ผ่านเข้ามาในดินแดนของประเทศไทย โดยมีผู้ตอบคิดเป็นร้อยละ 48.7, ร้อยละ 46.6, ร้อยละ 35.7 และร้อยละ 22.4 ตามลำดับ

**ความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาที่มีต่ออำนาจในการดำเนินการ
ของผู้ตรวจการรัฐสภา**

จากการสอบถามสมาชิกรัฐสภาว่า ผู้ตรวจการรัฐสภาควรมีอำนาจในการดำเนินการใดบ้าง ซึ่งคำตอบที่ได้รับมีลักษณะลดหลั่นกันลงไป ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.25

ตารางที่ 4.25 อำนาจในการดำเนินการของผู้ตรวจการรัฐสภา

อำนาจในการดำเนินการของผู้ตรวจการรัฐสภา		ร้อยละ
1	ขอตรวจสอบเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องจากทางราชการหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง	44.0
2	เสนอแนะรัฐบาล/รัฐสภาแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมายรวมทั้งในสภากฎ ระเบียบและข้อบังคับ	42.6
3	ขอคำชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษรจากหน่วยงานต่าง ๆ	40.8
4	หากแจ้งแล้วหน่วยราชการไม่ดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่อง ผู้ตรวจการรัฐสภาจะทำรายงานพิเศษแจ้งเรื่องราวต่อสภาและวุฒิสภาเพื่อให้ทราบหรือพิจารณาตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีที่รับผิดชอบได้	36.1
5	ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ให้ความร่วมมือต่อผู้ตรวจการรัฐสภาโดยไม่มีเหตุผลที่จะยกขึ้นมาอ้างได้ตามกฎหมายอาจมีความผิดเช่นเดียวกับการละเมิดอำนาจศาล	35.7
6	ขั้นตอนแรกภายหลังการสอบสวน ผู้ตรวจการรัฐสภาจะต้องแจ้งผล ให้หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อหาทางแก้ไขก่อน	35.4
7	ออกหมายเรียกให้ผู้ร้องทุกข์หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาทำการสอบสวน ให้ถ้อยคำหรือให้ข้อมูลได้	34.7
8	หากหน่วยราชการหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องไม่พิจารณาดำเนินการให้เป็นที่เหมาะสม ผู้ตรวจการรัฐสภาอาจส่งสำเนารายงานหรือคำเสนอแนะพร้อมแนบความเห็นไปยังรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องหรือนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการแก้ไขต่อไป	36.6
9	สามารถทำการไต่สวนด้วยวาจาหรือทางโทรศัพท์	32.9
10	ให้คำแนะนำวิธีการดำเนินการลงโทษเจ้าหน้าที่ที่กระทำผิด หากเห็นว่าการพิจารณาโทษของหน่วยงานไม่เหมาะสมหรือไม่ถูกต้อง	2.9
ที่มา : ตารางในภาคผนวก 2, V.88-V.105.		

ความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาที่มีต่อการจัดทำรายงาน ผลการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการรัฐสภา

จากการสอบถามความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาว่า ผู้ตรวจการรัฐสภาจำเป็นต้องจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานได้บ้าง และเพื่อเสนอต่อฝ่ายใด ผลของคำตอบปรากฏว่า สมาชิกรัฐสภาเห็นว่าผู้ตรวจการรัฐสภาต้องจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรหรือรัฐสภา (แล้วแต่กรณี) และสาธารณชนทุกสิ้นปี (มีผู้ตอบร้อยละ 48.4) และต้องจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อนายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีทุกสิ้นปี (มีผู้ตอบร้อยละ 40) นอกจากนี้ยังมีความเห็นว่า ต้องจัดทำวารสารบันทึกข้อร้องเรียนและการวินิจฉัย รวมทั้งรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ต่อสื่อมวลชนและสาธารณชนโดยมีผู้ตอบร้อยละ 43.7

ความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาที่มีต่อแหล่งอำนาจ
ของการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

จากการสอบถามความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาว่า แหล่งอำนาจของการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาควรมาจากที่ใด ผลของคำตอบปรากฏว่า สมาชิกรัฐสภามีความเห็นในเรื่องนี้ไม่เด่นชัดมากนัก กล่าวคือ สมาชิกรัฐสภาเพียงร้อยละ 36.8 เห็นว่าควรระบุเป็นหลักการไว้ในรัฐธรรมนูญและออกพระราชบัญญัติรองรับ อีกส่วนหนึ่งซึ่งมีอยู่ร้อยละ 34.3 เห็นว่าควรออกเป็นพระราชบัญญัติเท่านั้นไม่จำเป็นต้องระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ยังมีอีกส่วนหนึ่งซึ่งมีจำนวนน้อยที่สุด คือคิดเป็นร้อยละ 24.9 เห็นว่าควรระบุเป็นบทบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเท่านั้น

ความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาที่มีต่อการตั้งชื่อภาษาไทย
ของ "Ombudsman" ที่จะจัดตั้งขึ้นในประเทศไทย

เมื่อได้สอบถามความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาว่า ถ้าหากมีการจัดตั้ง "Ombudsman" ขึ้นในประเทศไทยจริงแล้ว ชื่อภาษาไทยที่เหมาะสมควรจะเป็นอะไร คำตอบที่ได้รับอยู่ในลักษณะที่ไม่ค่อยชัดเจนมากนัก เนื่องจากว่ามีสมาชิกรัฐสภาเพียงร้อยละ 32.5 เท่านั้นที่ตอบว่าชื่อที่เหมาะสมคือ "ผู้ตรวจการรัฐสภา" ส่วนอีกร้อยละ 23.1 ตอบว่าชื่อที่เหมาะสมคือ "ผู้ตรวจการของรัฐบาล" ที่เหลือร้อยละ 22.4 และร้อยละ 17 ตอบว่าชื่อที่เหมาะสมคือ "ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐบาล" และ "ผู้ตรวจราชการแผ่นดินของรัฐบาล" ตามลำดับ

ความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาที่มีต่อช่วงเวลาที่เหมาะสม
ในการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

คำถามสุดท้ายที่ถามสมาชิกรัฐสภาและเป็นคำถามที่มีความสำคัญต่อการสถาปนาสถาบันนี้ขึ้นในประเทศไทยอย่างมากคือ ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาขึ้นในประเทศไทยควรเป็นช่วงใด ผลของการสำรวจปรากฏว่า สมาชิกรัฐสภาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 66.4) มีความเห็นว่า สถาบันนี้สามารถจัดตั้งได้เลยในขณะนี้ (ซึ่งหมายถึงช่วงเดือนสิงหาคม-กันยายน 2537) มีเพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 25.6) ที่เห็นว่ายังไม่ถึงเวลาที่จะจัดตั้ง ที่เหลือนั้นเป็นความเห็นอื่นๆ

และเมื่อวิเคราะห์สีกลงไปในรายละเอียดเกี่ยวกับตำแหน่งที่ดำรงอยู่ของผู้ตอบคำถามแล้วปรากฏว่าร้อยละ 14.7 ของ ส.ส. ทั้งหมดที่มีความเห็นว่า สามารถจัดตั้งได้เลยในขณะนี้ ส่วนที่เห็นว่ายังไม่ถึงเวลาที่จะจัดตั้งมีอยู่ร้อยละ 21.5

สำหรับสมาชิกวุฒิสภานั้นที่เห็นว่าสามารถจัดตั้งได้เลยในขณะนี้ มีอยู่ร้อยละ 55.5 ส่วนที่เห็นว่ายังไม่ถึงเวลาที่จะจัดตั้งมีอยู่ร้อยละ 31.1 ผลของการทดสอบไคสแควร์ชี้ชัดว่าความเห็น

ของ ส.ส. และ ส.ว. ในเรื่องนี้มี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ มีค่าไคสแควร์ เท่ากับ 14.15754, ค่านัยสำคัญ เท่ากับ .0008

ในส่วนที่เกี่ยวกับพรรคหรือกลุ่มการเมืองเมื่อได้วิเคราะห์แล้ว ปรากฏว่าสมาชิกรัฐสภาที่สังกัดพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลร้อยละ 81.8 มีความเห็นว่า สามารถจัดตั้งสถาบันนี้ได้เลยในขณะนี้ มีเพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 13.6) ที่เห็นว่ายังไม่ถึงเวลาที่จะจัดตั้ง ส่วนสมาชิกรัฐสภาที่ไม่ได้เป็นรัฐบาลนั้นที่เห็นว่าสามารถจัดตั้งได้เลยในขณะนี้มียูร้อยละ 59.3 และที่เห็นว่ายังไม่ถึงเวลาที่จะจัดตั้งมียูร้อยละ 31.2 ผลของการทดสอบไคสแควร์พบว่าความเห็นของสมาชิกรัฐสภาฝ่ายรัฐบาลกับฝ่ายที่ไม่ได้เป็นรัฐบาลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ค่าไคสแควร์ เท่ากับ 13.71395, ค่านัยสำคัญ เท่ากับ .0011)

อย่างไรก็ตาม ผลของการทดสอบได้ชี้ชัดว่า สมาชิกรัฐสภาในกลุ่มต่างๆ มีสมาชิกส่วนใหญ่ (มากกว่าร้อยละ 50 ของทั้งหมด) กล่าวคือ ในกลุ่ม ส.ส. มียูร้อยละ 74.7 ในกลุ่ม ส.ว. มียูร้อยละ 55.5 ในกลุ่มที่เป็นฝ่ายรัฐบาลมียูร้อยละ 81.8 และ ในกลุ่มที่ไม่ได้เป็นรัฐบาลมียูร้อยละ 59.3 ของสมาชิกทั้งหมดในกลุ่มของตนที่เห็นว่าสถาบันนี้สามารถจัดตั้งได้เลยในขณะนี้ ซึ่งก็หมายถึงประมาณเดือนสิงหาคม-กันยายน ปี พ.ศ. 2537

สรุป

ในบทที่ 4 นี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสำรวจความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาใน 4 ประการสำคัญ คือ ประการที่หนึ่ง เป็นการสำรวจการรับทราบเรื่องผู้ตรวจการรัฐสภา หรือออบบุดสแมน ประการที่สอง เป็นการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุผลในการจัดตั้งผู้ตรวจการรัฐสภา ทั้งด้านเหตุผลทั่วไปและเหตุผลเฉพาะ ประการที่สาม เป็นการสำรวจทัศนคติของสมาชิกรัฐสภาต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา ทั้งในด้านภาพรวมของทัศนคติ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความแตกต่างในทัศนคติเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา และประการที่สี่ เป็นการสำรวจความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาในประเด็นรายละเอียดเกี่ยวกับสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาที่จะจัดตั้งขึ้นในประเทศไทย ทั้งในด้านวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ การจัดองค์การและกระบวนการดำเนินงานของสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา ซึ่งผลของการวิเคราะห์จะเป็นเช่นไรนั้น จะได้สรุปไว้ในบทต่อไป.

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ความนำ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญที่จะศึกษาสถานภาพเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติของสมาชิกรัฐสภาเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา โดยเฉพาะความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อสรุปในด้านโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ การจัดองค์การ กระบวนการดำเนินงาน และกฎหมายรองรับของสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาที่น่าจะสอดคล้องต่อความต้องการของสมาชิกรัฐสภา และเหมาะสมกับบริบททางสังคมการเมืองของประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัยมุ่งศึกษาเฉพาะกลุ่มสมาชิกรัฐสภา ปี พ.ศ.2537 ทั้ง ส.ส.และ ส.ว. จำนวน 630 คน (เป็นสมาชิกวุฒิสภา จำนวน 270 คน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 360 คน) โดยมุ่งที่จะแสวงหาความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ การจัดองค์การ กระบวนการดำเนินงาน และสภาพของกฎหมายที่จะรองรับสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาที่จะมีขึ้นในประเทศไทย

ผลการวิจัย

การรับทราบเรื่องออมبودสแมน

จากการสำรวจเกี่ยวกับการรับทราบเรื่องออมبودสแมน ผลปรากฏว่า สมาชิกรัฐสภาส่วนใหญ่ เป็นผู้ที่เคยทราบแนวความคิดนี้มาแล้ว โดยมีแหล่งที่มาของข่าวสารจากวิธีการพูดคุยอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสมาชิกรัฐสภาด้วยกันหรือกับบุคคลอื่นเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนั้นแหล่งที่มาของข่าวสาร ยังได้แก่ การรับทราบแนวคิดผู้ตรวจการรัฐสภา จากหนังสือวิชาการที่เกี่ยวข้อง สื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์และนิตยสาร และสื่อประเภทเทปเสียง และวิดีโอ ตามลำดับ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุผลในการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

จากการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุผลในการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา พบว่าเหตุผลทั่วไป คือ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคมมากขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง สาธารณะ เพื่อให้ฝ่ายนิติบัญญัติมีส่วนช่วยเหลือประชาชนและฝ่ายบริหารไปพร้อมๆ กัน โดยมีอัตราส่วนใกล้เคียงกัน ส่วนเหตุผลเฉพาะนั้น สมาชิกรัฐสภาจำนวนมากที่สุด มองบทบาทหน้าที่หลักของสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาว่าเป็นบทบาทหน้าที่ในการรับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชน และประสานกับฝ่ายบริหารเพื่อให้ความเดือดร้อนของประชาชนได้รับการแก้ไขโดยวิธีการที่ถูก

ต้อง รองลงมา คือบทบาทหน้าที่ในการช่วยเหลือฝ่ายนิติบัญญัติในการควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหาร และบทบาทหน้าที่ในการนำเสนอ เพื่อแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ

ทัศนคติต่อการจัดตั้งผู้ตรวจการรัฐสภา

ภาพรวมของทัศนคติ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความแตกต่างในทัศนคติเกี่ยวกับการจัดตั้งผู้ตรวจการรัฐสภา

ตำแหน่ง ส.ส., ส.ว.

เพศ

อายุ

ระดับการศึกษา

อาชีพพื้นฐาน

การสังกัดพรรคการเมือง

ตำแหน่งในพรรคการเมือง

จากการสำรวจทัศนคติของสมาชิกรัฐสภาต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา พบว่า ภาพรวมของทัศนคติของสมาชิกรัฐสภามีความไม่แน่ใจว่า ควรจัดตั้งสถาบันนี้ขึ้นในประเทศไทย หรือไม่ แต่มีความโน้มเอียงมาทางเห็นด้วยกับการจัดตั้งสถาบันนี้เล็กน้อย

สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความแตกต่างในทัศนคติเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา พบว่า ผู้ที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความโน้มเอียงไปในทางที่เห็นด้วยค่อนข้างมากกับการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาขึ้นในประเทศไทย ตรงกันข้าม ผู้ที่เป็นสมาชิกวุฒิสภากลับมีความโน้มเอียงไปในทางที่ไม่เห็นด้วยกับการจัดตั้งสถาบันดังกล่าว

นอกจากนั้นจากการสำรวจยังพบอีกว่าทัศนคติของสมาชิกรัฐสภาต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาขึ้นในประเทศไทยนั้น เพศชายมีความโน้มเอียงไปในทางที่เห็นด้วย แต่เพศหญิงมีความโน้มเอียงไปในทางที่ไม่เห็นด้วย สมาชิกรัฐสภาที่มีอายุน้อยมีความโน้มเอียงไปในทางที่เห็นด้วยมากกว่าสมาชิกรัฐสภาที่มีอายุมากกว่า ระดับการศึกษาที่ต่างกันของสมาชิกรัฐสภาไม่มีผลทำให้ทัศนคติที่มีต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาแตกต่างกัน อาชีพในอดีตที่แตกต่างกันของสมาชิกรัฐสภา ก็ไม่มีผลเกี่ยวข้องกับที่ทำให้ทัศนคติต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ในทางตรงกันข้าม อาชีพในปัจจุบันที่แตกต่างกันของสมาชิกรัฐสภาจะมีผลต่อทัศนคติต่อการจัดตั้งสถาบันดังกล่าวที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ สมาชิกรัฐสภาที่เห็นด้วยกับการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา คือ นักการเมืองอาชีพ ส่วนสมาชิกรัฐสภาที่มาจากนักธุรกิจ ทนายความ เกษตรกร รับจ้าง และอื่นๆ มีความโน้มเอียงไปในทางที่เห็นด้วยและสมาชิกรัฐสภาที่มาจากข้าราชการพลเรือนและทหาร มีความโน้มเอียงไปในทางที่ไม่เห็นด้วย

สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความแตกต่างของทัศนคติของสมาชิกรัฐสภาเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาอย่างมีนัยสำคัญ ยังได้แก่การสังกัดพรรค และการดำรงตำแหน่งในพรรค กล่าวคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล (ประชาธิปไตย ความหวังใหม่ พลังธรรม เอกภาพ และเสรีธรรม) มีความเห็นด้วยต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา ส่วนนักการเมืองที่สังกัดพรรคที่ไม่ใช่ฝ่ายรัฐบาล (ชาติไทย ชาติพัฒนา กิจสังคม ประชากรไทย ราษฎร) และสมาชิกวุฒิสภา มีความโน้มเอียงไปในทางที่เห็นด้วยเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

สำหรับปัจจัยด้านการดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง จะพบว่า ผู้ที่ดำรงตำแหน่งในพรรค ซึ่งประกอบด้วย หัวหน้าพรรค เลขาธิการพรรค รองหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรค มีความเห็นด้วยกับการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภามากกว่า ผู้ที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกพรรคธรรมดาที่ไม่มีตำแหน่งในพรรค และกลุ่มสมาชิกวุฒิสภา

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

จากการสอบถามความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาว่า ถ้าจะจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาขึ้นแล้ว สถาบันนี้ควรจะมีวัตถุประสงค์ใดบ้าง ผลปรากฏว่าสมาชิกรัฐสภาส่วนใหญ่ตอบว่า เพื่อหาแนวทางและวิธีจัดการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร ซึ่งก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนโดยตอบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.3 ของสมาชิกรัฐสภาที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด รองลงมาได้แก่ เพื่อป้องกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนไม่ให้ถูกละเมิดหรือล่วงล้ำจากกระบวนการบริหารและการปกครองประเทศคิดเป็นร้อยละ 46.6 ลำดับต่อไปได้แก่ เพื่อทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนคำร้องทุกข์ของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานของฝ่ายบริหารหรือส่วนราชการต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 41.9 และที่เหลือก็เป็นลำดับรองๆ ลงไป

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสมาชิกรัฐสภามุ่งหวังที่จะให้สถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาช่วยบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนอันเกิดจากการกระทำของฝ่ายบริหาร แต่ที่น่าสนใจก็คือว่ามีสมาชิกรัฐสภาอีกจำนวนหนึ่งที่มีความเข้าใจว่า สถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาเป็นองค์กรสำหรับการควบคุมตรวจสอบพฤติกรรมของสมาชิกรัฐสภาเอง ซึ่งมีประมาณร้อยละ 36.1

ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการรัฐสภาในการตรวจสอบบุคคล

เมื่อได้สอบถามสมาชิกรัฐสภาว่า ถ้าหากได้จัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาขึ้นมาแล้วผู้ตรวจการรัฐสภาควรมีขอบเขตอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบบุคคลกลุ่มใดบ้าง คำตอบที่ได้รับค่อนข้างใกล้เคียงกัน โดยเรียงลำดับได้ดังนี้คือ ตอบว่า ควรตรวจสอบสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) คิดเป็นร้อยละ 48.4 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด รองลงมาได้แก่ ควรตรวจสอบสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) คิดเป็นร้อยละ 45.5 ควรตรวจสอบข้าราชการการเมือง คิดเป็นร้อยละ

43.3 และควรตรวจสอบข้าราชการประจำทั้งทางทหารและพลเรือนทุกระดับ คิดเป็นร้อยละ 39.4 ตามลำดับ

จากตัวเลขที่ปรากฏนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งพบว่ามีความไม่สอดคล้องกัน เพราะเมื่อเน้นค่าตามที่เกี่ยวกับการตรวจสอบกลุ่มบุคคล สมาชิกรัฐสภากลับเห็นว่าควรตรวจสอบ สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในอัตราส่วนร้อยละที่สูงกว่าการตรวจสอบข้าราชการประจำและพนักงานรัฐวิสาหกิจ ซึ่งตรงกันข้ามกับบทบาทหน้าที่ของสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา ในนานาอารยประเทศ ที่สถาบันผู้ตรวจการรัฐสภามีอำนาจหน้าที่เพียงการตรวจสอบข้าราชการประจำและพนักงานองค์การของรัฐเท่านั้น ไม่ได้มีขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่จะเข้ามาตรวจสอบนักการเมืองแต่อย่างใด

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งก็คือเมื่อได้มีการสอบถามต่อไปว่า อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการรัฐสภาควรจะมีเพิ่มเติมในข้อใดบ้าง ผลของการตอบปรากฏว่า สมาชิกรัฐสภาเห็นว่า ควรเพิ่มอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนเรื่องราวใดๆ ตามคำร้องขอของคณะกรรมการสามัญ หรือคณะกรรมการวิสามัญของรัฐสภา โดยมีผู้ตอบถึงร้อยละ 68.6 ของจำนวนทั้งหมด รองลงมา คือควรเพิ่ม อำนาจหน้าที่ในการสืบสวนเรื่องราวใดๆ ตามคำร้องขอของนายกรัฐมนตรี ซึ่งมีผู้ตอบร้อยละ 43.7 ของสมาชิกรัฐสภาที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

จำนวนของผู้ตรวจการรัฐสภา

จากการสอบถามความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาที่ว่า ถ้าจะจัดให้มีสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาขึ้นในประเทศไทยแล้ว ผู้ตรวจการรัฐสภาควรจะมีอยู่ในรูปแบบใดและมีจำนวนเท่าใด ซึ่งก็ได้รับคำตอบว่า ควรให้อยู่ในรูปของคณะกรรมการจำนวนไม่เกิน 5 คน โดยมีผู้ตอบคิดเป็นร้อยละ 35 รองลงมาตอบว่าควรอยู่ในรูปของคณะกรรมการจำนวนไม่เกิน 7 คน และควรอยู่ในรูปของคณะกรรมการจำนวนไม่เกิน 3 คน โดยมีผู้ตอบคิดเป็นร้อยละ 26.7 และ 24.2 ตามลำดับ

จากการสำรวจความคิดเห็นในประเด็นนี้ แสดงว่า สมาชิกรัฐสภามีความประสงค์ที่จะให้ผู้ตรวจการรัฐสภาอยู่ไว้ในรูปแบบของคณะกรรมการ จำนวนไม่เกิน 5 คน ซึ่งตรงกับที่ได้มีการกำหนดไว้ในมาตราที่ 162 ทวิของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2538 และที่ค่อนข้างแน่ชัดก็คือว่ามีสมาชิกรัฐสภาจำนวนน้อยประมาณร้อยละ 9 ที่เห็นว่า ควรให้มีผู้ตรวจการรัฐสภาเพียง 1 คนเท่านั้น ซึ่งอาจวิเคราะห์ได้ว่า สมาชิกรัฐสภาส่วนใหญ่เชื่อมั่นการทำงานในรูปของคณะกรรมการว่าน่าจะมีความเหมาะสมมากกว่าที่จะให้บุคคลเพียงคนเดียวรับผิดชอบ หรือมีอำนาจหน้าที่มากจนเกินไป

คุณสมบัติของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการรัฐสภา

ผลจากการสอบถามสมาชิกรัฐสภาว่า ผู้ตรวจการรัฐสภาควรจะมีคุณสมบัติอะไรบ้าง คำตอบที่ได้รับก็คือ ต้องสำเร็จการศึกษาขั้นต้นระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ซึ่งมีผู้ตอบร้อยละ 69.7 รองลงมาได้แก่ ต้องมีสัญชาติไทยโดยกำเนิด (แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยซึ่งบิดาเป็นคนต่างด้าวต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อีกด้วย) มีผู้ตอบร้อยละ 54.2 ลำดับต่อมาคือ ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้หรือประสบการณ์ทางด้านกฎหมาย มีผู้ตอบร้อยละ 43.7

จากการสำรวจความคิดเห็นในประเด็นนี้ คำถามไม่ได้มีการจำแนกคุณสมบัติที่พิเศษอะไรมากนัก ความคิดเห็นจึงไม่มีนัยความแตกต่าง นอกจากสามารถสรุปได้ว่าคุณสมบัติด้านการศึกษาของผู้ตรวจการรัฐสภาไม่ควรต่ำกว่าระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

อายุของบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการรัฐสภา

จากการสอบถามความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาเกี่ยวกับเรื่องนี้ผลปรากฏว่า สมาชิกรัฐสภาเห็นว่าบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งเป็นผู้ตรวจการรัฐสภาควรมีอายุขั้นต่ำไม่ต่ำกว่า 40 ปี โดยมีผู้ตอบร้อยละ 49.8 มีเพียงร้อยละ 24.9 ที่เห็นว่าควรมีอายุขั้นต่ำไม่ต่ำกว่า 35 ปี

จากการสอบถามสมาชิกรัฐสภาว่า ผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งเป็นผู้ตรวจการรัฐสภานั้นควรมีอายุขั้นสูงไม่เกินกี่ปี คำตอบที่ได้รับไม่ได้ทำให้เกิดความเด่นชัดอะไรมากนัก เนื่องจากมีผู้ตอบเพียงร้อยละ 36.5 เท่านั้นที่ตอบว่าไม่ควรเกิน 65 ปี ร้อยละ 22.4 ตอบว่าไม่ควรมีข้อจำกัดอายุขั้นสูงไว้ ร้อยละ 19.5 ตอบว่าไม่ควรเกิน 60 ปี

จากการสอบถามในประเด็นเรื่องอายุของบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการรัฐสภาการที่สมาชิกรัฐสภา ร้อยละ 49.8 เห็นว่าผู้ที่จะดำรงตำแหน่งดังกล่าวควรมีอายุขั้นต่ำไม่ต่ำกว่า 40 ปี และร้อยละ 36.5 เห็นว่าไม่ควรเกิน 65 ปี แสดงให้เห็นว่า สมาชิกรัฐสภามองว่าอายุมีผลสำคัญต่อการดำรงตำแหน่ง ตลอดทั้งการตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบสูงของผู้ตรวจการรัฐสภา

คุณสมบัติที่เป็นข้อห้ามของบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งเป็นผู้ตรวจการรัฐสภา

เมื่อได้สอบถามเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งเป็นผู้ตรวจการรัฐสภาเพิ่มเติมว่า ผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งนี้ควรมีคุณสมบัติข้อห้ามอะไรบ้าง คำตอบที่ได้รับสูงสุดก็คือ ต้องไม่ดำรงตำแหน่งที่มาจากกาเลือกตั้งทุกระดับ โดยมีผู้ตอบมากถึงร้อยละ 59.2 รองลงมาได้แก่ ต้องไม่เป็นสมาชิกวุฒิสภา มีผู้ตอบร้อยละ 50.5 ลำดับต่อมาคือ ต้องไม่เป็นข้าราชการประจำหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีผู้ตอบร้อยละ 48.4 ต้องไม่สังกัดพรรคการเมืองใดๆ มีผู้ตอบร้อยละ 45.1 และต้องไม่ดำรงตำแหน่งในทางธุรกิจ มีผู้ตอบร้อยละ 39.7

ดังนั้น ความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภา จึงเห็นว่าผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการรัฐสภาควรจะปลอดจากบทบาทหน้าที่ใดๆ ไม่ว่าจะเป็นบทบาทหน้าที่ทางการเมือง ข้าราชการประจำและในทางธุรกิจ เนื่องจากบทบาทหน้าที่ของผู้ตรวจการรัฐสภาเป็นตำแหน่งที่ทรงเกียรติและเน้นในด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความเป็นกลางและทรงความยุติธรรม การมีตำแหน่งหรือบทบาทหน้าที่ในด้านอื่นๆ ย่อมไม่เหมาะสม

วิธีการได้มาของผู้ตรวจการรัฐสภา

หลังจากที่ได้ทำการสอบถามคำถามนี้ปรากฏว่า คำตอบที่ได้รับไม่สามารถที่จะชี้อะไรได้ชัดเจนนัก เนื่องจากว่า มีผู้ตอบเพียงร้อยละ 26.4 ที่ตอบว่า ผู้ตรวจการรัฐสภาควรมาจากการสรรหาหรือเลือกโดยคณะรัฐมนตรีและนำเสนอให้รัฐสภา (ส.ส. และ ส.ว.) รับรอง จากนั้นให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และมีเพียงร้อยละ 25.6 ที่ตอบว่า ควรมาจากการสรรหาหรือเลือกโดยที่ประชุมรัฐสภาและให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และรองลงมาอีกร้อยละ 23.1 ที่ตอบว่า ควรมาจากการสรรหาหรือเลือกโดยที่ประชุมคณะรัฐมนตรีและให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่ามีสมาชิกรัฐสภาจำนวนมากที่ยังคงให้ความสำคัญแก่คณะรัฐมนตรีในฐานะที่เป็นจุดเริ่มต้นของที่มาของผู้ตรวจการรัฐสภา ถึงร้อยละ 49.5 ($26.4+23.1$) และที่มาทั้ง 3 ประการข้างต้น เมื่อรวมกันแล้วทั้งหมดร้อยละ 75.1 ที่เห็นว่าตำแหน่งผู้ตรวจการรัฐสภาเป็นตำแหน่งที่ทรงเกียรติ ซึ่งเหมาะสมที่จะได้รับการแต่งตั้งจากพระมหากษัตริย์

ระยะเวลาของการดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการรัฐสภาในหนึ่งสมัย

เมื่อสอบถามว่าผู้ตรวจการรัฐสภาเมื่อได้รับตำแหน่งแล้ว ควรจะมีวาระการดำรงตำแหน่งวาระละกี่ปี คำตอบที่ได้รับไม่ค่อยที่จะมีความหนักแน่นมากนัก เนื่องจากว่ามีเพียงร้อยละ 36.8 เท่านั้นที่ตอบว่า ควรมีวาระ 4 ปีในหนึ่งสมัยซึ่งเป็นคำตอบที่มีผู้ตอบมากที่สุด รองลงมาคือ ควรมีวาระ 3 ปี และ 5 ปี มีผู้ตอบร้อยละ 22 และ 20.2 ตามลำดับ

เงื่อนไขของวาระการดำรงตำแหน่งของผู้ตรวจการรัฐสภา

หลังจากที่ได้ทำการสอบถามเกี่ยวกับวาระการดำรงตำแหน่งของผู้ตรวจการรัฐสภาเพิ่มเติมว่า ควรจะมีเงื่อนไขการดำรงตำแหน่งหรือไม่ อย่างไร คำตอบที่ได้รับก็คือ สมาชิกรัฐสภาส่วนใหญ่(ร้อยละ 53.1) เห็นว่า ควรดำรงตำแหน่งได้ไม่เกิน 2 วาระติดต่อกัน นอกจากนั้น สมาชิกรัฐสภาส่วนหนึ่ง(ร้อยละ 24.5) มีความเห็นว่า ดำรงตำแหน่งที่วาระก็ได้ไม่จำเป็นต้องมีเงื่อนไขใด ๆ

จากผลการสำรวจดังกล่าว สามารถวิเคราะห์ได้ 2 ประการ ประการแรก การที่สมาชิกรัฐสภาส่วนใหญ่เห็นว่าผู้ตรวจการรัฐสภา ควรดำรงตำแหน่งได้ไม่เกิน 2 วาระติดต่อกันนั้น อาจหมายถึงสมาชิกรัฐสภาไม่ต้องการให้มีการผูกขาดในตำแหน่งหน้าที่ที่นานเกินไป เพราะอาจจะ

ก่อให้เกิดผลเสียขึ้นได้ หรืออาจนำไปสู่การใช้อำนาจหน้าที่ที่ไม่ถูกต้อง (abuse of power) ได้ เช่นเดียวกับตำแหน่งอื่นๆ ที่เคยปรากฏ

ในทางตรงกันข้าม ประการที่สอง การที่สมาชิกรัฐสภาอีกส่วนหนึ่งซึ่งเป็นส่วนน้อยมีความเห็นว่า ผู้ตรวจการรัฐสภาสามารถดำรงตำแหน่งได้หลายวาระ โดยไม่มีข้อจำกัดนั้น ก็อาจเป็นเพราะว่าผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการรัฐสภา ซึ่งต้องเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติพิเศษนั้นไม่ใช่จะหากันได้ง่ายๆ และตำแหน่งผู้ตรวจการรัฐสภา ไม่สามารถสร้างอิทธิพลหรือใช้อิทธิพลไปในทางที่จะก่อให้เกิดผลประโยชน์ได้มากนัก จึงไม่น่าจะมีข้อจำกัดในเรื่องวาระการดำรงตำแหน่งอีกประการหนึ่งหากผู้ตรวจการรัฐสภามีความประพฤติเสื่อมเสียที่ปรากฏแน่ชัด สมาชิกรัฐสภาก็ควรมีอำนาจในการพิจารณาให้พ้นจากตำแหน่ง (impeachment) ได้เช่นกัน

การจัดองค์กรสำนักงานของสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

เมื่อได้ทำการสอบถามความเห็นของสมาชิกรัฐสภาว่า สถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาที่จะจัดตั้งขึ้น ควรจะมีการจัดองค์กรสำนักงานอย่างไรจึงจะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ คำตอบที่ได้รับก็คือ

- 1) บุคลากรที่จะเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรสำนักงานผู้ตรวจการรัฐสภา ควรจะเป็นเจ้าหน้าที่ประจำไม่ใช่เป็นการยืมตัวมา (มีผู้ตอบร้อยละ 49.1) รองลงมาคือ
- 2) ประธานหรือหัวหน้าผู้ตรวจการรัฐสภาสามารถจ้างผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านและที่ปรึกษาฝ่ายต่าง ๆ ได้ (มีผู้ตอบร้อยละ 46.6)
- 3) ควรมีสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาภายใต้การดูแลบังคับบัญชาโดยผู้ตรวจการรัฐสภา และมีงบประมาณเพียงพอ (มีผู้ตอบร้อยละ 44)
- 4) ควรมีเจ้าหน้าที่ของสถาบันที่ประจำตามสำนักงานสาขาต่าง ๆ ทั่วประเทศเพื่อรับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชน และเผยแพร่ข่าวสารแก่ประชาชน (มีผู้ตอบร้อยละ 33.9)

จากคำตอบทั้ง 4 ประการดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า สมาชิกรัฐสภามองเห็นความจำเป็นที่จะต้องมีการจัดองค์กรสำนักงานของสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาให้แข็งแกร่ง อันจะนำไปสู่ความมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการรัฐสภา กล่าวคือ ผู้ตรวจการรัฐสภาจะต้องมีเจ้าหน้าที่ประจำของตนเอง ในขณะที่เดียวกัน ผู้ตรวจการรัฐสภาต้องมีอำนาจในการดูแลบังคับบัญชาสำนักงานของตน รวมทั้งเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนให้มากที่สุด ซึ่งเงื่อนไขต่างๆ เหล่านี้จึงนำไปสู่ความสำเร็จของสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาในที่สุด

วิธีการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของผู้ตรวจการรัฐสภา

จากการสอบถามสมาชิกรัฐสภาว่า ผู้ตรวจการรัฐสภาควรจะมีวิธีการรับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชนและบุคคลฝ่ายต่าง ๆ อย่างไร คำตอบที่ได้รับก็คือ สมาชิกรัฐสภาเห็นว่าควรให้มีการรับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชนโดยตรงไม่จำเป็นต้องผ่านบุคคลใด ซึ่งเป็นความเห็นที่มีผู้ตอบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.1 แต่ในอีกความเห็นหนึ่งกลับมองว่าควรให้มีการรับเรื่องราวร้องทุกข์ที่ส่งผ่าน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น โดยมีผู้ตอบคิดเป็นร้อยละ 43.3

จากคำตอบดังกล่าวนี้ สามารถวิเคราะห์ได้ว่า การที่ประชาชนร้องทุกข์โดยตรงต่อสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา โดยไม่จำเป็นต้องผ่านบุคคลใดนั้น ก็เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ไม่เสียเวลาส่วนการที่มีสมาชิกรัฐสภาอีกส่วนหนึ่งที่เห็นว่า ประชาชนควรยื่นเรื่องราวร้องทุกข์ต่อ ส.ส. และ ส.ส. เป็นผู้ส่งผ่านให้ผู้ตรวจการรัฐสภาต่อไปนั้น น่าที่จะหมายถึงความพยายามในการรักษาบทบาทหน้าที่ของ ส.ส. ในฐานะตัวแทนของประชาชน ซึ่งในทางปฏิบัติก็น่าจะสามารถกระทำได้ทั้ง 2 ทาง คือ ร้องทุกข์โดยตรงต่อผู้ตรวจการรัฐสภา หรือร้องทุกข์โดยผ่าน ส.ส. ได้อีกทางหนึ่ง

คุณลักษณะของบุคคลที่มีสิทธิร้องทุกข์ต่อผู้ตรวจการรัฐสภา

เมื่อได้สอบถามสมาชิกรัฐสภาต่อจากหัวข้อที่แล้วว่า บุคคลที่มีสิทธิในการร้องทุกข์ต่อผู้ตรวจการรัฐสภานั้นควรที่จะเป็นบุคคลใดบ้าง ซึ่งคำตอบที่ได้รับก็คือร้อยละ 58.1 ตอบว่าเป็นบุคคลธรรมดาที่มีสัญชาติไทย รองลงมาได้แก่ เป็นกลุ่มบุคคล เป็นนิติบุคคล เป็นคนต่างด้าวที่ผ่านเข้ามาในอาณาเขตของประเทศไทย หรือเป็นคนต่างชาติที่ผ่านหรือไม่ได้ผ่านเข้ามาในดินแดนของประเทศไทย โดยมีผู้ตอบคิดเป็นร้อยละ 48.7, ร้อยละ 46.6, ร้อยละ 35.7 และร้อยละ 22.4 ตามลำดับ

จากผลการสำรวจดังกล่าวนี้ จึงน่าจะสรุปได้ว่า บุคคลผู้มีสิทธิร้องทุกข์ต่อผู้ตรวจการรัฐสภาน่าจะเปิดกว้างสำหรับบุคคลธรรมดาโดยทั่วไป กลุ่มบุคคล นิติบุคคล รวมทั้งคนต่างด้าวที่ผ่านเข้ามาในประเทศไทย เป็นต้น

อำนาจหน้าที่ในการดำเนินการของผู้ตรวจการรัฐสภา

จากการสอบถามสมาชิกรัฐสภาว่า ผู้ตรวจการรัฐสภาควรมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการใดบ้าง ซึ่งคำตอบที่ได้รับมีลักษณะลดหลั่นกันลงไป คือ มีอำนาจขอตรวจสอบเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับทางราชการหรือเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ 44) ให้ข้อเสนอแนะแก่รัฐบาลหรือรัฐสภาในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมาย รวมทั้งในส่วนของกฎ ระเบียบ และข้อบังคับ (ร้อยละ 42.6) อำนาจในการขอคำชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษรจากหน่วยงานต่างๆ (ร้อยละ 40.8) อำนาจใน

การจัดทำรายงานพิเศษโดยแจ้งเรื่องต่อสภาและวุฒิสภาเพื่อให้ทราบหรือพิจารณาตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีที่รับผิดชอบได้ (ร้อยละ 36.1)

นอกจากนั้น ผู้ตรวจการรัฐสภาควรมีอำนาจหน้าที่อีกหลายประการ อาทิ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ให้ความร่วมมือโดยไม่มีเหตุผลที่จะยกขึ้นอ้างได้ตามกฎหมาย อาจมีความผิดเช่นเดียวกับ การละเมิดอำนาจศาล (ร้อยละ 35.7) ผู้ตรวจการรัฐสภาจะต้องแจ้งผลให้หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อหาทางแก้ไขก่อน (ร้อยละ 35.4) อำนาจในการออกหมายเรียกให้ผู้ร้องทุกข์หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาทำการสอบสวนให้ถ้อยคำหรือให้ข้อมูลได้ (ร้อยละ 34.7) ผู้ตรวจการรัฐสภาอาจส่งรายงานหรือคำเสนอแนะ พร้อมแนบความเห็นไปยังรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องหรือ นายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการแก้ไขต่อไป (ร้อยละ 34.3) เป็นต้น

ผลการสำรวจความคิดเห็นในด้านอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการของผู้ตรวจการรัฐสภา แสดงให้เห็นชอบข่ายอำนาจที่ค่อนข้างกว้างขวางพอสมควรของผู้ตรวจการรัฐสภาในทรรศนะความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภา ซึ่งอำนาจดังกล่าวนี้จะช่วยให้ผู้ตรวจการรัฐสภาสามารถแก้ไขบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้

การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการรัฐสภา

จากการสอบถามความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาว่า ผู้ตรวจการรัฐสภาจำเป็นต้องจัดทำ รายงานผลการปฏิบัติงานใดบ้าง และเพื่อเสนอต่อฝ่ายใด ผลของคำตอบปรากฏว่า สมาชิก รัฐสภาเห็นว่าผู้ตรวจการรัฐสภาต้องจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรหรือรัฐสภา (แล้วแต่กรณี) และสาธารณชนทุกสิ้นปี (มีผู้ตอบร้อยละ 48.4) และต้องจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อนายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีทุกสิ้นปี (มีผู้ตอบร้อยละ 40) นอกจากนี้ยังมีความ เห็นว่า ต้องจัดทำวารสารบันทึกข้อร้องเรียนและการวินิจฉัย รวมทั้งรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อ เผยแพร่ต่อสื่อมวลชนและสาธารณชนโดยมีผู้ตอบร้อยละ 43.7

ในกรณีนี้ แสดงให้เห็นว่า สมาชิกรัฐสภาให้ความสำคัญต่อการจัดทำรายงาน ผลการ ปฏิบัติงานของผู้ตรวจการรัฐสภา ว่าควรเสนอรายงานทั้งต่อสภาผู้แทนราษฎรหรือรัฐสภา ต่อ นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีและควรเผยแพร่ต่อสื่อมวลชนและสาธารณชน ทั้ง 3 ส่วนต่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และประชาชน

แหล่งอำนาจของการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

จากการสอบถามความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาว่า แหล่งอำนาจของการจัดตั้งสถาบันผู้ ตรวจการรัฐสภาควรมาจากที่ใด ผลของคำตอบปรากฏว่า สมาชิกรัฐสภามีความเห็นในเรื่องนี้ไม่ เด่นชัดมากนัก กล่าวคือ สมาชิกรัฐสภาเพียงร้อยละ 36.8 เห็นว่าควรระบุเป็นหลักการไว้ในรัฐธรรมนูญและออกพระราชบัญญัติรองรับ อีกส่วนหนึ่งซึ่งมีอยู่ร้อยละ 34.3 เห็นว่าควรออกเป็น

พระราชบัญญัติรองรับเท่านั้นโดยไม่จำเป็นต้องระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ นอกจากนั้นยังมีอีกส่วนหนึ่งซึ่งมีจำนวนน้อยที่สุด คือคิดเป็นร้อยละ 24.9 เห็นว่า ควรระบุเป็นบทบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเท่านั้น

ในประเด็นคำถามนี้ น่าจะสอดคล้องต่อข้อเท็จจริงที่ได้มีการบัญญัติหลักการของสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ที่แก้ไขเพิ่มเติมเรียบร้อยแล้วและน่าจะสอดคล้องกับความพยายามที่จะออกพระราชบัญญัติขึ้นมารองรับเพื่อให้สถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาปรากฏเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน และสามารถเป็นจริงได้ในสังคมไทย

ชื่อภาษาไทยของ "Ombudsman" ที่จะจัดตั้งขึ้นในประเทศไทย

เมื่อได้สอบถามความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาว่า ถ้าหากมีการจัดตั้ง "Ombudsman" ขึ้นในประเทศไทยจริงแล้ว ชื่อภาษาไทยที่เหมาะสมควรจะเป็นอะไร คำตอบที่ได้รับอยู่ในลักษณะที่ไม่ค่อยชัดเจนมากนัก เนื่องจากว่ามีสมาชิกรัฐสภาเพียงร้อยละ 32.5 เท่านั้นที่ตอบว่าชื่อที่เหมาะสมคือ "ผู้ตรวจการรัฐสภา" ส่วนอีกร้อยละ 23.1 ตอบว่าชื่อที่เหมาะสมคือ "ผู้ตรวจการของรัฐบาล" ที่เหลือร้อยละ 22.4 และร้อยละ 17 ตอบว่าชื่อที่เหมาะสมคือ "ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา" และ "ผู้ตรวจราชการแผ่นดินของรัฐสภา" ตามลำดับ

อย่างไรก็ตาม ในประเด็นคำถามนี้ ก็สอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้บัญญัติเกี่ยวกับสถาบันนี้ไว้โดยใช้ชื่อว่า "ผู้ตรวจการรัฐสภา" ซึ่งเป็นคำที่กระชับและเรียกขานซึ่งสอดคล้องต่อลักษณะอุปนิสัยของคนไทยโดยทั่วไป

ความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาที่มีต่อช่วงเวลาที่เหมาะสมในการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

คำถามสุดท้ายที่ถามสมาชิกรัฐสภาและเป็นคำถามที่มีความสำคัญต่อการกำหนดของสถาบันนี้ในประเทศไทยอย่างมากคือ ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาขึ้นในประเทศไทยควรเป็นช่วงใด ผลของการสำรวจปรากฏว่า สมาชิกรัฐสภาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 66.4) มีความเห็นว่า สถาบันนี้สามารถจัดตั้งได้เลยในขณะนี้ (ซึ่งหมายถึงช่วงเดือนสิงหาคม-กันยายน 2537) มีเพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 25.6) ที่เห็นว่ายังไม่ถึงเวลาที่จะจัดตั้ง ที่เหลือนั้นก็เห็นว่าเป็นความเห็นอื่น ๆ และเมื่อวิเคราะห์ลึกลงไปในรายละเอียดเกี่ยวกับตำแหน่งที่ดำรงอยู่แล้วปรากฏว่าร้อยละ 74.7 ของ ส.ส. ทั้งหมดที่มีความเห็นว่า สามารถจัดตั้งได้เลยในขณะนี้ ส่วนที่เห็นว่ายังไม่ถึงเวลาที่จะจัดตั้งมีอยู่ร้อยละ 21.5 สำหรับสมาชิกวุฒิสภานั้นที่เห็นว่าสามารถจัดตั้งได้เลยในขณะนี้มีอยู่ร้อยละ 55.5 ส่วนที่เห็นว่ายังไม่ถึงเวลาที่จะจัดตั้งมีอยู่ร้อยละ 31.1 ผลของการทดสอบไคสแควร์ชี้ชัดว่าความเห็นของ ส.ส. และ ส.ว. ในเรื่องนี้มีความแตกต่างกันอย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือมีค่าไคสแควร์ เท่ากับ 14.15754 ค่านัยสำคัญ เท่ากับ .0008

ในส่วนที่เกี่ยวกับพรรคหรือกลุ่มการเมืองเมื่อได้วิเคราะห์แล้ว ปรากฏว่าสมาชิกรัฐสภาที่สังกัดพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลร้อยละ 81.8 มีความเห็นว่า สามารถจัดตั้งสถาบันนี้ได้เลยใน ขณะที่ มีเพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 13.6) ที่เห็นว่ายังไม่ถึงเวลาที่จะจัดตั้งส่วนสมาชิกรัฐสภาที่ไม่ได้เป็นรัฐบาลที่เห็นว่าสามารถจัดตั้งได้เลยในขณะนี้มีอยู่ร้อยละ 59.3 และที่เห็นว่ายังไม่ถึงเวลาที่จะจัดตั้งมีอยู่ร้อยละ 31.2 ผลของการทดสอบไคสแควร์พบว่าความเห็นของสมาชิกรัฐสภาฝ่ายรัฐบาลกับฝ่ายที่ไม่ได้เป็นรัฐบาลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ค่าไคสแควร์ เท่ากับ 13.71395 ค่านัยสำคัญ เท่ากับ .0011)

อย่างไรก็ตาม ผลของการทดสอบได้ชี้ชัดว่า สมาชิกรัฐสภาในกลุ่มต่าง ๆ มีสมาชิกส่วนใหญ่ (มากกว่าร้อยละ 50 ของทั้งหมด) เห็นว่าสามารถจัดตั้งสถาบันนี้ได้เลยในขณะนี้ กล่าวคือ ในกลุ่ม ส.ส. มีอยู่ร้อยละ 74.7 ในกลุ่ม ส.ว. มีอยู่ร้อยละ 55.5 ในกลุ่มที่สังกัดพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลมีอยู่ร้อยละ 81.8 และ ในกลุ่มที่ไม่ได้สังกัดพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลมีอยู่ร้อยละ 59.3 ของสมาชิกทั้งหมดในกลุ่มของตนที่เห็นว่าสถาบันนี้สามารถจัดตั้งได้เลยในขณะนี้ ซึ่งก็ หมายถึงประมาณเดือนสิงหาคม-กันยายน ปี พ.ศ. 2537

ดังนั้น จึงน่าที่จะมีความเป็นไปได้ ที่ประชาชนชาวไทยจะได้เห็นสถาบันใหม่นี้กำเนิดขึ้น เพื่อรองรับ ตลอดทั้งช่วยบรรเทาแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของประชาชนในระยะเวลายังไม่นานนัก ซึ่งย่อมจะก่อให้เกิดผลดีต่อประชาชนส่วนรวมและเกิดผลดีต่อระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยอีกด้วย.

บทที่ 6

ร่างพระราชบัญญัติผู้ตรวจการรัฐสภา

จากผลสรุปของการทำวิจัย เรื่อง ทัศนคติของสมาชิกรัฐสภาต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา จึงนำไปสู่การจัดทำร่างกฎหมายรองรับ ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติผู้ตรวจการรัฐสภา พ.ศ..... ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ร่างพระราชบัญญัติผู้ตรวจการรัฐสภา

พ.ศ.....

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติผู้ตรวจการรัฐสภา พ.ศ....."

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

"หน่วยงานของรัฐ" หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐที่มีประกาศรัฐสภากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติ

"เจ้าหน้าที่ของรัฐ" หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง กรรมการ อนุกรรมการ หรือผู้ปฏิบัติงานอื่นในหน่วยงานของรัฐ

มาตรา 4 ให้ประธานรัฐสภารักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกประกาศรัฐสภาเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ประกาศรัฐสภานั้น เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวดที่ 1

ผู้ตรวจการรัฐสภา

มาตรา 5 พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งผู้ตรวจการรัฐสภา มีจำนวนไม่เกิน 5 คน ตามมติของรัฐสภา และให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งผู้ตรวจการรัฐสภา

ในกรณีที่มีผู้ตรวจการรัฐสภาหลายคน ผู้ตรวจการรัฐสภาคนหนึ่งจะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นประธานคณะผู้ตรวจการรัฐสภา เพื่อทำหน้าที่ในการประสานงานและดูแลกิจการทั่วไปของคณะผู้ตรวจการรัฐสภา และโดยเฉพาะให้มีอำนาจหน้าที่ในการจัดวางระเบียบแบบแผนในการดำเนินงานของผู้ตรวจการรัฐสภาตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 6 ผู้ตรวจการรัฐสภาจะต้องไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ข้าราชการการเมือง ข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ หรือผู้มีตำแหน่งหน้าที่ในหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานท้องถิ่น หรือผู้จัดการ กรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน หรือลูกจ้างของบุคคล ห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การใดๆ ซึ่งดำเนินธุรกิจเพื่อค้ากำไร

มาตรา 7 ประธานคณะผู้ตรวจการรัฐสภาและผู้ตรวจการรัฐสภามีวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี นับแต่วันที่มีพระบรมราชโองการแต่งตั้ง

ผู้ที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระหนึ่ง จะมีพระบรมราชโองการแต่งตั้งอีกก็ได้แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

ในกรณีที่วาระในการดำรงตำแหน่งของประธานคณะผู้ตรวจการรัฐสภา หรือผู้ตรวจการรัฐสภาสิ้นสุดลงในระหว่างปิดสมัยประชุมรัฐสภา หรือสภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุหรือถูกยุบให้วาระในการดำรงตำแหน่งดังกล่าวขยายออกไปจนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งและรับหน้าที่แทน

มาตรา 8 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ผู้ตรวจการรัฐสภาพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) มีอายุครบ 65 ปี
- (4) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (5) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 6
- (6) เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
- (7) มีพระบรมราชโองการให้ออกตามคำแนะนำของประธานรัฐสภา

โดยมติเห็นชอบของรัฐสภา

(8) ได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่ในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือเป็นความผิดลหุโทษ

มาตรา 9 ในกรณีที่ประธานคณะผู้ตรวจการรัฐสภาพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา 8 ให้ประธานรัฐสภาเสนอชื่อผู้ตรวจการรัฐสภาที่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาต่อพระมหากษัตริย์เพื่อจะได้มีพระบรมราชโองการแต่งตั้งเป็นประธานคณะผู้ตรวจการรัฐสภาต่อไป

หากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระหนึ่งเกิดขึ้นในระหว่างปิดสมัยประชุมรัฐสภา ให้ประธานรัฐสภาหรือประธานวุฒิสภาในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุหรือถูกยุบ แต่งตั้งผู้ตรวจการรัฐสภาคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานคณะผู้ตรวจการรัฐสภาเป็นการชั่วคราว จนกว่าจะได้มีพระบรมราชโองการแต่งตั้งตามวาระหนึ่ง

ผู้ตรวจการรัฐสภาที่ได้มีพระบรมราชโองการแต่งตั้งเป็นประธานคณะผู้ตรวจการรัฐสภาตามวาระหนึ่ง จะอยู่ในตำแหน่งตามวาระในการดำรงตำแหน่งของตน

มาตรา 10 ในกรณีที่ผู้ตรวจการรัฐสภาพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา 8 ประธานรัฐสภา อาจเสนอชื่อบุคคลที่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาต่อพระมหากษัตริย์เพื่อจะได้มีพระบรมราชโองการแต่งตั้งเป็นผู้ตรวจการรัฐสภาแทนตำแหน่งที่ว่างต่อไป

ผู้ตรวจการรัฐสภาที่ได้รับการแต่งตั้งตามวรรคหนึ่ง มีวาระในการดำรงตำแหน่งตามมาตรา 7

มาตรา 11 ในระหว่างปิดสมัยประชุมรัฐสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุหรือถูกยุบ หากประธานรัฐสภาในกรณีที่ปิดสมัยประชุมรัฐสภา หรือประธานวุฒิสภาในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุหรือถูกยุบเห็นว่าประธานคณะผู้ตรวจการรัฐสภา หรือผู้ตรวจการรัฐสภาไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เพราะสุขภาพไม่ปกติ หรือมีความประพฤติไม่เหมาะสมหรือด้วยเหตุผลอื่นใดตามที่ประธานรัฐสภาหรือประธานวุฒิสภาเห็นสมควร ประธานรัฐสภาหรือประธานวุฒิสภาแล้วแต่กรณี อาจสั่งพักการปฏิบัติหน้าที่ของประธานคณะผู้ตรวจการรัฐสภาหรือผู้ตรวจการรัฐสภาเป็นการชั่วคราวได้ ในกรณีที่มีการสั่งพักการปฏิบัติหน้าที่ของประธานคณะผู้ตรวจการรัฐสภา ให้ประธานรัฐสภาหรือประธานวุฒิสภาแล้วแต่กรณี แต่งตั้งผู้ตรวจการรัฐสภาคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานคณะผู้ตรวจการรัฐสภาเป็นการชั่วคราว

ในกรณีที่มีการสั่งพักการปฏิบัติหน้าที่ของประธานคณะผู้ตรวจการรัฐสภาหรือผู้ตรวจการรัฐสภาตามวรรคหนึ่ง ให้ประธานรัฐสภาเสนอเรื่องการสั่งพักการปฏิบัติหน้าที่ต่อเพื่อพิจารณาในสมัยประชุมรัฐสภาชั่วคราวต่อไปโดยไม่ชักช้า

มาตรา 12 ให้ผู้ตรวจการรัฐสภาได้รับเงินเดือนและค่าตอบแทนตามที่กำหนดไว้ในประกาศรัฐสภา

มาตรา 13 ให้มีสำนักงานผู้ตรวจการรัฐสภา เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในงานราชการของผู้ตรวจการรัฐสภา และโดยเฉพาะให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) รับผิดชอบในงานธุรการของผู้ตรวจการรัฐสภา ศึกษาและรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับงานของผู้ตรวจการรัฐสภา

(2) วิเคราะห์เหตุแห่งการร้องทุกข์ ตลอดจนกฎหมายและระเบียบแบบแผนที่จะนำมาใช้กับกรณีร้องทุกข์

(3) ติดตามผลการดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง เมื่อได้มีการส่งรายงานความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการรัฐสภาไปยังนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าว

(4) จัดพิมพ์รายงานความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการรัฐสภาเผยแพร่ต่อสาธารณชน เว้นแต่รายงานที่อาจจะกระทบกระเทือนหรือเสียหายต่อความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือประโยชน์ของสังคมโดยรวม

(5) จัดทำและพิมพ์รายงานประจำปีเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของผู้ตรวจการรัฐสภาเสนอต่อที่ประชุมรัฐสภาและเผยแพร่ต่อสาธารณชน

สำนักงานผู้ตรวจการรัฐสภาเป็นส่วนราชการสังกัดรัฐสภา และมีฐานะเป็นนิติบุคคล

ให้สำนักงานผู้ตรวจการรัฐสภามีผู้อำนวยการเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานผู้ตรวจการรัฐสภา และให้มีรองผู้อำนวยการสำนักงานผู้ตรวจการรัฐสภาเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการสั่งและปฏิบัติราชการ

การแบ่งส่วนราชการ การจัดอัตรากำลัง การกำหนดอัตราเงินเดือนและค่าตอบแทนของเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้ตรวจการรัฐสภาในการสืบสวนและสอบสวน หรือเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานธุรการของสำนักงานผู้ตรวจการรัฐสภา ให้ประธานกรรมการกิจการสุภาพผู้แทนราษฎร ประธานคณะผู้ตรวจการรัฐสภาหรือผู้ตรวจการรัฐสภาพิจารณาร่วมกับคณะกรรมการข้าราชการฝ่ายรัฐสภาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา ทั้งนี้ ในการพิจารณาเรื่องดังกล่าวให้คำนึงถึงประสิทธิภาพและความคล่องตัวในการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการรัฐสภาเป็นสำคัญ

หมวดที่ 2

อำนาจและหน้าที่ของผู้ตรวจการรัฐสภา

มาตรา 14 ผู้ตรวจการรัฐสภามีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนหรือสอบสวนเรื่องร้องทุกข์ที่ผู้ร้องทุกข์ได้รับหรืออาจจะได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากคำสั่งหรือคำวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือจากการที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

- (1) ละเลยต่อหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ
- (2) ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดล่าช้าเกินสมควร
- (3) กระทำการนอกเหนืออำนาจหน้าที่ หรือขัด หรือไม่ถูกต้องตามกฎหมาย
- (4) กระทำการไม่ถูกต้องตามขั้นตอนหรือวิธีการ อันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการนั้น หรือ
- (5) กระทำการโดยไม่สุจริตหรือไม่มีเหตุผลอันสมควร

มาตรา 15 นอกจากกรณีตามมาตรา 14 ผู้ตรวจการรัฐสภายังมีอำนาจในการสืบสวนหรือสอบสวนถึง

(1) เรื่องร้องทุกข์หรือข้อกล่าวหาที่มีผู้ร้องทุกข์หรือกล่าวหาไปยังคณะกรรมการสามัญหรือคณะกรรมการวิสามัญของรัฐสภา เมื่อได้รับการร้องขอจากคณะกรรมการที่ได้รับเรื่องร้องทุกข์หรือข้อกล่าวหา

(2) เรื่องร้องทุกข์หรือข้อกล่าวหาที่มีผู้ร้องทุกข์หรือกล่าวหาไปยังสมาชิกรัฐสภาเมื่อได้รับการร้องขอจากสมาชิกรัฐสภาที่ได้รับเรื่องร้องทุกข์หรือข้อกล่าวหา

(3) เรื่องร้องทุกข์หรือข้อกล่าวหาที่มีผู้ร้องทุกข์หรือกล่าวหาไปยังนายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรี เมื่อได้รับการร้องขอจากนายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้โดยความเห็นชอบของประธานรัฐสภา

(4) ข้อกล่าวหาที่เกี่ยวกับการทุจริตหรือประพฤติมิชอบของบรรดารัฐมนตรีสมาชิกรัฐสภา หากมีการร้องขอจากนายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี คณะกรรมการสามัญของรัฐสภา ทั้งนี้ โดยความเห็นชอบของประธานรัฐสภา

มาตรา 16 บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิในการร้องทุกข์ต่อผู้ตรวจการรัฐสภาเมื่อตนได้รับหรืออาจจะได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

การร้องทุกข์ตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ถือว่าเป็นการดัดสิทธิผู้ร้องทุกข์ที่จะร้องทุกข์ตามกฎหมายอื่น

บุคคลที่เป็นทหารหรือตำรวจ หากจะร้องทุกข์เกี่ยวกับราชการทหารหรือตำรวจ จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่มีกฎหมายบังคับว่าด้วยการนั้น

มาตรา 17 การร้องทุกข์ต่อผู้ตรวจการรัฐสภา อาจจะร้องทุกข์ด้วยวาจาหรือทำเป็นหนังสือก็ได้

ในกรณีที่ทำคำร้องทุกข์เป็นหนังสือ คำร้องทุกข์นั้นจะต้อง

(1) ระบุชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องทุกข์

(2) ระบุเหตุที่ทำให้ต้องร้องทุกข์พร้อมด้วยข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง

กับเรื่องร้องทุกข์ตามสมควร

(3) ใช้ถ้อยคำสุภาพ

(4) ส่งลายมือชื่อผู้ร้องทุกข์ ถ้าเป็นการร้องทุกข์แทนผู้อื่นจะต้องแนบใบมอบ

อำนาจให้ร้องทุกข์มาพร้อมกับคำร้องทุกข์ด้วย

คำร้องทุกข์ใดที่ผู้ร้องทุกข์ปิดผนึกไว้ ให้ถือว่าเป็นความลับ ห้ามมิให้ผู้ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องเปิดเผยเพื่อทราบข้อความหรือให้ผู้อื่นทราบข้อความในคำร้องทุกข์

มาตรา 18 คำร้องทุกข์ให้ยื่นต่อหน่วยงานธุรการของสำนักงานผู้ตรวจการรัฐสภาหรืออาจส่งไปยังหน่วยงานธุรการของสำนักงานผู้ตรวจการรัฐสภาโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนก็ได้

ในกรณีที่เป็นการร้องทุกข์ด้วยวาจา เนื่องจากผู้ร้องทุกข์ไม่รู้หนังสือ ให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานธุรการของสำนักงานผู้ตรวจการรัฐสภาเป็นผู้จดบันทึกคำร้องทุกข์ และลงลายมือชื่อผู้จดบันทึกต่อหน้าพยานและอ่านคำร้องทุกข์ให้ผู้ร้องทุกข์ฟัง ก่อนที่จะดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

หากผู้ที่มีความประสงค์จะร้องทุกข์ตามวรรคสอง ไม่สามารถที่จะไปร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานธุรการของสำนักงานผู้ตรวจการรัฐสภาได้ ให้ผู้นั้นร้องทุกข์ต่อผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือต่อบุคคลที่ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมอบหมาย โดยให้บุคคลดังกล่าวจดบันทึกคำร้องทุกข์และลงลายมือชื่อผู้จดบันทึกต่อหน้าพยานและอ่านคำร้องทุกข์ให้ผู้ร้องทุกข์ฟัง ก่อนที่จะจัดส่งคำร้องทุกข์นั้นไปยังหน่วยงานธุรการของสำนักงานผู้ตรวจการรัฐสภาโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนต่อไป

มาตรา 19 ในกรณีที่เป็นการร้องทุกข์ของบุคคลซึ่งอยู่ในความควบคุมดูแลของเจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้เจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบจัดส่งคำร้องทุกข์ของบุคคลดังกล่าวไปยังหน่วยงานธุรการของสำนักงานผู้ตรวจการรัฐสภาโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียน

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่ง มีความประสงค์ที่จะร้องทุกข์ด้วยวาจาเนื่องจากไม่รู้หนังสือ ให้เจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบจดบันทึกคำร้องทุกข์และลงลายมือชื่อผู้จดบันทึกต่อหน้าพยาน และอ่านคำร้องทุกข์ให้ผู้ร้องทุกข์ฟัง ก่อนที่จะจัดส่งคำร้องทุกข์นั้นไปยังหน่วยงานธุรการของสำนักงานผู้ตรวจการรัฐสภาโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนต่อไป

มาตรา 20 ผู้ตรวจการรัฐสภาอาจปฏิเสธที่จะทำการสืบสวนหรือสอบสวนเรื่องร้องทุกข์ที่รับไว้พิจารณาได้ ถ้าปรากฏว่า

(1) เรื่องร้องทุกข์นั้น ผู้ร้องทุกข์ยังมิได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้ เพื่อแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหาย และหากได้ดำเนินการเช่นนั้น ผู้ร้องทุกข์ก็จะสามารถได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายได้อย่างเหมาะสม

(2) เรื่องร้องทุกข์นั้น เป็นเรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือเป็นเรื่องที่ศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งเด็ดขาดแล้ว

(3) เรื่องร้องทุกข์นั้น เป็นเรื่องที่ผู้ตรวจการรัฐสภาได้ทำการสืบสวนหรือสอบสวนจนกระทั่งได้มีการจัดทำรายงานความเห็นเสนอต่อที่ประชุมรัฐสภาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

(4) เรื่องร้องทุกข์นั้น เป็นเรื่อง que ผู้ตรวจการรัฐสภาได้ปฏิเสธที่จะทำการสืบสวนหรือสอบสวนต่อไป เพราะผู้ร้องทุกข์ได้ละทิ้งเรื่องร้องทุกข์ตามมาตรา 21 (2)

(5) ผู้ร้องทุกข์มิได้ร้องทุกข์ภายในกำหนดหนึ่งปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการร้องทุกข์ หรือนับแต่วันที่ผู้ร้องทุกข์ได้มีหนังสือขอให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดและไม่ได้รับหนังสือชี้แจงที่มีเหตุผลอันสมควรจากหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ แล้วแต่กรณี

(6) ผู้ร้องทุกข์มิได้มีส่วนได้เสียในเรื่องร้องทุกข์

(7) มีเหตุผลอื่นตามที่เห็นสมควร

มาตรา 21 ในระหว่างที่ทำการสืบสวนหรือสอบสวนเรื่องร้องทุกข์ที่รับไว้ พิจารณา ผู้ตรวจการรัฐสภาอาจปฏิเสธที่จะทำการสืบสวนหรือสอบสวนเรื่องร้องทุกข์นั้นต่อไปได้ ถ้าปรากฏว่า

(1) ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องทำการสืบสวนหรือสอบสวนอีกต่อไป เนื่องจากผู้ร้องทุกข์ได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายอย่างเหมาะสมแล้ว

(2) ผู้ร้องทุกข์ได้รับหนังสือจากผู้ตรวจการรัฐสภาให้มาให้ถ้อยคำหรือแสดงพยานหลักฐานแล้ว ไม่ดำเนินการตามหนังสือนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

(3) มีเหตุผลอื่นใดตามที่เห็นสมควร

มาตรา 22 การปฏิเสธที่จะทำการสืบสวนหรือสอบสวนเรื่องร้องทุกข์ที่รับไว้พิจารณาตามมาตรา 20 หรือการปฏิเสธที่จะทำการสืบสวนหรือสอบสวนต่อไปในเรื่องร้องทุกข์ที่กำลังอยู่ในระหว่างการสืบสวนหรือสอบสวนตามมาตรา 21 ผู้ตรวจการรัฐสภาจะต้องแจ้งเหตุผลของการปฏิเสธให้ผู้ร้องทุกข์ทราบเป็นหนังสือ

มาตรา 23 ในกรณีที่ผู้ร้องทุกข์ได้ร้องทุกข์ไปตามขั้นตอนหรือวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้เพื่อแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหาย ก่อนที่ผู้ร้องทุกข์จะร้องทุกข์ต่อผู้ตรวจการรัฐสภา และได้มีคำวินิจฉัยชี้ขาดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หน่วยงานของรัฐหรือคณะกรรมการที่มีหน้าที่ตามกฎหมาย จนเป็นเหตุให้เรื่องร้องทุกข์ดังกล่าวถึงที่สุดตามบทบัญญัติของกฎหมาย หรือในกรณีที่ผู้ร้องทุกข์มิได้ปฏิบัติตามขั้นตอนหรือวิธีการตามที่กฎหมายกำหนด จนเป็นเหตุให้เรื่องร้องทุกข์ดังกล่าวถึงที่สุดเพราะพ้นระยะเวลาหรือขาดอายุความนั้น ไม่ถือว่าเป็นการตัดสิทธิ์ผู้ร้องทุกข์ที่จะร้องทุกข์ต่อผู้ตรวจการรัฐสภาตามพระราชบัญญัติฉบับนี้

มาตรา 24 ในการสืบสวนหรือสอบสวนเรื่องร้องทุกข์หรือข้อกล่าวหา ให้ผู้ตรวจการรัฐสภามีอำนาจดังต่อไปนี้

(1) มีหนังสือสอบถามหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง

(2) ให้นำหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง ส่งผู้แทนหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐนั้นมาชี้แจงหรือให้ถ้อยคำประกอบการพิจารณา

(3) ให้นำหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง ส่งวัตถุ เอกสาร หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(4) มีหนังสือเรียกให้ผู้ร้องทุกข์นำพยานหลักฐานมาประกอบการพิจารณา

(5) มีหนังสือเรียกให้บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องร้องทุกข์มาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งวัตถุ เอกสารหรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา

(6) ตรวจสอบสถานที่ที่อยู่ในความดูแลของหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนและสอบสวนเรื่องร้องทุกข์ หากมีความจำเป็นและได้แจ้งให้ผู้มีหน้าที่ดูแลสถานที่ทราบล่วงหน้าแล้ว

การรับมอบวัตถุ เอกสาร หรือพยานหลักฐานตาม (3) หรือการตรวจสอบสถานที่ตาม (6) ผู้ตรวจการรัฐสภาอาจมอบหมายเป็นหนังสือให้เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้ตรวจการรัฐสภาในการสืบสวนและสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้เป็นผู้กระทำการแทนได้

มาตรา 25 เมื่อหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับหนังสือสอบถามข้อเท็จจริงหรือความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามมาตรา 24 (1) แล้ว ให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องส่งหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงไปยังผู้ตรวจการรัฐสภาหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือสอบถาม

เมื่อหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับหนังสือให้ส่งผู้แทนหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐไปชี้แจงหรือให้ถ้อยคำ ตามมาตรา 24 (2) แล้ว ให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐส่งผู้แทนหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐไปชี้แจงหรือให้ถ้อยคำ ในเวลาที่ผู้ตรวจการรัฐสภากำหนด

เมื่อหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับหนังสือให้ส่งวัตถุ เอกสารหรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องร้องทุกข์ ตามมาตรา 24 (3) แล้ว ให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐส่งวัตถุ เอกสาร หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องไปยังผู้ตรวจการรัฐสภาหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือ

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความจำเป็นต้องใช้เวลาในการชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ความเห็น จัดส่งวัตถุ เอกสารหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องเกินกว่ากำหนดเวลาสามสิบวัน ให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐทำหนังสือแจ้งให้ผู้ตรวจการรัฐสภาทราบก่อนวันสิ้นสุดกำหนดพร้อมกับเหตุผล ในกรณีนี้ หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอาจขอขยายระยะเวลาได้คราวละไม่เกินสามสิบวัน เมื่อรวมระยะเวลาทั้งหมดแล้วต้องไม่เกินเก้าสิบวัน

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถชี้แจงหรือให้ตอบคำกับผู้ตรวจการรัฐสภาในเวลาที่กำหนดได้ ให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐทำหนังสือแจ้งให้ผู้ตรวจการรัฐสภาทราบก่อนวันถึงกำหนดพร้อมกับเหตุผล

มาตรา 26 หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ อาจปฏิเสธไม่ให้ข้อเท็จจริงหรือความเห็น หรือไปให้ตอบคำหรือชี้แจง หรือส่งวัตถุ เอกสารหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องแก่ผู้ตรวจการรัฐสภา หรือไม่ยินยอมให้ผู้ตรวจการรัฐสภาตรวจค้นสถานที่ที่ตนดูแลได้ หากรัฐมนตรีผู้มีหน้าที่ดูแลหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง เห็นว่าการให้ข้อเท็จจริงหรือความเห็น หรือการไปให้ตอบคำหรือชี้แจง หรือการส่งวัตถุ เอกสารหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องแก่ผู้ตรวจการรัฐสภาหรือการตรวจค้นสถานที่ของผู้ตรวจการรัฐสภาจะเป็นที่เสียหายหรือกระทบกระเทือนความมั่นคงของประเทศหรือความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือประโยชน์ของสังคมโดยส่วนรวม

มาตรา 27 ผู้ตรวจการรัฐสภาจะต้องดำเนินการสืบสวนและสอบสวนเรื่องร้องทุกข์ให้แล้วเสร็จโดยมิชักช้า แต่ทั้งนี้ ในการพิจารณาจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้ร้องทุกข์ หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องชี้แจง และแสดงพยานหลักฐานประกอบคำชี้แจงของตนตามสมควร

มาตรา 28 หากผู้ตรวจการรัฐสภาพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ร้องทุกข์ได้รับหรืออาจจะได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายเนื่องจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามคำร้องทุกข์ หรือการกระทำของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ก่อให้เกิดหรืออาจจะก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายตามข้อกล่าวหา ผู้ตรวจการรัฐสภาอาจจะชี้แจงข้อเท็จจริงและให้ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องอย่างไม่เป็นทางการเพื่อดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหาย ก่อนที่จะจัดทำรายงานความเห็นและข้อเสนอแนะอย่างเป็นทางการเพื่อส่งให้กับผู้บังคับบัญชาหรือผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการแก้ไขต่อไป ก็ได้

ในกรณีที่ผู้ตรวจการรัฐสภาได้ชี้แจงข้อเท็จจริงและให้ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องอย่างไม่เป็นทางการตามความในวรรคแรก หากหน่วย

งานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องมิได้ดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนและเสียหายตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการรัฐสภา หรือในกรณีที่ผู้ตรวจการรัฐสภาเห็นว่าความเดือดร้อนและเสียหายตามคำร้องทุกข์หรือข้อกล่าวหาควรที่จะได้รับการพิจารณาแก้ไขจากผู้บังคับบัญชาหรือผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง ให้ผู้ตรวจการรัฐสภาจัดทำรายงานความเห็นและข้อเสนอแนะอย่างเป็นทางการส่งให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป

เมื่อผู้บังคับบัญชาหรือผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องได้รับรายงานความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการรัฐสภาแล้ว ให้ผู้บังคับบัญชารับผิดชอบดังกล่าวดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อน เสียหายให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการรัฐสภาและให้ทำหนังสือแจ้งผลการดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายให้ผู้ตรวจการรัฐสภาทราบภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ดำเนินการแล้วเสร็จ

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการรัฐสภา ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือบางส่วนก็ตาม ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบดังกล่าวทำหนังสือแจ้งให้ผู้ตรวจการรัฐสภาทราบพร้อมเหตุผล ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการรัฐสภา

มาตรา 29 เมื่อผู้ตรวจการรัฐสภาได้รับแจ้งผลการดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายจากผู้บังคับบัญชาหรือผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องแล้ว หากยังไม่เป็นที่พอใจในผลของการดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อน หรือเหตุผลของการที่ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะของตน นอกเหนือไปจากการที่จะต้องจัดทำรายงานความเห็นและข้อเสนอแนะ และสรุปผลของการดำเนินการสืบสวนหรือสอบสวนตามคำร้องทุกข์หรือข้อกล่าวหา ให้ผู้ตรวจการรัฐสภาจัดทำรายงานทำนองเดียวกันส่งไปยังนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้มีหน้าที่ดูแลหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ผู้ตรวจการรัฐสภาอาจจัดให้มีการเผยแพร่รายงานความเห็นและข้อเสนอแนะรวมทั้งผลของการดำเนินการหรือเหตุผลของการที่ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคแรกต่อสาธารณชนได้ หากผู้ตรวจการรัฐสภาเห็นว่าเป็นการจำเป็นเพื่อประโยชน์ของสาธารณชน

ให้ผู้ตรวจการรัฐสภาแจ้งผลการพิจารณาข้อเสนอแนะและเหตุผลในการที่ไม่สามารถแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งความเห็นและการดำเนินการของตนให้ผู้ร้องทุกข์ทราบเป็นหนังสือ

มาตรา 30 เมื่อผู้ตรวจการรัฐสภาได้รับแจ้งผลการดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายจากผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง ในกรณี que ผู้ตรวจการรัฐสภาได้ชี้แจงข้อเท็จจริงและให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายอย่างไม่เป็นทางการตามมาตรา 28 หากเป็นที่พอใจในผลของการดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายหรือเหตุผลของการที่ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะของตน ให้ผู้ตรวจการรัฐสภาแจ้งผลการพิจารณา ข้อเสนอแนะ และผลการดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรือเหตุผลที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องไม่สามารถแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหาย รวมทั้งความเห็นของตนให้ผู้ร้องทุกข์ทราบเป็นหนังสือต่อไป

มาตรา 31 ในกรณีที่ผู้ตรวจการรัฐสภาได้ทำการสืบสวนหรือสอบสวนเรื่องร้องทุกข์หรือข้อกล่าวหา ตามมาตรา 15 (1), (2), (3) หรือ (4) เสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ผู้ตรวจการรัฐสภาจัดทำรายงานความเห็นและข้อเสนอแนะส่งไปยังนายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี คณะกรรมาธิการสามัญหรือคณะกรรมาธิการวิสามัญของรัฐสภา หรือสมาชิกรัฐสภาแล้วแต่กรณี

มาตรา 32 หากในการสืบสวนหรือสอบสวนปรากฏเป็นที่สงสัยว่ามีการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการหรือมูลความผิดทางอาญาหรือความผิดทางวินัย ให้ผู้ตรวจการรัฐสภาแจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พนักงานสอบสวนหรือผู้บังคับบัญชาของบุคคลที่ต้องสงสัยทราบ เพื่อดำเนินการต่อไป

มาตรา 33 ผู้ตรวจการรัฐสภาต้องจัดทำรายงานความเห็นและข้อเสนอแนะเสนอต่อประธานรัฐสภาเพื่อตรวจสอบเมื่อทราบผลการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง หรือเมื่อทราบผลการดำเนินการของผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ดังกล่าว

นอกจากจัดทำรายงานตามวรรคแรกแล้ว ผู้ตรวจการรัฐสภายังมีหน้าที่ในการจัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่เสนอต่อคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎรเพื่อตรวจสอบและเสนอความเห็นประกอบรายงานดังกล่าวต่อรัฐสภา

มาตรา 34 ผู้ตรวจการรัฐสภา หรือบุคคลผู้มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้ตรวจการรัฐสภาในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ จะต้องไม่เปิดเผยข้อความ ข้อเท็จจริง หรือข้อมูลที่ตนได้รับมา เนื่องจากการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่การเปิดเผยข้อความ ข้อเท็จจริง หรือข้อมูลนั้น จะได้กระทำไปเพื่อ

(1) ประโยชน์ในการสืบสวนและสอบสวน หรือ

(2) การจัดทำรายงานและข้อเสนอแนะที่ผู้ตรวจการรัฐสภามีหน้าที่ที่จะต้องจัดทำขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 35 ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องผู้ตรวจการรัฐสภาหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้ตรวจการรัฐสภาในการสืบสวนหรือสอบสวน เป็นความแพ่งหรืออาญาด้วยเหตุที่ผู้ตรวจการรัฐสภาหรือเจ้าหน้าที่ดังกล่าวได้ปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ภายใต้พระราชบัญญัตินี้ได้

ความในวรรคแรกมิให้ใช้บังคับ ถ้าผู้ตรวจการรัฐสภาหรือเจ้าหน้าที่ดังกล่าวได้กระทำการหรือปฏิบัติหน้าที่โดยไม่สุจริต

เอกสิทธิ์ตามวรรคหนึ่ง ให้คุ้มครองไปถึงบุคคลผู้มีหน้าที่ในการจัดทำ และเผยแพร่รายงานของผู้ตรวจการรัฐสภาตามมาตรา 13 (4) และ (5) ด้วย

มาตรา 36 ผู้ที่ให้ถ้อยคำ หรือให้วัตถุ เอกสาร หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องร้องทุกข์ตามพระราชบัญญัตินี้ แก่ผู้ตรวจการรัฐสภาหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการมอบหมายเป็นหนังสือจากผู้ตรวจการรัฐสภา ย่อมได้รับความคุ้มครองจากการที่ตนจะต้องรับผิดชอบ เนื่องจากการเปิดเผยข้อมูล หรือให้วัตถุ เอกสาร หรือพยานหลักฐานซึ่งตนมีหน้าที่จะต้องเก็บรักษาไว้เป็นความลับตามกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับ แล้วแต่กรณี

มาตรา 37 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่าผู้ตรวจการรัฐสภาและเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้ตรวจการรัฐสภาในการสืบสวนและสอบสวน เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด 3

บทกำหนดโทษ

มาตรา 38 ผู้ใดเอาความเท็จมาเสนอเป็นเรื่องร้องทุกข์ตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้นั้นลุแก่อำนาจ แจ้งความจริงต่อผู้ตรวจการรัฐสภาหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้ตรวจการรัฐสภาในการสืบสวนหรือสอบสวนก่อนที่จะมีการจัดทำรายงานความเห็น และข้อเสนอแนะอย่างเป็นทางการเพื่อส่งให้กับผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่ากฎหมายกำหนดไว้เพียงใดก็ได้

มาตรา 39 ผู้ใดจงใจให้ถ้อยคำหรือแสดงพยานหลักฐานอันเป็นเท็จ และเป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับเรื่องร้องทุกข์ต่อผู้ตรวจการรัฐสภาหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้ตรวจการรัฐสภา

ในการสืบสวนและสอบสวน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้นั้นลุแก่อำนาจ แจ้งความจริงต่อผู้ตรวจการรัฐสภาหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้ตรวจการรัฐสภาในการสืบสวนหรือสอบสวน ก่อนที่จะมีการจัดทำรายงานความเห็น และข้อเสนอแนะอย่างเป็นทางการ เพียงส่งให้กับผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงใดก็ได้

มาตรา 40 ผู้ที่ปฏิเสธไม่ยอมรับคำร้องทุกข์หรือจดบันทึกคำร้องทุกข์ หรือไม่ยอมส่งคำร้องทุกข์ไปยังหน่วยงานธุรการของสำนักงานผู้ตรวจการรัฐสภา ซึ่งตนมีหน้าที่จะต้องกระทำตาม มาตรา 18 หรือมาตรา 19 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 41 ผู้ใดเปิดเผยคำร้องทุกข์ที่ผู้ร้องทุกข์ปิดผนึกไว้ โดยไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องตาม พระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามเดือนถึงสามปี หรือปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 42 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกที่ออกตามมาตรา 24 (5) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 43 การเปิดเผยข้อความ ข้อเท็จจริงหรือข้อมูล ซึ่งเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามมาตรา 34 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ.

Babbie, Earl. *Survey Research Methods* 2nd ed. Belmont, CA : Wadsworth, 1990.

Babbie, Earl. *The Practice of Social Research*. 6th ed. Belmont, CA: Wadsworth, 1992.

Backstrom, Charles and Hursh, Gerald. *Survey Research*. Evanston, IL : Northwestern University 1963.

Campbell, Angus and Katone, George. "The Sample Survey." *Research Methods in Behavioral Sciences*: Eds. Leon Festinger and Daniel Katz. New York : Holt, Rinehart & Winston, 1966.

Glock, Charles Ed. *Survey Research in the Social Sciences*. New York : Russell Sage Foundation 1967.

Hovland, C. I. and Rosenberg, Morris J. "Cognitive, Affective and Behavioral Components of Attitude" in *Attitude Organization and Changes : An Analysis of Consistency Among Attitude Component*. New Haven : Yale University Press, 1960.

Katz, Daniel "The Functional Approach to the Study of Attitude." *Public Opinion Quarterly* No.24 (1960).

Miller, Delbert C. *Handbook of Research Design and Social Measurement*, 5th ed. Newbury Park, CA : Sage Publications, 1991.

Osgood, C. E.; Suci, G. J. and Tannenbaum., P. H. *The Measurement of Meaning and Change*. Urbana : University of Illinois Press, 1957.

Rensis, Likert. "A Technique for the Measurement of Attitudes." *Achieves of Psychology*. No 140 (1932).

Rosenberg, Morris J. "Cognitive Reorganization in Response to the Hypnotic Reversal of Attitudinal Affect." *Journal of Personality*. No.28 (1960,) pp. 39-63.

Secord, P. E. and Backman, C. W. *Social Psychology*. New York : McGraw-Hill, 1964.

Thurstone, L. L. *The Measurement of Values and Change*. Chicago : University of Chicago Pres, 1959.

Webster's New Collegiate Dictionary 1 Springfield, M.A. : G & C Merriam, 1974.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. "ออบมุตสแมน : ผู้ตรวจการรัฐสภา". *ผู้จัดการ* ปีที่ 3 ฉบับที่ 161 (2533).

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. *ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตรวจการรัฐสภา*. กรุงเทพมหานคร สถาบันนโยบายการศึกษา, 2533.

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. *แนวคิดผู้ตรวจการรัฐสภาเพื่อการพัฒนาทางการเมืองในระบบรัฐสภา*. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

ราชบัณฑิตยสถาน. *พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525*. กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน, 2525.

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. *ศาสตร์แห่งการวิจัยทางสังคมและการเมือง*. กรุงเทพมหานคร : สหมิตรการพิมพ์ 2538.

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. *ออบมุตส์แมน : การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งผู้ตรวจราชการแผ่นดินของรัฐสภาในประเทศไทย*. รายงานการวิจัย เสนอต่อสภาวิจัยแห่งชาติ 2533.

อมร จันทรสมบูรณ์. *เราควรมีศาลปกครองหรือยัง*. เอกสารประกอบการสอนวิชากฎหมายปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2513.

ภาคผนวก

ภาคผนวก 1

แบบสอบถาม

เรื่อง ทศนคติของสมาชิกรัฐสภากับการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

สำหรับเจ้าหน้าที่
แบบสอบถามที่

ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป

() () ()

1 2 3

คำชี้แจง : ขอความกรุณาจากท่านสมาชิกรัฐสภาทุกท่าน ได้กรอกข้อมูล
โดยกาเครื่องหมาย / ลงในวงเล็บ () หรือเติมข้อความลงใน
ช่องว่างให้ตรงกับข้อเท็จจริงมากที่สุด

1. ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่ง

() 1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร () 2. สมาชิกวุฒิสภา () 4

2. เพศ

() 1. ชาย () 2. หญิง () 5

3. อายุ.....ปี

() () 6.7

4. ภูมิลำเนา

() 8

() 1. ภาคเหนือ

() 2. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

() 3. ภาคกลางและภาคตะวันออก

() 4. ภาคใต้

() 5. กรุงเทพมหานคร

5. ระดับการศึกษาสูงสุด

() 9

() 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี

() 2. สำเร็จปริญญาตรี

() 3. สำเร็จปริญญาโท

() 4. สำเร็จปริญญาเอก

() 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

6. ศาสนา

() 10

() 1. พุทธ

() 2. คริสต์

() 3. อิสลาม

() 4. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

7. อาชีพเดิมก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา () 11
- () 1. ข้าราชการพลเรือน () 2. ข้าราชการทหาร
 () 3. นักธุรกิจ/ค้าขาย () 4. ทนายความ
 () 5. นักการเมืองอาชีพ () 6. เกษตรกร
 () 7. รับจ้าง () 8. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
8. อาชีพปัจจุบันขณะที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา () 12
- () 1. ข้าราชการพลเรือน () 2. ข้าราชการทหาร
 () 3. นักธุรกิจ/ค้าขาย () 4. ทนายความ
 () 5. นักการเมืองอาชีพ () 6. เกษตรกร
 () 7. รับจ้าง () 8. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
9. ท่านดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภามาแล้วทั้งหมด (รวมปัจจุบัน) เป็นจำนวนกี่สมัย () 13
- () 1. สมัยเดียว () 2. สองสมัย
 () 3. สามสมัย () 4. สี่สมัย
 () 5. ห้าสมัย () 6. หกสมัย
 () 7. เจ็ดสมัย () 8. แปดสมัย
 () 9. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
10. ในปัจจุบันท่านมีตำแหน่งหน้าที่อยู่ในคณะกรรมการสามัญชุดใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1. คณะกรรมการการปกครอง () 14
 () 2. คณะกรรมการการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน (สภาผู้แทนราษฎร) () 15
 () 3. คณะกรรมการการบริหารและการยุติธรรม (วุฒิสภา) () 16
 () 4. คณะกรรมการการแรงงานและสวัสดิการสังคม () 17
 () 5. คณะกรรมการการสิ่งแวดล้อม () 18
 () 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ)..... () 19

คำถามข้อ 11 และ 12 สำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

11. ปัจจุบันท่านเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใด () 20
- () 1. ประชาธิปัตย์ () 2.ชาติไทย
 () 3. ชาติพัฒนา () 4. ความหวังใหม่
 () 5. พลังธรรม () 6. กิจสังคม
 () 7. เอกภาพ () 8. เสรีธรรม
 () 9. ประชากรไทย () 10. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
12. ในพรรคการเมืองที่ท่านสังกัด ท่านมีตำแหน่งหน้าที่ใด () 21
- () 1. หัวหน้าพรรค () 2. เลขานุการพรรค
 () 3. รองหัวหน้าพรรค () 4. กรรมการบริหารพรรค
 () 5. สมาชิกพรรคธรรมดา () 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 : ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้เรื่อง สถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

คำชี้แจง : โปรดกาเครื่องหมาย / ลงในวงเล็บ () โดยเลือกข้อเลือกเพียงข้อใดข้อหนึ่งเท่านั้นที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ยกเว้นข้อที่ระบุว่าตอบได้ มากกว่า 1 ข้อ (กรณีที่ท่านเลือกข้ออื่น ๆ (โปรดระบุ) กรุณาเติมข้อความ ลงในช่องว่างด้วย)

1. ท่านเคยรับทราบแนวคิดเกี่ยวกับ "Ombudsman" หรือ "ผู้ตรวจการรัฐสภา" มาก่อนหรือไม่ ()22
 - () 1. เคยทราบมาแล้วอย่างชัดเจน
 - () 2. เคยทราบมาบ้างแต่ยังไม่ชัดเจน
 - () 3. ไม่เคยทราบมาก่อนเลย (ข้ามไปตอบข้อ 3)
 - () 4. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
2. ถ้าท่านเคยทราบแนวคิด "ผู้ตรวจการรัฐสภา" มาแล้วอย่างชัดเจน หรือเคยทราบมาบ้างแต่ยังไม่ชัดเจน ท่านได้รับทราบเรื่องดังกล่าวนี้มาจากแหล่งใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - () 1. การพูดคุย อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสมาชิกรัฐสภาคนอื่น ๆ ()23
 - () 2. หนังสือวิชาการที่เกี่ยวข้อง ()24
 - () 3. สื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์และนิตยสาร ()25
 - () 4. สื่อประเภทเทปเสียงและวีดิทัศน์ ()26
 - () 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ)..... ()27
3. เหตุผลของการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาในทรศนะของท่าน หมายถึงข้อใด ()28
 - () 1. ให้เกิดความเป็นธรรมในสังคมมากขึ้น
 - () 2. แก้ไขปัญหาความขัดแย้งสาธารณะ
 - () 3. ให้ฝ่ายนิติบัญญัติมีส่วนช่วยเหลือประชาชนและฝ่ายบริหารไปพร้อม ๆ กัน
 - () 4. ทั้ง 1 และ 2
 - () 5. ทั้ง 1,2 และ 3
4. บทบาทหน้าที่หลักของสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาในทรศนะของท่าน หมายถึงข้อใด ()29
 - () 1. นำเสนอเพื่อการแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ
 - () 2. ช่วยเหลือฝ่ายบริหารในการปกครองประชาชน
 - () 3. ช่วยเหลือฝ่ายนิติบัญญัติในการควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหาร
 - () 4. รับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชนและประสานกับฝ่ายบริหารเพื่อให้ความเดือดร้อนของประชาชนนั้นได้รับการแก้ไขโดยวิธีการที่ถูกต้อง
 - () 5. ช่วยเหลือฝ่ายตุลาการในการแก้ไขปัญหาสาธารณะ

ตอนที่ 3 : ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

คำชี้แจง : ก่อนที่ท่านจะแสดงทัศนคติในตอนที่ 3 นี้ โปรดอ่านเอกสารและฟัง
เทปเสียงที่ได้จัดส่งให้ท่านโดยละเอียด หลังจากนั้นจึงตอบคำถาม
โดยกาเครื่องหมาย / ลงในช่องว่าง โดยเลือกข้อเลือกเพียงข้อใด
ข้อหนึ่งเท่านั้นที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

ทัศนคติ/ความเห็น	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	
1. ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ของไทยในปัจจุบัน ฝ่ายนิติบัญญัติยัง ไม่สามารถควบคุมตรวจสอบการ ปฏิบัติงานของฝ่ายบริหารได้อย่างจริง จึงจึงควรจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการ รัฐสภาขึ้น เพื่อมาทำหน้าที่ช่วยเหลือ ฝ่ายนิติบัญญัติ						() 30
2. การจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาจะ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วน ร่วมในการบริหารประเทศและ แก้ไข ปัญหาตนเอง โดยผ่านองค์กรนิติบัญญัติ						() 31
3. การแก้ไขปัญหาสาธารณะหรือความ ขัดแย้งระหว่างประชาชนกับฝ่ายบริหาร ควรให้เป็นบทบาทหน้าที่หนึ่งของสถาบัน ผู้ตรวจการรัฐสภา						() 32
4. การจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาจะ ก่อให้เกิดผลดีต่อระบอบการเมืองการปก- ครองแบบประชาธิปไตยของไทยมากกว่า ก่อให้เกิดผลเสีย						() 33
5. สถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาจะมีส่วนช่วย เสริมสร้างประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่สังกัดฝ่ายบริหาร						() 34
6. สถานการณ์การเมืองไทยในปัจจุบันมี ความจำเป็น ที่จะต้องผลักดันให้มีสถาบัน ผู้ตรวจการรัฐสภาขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาวาง การเมืองต่าง ๆ						() 35

ทัศนคติ/ความเห็น	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	
7. กลไกของฝ่ายบริหารในปัจจุบันมีเพียงพอที่จะควบคุมการบริหารงานและการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการประจำอยู่แล้ว						()-36
8. การจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาจะก่อให้เกิดการซ้ำซ้อนกับองค์กรอื่น ๆ ในระบบการบริหารงานของประเทศ เช่น สตง. และ ป.ป.ป. เป็นต้น						()-37
9. การจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาจะเป็นการก้าวท้าวอำนาจหน้าที่ของฝ่ายบริหารมากเกินไป						()-38
10. การมีคณะกรรมการรัฐสภาฝ่ายต่าง ๆ ถือว่าเป็นการเพียงพอแล้วในการควบคุมการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหารมิให้ใช้อำนาจเกินขอบเขต						()-39
11. การตั้งกระทู้ถาม การเสนอญัตติขรรคมดาและการเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจของสมาชิกสภาเป็นวิธีการทางการเมืองที่เพียงพออยู่แล้วที่จะควบคุมฝ่ายบริหาร						()-40
12. เนื่องจากสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาไม่ได้ทำหน้าที่แก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชนโดยตรง แต่เป็นการนำปัญหาความเดือดร้อนดังกล่าว เสนอฝ่ายบริหารรับไปดำเนินการ ดังนั้นจึงไม่มีความจำเป็นจะต้องจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา						()-41

ตอนที่ 4 : ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับ โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ การจัดองค์การ กระบวนการดำเนินงานของผู้ตรวจการรัฐสภาที่จะจัดตั้งขึ้นในประเทศไทย

คำชี้แจง : ก่อนที่ท่านจะแสดงความคิดเห็นในตอนที่ 4 นี้ โปรดอ่านเอกสารและ ฟังเทปเสียงที่ได้จัดส่งให้ท่านโดยละเอียด หลังจากนั้นจึงตอบคำถาม โดยกาเครื่องหมาย / ลงในวงเล็บ () โดยเลือกข้อเลือกเพียงข้อใด ข้อหนึ่งเท่านั้นที่ตรงกับ ความคิดเห็นของท่านมากที่สุด (กรณีที่ท่าน เลือกข้ออื่น ๆ (โปรดระบุ) กรุณาเติม ข้อความลงในช่องว่างด้วย)

1. การจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา ท่านคิดว่าควรมีวัตถุประสงค์ใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - () 1. เพื่อทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนคำร้องทุกข์ของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานของฝ่ายบริหารหรือส่วนราชการต่าง ๆ () 42
 - () 2. เพื่อหาแนวทางและวิธีจัดการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร ซึ่งก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชน () 43
 - () 3. เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างฝ่ายบริหารและประชาชน () 44
 - () 4. เพื่อป้องกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนไม่ให้ถูกละเมิดหรือล่วงล้ำจากกระบวนการบริหารและการปกครองประเทศ () 45
 - () 5. เพื่อสร้างความมั่นใจแก่เจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการต่าง ๆ ว่าได้ปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ทุกด้านด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม () 46
 - () 6. เพื่อเป็นองค์กรสำหรับการควบคุมตรวจสอบพฤติกรรมของสมาชิกรัฐสภา () 47
 - () 7. อื่น ๆ (โปรดระบุ)..... () 48
2. ท่านคิดว่าผู้ตรวจการรัฐสภาควรมีขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบกลุ่มบุคคลใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - () 1. ตรวจสอบข้าราชการการเมือง (อาทิ รัฐมนตรี เลขานุการรัฐมนตรี ฯลฯ) () 49
 - () 2. ตรวจสอบสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร () 50
 - () 3. ตรวจสอบสมาชิกวุฒิสภา () 51
 - () 4. ตรวจสอบนักการเมืองระดับท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น () 52
 - () 5. ตรวจสอบข้าราชการประจำทั้งทหารและพลเรือนทุกระดับ () 53
 - () 6. ตรวจสอบพนักงานรัฐวิสาหกิจ (หรือพนักงานองค์การของรัฐ) () 54
 - () 7. ตรวจสอบเอกชนหรือนิติบุคคล () 55
 - () 8. ตรวจสอบการดำเนินการของผู้พิพากษา (ไม่รวมการพิจารณาแฉอรรถคดี) () 56
 - () 9. อื่น ๆ (โปรดระบุ)..... () 57

3. ท่านคิดว่าผู้ตรวจการรัฐสภาควรมีอำนาจหน้าที่เพิ่มเติมในข้อใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1. สืบสวนเรื่องราวใด ๆ ตามคำร้องขอของนายกรัฐมนตรี () 58
- () 2. สืบสวนเรื่องราวใด ๆ ตามคำร้องขอของคณะกรรมการสามัญหรือ
คณะกรรมการวิสามัญของรัฐสภา () 59
- () 3. อื่น (โปรดระบุ)..... () 60
4. ท่านคิดว่า ผู้ตรวจการรัฐสภา ควรมีจำนวนเท่าใด
- () 1. ควรมีเพียง 1 คนเท่านั้น () 61
- () 2. ควรอยู่ในรูปของคณะกรรมการ ไม่เกิน 3 คน
- () 3. ควรอยู่ในรูปของคณะกรรมการ ไม่เกิน 5 คน
- () 4. ควรอยู่ในรูปของคณะกรรมการ ไม่เกิน 7 คน
- () 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
5. ท่านคิดว่า ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการรัฐสภา ควรมีการกำหนดคุณสมบัติอะไรบ้าง
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1. มีสัญชาติไทยโดยการเกิด แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยซึ่งบิดาเป็นคนต่างด้าว
ต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภา-
ผู้แทนราษฎรอีกด้วย () 62
- () 2. ต้องสำเร็จการศึกษาชั้นต่ำกว่าระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า () 63
- () 3. ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้หรือประสบการณ์ทางด้านกฎหมาย () 64
- () 4. อื่น ๆ (โปรดระบุ)..... () 65
6. ท่านคิดว่าบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการรัฐสภา ควรมีอายุอย่างต่ำกี่ปี () 66
- () 1. ไม่ต่ำกว่า 25 ปี
- () 2. ไม่ต่ำกว่า 35 ปี
- () 3. ไม่ต่ำกว่า 40 ปี
- () 4. ไม่ควรกำหนดอายุขั้นต่ำไว้
- () 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
7. ท่านคิดว่า บุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการรัฐสภา ควรจำกัดอายุชั้นสูงสุดไว้
ไม่เกินกี่ปี () 67
- () 1. ไม่ควรเกิน 60 ปี
- () 2. ไม่ควรเกิน 65 ปี
- () 3. ไม่ควรเกิน 72 ปี
- () 4. ไม่ควรมีข้อจำกัดอายุชั้นสูงสุดไว้
- () 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

8. ท่านคิดว่าผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการรัฐสภา ควรจะมีคุณสมบัติข้อห้ามอะไรบ้าง
ดังต่อไปนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1. ต้องไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ()68
 - () 2. ต้องไม่เป็นสมาชิกวุฒิสภา ()69
 - () 3. ต้องไม่ดำรงตำแหน่งที่มาจาก การเลือกตั้งทุกระดับ ()70
 - () 4. ต้องไม่เป็นข้าราชการประจำหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ()71
 - () 5. ต้องไม่ดำรงตำแหน่งในทางธุรกิจ ()72
 - () 6. ต้องไม่สังกัดพรรคการเมืองใด ๆ ()73
 - () 7. ข้อห้ามอื่น ๆ (โปรดระบุ)..... ()74
9. ท่านคิดว่า ผู้ตรวจการรัฐสภา ควรมีที่มาด้วยวิธีการใด
- () 1. มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนทั่วประเทศ ()75
 - () 2. มาจากการเลือกโดยที่ประชุมคณะรัฐมนตรีและให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้ง
 - () 3. มาจากการเลือกโดยที่ประชุมคณะรัฐมนตรีและให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง
 - () 4. มาจากการเลือกโดยคณะรัฐมนตรีและส่งให้รัฐสภา (ส.ส. และ ส.ว.) รับรอง จากนั้นให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง
 - () 5. มาจากการเลือกโดยที่ประชุมรัฐสภาและให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง
 - () 6. วิธีการอื่น ๆ (โปรดระบุ).....
10. ท่านคิดว่า ผู้ตรวจการรัฐสภา ควรมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละกี่ปี ()76
- () 1. 2 ปี
 - () 2. 3 ปี
 - () 3. 4 ปี
 - () 4. 5 ปี
 - () 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
11. ท่านคิดว่า วาระการดำรงตำแหน่งของผู้ตรวจการรัฐสภา ควรมีเงื่อนไขข้อใด ()77
- () 1. ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว
 - () 2. ดำรงตำแหน่งได้ไม่เกิน 2 วาระติดต่อกัน
 - () 3. จะดำรงตำแหน่งกี่วาระก็ได้ ไม่จำเป็นต้องมีเงื่อนไขดังข้อ 1 หรือ 2
 - () 4. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

12. ท่านคิดว่าสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาจะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องจัดองค์กรสำนักงานอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1. ควรมีสำนักรงานผู้ตรวจการรัฐสภาภายใต้การดูแลบังคับบัญชาโดยผู้ตรวจการ-
รัฐสภาและมีงบประมาณเพียงพอ () 78
- () 2. บุคลากรที่จะเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรสำนักงานผู้ตรวจการรัฐสภา
ควรเป็นการขอขืมตัวมาจากหน่วยงานราชการต่าง ๆ เท่านั้น () 79
- () 3. บุคลากรที่จะเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรสำนักงานผู้ตรวจการรัฐสภา ควรเป็น
เจ้าหน้าที่ประจำไม่ใช่เป็นการขืมตัวมา () 80
- () 4. บุคลากรประกอบด้วยบุคคล 2 ประเภทคือ ข้าราชการที่ขืมตัวมาจาก
หน่วยงานราชการ และบุคคลที่สำนักงานสามารถจ้างได้เอง () 1
- () 5. ประธานหรือหัวหน้าผู้ตรวจการรัฐสภาสามารถจ้างผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านและ
ที่ปรึกษาฝ่ายต่าง ๆ () 2
- () 6. ผู้ตรวจการรัฐสภาควรมีเจ้าหน้าที่ขององค์กรสำนักงานที่ประจำตามสาขา
ต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อรับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชน และเผยแพร่
ข่าวสารแก่ประชาชน () 3
- () 7. อื่น ๆ (โปรดระบุ)..... () 4
13. ท่านคิดว่าการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนนั้น ผู้ตรวจการรัฐสภาจะรับเรื่องราว
ร้องทุกข์ อย่างไร
- () 1. รับเรื่องราวร้องทุกข์ที่ส่งผ่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น () 5
- () 2. รับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชนโดยตรงไม่จำเป็นต้องผ่านบุคคลใด
- () 3. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
14. ท่านคิดว่าผู้มีสิทธิ์ร้องทุกข์ต่อผู้ตรวจการรัฐสภาควรได้แก่ผู้ใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1. บุคคลธรรมดาที่มีสัญชาติไทย () 6
- () 2. นิติบุคคล () 7
- () 3. กลุ่มบุคคล () 8
- () 4. คนต่างด้าวที่ผ่านเข้ามาในดินแดนของประเทศไทย () 9
- () 5. คนต่างชาติที่ผ่านหรือไม่ได้ผ่านเข้ามาในดินแดนของประเทศไทย () 10
- () 6. อื่น (โปรดระบุ)..... () 11
15. ท่านคิดว่า ผู้ตรวจการรัฐสภาควรมีอำนาจในการดำเนินการในข้อใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1. ขอคำชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษรจากหน่วยงานต่าง ๆ () 12
- () 2. มีอำนาจขอตรวจสอบเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทางราชการหรือ
เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง () 13
- () 3. สามารถทำการไต่สวนด้วยวาจาหรือทางโทรศัพท์ () 14
- () 4. มีอำนาจในการดำเนินการลงโทษได้โดยตรงตามกฎหมาย เช่น ดักเตือน
ดำเนินการทางวินัย การฟ้องคดี () 15

- () 5. ให้คำแนะนำวิธีการดำเนินการลงโทษเจ้าหน้าที่ที่กระทำผิด หากเห็นว่าการพิจารณาโทษของหน่วยงานไม่เหมาะสมหรือไม่ถูกต้อง () 16
- () 6. เสนอแนะรัฐบาล/รัฐสภาแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมายรวมทั้งในส่วนของ กฎระเบียบและข้อบังคับ () 17
- () 7. ควบคุมดูแลศาลยุติธรรมให้พิจารณาตัดสินคดีให้แล้วเสร็จโดยเร็ว () 18
- () 8. สามารถเข้าไปเกี่ยวข้องกับในการดำเนินคดีในศาลชั้นต้น หากคู่ความหรือพยานบุคคลได้รับการปฏิบัติโดยไม่เหมาะสม () 19
- () 9. มีอำนาจแทรกแซงคำพิพากษาของศาล () 20
- () 10. ออกหมายเรียกให้ผู้ร้องทุกข์หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาทำการสอบสวนให้ถ้อยคำหรือให้ข้อมูลได้ () 21
- () 11. มีอำนาจเข้าไปตรวจค้นสถานที่ต่าง ๆ ที่อยู่ในความดูแลของส่วนราชการหรือองค์กรด้านใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยต้องแจ้งให้หัวหน้าส่วนราชการหรือผู้รับผิดชอบในองค์กรทราบก่อน () 22
- () 12. หากหน่วยงานราชการหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องไม่พิจารณาดำเนินการใด ๆ ให้เป็นที่เหมาะสม ผู้ตรวจการรัฐสภาอาจส่งสำเนารายงานหรือคำแนะนำพร้อมแนบความเห็นไปยังรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องหรือนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการแก้ไขต่อไป () 23
- () 13. สามารถสอบสวนพยานบุคคล พยานเอกสาร และการร้องขอให้พยานบุคคลมาให้ข้อเท็จจริง โดยมีอำนาจเช่นเดียวกับศาล () 24
- () 14. ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ให้ความร่วมมือต่อผู้ตรวจการรัฐสภาโดยไม่มีเหตุผลที่จะยกขึ้นมาอ้างได้ตามกฎหมาย อาจมีความผิดเช่นเดียวกับการละเมิดอำนาจศาล () 25
- () 15. ขั้นตอนแรกภายหลังการสอบสวน ผู้ตรวจการรัฐสภาจะต้องแจ้งผลให้หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อหาทางแก้ไขก่อน () 26
- () 16. หากแจ้งแล้วหน่วยราชการไม่ดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่อง ผู้ตรวจการรัฐสภาก็จะทำรายงานพิเศษแจ้งเรื่องต่อสภาและวุฒิสภาเพื่อให้ทราบหรือพิจารณาดังกระทั่ตามรัฐธรรมนูญที่รับผิดชอบได้ () 27
- () 17. หากเรื่องร้องทุกข์ที่ผู้ตรวจการรัฐสภาสอบสวนมีการกระทำผิดกฎหมายด้วย ผู้ตรวจการรัฐสภาสามารถส่งเรื่องให้อัยการฟ้องร้องได้ () 28
- () 18. อื่น ๆ (โปรดระบุ)..... () 29
16. ท่านคิดว่าผู้ตรวจการรัฐสภาจำต้องจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานในข้อใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1. จัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรหรือรัฐสภา (แล้วแต่กรณี) และสาธารณชนทุกสิ้นปี () 30
- () 2. จัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อนายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีทุกสิ้นปี () 31
- () 3. จัดทำวารสารบันทึกข้อร้องเรียนและการวินิจฉัย รวมทั้งรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ต่อสื่อมวลชนและสาธารณชน () 32
- () 4. อื่น ๆ (โปรดระบุ)..... () 33

17. ท่านคิดว่าแหล่งอำนาจของการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาควรมาจากที่ใด ()34
- () 1. คอระบุมเป็นบทบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ
 - () 2. คอระบุมเป็นพระราชบัญญัติเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องระบุมไว้ในรัฐธรรมนูญ
 - () 3. คอระบุมเป็นหลักการไว้ในรัฐธรรมนูญ และออกพระราชบัญญัติรองรับ
 - () 4. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
18. ท่านคิดว่าชื่อภาษาไทยชื่อใดที่เหมาะสมสำหรับ Ombudsman ที่จะจัดตั้งขึ้นใน ประเทศไทย ()35
- () 1. ผู้ตรวจการรัฐสภา
 - () 2. ผู้ตรวจการของรัฐสภา
 - () 3. ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
 - () 4. ผู้ตรวจราชการแผ่นดินของรัฐสภา
 - () 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
19. ท่านคิดว่าความเหมาะสมของช่วงเวลาในการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาคือ ช่วงเวลาใด ()36
- () 1. สามารถจัดตั้งได้เลยในขณะนี้
 - () 2. ยังไม่ถึงเวลาที่จะจัดตั้ง
 - () 3. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ภาคผนวก 2

ตารางผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ตำแหน่ง (V.1)

ตำแหน่ง	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.)	158	57	-
2. สมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.)	119	43	-
รวม	277	100	-

2. เพศ (V.2)

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. ชาย	259	93.5	-
2. หญิง	17	6.1	-
* ไม่ตอบ	1	0.4	-
รวม	277	100	-

3. อายุ (V.3)

ช่วงอายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
40 ปีลงมา	44	15.9	ต่ำสุด 27 ปี
41-60 ปี	162	58.5	สูงสุด 77 ปี
61 ปีขึ้นไป	71	25.6	เฉลี่ย 53.1 ปี
รวม	277	100	-

4. ภูมิสำเนา (V.4)

ภูมิสำเนา (เปลี่ยนแปลงได้)	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. ภาคเหนือ	25	9.0	-
2. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	58	20.9	-
3. ภาคกลางและภาคตะวันออก	48	17.3	-
4. ภาคใต้	22	7.9	-
5. กรุงเทพมหานคร	124	44.8	-
รวม	277	100.0	-

5. ระดับการศึกษาสูงสุด (V.5)

การศึกษา (เปลี่ยนแปลงได้)	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	42	15.2	-
2. สำเร็จปริญญาตรี	146	52.7	-
3. สำเร็จปริญญาโท	57	20.6	-
4. สำเร็จปริญญาเอก	21	7.6	-
5. อื่น ๆ ไปรตระบุ	9	3.2	-
* ไม่ตอบ	2	0.7	-
รวม	277	100.0	-

6. ศาสนา (V.6)

ศาสนาเดิม (แปลงได้)	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. พุทธ	269	97.1	-
2. คริสต์	1	0.4	-
3. อิสลาม	5	1.8	-
4. อื่น ๆ ไปรตระบุ	-	-	-
* ไม่ตอบ	2	0.7	-
รวม	277	100.0	-

7. อาชีพเดิมก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา (V.7)

อาชีพเดิม	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. ข้าราชการพลเรือน	38	13.7	-
2. ข้าราชการทหาร	59	21.3	-
3. นักธุรกิจ/ค้าขาย	76	27.4	-
4. ทนายความ	20	7.2	-
5. นักการเมืองอาชีพ	35	12.6	-
6. เกษตรกร	7	2.5	-
7. รับจ้าง	9	3.2	-
8. อื่น ๆ	31	11.2	-
• ไม่ตอบ	2	0.7	-
รวม	277	100.0	-

8. อาชีพปัจจุบัน (V.8)

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. ข้าราชการพลเรือน	9	3.2	-
2. ข้าราชการทหาร	42	15.2	-
3. นักธุรกิจ/ค้าขาย	78	28.2	-
4. ทนายความ	19	6.9	-
5. นักการเมืองอาชีพ	62	22.4	-
6. เกษตรกร	6	2.2	-
7. รับจ้าง	8	2.9	-
8. อื่น ๆ	42	15.2	-
• ไม่ตอบ	11	3.9	-
รวม	277	100.0	-

9. เกณฑ์รางวัลตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภามาแล้วทั้งหมด (รวมปัจจุบัน) เป็นจำนวนกี่สมัย (V.9)

จำนวนสมัย	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. สมัยเดียว	101	36.5	-
2. สองสมัย	74	26.7	-
3. สามสมัย	42	15.2	-
4. สี่สมัย	26	9.4	-
5. ห้าสมัย	20	7.2	-
6. หกสมัย	7	2.5	-
7. เจ็ดสมัย	2	0.7	-
8. แปดสมัย	1	0.4	-
9. อื่น ๆ	2	0.7	-
* ไม่ตอบ	7	0.7	-
รวม	277	100.0	-

10. ตำแหน่งหน้าที่ในคณะกรรมการสามัญชุดต่าง ๆ (V.10-V.15)

ตำแหน่งหน้าที่ในคณะกรรมการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. คณะกรรมการการปกครอง	25	9.0	ร้อยละติดจาก
2. คณะกรรมการยุติธรรมและ สิทธิมนุษยชน (ส.ส.)	10	3.6	จำนวนรวม 277 คน
3. คณะกรรมการการบริหารและการยุติธรรม(วุฒิสภา)	13	4.7	-
4. คณะกรรมการการแรงงาน และสวัสดิการสังคม	16	5.8	-
5. คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม	17	6.1	-
6. ตำแหน่งในคณะกรรมการชุดอื่น ๆ	187	67.5	-
รวม	277	100.0	-

11. ปัจจุบันเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใด (V.16)

ชื่อพรรคการเมือง	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. ประชาธิปัตย์	32	11.6	-
2.ชาติไทย	30	10.8	-
3.ชาติพัฒนา	26	9.4	-
4.ความหวังใหม่	22	7.9	-
5.พลังธรรม	20	7.2	-
6.กิจสังคม	11	4.0	-
7.เอกภาพ	7	2.5	-
8.เสรีธรรม	7	2.5	-
9.ประชากรไทย	1	0.4	-
10. อื่น ๆ	121	43.7	
รวม	277	100.0	-

12. ตำแหน่งในพรรคการเมืองที่สังกัด (V.17)

ตำแหน่งหน้าที่ในพรรคการเมือง	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. หัวหน้าพรรค	4	1.4	-
2. เลขานุการพรรค	4	1.4	-
3. รองหัวหน้าพรรค	12	4.3	-
4. กรรมการบริหารพรรค	30	10.8	-
5. สมาชิกพรรคธรรมดา	101	36.5	-
6. อื่น ๆ	126	45.5	-
รวม	277	100.0	-

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้เรื่องสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

1. ท่านเคยรับทราบแนวคิดเกี่ยวกับ Ombudsman หรือผู้ตรวจการรัฐสภามาก่อนหรือไม่ (V.18)

ความคิดเห็น	จำนวนคำตอบ (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. เคยทราบมาแล้วอย่างชัดเจน	74	26.7	-
2. เคยทราบมาบ้างแต่ยังไม่ชัดเจน	164	59.2	-
3. ไม่เคยทราบมาก่อนเลย	37	13.4	-
4. อื่น ๆ	2	0.7	-
รวม	277	100.0	-

2. ถ้าท่านเคยทราบแนวคิด 'ผู้ตรวจการรัฐสภา' มาแล้วอย่างชัดเจนหรือเคยทราบมาบ้างแต่ยังไม่ชัดเจน ท่านได้รับทราบเรื่องดังกล่าวจากแหล่งใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) (V.19-V.23)

แหล่งที่รับทราบ	จำนวนคำตอบ(คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. การพูดคุย อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น	149	53.8	ร้อยละคิดจากจำนวนรวม
2. หนังสือวิชาการที่เกี่ยวข้อง	120	43.3	
3. สื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์และนิตยสาร	89	32.1	
4. สื่อประเภทเทปเสียงและวีดิทัศน์	58	20.9	
5. อื่น ๆ	11	4	

3. เหตุผลในการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาในทัศนะของท่านหมายถึงข้อใด (V.24)

ทรรศนะ	จำนวน คำตอบ(คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. ให้เกิดความเป็นธรรมในสังคมมากขึ้น	44	15.9	-
2. แก้ไขปัญหาความขัดแย้งสาธารณะ	43	15.5	-
3. ให้ฝ่ายนิติบัญญัติมีส่วนช่วยเหลือประชาชนและ ฝ่ายบริหาร ไปพร้อม ๆ กัน	46	16.6	-
4. ทั้งข้อ 1 และ 2	45	16.2	-
5. ทั้งข้อ 1,2 และ 3	96	34.7	-
* ไม่มีข้อคิดเห็น/ไม่ตอบ	3	1.1	-
รวม	277	100.0	-

4. บทบาทหน้าที่หลักของสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาในทรณะของท่าน (V.25)

ทรณะ	จำนวนคำตอบ (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. นำเสนอเพื่อแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ	36	13.0	-
2. ช่วยเหลือฝ่ายบริหารในการปกครองประชาชน	28	10.1	-
3. ช่วยเหลือฝ่ายนิติบัญญัติในการควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหาร	94	33.9	-
4. รับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชนและประสานกับฝ่ายบริหาร เพื่อให้ทราบความเดือดร้อนของประชาชนนั้นได้รับการแก้ไขโดยวิธีการที่ถูกต้อง	98	35.4	-
5. ช่วยเหลือฝ่ายตุลาการในการแก้ไขปัญหาสาธารณะ	17	6.1	-
• ไม่มีข้อคิดเห็น/ไม่ตอบ	4	1.5	-
รวม	277	100.0	-

ตอนที่ 3 : ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา

คำชี้แจง : ก่อนที่ท่านจะแสดงทัศนคติในตอนที่ 3 นี้ โปรดอ่านเอกสารและฟังเทปเสียงที่ได้จัดส่งให้ท่านโดยละเอียด หลังจากนั้นจึงตอบคำถามโดยกาเครื่องหมาย / ลงในช่องว่าง โดยเลือกข้อเลือกเพียงข้อใดข้อหนึ่งเท่านั้นที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

ทัศนคติ/ความเห็น	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่ตอบ	รวม
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)
1. ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยในปัจจุบัน ฝ่ายนิติบัญญัติยังไม่สามารถควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหารได้อย่างจริงจัง จึงควรจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาขึ้น เพื่อมาทำหน้าที่ช่วยเหลือฝ่ายนิติบัญญัติ	6 (2.2)	81 (29.2)	53 (19.1)	116 (41.9)	20 (7.2)	1 (0.4)	277 (100)
2. การจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาจะเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารประเทศและแก้ไข ปัญหาตนเอง โดยผ่านองค์กรนิติบัญญัติ	4 (1.4)	80 (28.9)	68 (24.5)	104 (37.5)	18 (6.5)	3 (1.1)	277 (100)
3. การแก้ไขปัญหาระหว่างหรือความขัดแย้ง ระหว่างประชาชน กับฝ่ายบริหาร ควรให้เป็นบทบาทหน้าที่หนึ่งของสถาบัน ผู้ตรวจการรัฐสภา	3 (1.1)	78 (28.2)	80 (28.9)	94 (33.9)	16 (5.8)	6 (2.2)	277 (100)
4. การจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาจะก่อให้เกิดผลดีต่อระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยมากกว่าก่อให้เกิดผลเสีย	1 (0.4)	79 (28.5)	53 (19.1)	115 (41.5)	26 (9.4)	3 (1.1)	277 (100)

ทัศนคติ/ความเห็น	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่ตอบ	รวม
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)
5. สถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาจะมีส่วนช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหน่วยงานต่าง ๆ ที่สังกัดฝ่ายบริหาร	2 (0.7)	75 (27.1)	79 (28.5)	98 (35.4)	19 (6.9)	4 (1.4)	277 (100)
6. สถานการณ์การเมืองไทยในปัจจุบันมีความจำเป็นที่จะต้องผลักดันให้มีสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาทางการเมืองต่าง ๆ	2 (0.7)	79 (28.5)	73 (26.4)	98 (35.4)	22 (7.9)	3 (1.1)	277 (100)
7. กลไกของฝ่ายบริหารในปัจจุบัน มีเพียงพอที่จะควบคุมการบริหารงานและการปฏิบัติหน้าที่ข้าราชการประจำอยู่แล้ว	4 (1.1)	82 (29.6)	81 (29.2)	95 (34.3)	12 (4.3)	3 (1.1)	277 (100)
8. การจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาจะก่อให้เกิดการซ้ำซ้อนกับองค์กรอื่นๆ ในระบบการบริหารงานของประเทศเช่น สตง. และ ป.ป.ป. เป็นต้น	12 (4.3)	108 (39.0)	68 (24.5)	81 (29.2)	6 (2.2)	2 (0.7)	277 (100)
9. การจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาจะเป็นการก้าวท้าวอำนาจหน้าที่ของฝ่ายบริหารมากเกินไป	9 (3.2)	120 (43.3)	73 (26.4)	70 (25.3)	3 (1.1)	2 (0.7)	277 (100)
10.การมีคณะกรรมการรัฐสภาฝ่ายต่าง ๆ ถือว่าเป็นการเพียงพอแล้วในการควบคุมการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร มิให้ใช้อำนาจเกินขอบเขต	11 (4.0)	108 (39.0)	83 (30.0)	71 (25.6)	2 (0.7)	2 (0.7)	277 (100)

ทัศนคติ/ความเห็น	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่ตอบ	รวม
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)
11.การตั้งกระทู้ถาม การเสนอ ญัตติขรรรมาและการเสนอ ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อ ลงมติไม่ไว้วางใจของสมาชิก สภาเป็นวิธีการทางการเมืองที่ เพียงพออยู่แล้วที่จะควบคุมฝ่าย บริหาร	10 (3.6)	94 (33.9)	87 (31.4)	78 (28.2)	3 (1.1)	5 (1.3)	277 (100)
12.เนื่องจากสถาบันผู้ตรวจการ รัฐสภาไม่ได้ทำหน้าที่แก้ไข ปัญหาให้แก่ประชาชนโดยตรง แต่เป็นการนำปัญหาความเดือด ร้อนดังกล่าว เสนอฝ่ายบริหาร รับไปดำเนินการ ดังนั้นจึงไม่มี ความจำเป็นจะต้องจัดตั้งสถาบัน ผู้ตรวจการรัฐสภา	25 (9.0)	108 (39.0)	63 (22.7)	73 (26.4)	5 (1.8)	3 (1.1)	277 (100)

ตอนที่ 4 : ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ การจัดองค์กร กระบวนการดำเนินงานของผู้ตรวจการรัฐสภาที่จะจัดตั้งขึ้น ในประเทศไทย

คำชี้แจง : ก่อนที่ท่านจะแสดงความคิดเห็นในตอนี่ 4 นี้ โปรดอ่านเอกสารและ พังทเปเสียงที่ได้จัดส่งให้ท่านโดยละเอียด หลังจากนั้นจึงตอบคำถาม โดยกาเครื่องหมาย / ลงในวงเล็บ () โดยเลือกข้อเลือกเพียงข้อใด ข้อหนึ่งเท่านั้นที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด (กรณีที่ท่าน เลือกข้ออื่น ๆ (โปรดระบุ) กรุณาเติมข้อความลงในช่องว่างด้วย)

1. การจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา ท่านคิดว่าควรมีวัตถุประสงค์ใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) (V.38-V.44)

ความคิดเห็น	จำนวนคำตอบ(คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. เพื่อทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนคำร้องทุกข์ของ ประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานของฝ่ายบริหารหรือ ส่วนราชการต่าง ๆ	116	41.9	ร้อยละคิดจาก จำนวนรวม 277 คน
2. เพื่อหาแนวทางและวิธีจัดการแก้ไขปัญหาอัน เกิดจากการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร ซึ่งก่อให้เกิด ความเดือดร้อนแก่ประชาชน	142	51.3	-
3. เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างฝ่ายบริหาร และประชาชน	94	33.9	-
4. เพื่อป้องกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนไม่ให้ถูก ละเมิดหรือล่วงล้ำจากกระบวนการบริหาร และการ ปกครองประเทศ	129	46.6	-
5. เพื่อสร้างความมั่นใจแก่เจ้าหน้าที่ของหน่วย ราชการต่าง ๆ ว่าได้ปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ทุก ด้านด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม	102	36.8	-
6. เพื่อเป็นองค์กรสำหรับการควบคุมตรวจสอบ พฤติกรรมของสมาชิกรัฐสภา	100	36.1	-
7. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	-	-	-

2. ท่านคิดว่าผู้ตรวจการรัฐสภาควรมีขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบกลุ่มบุคคลใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) (V.45-V.53)

ความคิดเห็น	จำนวนคำตอบ(คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. ตรวจสอบข้าราชการการเมือง (อาทิ รัฐมนตรี เลขานุการรัฐมนตรี ฯลฯ)	120	43.3	ร้อยละคิดจากจำนวนรวม 277 คน
2. ตรวจสอบสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	126	45.5	-
3. ตรวจสอบสมาชิกวุฒิสภา	134	48.4	-
4. ตรวจสอบนักการเมืองระดับท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น	91	32.9	-
5. ตรวจสอบข้าราชการประจำทั้งทหารและพลเรือนทุกระดับ	109	39.4	-
6. ตรวจสอบพนักงานรัฐวิสาหกิจ (หรือพนักงานองค์การของรัฐ)	102	36.8	-
7. ตรวจสอบเอกชนหรือนิติบุคคล	65	23.5	-
8. ตรวจสอบการดำเนินการของผู้พิพากษา (ไม่รวมการพิจารณาอรรถคดี)	69	24.9	-
9. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	9	3.2	-

3. ท่านคิดว่าผู้ตรวจการรัฐสภาควรมีอำนาจหน้าที่เพิ่มเติมในข้อใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) (V.54-V.56)

ความคิดเห็น	จำนวนคำตอบ(คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. สืบสวนเรื่องราวใด ๆ ตามคำร้องขอของนายกรัฐมนตรี	121	43.7	ร้อยละคิดจากจำนวนรวม 277 คน
2. สืบสวนเรื่องราวใด ๆ ตามคำร้องขอของคณะกรรมการสามัญหรือ คณะกรรมการวิสามัญของรัฐสภา	190	68.6	-
3. อื่น (โปรดระบุ).....	14	5.1	-

4. ท่านคิดว่า ผู้ตรวจการรัฐสภา ควรมีจำนวนเท่าใด (V.57)

ความคิดเห็น	จำนวนคำตอบ(คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. ควรมีเพียง 1 คนเท่านั้น	25	9.0	-
2. ควรอยู่ในรูปของคณะกรรมการ ไม่เกิน 3 คน	67	24.2	-
3. ควรอยู่ในรูปของคณะกรรมการ ไม่เกิน 5 คน	97	35.0	-
4. ควรอยู่ในรูปของคณะกรรมการ ไม่เกิน 7 คน	74	26.7	-
5. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	7	2.5	-
• ไม่ตอบ	7	2.5	-
รวม	277	100	-

5. ท่านคิดว่า ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการรัฐสภา ควรมีการกำหนดคุณสมบัติอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) (V.58-V.61)

ความคิดเห็น	จำนวนคำตอบ(คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. มีสัญชาติไทยโดยการเกิด แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยซึ่งบิดาเป็นคนต่างด้าว ต้องมี คุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกด้วย	150	54.2	ร้อยละคิดจากจำนวนรวม 277 คน
2. ต้องสำเร็จการศึกษาขั้นต้นระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	193	69.7	-
3. ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้หรือประสบการณ์ทางด้านกฎหมาย	121	43.7	-
4. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	12	4.3	-

6. ท่านคิดว่าบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการรัฐสภา ควรมีอายุอย่างต่ำกี่ปี (V.62)

ความคิดเห็น	จำนวนคำตอบ(คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. ไม่ต่ำกว่า 25 ปี	24	8.7	-
2. ไม่ต่ำกว่า 35 ปี	69	24.9	-
3. ไม่ต่ำกว่า 40 ปี	138	49.8	-
4. ไม่ควรกำหนดอายุขั้นต่ำไว้	31	11.2	-
5. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	9	3.2	-
* ไม่ตอบ	6	2.2	-
รวม	277	100	-

7. ท่านคิดว่าบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการรัฐสภา ควรจำกัดอายุชั้นสูงไว้ไม่เกินกี่ปี (V.63)

ความคิดเห็น	จำนวนคำตอบ(คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. ไม่ควรเกิน 60 ปี	54	19.5	-
2. ไม่ควรเกิน 65 ปี	101	36.5	-
3. ไม่ควรเกิน 72 ปี	48	17.3	-
4. ไม่ควรมีข้อจำกัดอายุชั้นสูงไว้	62	22.4	-
5. อื่น ๆ	3	1.1	-
* ไม่ตอบ	9	3.2	-
รวม	277	100	-

8. ท่านคิดว่าผู้ที่ควรดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการรัฐสภา ควรจะมีคุณสมบัติข้อห้ามอะไรบ้าง
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) (V.64-V.70)

ความคิดเห็น	จำนวนคำตอบ(คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. ต้องไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	111	40.1	ร้อยละคิดจากจำนวนรวม 277 คน
2. ต้องไม่เป็นสมาชิกวุฒิสภา	140	50.5	-
3. ต้องไม่ดำรงตำแหน่งที่มาจากการเลือกตั้งทุกระดับ	164	59.2	-
4. ต้องไม่เป็นข้าราชการประจำหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ	134	48.4	-
5. ต้องไม่ดำรงตำแหน่งในทางธุรกิจ	110	39.7	-
6. ต้องไม่สังกัดพรรคการเมืองใด ๆ	125	45.1	-
7. ข้อห้ามอื่น ๆ	13	4.7	-

9. ท่านคิดว่าผู้ตรวจการรัฐสภาควรมีที่มาด้วยวิธีทางใด (V.71)

ความคิดเห็น	จำนวนคำตอบ(คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนทั่วประเทศ	19	6.9	-
2. มาจากการเลือกโดยที่ประชุมคณะรัฐมนตรีและให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้ง	32	11.6	-
3. มาจากการเลือกโดยที่ประชุมคณะรัฐมนตรีและให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง	64	23.1	-
4. มาจากการเลือกโดยคณะรัฐมนตรีและส่งให้รัฐสภา (ส.ส. และ ส.ว.) รับรอง จากนั้นให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง	73	26.4	-
5. มาจากการเลือกโดยที่ประชุมรัฐสภาและให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง	71	25.6	-
6. วิธีการอื่น ๆ	7	2.5	-
* ไม่ตอบ	11	4	-
รวม	277	100	-

10. ท่านคิดว่าผู้ตรวจการรัฐสภาควรมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละกี่ปี (V.72)

ความคิดเห็น	จำนวนคำตอบ(คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. 2 ปี	44	15.9	-
2. 3 ปี	61	22.0	-
3. 4 ปี	102	36.8	-
4. 5 ปี	56	20.2	-
5. อื่น ๆ	4	1.4	-
* ไม่ตอบ	10	3.6	-
รวม	277	100	-

11. ท่านคิดว่าวาระการดำรงตำแหน่งของผู้ตรวจการรัฐสภาควรมีเงื่อนไขข้อใด (V.73)

ความคิดเห็น	จำนวนคำตอบ(คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว	50	18.1	-
2. ดำรงตำแหน่งได้ไม่เกิน 2 วาระติดต่อกัน	147	53.1	-
3. จะดำรงตำแหน่งก็วาระก็ได้ ไม่จำเป็น ต้องมี เงื่อนไขทั้งข้อ 1 หรือ 2	68	24.5	-
4. อื่น ๆ	5	1.8	-
* ไม่ตอบ	7	2.5	-
รวม	277	100	-

12. ท่านคิดว่าสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาจะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องจัดองค์กรสำนักงานอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ (V.74-V.80))

ความคิดเห็น	จำนวนคำตอบ(คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. ควรมีสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาภายใต้การดูแลบังคับบัญชาโดยผู้ตรวจการรัฐสภาและมีงบประมาณเพียงพอ	122	44.0	ร้อยละคิดจากจำนวนรวม 277 คน
2. บุคลากรที่จะเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรสำนักงานผู้ตรวจการรัฐสภา ควรเป็นการขอขีมือมาจากหน่วยงานราชการต่าง ๆ เท่านั้น	65	23.5	-
3. บุคลากรที่จะเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรสำนักงานผู้ตรวจการรัฐสภา ควรเป็นเจ้าหน้าที่ประจำไม่ใช่เป็นการขีมือตัวมา	136	49.1	-
4. บุคลากรประกอบด้วยบุคคล 2 ประเภทคือข้าราชการที่ยืมตัวมาจากหน่วยงานราชการ และบุคคลที่สำนักงานสามารถจ้างได้เอง	74	26.7	-
5. ประธานหรือหัวหน้าผู้ตรวจการรัฐสภา สามารถจ้างผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านและที่ปรึกษาฝ่ายต่าง ๆ	129	46.6	-
6. ผู้ตรวจการรัฐสภาควรมีเจ้าหน้าที่ขององค์กรสำนักงานที่ประจำตามสาขาต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อรับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชน และเผยแพร่ข่าวสารแก่ประชาชน	94	33.9	-
7. อื่น ๆ	4	1.4	-

13. ท่านคิดว่า การรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนผู้ตรวจการรัฐสภาจะรับเรื่องราวร้องทุกข์อย่างไร (V.81)

ความคิดเห็น	จำนวนคำตอบ(คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. รับเรื่องราวร้องทุกข์ที่ส่งผ่านสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น	120	43.3	-
2. รับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชนโดยตรงไม่จำเป็นต้องผ่านบุคคลใด	136	49.1	-
3. อื่น ๆ	14	5.1	-
* ไม่ตอบ	7	2.5	-
รวม	277	100	-

14. ท่านคิดว่าผู้มีสิทธิร้องทุกข์ต่อผู้ตรวจการรัฐสภาควรได้แก่ผู้ใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) (V.82-V.87)

ความคิดเห็น	จำนวนคำตอบ(คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. บุคคลธรรมดาที่มีสัญชาติไทย	161	58.1	ร้อยละคิดจากจำนวนรวม 277คน
2. นิติบุคคล	129	46.6	-
3. กลุ่มบุคคล	135	48.7	-
4. คนต่างด้าวที่ผ่านเข้ามาในดินแดนของประเทศไทย	99	35.7	-
5. คนต่างชาติที่ผ่านหรือไม่ได้ผ่านเข้ามาใน ดินแดนของประเทศไทย	62	22.4	-
6. อื่น ๆ	10	3.6	-

15. ท่านคิดว่าผู้ตรวจการรัฐสภาควรมีอำนาจในการดำเนินการในข้อใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
(V.88-V.105)

ความคิดเห็น	จำนวนคำตอบ(คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. ขอคำชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษรจาก หน่วยงานต่าง ๆ	133	40.8	ร้อยละคิดจากจำนวนรวม 277คน
2. มีอำนาจขอตรวจสอบเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจากทางราชการหรือเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้อง	122	44.0	-
3. สามารถทำการไต่สวนด้วยวาจาหรือทางโทรศัพท์	91	32.9	-
4. มีอำนาจในการดำเนินการลงโทษได้โดยตรงตามกฎหมาย เช่น ตักเตือน ดำเนินการทางวินัย การฟ้องคดี	65	23.5	-
5. ให้คำแนะนำวิธีการดำเนินการลงโทษเจ้าหน้าที่ที่กระทำผิด หากเห็นว่า การพิจารณาโทษของหน่วยงานไม่เหมาะสม หรือไม่ถูกต้อง	91	32.9	-
6. เสนอแนะรัฐบาล/รัฐสภาแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมายรวมทั้งในส่วนของ กฎ ระเบียบและข้อบังคับ	118	42.6	-
7. ควบคุมดูแลศาลยุติธรรมให้พิจารณาตัดสินคดี ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว	53	19.1	-
8. สามารถเข้าไปเกี่ยวข้องในการดำเนินคดีในศาลชั้นต้น หากคู่ความหรือพยานบุคคล ได้รับการปฏิบัติโดยไม่เหมาะสม	48	17.3	-
9. มีอำนาจแทรกแซงคำพิพากษาของศาล	21	7.6	-
10. ออกหมายเรียกให้ผู้ร้องทุกข์หรือเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องมาทำการสอบสวนให้ถ้อยคำหรือให้ข้อมูลได้	96	34.7	-
11. มีอำนาจเข้าไปตรวจค้นสถานที่ต่าง ๆ ที่อยู่ในความดูแลของส่วนราชการหรือองค์กรด้านใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยต้องแจ้งให้หัวหน้าส่วนราชการหรือผู้รับผิดชอบในองค์กรทราบก่อน	81	29.2	-
12. หากหน่วยงานราชการหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องไม่พิจารณาดำเนินการใด ๆ ให้เป็นที่เหมาะสม ผู้ตรวจการรัฐสภา อาจส่งสำเนารายงานหรือคำเสนอแนะ พร้อมแนบความเห็นไปยังรัฐมนตรีที่ เกี่ยวข้องหรือนายกรัฐมนตรี เพื่อพิจารณา ดำเนินการแก้ไขต่อไป	95	34.3	-

ความคิดเห็น	จำนวนคำตอบ(คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
13. สามารถสอบสวนพยานบุคคลพยานเอกสาร และการร้องขอให้พยานบุคคลมาให้ข้อเท็จจริง โดยมีอำนาจเช่นเดียวกับศาล	83	30.0	-
14. ผู้โตผ้าผืนหรือไม่ให้ความร่วมมือต่อผู้ตรวจการรัฐสภา โดยไม่มีเหตุผลที่จะยกขึ้นมาอ้างได้ตามกฎหมาย อาจมีความผิดเช่นเดียวกับการละเมิดอำนาจศาล	99	35.7	-
15. ขั้นตอนแรกภายหลังการสอบสวน ผู้ตรวจการรัฐสภาจะต้องแจ้งผลให้ หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อหาทางแก้ไขก่อน	98	35.4	-
16. หากแจ้งแล้วหน่วยงานราชการไม่ดำเนินการ แก้ไขข้อบกพร่องผู้ตรวจการรัฐสภาก็จะทำรายงานพิเศษแจ้งเรื่องต่อสภาและวุฒิสภาเพื่อให้ทราบหรือพิจารณาตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีที่รับผิดชอบได้	100	36.1	-
17. หากเรื่องร้องทุกข์ที่ผู้ตรวจการรัฐสภาสอบสวนมีการกระทำผิดกฎหมายด้วย ผู้ตรวจการรัฐสภาสามารถส่งเรื่องให้อัยการฟ้องร้องได้	90	32.5	-
18. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	2	0.7	-

16. ท่านคิดว่าผู้ตรวจการรัฐสภาจำเป็นต้องจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานในข้อใดบ้าง
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) (V.106-V.109)

ความคิดเห็น	จำนวนคำตอบ(คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. จัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร	134	48.4	ร้อยละคิดจากจำนวนรวม 277คน
2. จัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อนายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีทุกสิ้นปี	129	46.6	-
3. จัดทำวารสารบันทึกข้อร้องเรียนและการวินิจฉัย รวมทั้งรายละเอียดต่างๆ เพื่อเผยแพร่ต่อสื่อมวลชนและสาธารณชน	121	43.7	-
4. อื่น ๆ	2	0.7	-

17. ท่านคิดว่าแหล่งอำนาจของการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาควรมาจากที่ใด (V.110)

ความคิดเห็น	จำนวนคำตอบ(คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. ควรระบุเป็นบทบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ	69	24.9	-
2. ควรออกเป็นพระราชบัญญัติเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ	95	34.3	-
3. ควรระบุเป็นหลักการไว้ในรัฐธรรมนูญและออกพระราชบัญญัติรองรับ	102	36.8	-
4. อื่น ๆ	-	-	-
* ไม่ตอบ	11	3.9	-
รวม	277	100	-

18. ท่านคิดว่าชื่อภาษาไทยชื่อใดที่เหมาะสมสำหรับ Ombudsman ที่จะจัดตั้งขึ้นในประเทศไทย (V.111)

ความคิดเห็น	จำนวนคำตอบ(คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. ผู้ตรวจการรัฐสภา	90	32.5	
2. ผู้ตรวจการของรัฐสภา	64	23.1	-
3. ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา	62	22.4	-
4. ผู้ตรวจราชการแผ่นดินของรัฐสภา	47	17.0	-
5. อื่น ๆ	5	1.8	-
* ไม่ตอบ	9	3.2	-
รวม	277	100	-

19. ท่านคิดว่าความเหมาะสมของช่วงเวลาในการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาคือช่วงเวลาใด (V.112)

ความคิดเห็น	จำนวนคำตอบ(คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. สามารถจัดตั้งได้เลยในขณะนี้ (พ.ศ. 2537)	184	66.4	-
2. ยังไม่ถึงเวลาที่จะจัดตั้ง	71	25.6	-
3. อื่น ๆ	13	4.7	-
* ไม่ตอบ	9	3.2	-
รวม	277	100	-

จัดทำโดย

ฝ่ายประสานงานการวิจัย ศูนย์บริการทางวิชาการและกฎหมาย
พิมพ์ที่ กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

พ.ศ. 2540